

ZÁKON

č. 40/2009 Sb.

trestní zákoník

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ OBECNÁ ČÁST

Hlava I (III) Působnost trestních zákonů

Důvodová zpráva k hlavě I – Působnost trestních zákonů – § 1 až 11:

Působnost trestního zákoníku, dalších trestních zákonů i zákonů, na které některý z trestních zákonů odkazuje - časová, místní a věcná - je v návrhu kodifikace trestního zákoníku řešena obdobně jako v platném trestním zákoně na podkladě principů ji ovládajících, zejména zákazu retroaktivity, dále principu teritoriality, personality, ochrany (princip reálný) a univerzality. V zásadě totiž není důvod podstatně měnit nebo doplňovat současné znění ustanovení § 16 až 21 platného trestního zákona, které upravují působnost trestního zákona.

Výjimky z působnosti osobní (tzv. hmotněprávní exempce) budou i nadále upraveny ve zvláštních právních předpisech (srov. čl. 27 a 65 Ústavy České republiky).

Úprava zvláštního případu započítání vazby a trestu vykonaných v cizině, obsažená v § 22 platného trestního zákona, je zařazena do hlavy upravující ukládání trestu do ustanovení obsahujícího obecnou úpravu započítání vazby a trestu (§ 93 návrhu trestního zákoníku), neboť tam systematicky patří.

Díl 1

Žádný trestný čin bez zákona

§ 1

Zákaz retroaktivity

Čin je trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán.

Důvodová zpráva k § 1:

Do nové kodifikace bylo doplněno ustanovení § 1, podle kterého je čin (skutek) trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že „zákonem“ se rozumí nejen vlastní trestní zákoník, ale i všechny další speciální zákony upravující trestné činy a odpovědnost za ně (srov. § 110). V ustanoveních o působnosti trestních zákonů se však zpravidla používá jen pojmu zákon (nikoli trestní zákon), neboť v těchto případech jde nejen o trestní zákony ve smyslu uvedeného ustanovení § 108 ale i o další zákony, na které některý z trestních zákonů odkazuje.

Jde o vyjádření zásady „nullum crimen sine lege“ (žádný trestný čin bez zákona) v návaznosti na čl. 39 Listiny základních práv a svobod a zároveň také o nejobecnější

vyjádření zákazu retroaktivity, který je pak dále rozveden v § 2 o posuzování trestnosti činu ve vztahu k době jeho spáchání.

Díl 2

Časová působnost

§ 2 (§ 16 odst. 1)

Trestnost činu a doba jeho spáchání

(1) Trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější.

(2) Jestliže se zákon změní během páchaní činu, užije se zákona, který je účinný při dokončení jednání, kterým je čin spáchán.

(3) Při pozdějších změnách zákona, který je účinný při dokončení jednání, jímž je čin spáchán, se užije zákona nejmírnějšího.

(4) Čin je spáchán v době, kdy pachatel nebo účastník konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat. Není rozhodující, kdy následek nastane nebo kdy měl nastat.

Důvodová zpráva k § 2:

Osnova v § 2 upravuje časovou působnost trestních zákonů. Nový trestní zákon má zpětnou působnost pouze tehdy, jestliže jeho použití je pro pachatele příznivější (§ 2 odst. 1). Nový pro pachatele příznivější zákon tedy působí nazpět, avšak přísnější trestní zákon nemá zpětnou působnost (zákaz retroaktivity přísnějšího zákona). Použije-li se však některého zákona předchozího, nelze pachateli uložit takový druh trestu, který nezná zákon účinný v době rozhodování o trestném činu (§ 3 odst. 1), což je logické z hlediska výkonu uloženého trestu, který se sice ukládá podle starého zákona, ale výběr jeho druhu je omezen jen na ty druhy, které upravuje zákon v době ukládání trestu. Také o ochranném opatření se rozhodne vždy podle zákona účinného v době, kdy se o ochranném opatření rozhoduje, neboť v zájmu prevence je třeba užívat nejnovějších forem ochranných opatření.

Návrh nového trestního zákoníku nově upravuje užití zákona, jestliže se zákon změní během páchaní činu. V takovém případě se užije zákona, který platil při dokončení jeho páchaní, kterým se rozumí v návaznosti na odstavce 3 a 5 § 2 dokončení jednání (konání) nebo při opomenutí ukončení povinnosti jednat.

Vzhledem k tomu, že v praxi je někdy sporné posuzování doby spáchání trestného činu, navrhuje se tuto otázku upravit tak, že jde o dobu, kdy pachatel nebo účastník konal, nebo v případě omisivních trestných činů jednal ve formě opomenutí (obdoba úpravy v německém trestním zákoně). Doby činu je třeba posuzovat podle doby jednání, neboť hrozbou trestem se má ovlivnit právě toto jednání. Navíc mezi dobou jednání a následkem, resp. účinkem může zejména u nedbalostních jednání uplynout poměrně dlouhá doba (např. zanedbání bezpečnostních předpisů může vést k následkům předpokládaným trestním zákonem až po mnoha letech). Touto úpravou bude dosaženo z hlediska časové působnosti zákona stejného posuzování dokončených trestných činů a přípravy či pokusu trestných činů, u kterých se již

dnes za dobu činu považuje doba jednání pachatele. Okamžik dokonání činu při tomto pojetí tedy nebude rozhodující (bude naopak rozhodující pro běh promlčecích lhůt), čímž se odstraní výkladové problémy zejména u poruchových deliktů.

§ 3 (§ 16 odst. 2, 3)

Užití zákona účinného v době rozhodování

(1) Pachateli lze uložit vždy pouze takový druh trestu, který dovoluje uložit zákon účinný v době, kdy se o trestném činu rozhoduje.

(2) O ochranném opatření se rozhodne vždy podle zákona účinného v době, kdy se o ochranném opatření rozhoduje.

Důvodová zpráva k § 3:

Do tohoto ustanovení byla beze změny přejata úprava § 16 odst. 2, 3 platného trestního zákona, neboť tato úprava se v praxi osvědčila, a proto ji není třeba měnit. Trest se tedy při splnění podmínek § 2 návrhu trestního zákoníku např. ukládá podle starého zákona, ale výběr je omezen na to, co z toho skýtá nová, byť méně příznivá úprava. Toto ustanovení je výjimkou z ustanovení § 2 odst. 1 návrhu trestního zákoníku a ze zásady, že dřívějšího nebo nového zákona je třeba užít jako celku. Tato úprava má za účel přizpůsobit trest ukládaný sice za účinnosti nového trestního zákona, ale podle předpisů dříve účinných, novému systému trestů. Z tohoto ustanovení vyplývá, že jestliže nová právní úprava nebude příznivější a bude nutno použít zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, nelze uložit druh trestu, který by bylo nutno uložit podle tohoto dřívějšího zákona, pokud je takový druh trestu novému trestnímu zákonu či zákonům neznámý. Pachateli však v takovém případě není možno uložit ani druh trestu neznámý novému trestnímu zákonu či zákonům, ale obsahově se takovému trestu blízcí a známý pozdějšímu právu.

Díl 3

Místní působnost

§ 4 (§ 17 odst. 1, 2)

Zásada teritoriality

(1) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na jejím území. (nahrazeno: „republiky“)

- (2) Trestný čin se považuje za spáchaný na území České republiky,
- dopustil-li se tu pachatel zcela nebo zčásti jednání, i když porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti v cizině, nebo
 - porušil-li nebo ohrozil-li tu pachatel zájem chráněný trestním zákonem nebo měl-li tu alespoň zčásti takový následek nastat, i když se jednání dopustil v cizině.

- (3) Účastenství je spácháno na území České republiky,
- je-li tu spáchán čin pachatele, kdy místo spáchání takového činu se posuzuje obdobně podle odstavce 2, nebo
 - jednal-li tu zčásti účastník činu spáchaného v cizině.

(4) Jednal-li účastník na území České republiky, užije se na účastenství zákona České republiky bez ohledu na to, zda je čin pachatele v cizině trestný.

Důvodová zpráva k § 4:

Ochrana společenských zájmů vyžaduje, aby se i nadále stíhaly všechny trestné činy spáchané na území České republiky bez ohledu na to, zda je spáchal náš občan nebo cizinec (§ 4). V té souvislosti je nově upraveno spáchání účastenství na území České republiky (§ 4 odst. 3), a to bez ohledu na to, zda čin pachatele je v cizině trestný (§ 4 odst. 4). V ustanovení § 4 odst. 4 je upravena určitá modifikace zásady akcesority účastenství (srov. § 24), která navazuje na dovětek uvedený v § 24 odst. 2 „jestliže trestní zákon nestanoví něco jiného“. Za podmínky, že účastník jednal na území České republiky, není tedy rozhodné, zda čin pachatele je v cizině vůbec trestný a jak. Na účastníka se použije našeho trestního zákona; musí se však samozřejmě hlavní pachatel v cizině [srov. odst. 3 písm. b)] dopustit alespoň pokusu činu, který je v České republice trestný (viz návěta § 24 odst. 1).

§ 5 (§ 17 odst. 3)

Zásada registrace

Podle zákona České republiky se posuzuje též trestnost činu, který byl spáchán mimo území České republiky na palubě lodi nebo jiného plavidla, anebo letadla nebo jiného vzdušného dopravního prostředku, které jsou registrovány v České republice (vypuštěno: „v Antarktidě“). Místo spáchání takového činu se posuzuje obdobně podle § 4 odst. 2 a 3.

Důvodová zpráva k § 5:

Do tohoto ustanovení byla v zásadě vtělena úprava § 17 odst. 3 platného trestního zákona s drobnými úpravami, které rozšířily tuto úpravu mimo lodí i na „jiná plavidla“ a mimo letadel i na „jiné vzdušné dopravní prostředky“, které jsou registrovány v České republice. Zásada registrace (nazývaná také „zásadou vlajky“), která však má jinak v podstatě stejný režim jako zásada teritoriality, znamená, že podle našeho zákona se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán mimo území České republiky na palubě lodi nebo jiného plavidla anebo letadla nebo jiného vzdušného dopravního prostředku, které jsou registrovány v České republice, a to bez ohledu na to, zda se např. loď v té době nacházela v mezinárodních vodách či ve vodách pobřežních (teritoriálních). Trestní jurisdikce České republiky je zde odvozena od registrace lodi nebo letadla, které pak nesou její vlajku. U civilních a obchodních lodí nebo letadel se dříve zastávala teorie tzv. plovoucího nebo létajícího území, kdy paluba se považovala za české území, jestliže loď byla na širém moři nebo letadlo nad širým mořem. Zásada vlajky (registrace) je např. uplatněna v mezinárodních úmluvách o stíhání leteckého pirátství (Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel, přijatá dne 16. prosince 1970 v Haagu – vyhl. č. 96/1974 Sb. a Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví, přijatá dne 23. září 1971 v Montrealu – vyhl. č. 16/1974 Sb.).

§ 6 (§ 18)

Zásada personality

Podle zákona České republiky se posuzuje i trestnost činu, který v cizině spáchal občan České republiky nebo osoba bez státní příslušnosti, která má na jejím území

povolen trvalý pobyt.

Důvodová zpráva k § 6:

Osnova také obdobně jako platný trestní zákon umožňuje postih občana České republiky za trestné činy spáchané v cizině (§ 6).

§ 7 (§ 19)

Zásada ochrany a zásada univerzality

(1) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), padělání a pozměnění peněz (§ 233), udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235), výroby a držení padělatelského náčiní (§ 236), neoprávněné výroby peněz (§ 237), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), násilí proti orgánu veřejné moci (§ 323), násilí proti úřední osobě (§ 325), padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348), účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 2, 3, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414), zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415), zneužití vlajky a příměří (§ 416) a ublížení parlamentáři (§ 417) i tehdy, spáchal-li takový trestný čin v cizině cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt. **vypuštěno: „záškodnictví“ § 96.**

(2) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán v cizině proti občanu České republiky nebo proti osobě bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, jestliže je čin v místě spáchání činu trestný nebo jestliže místo spáchání činu nepodléhá žádné trestní pravomoci.

Důvodová zpráva k § 7:

Spáchá-li trestný čin cizinec v cizině, potrestá ho zpravidla stát, na jehož území byl skutek spáchán. České orgány činné v trestním řízení ho budou stíhat pouze v případech, pokud byl čin namířen proti takovým zájmům, které je nutno podle trestního zákoníku stíhat bez ohledu na místo spáchání činu (§ 7), anebo za podmínek vymezených na základě subsidiární zásady univerzality v navrhovaném ustanovení § 8, které souvisí s tzv. extradicí. Při tom budou postupovat v rámci své diskreční pravomoci v souladu s touto zásadou.

V souvislosti se zněním § 7 je též pamatováno na ochranu našich občanů nebo osob bez státní příslušnosti, které mají na území České republiky trvalý pobyt, před trestnými činy spáchanými proti nim v cizině (pasivní princip personality). Taxativní výčet trestných činů v tomto ustanovení je doplněn v tom směru, aby bylo např. výslovně pamatováno na ochranu našich pasů, občanských průkazů a jiných veřejných listin před paděláním.

§ 8 (§20)

Subsidiární zásada univerzality

(1) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině

cizím státním příslušníkem nebo osobou bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, i tehdy,

- a) je-li čin trestný i podle zákona účinného na území, kde byl spáchán, a
- b) jestliže pachatel byl dopaden na území České republiky a nebyl vydán nebo předán k trestnímu stíhání cizímu státu nebo jinému subjektu k trestnímu stíhání oprávněnému.

(2) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu spáchaného v cizině cizím státním příslušníkem nebo osobou bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt, také tehdy, byl-li čin spáchán ve prospěch právnické osoby, která má na území České republiky sídlo nebo organizační složku, anebo fyzické osoby, která je podnikatelem a má na území České republiky podnik, jeho organizační složku nebo místo podnikání. (nahrazeno: „nebo jiné organizace, která má na území České republiky sídlo, podnik jeho organizační složku nebo provozovnu“)

(3) Pachateli však nelze uložit trest přísnější, než jaký stanoví zákon státu, na jehož území byl trestný čin spáchán.

Důvodová zpráva k § 8:

V ustanovení § 8 upravujícím subsidiární zásadu univerzality a podobně i v § 10 upravujícím předání občanů České republiky, se pamatuje i na možnost předání pachatele členskému státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu.

§ 9 (§20a)

Působnost stanovená mezinárodní smlouvou

(1) Trestnost činu se posuzuje podle zákona České republiky také tehdy, jestliže to stanoví mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu (dále jen „mezinárodní smlouva“). (vypuštěno „vyhlášená“, nahrazeno: „kterou je Česká republika vázána“)

(2) Ustanovení § 4 až 8 se nepoužijí, jestliže to mezinárodní smlouva nepřipouští. (Vypuštěn text původního odstavce 2/, „ustanovení § 17 a 20 se nepoužije, jestliže to stanoví vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána“)

Důvodová zpráva k § 9:

Všechny tyto zásady teritoriality, registrace, personality, ochrany a univerzality jsou modifikovány v návaznosti na ústavní principy, stanoví-li tak vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal souhlas Parlament a kterou je Česká republika vázána.

§ 10 (§ 21 odst. 1, 2)

Vydání a předání občanů České republiky

(1) Občan České republiky nemůže být vydán cizímu státu k trestnímu stíhání ani k výkonu trestu.

(2) Občan České republiky může být předán do jiného členského státu Evropské

unie pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu.

Důvodová zpráva k § 10:

V § 10 upravujícím vydání a předání občanů České republiky se pamatuje i na možnost předání pachatele členskému státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu.

§ 11 (§ 21 odst. 3)

Výkon rozsudku cizího státu

Trestní rozsudek cizího státu nemůže být vykonán na území České republiky ani tu mít jiné účinky, nestanoví-li zákon nebo mezinárodní smlouva něco jiného. (vypuštěno „vyhlášená“, nahrazeno: „kterou je Česká republika vázána“)

Důvodová zpráva k § 11:

Do tohoto ustanovení byla beze změny přejata úprava § 16 odst. 2, 3 platného trestního zákona, neboť tato úprava se v praxi osvědčila, a proto ji není třeba měnit.

Hlava II

Trestní odpovědnost

Díl 1

Základy trestní odpovědnosti

§ 12

Zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe

(1) Jen trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit.

(2) Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

Důvodová zpráva k § 12:

Základním obecným ustanovením (§ 12) vztahujícím se k trestní odpovědnosti je zdůraznění vůdčí základní zásady zákonnosti (odstavec 1), která navazuje na princip „nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege“ vymezený spolu se zákazem retroaktivity v § 1.

Odstavec 2 vyjadřuje zásadu subsidiarity trestní represe a princip „ultima ratio“ z ní vyplývající, který je zejména v poslední době významně akcentován v nálezech Ústavního soudu – např. pod sp. zn. I. ÚS 4/04, I. ÚS 558/01, II. ÚS 413/04 atd. Ze zásady subsidiarity trestní represe vyplývající princip „ultima ratio“ byl sice původně chápán spíše jako princip omezující zákonodárce v tom směru, že trestněprávní řešení je krajním prostředkem ve vztahu k ostatní deliktní právní úpravě (správněprávní, občanskoprávní, obchodněprávní apod.), ale

v současné době je v zásadě všeobecně uznáváno, že má nepochybně význam i pro interpretaci trestněprávních norem a plyne z něho, že trestnými činy mohou být pouze závažnější případy protispolečenských jednání, a to podle zásady, že tam, kde postačí k regulaci prostředky správního nebo civilního práva v širším slova smyslu, jsou trestněprávní prostředky nejen nadbytečné, ale z pohledu principu právního státu také nepřípustné.¹ Přitom tento princip je uplatňován jak v systémech s formálním pojetím trestného činu,² tak i v systémech s materiálním pojetím trestného činu.³ S tím je v souladu i judikatura Ústavního soudu České republiky, který v uvedených nálezech opakovaně zdůraznil, že trestní právo má z podstaty principu „ultima ratio“ místo pouze tam, kde jiné prostředky z hlediska ochrany práv fyzických a právnických osob jsou vyčerpané, neúčinné nebo nevhodné (náleze ze dne 3. března 2005, sp. zn. II. ÚS 413/04). Pravidla liberálního demokratického právního státu vyžadují, aby vina pachatele byla autoritativně konstatována jen ohledně takového jednání, o němž mohl pachatel v době, kdy se ho dopouštěl, důvodně předpokládat, že jde o jednání trestné, a to s ohledem na obsah tehdy účinného trestního zákona, nebo tam, kde je to třeba s ohledem na ustálenou a obecně dostupnou judikaturu obecných soudů. Tento závěr plně koresponduje i s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, tak jak byla např. uvedena v rozhodnutích ve věci Kokkinakis vs. Řecko – 14 307/88, § 52, a Cantoni vs. Francie – 17 862/91, § 29 (srov. náleze ze dne 25. listopadu 2003, sp. zn. I. ÚS 558/01, publikovaný ve sv. 31 pod č. 136 Sb. nál. a usn. ÚS ČR). Ústavní soud takto rozhoduje u různých trestných činů především majetkové nebo hospodářské povahy, např. u trestného činu zpronevěry podle § 248 trestního zákona, podvodu podle § 250 trestního zákona, neoprávněného zásahu k domu, bytu či nebytovému prostoru podle § 249a trestního zákona atd., a použití principu „ultima ratio“ postupně rozšiřuje. Přitom staví zpravidla použití tohoto principu vedle naplnění znaků trestného činu (srov. např. náleze ze dne 22. prosince 2004, sp. zn. II. ÚS 372/03, Sběrka nál. a usn. ÚS, sv. 35, str. 569, náleze č. 196). Použití principu „ultima ratio“ je využíváno také v judikatuře obecných soudů (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky pod sp. zn. 7 Tz 230/2000 a 5 Tdo 897/2005), a to v podstatě ve stejném smyslu, jako je tomu ve shora citovaných nálezech Ústavního soudu. Zváží-li se tedy tato judikatura Ústavního soudu i Nejvyššího soudu, je možno uzavřít, že z uznávaného principu právního státu, jímž je chápání trestní represe jako prostředku „ultima ratio“ vyplývá, že ochrana právních statků má být v prvé řadě uplatňována prostředky práva občanského, obchodního či správního, a teprve tam, kde je taková ochrana neúčinná a kde porušení chráněných vztahů naplňuje znaky konkrétní skutkové podstaty trestného činu, je namísto uplatňovat trestní odpovědnost. Zásada subsidiarity trestní represe totiž vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní, neboť trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání jako trestného činu, je třeba považovat za „ultima ratio“, tedy za krajní prostředek, který má význam především celospolečenský, tj. z hlediska ochrany základních celospolečenských hodnot. Na tom se obecně shodují i představitelé právní teorie i praxe, kteří uznávají, že ze zásady subsidiarity trestní represe plyne, že trestněprávní řešení představuje krajní prostředek („ultima ratio“) pro zákonodárce, ale i pro soudce, státní zástupce a policii, když postulát „ultima ratio“ má nepochybně význam i pro interpretaci trestněprávních norem a plyne z něho, že trestnými činy mohou být pouze závažnější případy

¹ Roxin, C., Arzt, G., Tiedemann, C. Einführung in das Strafrecht und Strafprozessrecht. 4. Auflage. Heidelberg: C. F. Müller, 2003, s. 3; dále srov. Jescheck, H.–H., Weigend, T. Lehrbuch des Strafrechts. Allgemeiner Teil. 5. Auflage. Berlin: Duncker & Humblot, 1996, s. 26 až 27.

² Trechsel, S., Noll, P. Schweizerisches Strafrecht. Allgemeiner Teil. 5. Auflage. Zürich: Schulthess, 1998, s. 27 až 28.

³ Srovnej k tomu judikaturu Ústavního soudu České republiky – zejména nálezy pod sp. zn. IV. ÚS 564/2000, I. ÚS 558/2001, IV. ÚS 469/2002, I. ÚS 180/2003, I. ÚS 4/2004, II. ÚS 413/2004 atd.; dále i rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky pod sp. zn. 7 Tz 230/2000, 5 Tdo 897/2005 atd.

protispolečenských jednání.⁴ V liberálním demokratickém právním státě je třeba státní zásahy v rámci kriminální politiky uplatňovat přiměřeně a maximálně zdrženlivě, a to zejména při realizaci trestního postihu, kdy s ohledem na závažnost trestní sankce, která je nezřídka způsobilá ohrozit sociální existenci dotčené osoby, je nutno zajistit, aby trestní právo bylo použito teprve tehdy, kdy ostatní sociálně politické a právní prostředky nejsou dostatečně účinné nebo selhávají. Toto řešení, které v obecné poloze řeší vztah hierarchie odpovědností (civilní, disciplinární, správní a trestní), včetně vztahu k přestupkům a jiným správním deliktům (tzv. správnímu trestání), navíc vede k zakotvení zásady subsidiarity trestní represe do textu trestního zákoníku, což nepochybně posiluje její praktické využití při aplikaci konkrétních trestněprávních norem.

Pojem společenské škodlivosti, který je v tomto ustanovení používán, je nepochybně přesnější než dosavadní pojem společenské nebezpečnosti.⁵ Opuštění pojmu nebezpečnosti činu pro společnost je namístě nejen proto, že je s ním spojeno tzv. třídní pojetí a třídní uplatňování trestního zákona, ale i pro jeho obsahovou nevhodnost, když z hlediska své povahy směřuje do budoucna. Vhodnějším pojmem je společenská škodlivost činu, která se vztahuje k spáchanému činu, který zasáhl zájmy chráněné trestním zákonem, a v tomto smyslu je tedy „poškodil“, a navazuje i na další pojmy použité v trestním zákoníku [(např. na pojem „škodlivého následku“ v § 33 písm. a)]. Společenská škodlivost je určována povahou a závažností trestného činu, jak to vyplývá z § 39 odst. 2.

Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“ do trestního zákoníku má význam i interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý. Zároveň neznamená návrat k materiálnímu pojetí trestného činu, neboť není součástí definice trestného činu uvedené v § 13, když zásada subsidiarity trestní represe a z ní vyplývající princip „ultima ratio“ se uplatňuje mimo definici trestného činu. Z tohoto důvodu se používá v zahraničí i v soudní praxi těch států, jejichž pojetí trestného činu je ryze formální. Uvedené ustanovení tedy neznamená negaci formálního pojetí trestného činu, a to z toho důvodu, že i když v převážné většině trestních zákoníků v klasických demokraciích je trestný čin shodně s návrhem trestního zákoníku vymezen jako jednání protiprávní a trestné na podkladě formálních znaků trestného činu, je zároveň vždy chápán jako souhrn takových znaků, které ho ve svém souhrnu charakterizují jako čin společensky škodlivý, před kterým je třeba společnost i jednotlivé občany chránit, neboť porušuje základní právní statky, na nichž je vybudována demokratická společnost. Při tomto přístupu má hledisko společenské škodlivosti povahu významného interpretačního pravidla, které napomáhá zákonnou skutkovou podstatu konkrétního trestného činu i jeho formální znaky vyložit podle jejich smyslu (tzv. teleologický výklad). Zvolené řešení má za cíl napomoci k odlišení trestných činů od těch deliktů, které by neměly být považovány za trestné činy (zvláště přestupky a jiné správní delikty), přestože zdánlivě znaky některé skutkové podstaty naplňují, a zejména je třeba ho použít k výkladu těch znaků trestných činů, které nemají jasnou spodní hranici (např. znaků „hrubé neslušnosti“ a „výtržnosti“ u trestného činu výtržnictví podle § 358 a jejich odlišení od jednání vymezených zejména jako přestupky proti veřejnému pořádku podle § 47 a § 48 přestupkového zákona). Tímto přístupem se zároveň zabraňuje tomu, aby tzv. bagatelní činy byly považovány za trestné činy, což je reakcí na opakovaně vyslovovanou obavu, že by formální pojetí mohlo vést k přetížení orgánů činných v trestním řízení bagatelními věcmi, které jsou dnes odloženy ještě před zahájením trestního řízení, což by se přirozeně dříve či později nepříznivě projevilo i v nákladech státu. Procesní řešení obsažené v novelizaci

⁴ Novotný, O. Znovu k návrhu nového trestního kodexu. Trestní právo. 2005, č. 3, s. 2; shodně Pipek, J. Formální pojetí trestného činu a princip oportunité. Trestněprávní revue, 2004, č. 11, s. 311.

⁵ Novotný, O., Vanduchová, M. Trestní právo hmotné. 1. Obecná část. 5. vydání. Praha: ASPI, 2007, s. 115 až 116.

ustanovení § 159a odst. 4 a § 172 odst. 2 písm. c) trestního řádu nebylo totiž shledáno dostatečným.

Návrh trestního zákoníku (§ 12) nepočítá vedle klasické trestní odpovědnosti osob fyzických se zavedením trestní odpovědnosti právnických osob. Na základě dohody ministrů spravedlnosti a vnitra se úprava odpovědnosti právnických osob, včetně účinných, přiměřených a odstrašujících sankcí, upraví v návrhu správního trestání, který připravuje Ministerstvo vnitra. V mezinárodních dokumentech se požaduje odpovědnost právnických osob za jejich deliktní jednání, avšak není bezpodmínečně požadována trestní odpovědnost, proto také v některých státech Evropské unie (např. Německo) není zavedena trestní odpovědnost, ani se s jejím zavedením v budoucnu nepočítá. V rámci správního trestání bude zajištěno i naplnění katalogu doporučených sankcí pro právnické osoby, jako např. zbavení nároku na veřejné dávky a subvence, peněžité pokuty, dočasné, či trvalé vyloučení z komerčních aktivit, dohled, likvidace právnické osoby apod.

§ 13 (§ 3) **Trestný čin**

(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. (nahrazeno: „pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně“)

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti. (nahrazeno: „trestnosti činu“)

Jde o nové pojetí, v němž byl vypuštěn materiální znak, který byl nahrazen společenskou škodlivostí uvedenou nyní v § 12 odst. 2, která není součástí definice trestného činu byl proto vypuštěn text původního odst. 2 a 4)

Důvodová zpráva k § 13:

K dosažení maximální legality podmínek trestní odpovědnosti je návrh nové kodifikace založen na formálním pojetí trestného činu, což mj. povede ke zvýšení jednotnosti při výkladu a aplikaci zákona a k posílení rovnosti všech před zákonem. Toto řešení znamená opuštění dosavadního materiálního či formálně materiálního pojetí a je výraznou změnou určující charakter nové kodifikace trestního práva. Formálně právní pojetí trestného činu je důsledně promítnuto do definic jednotlivých skutkových podstat trestných činů.

Formální pojetí trestného činu odpovídá více logice trestního práva spočívající v tom, že se řízení např. pro méně závažné výtržnictví zastaví, než aby se taková méně závažné výtržnictví již předem nepovažovalo za trestný čin, což by mohlo mít především u mladistvých pachatelů za následek destrukci právního vědomí sociálně etického významu výtržnictví. Proto je v posledních letech v demokratických státech stále více preferováno procesní řešení depenalizace, a to hlavně proto, že intervenční oprávnění státního zástupce při uplatnění principu oportunité poskytují různé varianty odklonů (alternativních řízení) ještě v předsoudním stadiu trestního řízení, což vede k možnému narovnání mezi pachatelem (obviněným) a obětí (poškozeným) kontrolovanému státním zástupcem (srov. např. § 153 a § 153a německého trestního řádu, § 90a až § 90m rakouského trestního řádu a čl. 41-1 čís. 4, resp. 5c a čl. 42-2 francouzského trestního řádu; v České republice srov. § 307 až § 314 platného trestního řádu). V souladu s tím se v České republice v posledních letech při

zachování zásady legality v rámci legislativního vývoje stále více uplatňují prvky oportunity, a to i pokud jde o možnost zastavení trestního stíhání [srov. § 172 odst. 2 písm. c) platného trestního řádu a nové znění tohoto ustanovení navržené v připojené novelizaci trestního řádu].

Formální pojetí trestného činu vede k přesnějšímu vymezení jednotlivých skutkových podstat trestných činů (aniž by tyto skutkové podstaty byly kasuistické), neboť neumožňuje ponechat řešení vágních nebo širokých zákonných pojmů na judikatuře soudů. Navíc důsledně naplňuje zásadu žádný trestný čin bez zákona (srov. čl. 39 Listiny základních práv a svobod a § 1 návrhu trestního zákoníku). Formální pojetí trestného činu také lépe reflektuje oddělení moci zákonodárné od soudní a výkonné, neboť vymezení trestných činů důsledně ponechává na Parlamentu České republiky a soudům ponechává jen posuzování, zda jsou jednáním konkrétního pachatele naplněny znaky trestného činu, aniž by soud byl oprávněn dospět k závěru, že při naplnění zákonných znaků nejde o trestný čin s ohledem na nesplnění jeho materiální podmínky. V této souvislosti je pak nutno připomenout, že takový závěr za platnosti a účinnosti trestního zákona založeného na materiálním pojetí mohl učinit nejen soud, ale i státní zástupce a dokonce i policejní orgán.

Formální pojetí trestného činu obsažené v osnově trestního zákoníku přitom neznamená, že by společenská škodlivost trestného činu (která nahradila vágní pojem společenské nebezpečnosti, který nebyl ani definován a jako kritéria používal čistě formální typové okolnosti – srov. § 3 odst. 4 platného trestního zákona), neměla po jeho přijetí již žádný význam, když opak je pravdou, neboť tato materiální kritéria se v typové podobě uplatňují v legislativním procesu, a to při stanovení, jaká typová jednání – skutkové podstaty (základní, privilegované i kvalifikované) – jsou trestnými činy a s jakou trestní sazbou, jakož i v rámci výkladu trestního zákoníku při uplatnění zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“ (§ 12 odst. 2), a dále samozřejmě i při ukládání trestů za formálně vymezené trestné činy (přečiny a zločiny), kde se kritéria povahy a závažnosti činu vymezená v § 39 odst. 2 osnovy trestního zákoníku uplatní jako základní kritéria pro stanovení druhu trestu a jeho výměry.

Kodifikace trestního práva hmotného vychází z formálního pojetí trestného činu, které však neznamená, že trestný čin lze chápat jako pouhý popis znaků charakterizujících trestný čin, neboť z hlediska jeho legislativního vymezení i jeho interpretace je třeba ho posuzovat jako čin společensky škodlivý (resp. tzv. materiálně protiprávní), což však nemá při jeho aplikaci význam materiálního znaku trestného činu, jako tomu bylo u materiálního pojetí. Na druhé straně je však třeba využívat zásadu subsidiarity trestní represe, která vyžaduje, aby stát uplatňoval prostředky trestního práva zdrženlivě, to znamená především tam, kde jiné právní prostředky selhávají nebo nejsou efektivní, neboť trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání jako trestného činu, je třeba považovat za „ultima ratio“, tedy za krajní prostředek, který má význam především celospolečenský, tj. z hlediska ochrany základních celospolečenských hodnot. Zakotvení zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“ do trestního zákoníku má totiž i význam interpretační, neboť znaky trestného činu je třeba vykládat tak, aby za trestný čin byl považován jen čin společensky škodlivý (viz důvodová zpráva k § 12 odst. 2).

V souvislosti s vymezením pojmu trestného činu je třeba posoudit problém zvláštní trestní odpovědnosti mladistvých pachatelů, který je řešen v rámci zvláštní úpravy trestání mladistvých (viz níže), a zvláštní trestní odpovědnosti za vybrané vojenské trestné činy (dnešní ustanovení § 294 platného trestního zákona), kde se navrhuje vzhledem k úpravě pojmu trestného činu tuto zvláštní úpravu vypustit s tím, že v případech, kdy postačí jiný postih, bude možno využít buď zásady subsidiarity trestní represe a z ní vyplývajícího principu „ultima ratio“ vymezených v § 12 odst. 2 platného trestního řádu, popř. rozhodnutí o odložení věci ve smyslu § 159a odst. 4 novelizovaného trestního řádu či rozhodnutí o

zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. b) nebo § 172 odst. 2 písm. c) novelizovaného trestního řádu.

§ 14

Přečiny a zločiny

(1) Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.

(2) Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

(3) Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

Důvodová zpráva k § 14:

Kategorizace soudně trestných jednání bude založena na bipartici - zločin a přečin. Bude tedy opuštěno dosavadní pojetí jednotného deliktu. Pojem trestného činu bude zachován jako nadřazený termín. Bipartice bude vycházet z odstupňované typové závažnosti soudně trestných jednání (trestných činů) vyjádřené trestní sazbou. Přečinem bude čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody do pěti let. Kulpózní trestné činy budou přečinem vždy. Ostatní činy uvedené ve zvláštní části trestního zákona budou označeny za zločiny (jako zvláště závažné zločiny budou posuzovány trestné činy s horní hranicí sazby trestu odnětí svobody nejméně 10 let a trestné činy uvedené v nyní platném § 62 trestního zákona).

Tato kategorizace trestných činů rozšíří prostor pro uplatnění alternativ a odklonů a pro diferenciaci trestních sankcí.

Navržená kategorizace se odrazí i v trestním procesu a bude základem pro vytvoření různých typů řízení, příslušnosti soudů, vymezení řízení před samosoudcem, používání odklonů a dalších institutů trestního řízení. V podstatě standardní trestní řízení bude konáno o zločinech, u přečinů budou převažovat zjednodušené formy řízení, odklony a alternativní řešení, včetně širokého uplatnění prostředků probace a mediace.

Díl 2

Zavinění

Důvodová zpráva k dílu 2 – Zavinění – § 15 až 17:

Dosavadní pojetí zavinění jako předpokladu pro vyvození subjektivní odpovědnosti za spáchaný trestný čin bude zachováno. V rámci dosavadních forem zavinění byly na základě zahraničních úprav (srov. rakouskou a německou úpravu) zváženy jejich definiční modifikace, zejména úmysl předem uvážený („dolus praemeditatus“), který na rozdíl od úmyslu neuváženého v prudkém hnutí mysli („dolus repentinus“, „affectus“, „impetus“), ač není obecnou formou úmyslu, je zejména u zvláště závažných zločinů a u všech úmyslných trestných činů proti životu a zdraví stanoven jako zvláště přitěžující kvalifikační okolnost. Současně byl doplněn do výčtu obecných přitěžujících okolností [srov. § 42 písm. a) návrhu trestního zákoníku]. Dále se bylo třeba zabývat i možností úpravy *obmyslu* („Absicht“), což je

vůle přivodit výsledek, který je pachatelem žádán, jehož si pachatel přeje, po němž touží, a který je tedy konečným cílem (účelem jeho činnosti), kdy platný trestní zákon hovoří buď o specifickém úmyslu nebo také o účelu nebo cíli. S ohledem na teoreticky propracovanou a praxí všeobecně přijímanou definici úmyslu ve dvou formách – úmyslu přímého a eventuálního, však nebylo shledáno vhodným zakotvení obmyslu jako zvláštní formy zavinění (úmyslu). Podstatou obmyslu je skutečnost, kdy pachateli záleží na tom, aby přivodil určitý výsledek, který je jím žádán nebo si ho přeje, pro nějž zákon předpokládá obmyslné jednání, a proto zpravidla spadá pod úmysl přímý („dolus directus“), který je u nás tradičně dobře formulován. Úmysl je totiž pojem širší než obmysl, který je pojmem užším. Zjednodušeně řečeno úmysl je vůle přivodit určitý následek, zatímco obmysl je vůle přivodit určitý následek, který je pro pachatele účelem či konečným cílem jeho činnosti.

Zavinění proto bude mít i nadále dvě formy - úmysl (§ 15) a nedbalost (§ 16).

§ 15 (§ 4)

Úmysl

- (1) Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel**
- a) **chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo**
 - b) **věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn.**

(2) Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.

Důvodová zpráva k § 15:

Podle vztahu pachatelovy vůle k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem rozeznává osnova úmysl přímý [§ 15 odst. 1 písm. a)] a úmysl eventuální [§ 15 odst. 1 písm. b)]. V obou případech je si pachatel vědom toho, že svým činem může způsobit protiprávní následek.

Pojem úmyslu eventuálního je v návrhu trestního zákoníku doplněn o definici srozumění (§ 15 odst. 2). Definici srozumění u eventuálního úmyslu [nyní § 15 odst. 1 písm. b)] si vynutily potřeby praxe, kdy pojem srozumění v současném pojetí selhává při posuzování lhostejnosti. Proto se navrhuje nově upravit v § 15 odst. 2 výkladovou definici srozumění na podkladě tzv. teorie smíření s naplněním znaků skutkové podstaty (srov. např. § 5 odst. 1 věta za středníkem rakouského trestního zákona). Tato definice dobře vyjadřuje rozdíl od přímého úmyslu, kdy pachatel způsobil poruchu či ohrožení zájmů chráněného trestním zákonem přímo vlastním účelem svého jednání nebo nutným důsledkem takového jednání směřujícího k jinému cíli (např. řidič neposkytne pomoc podle dosavadního § 207 odst. 1 platného trestního zákona, aby si nepotřísnil krví potahy sedadel v autě). Při eventuálním úmyslu pachatel mířil zásadně na jiný účel či sledoval jiný cíl, ale bylo mu jasné, že ho nedosáhne jinak než tím, že zřejmě – in eventum (nikoli nutně, pak by šlo o úmysl přímý, poněvadž, pokud pachatel považuje následek za nutný, nutně ho také chce) dojde k porušení určitého právního statku, zákonem chráněného, zásadně tedy nepočítal s žádnou konkrétní okolností, jež by následku, který si představoval jako možný, mohla zabránit. Způsobení takového následku však není přímým cílem pachatele ani z hlediska psychického nazírání pachatele nutným výsledkem jeho jednání, neboť sleduje svým záměrem účel nebo cíl jiný, který může být z hlediska trestního práva jak účelem nebo cílem relevantním, tak i účelem či cílem nezávadným, přitom je však pachatel vždy smířen s tím, že realizace tohoto účelu nebo cíle

zřejmě - in eventum předpokládá způsobení následku významného pro trestní právo, avšak tento následek je nechtěným, zpravidla pouze vedlejším následkem jednání pachatele, který je s ním srozuměn. Okolnost, zda si pachatel byl jist, že trestněprávně relevantního následku dosáhne, či zda jen doufal či byl smířen (srozuměn) s tím, že se mu to podaří, je pro podstatu úmyslu vedlejší, neboť zákonodárce se nemůže omezit jen na úmysl přímý, poněvadž do budoucna lze těžko odhadovat průběh děje a nikdo si nemůže být jist, zda události se budou vyvíjet úplně podle jeho přání. Pachatel musí v podstatě vždy počítat a také zpravidla tak činit, jen s určitou pravděpodobností. Proto pro úmysl musí postačit již pouhá představa možnosti výsledku, za podmínky, že taková představa se bezprostředně projevila v jednání pachatele.

V tomto pojetí je srozuměním vždy pokryta tzv. nepravá lhostejnost, kdy lhostejnost pachatele k tomu, zda následek nastane nebo nenastane, vyjadřuje jeho kladné stanovisko k oběma možnostem, tedy sice méně intenzivní, ale aktivní volní vztah k relevantnímu trestněprávnímu následku (např. při loupeži pachatel zneškodní poškozeného tím, že ho sváže a do úst mu dá roufík, aby nemohl přivolat pomoc, v důsledku čehož poškozený chroptí a je zřejmé, že je velmi omezena jeho možnost dýchání a zřejmě hrozí jeho udušení, přičemž pachatel neudělá nic, aby mu dýchání usnadnil a zanechá ho po dokončení loupeže uzamčeného v bytě - nepřímý úmysl, na rozdíl od případu, kdy pachatel ze stejného důvodu a za jinak stejných okolností mu okolo krku zatáhne škrtidlo, přičemž vidí, že poškozený nedýchá a modrá v obličeji, a přesto škrtidlo neuvolní - přímý úmysl, neboť trestněprávně relevantní následek je nutný, a konečně též na rozdíl od případu kdy mu při odchodu z bytu ještě včas roufík uvolní tak, že může dýchat, přičemž předpokládá, že do bytu přijde manželka, která ho osvobodí z pout, tu však nezávisle na jednání obviněného porazí auto a usmrtí ji, a proto poškozený zemře hladem a žízní - vědomá nedbalost k následku smrti).

Složitější je to u tzv. pravé lhostejnosti, kdy podle dosud zaujímaných názorů zde není ani nejslabší volní vztah pachatele k takovému následku, tedy pachatel není s následkem srozuměn, ale naopak spoléhá, byť bez přiměřených důvodů, že k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem nedojde, a proto tzv. pravá lhostejnost je zařazována do vědomé nedbalosti podle § 16 písm. a), i když ne zcela odpovídá zápornému znaménku vůle pachatele, tj. nechtění při této formě nedbalosti. Podle tohoto převažujícího pojetí v nauce však také v podstatě o lhostejný vztah nejde, neboť se pachatel spoléhal, že k trestněprávně relevantnímu následku nedojde. Tento přístup je sice velmi pragmatický, ale je pochopitelný, a v justiční praxi se osvědčuje. Pojetí srozumění ve smyslu smíření tak na jedné straně dovoluje zachovat toto dosavadní pojetí, ale na druhé straně dokonce umožňuje postoupit ještě dál, neboť tzv. pravá lhostejnost v důsledku nulitní vůle nemá ani znaménko pozitivní, a proto, pokud by byl tento typ vůle ve vztahu k možnému následku chápán a vykládán jako smíření se s ním mlčky (ani srozumění výslovné či ve formě lhostejnosti nepravé, ani nechtění ve smyslu nedbalosti), byla by dokonce přiměřená jeho subsumpce pod úmysl eventuální (dolus eventualis). To by však ve srovnání s dosavadní praxí znamenalo zpřísnění trestní represe. Doposud akceptovaná právní kvalifikace nulitní vůle však není adekvátní (pachatele spíše zvýhodňuje), proto je logické ji změnit v právní kvalifikaci přiměřenou, a sice právě cestou "smíření se" s možným následkem.

§ 16 (§ 5) Nedbalost

- (1) Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel**
- a) **věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že**

- takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo**
- b) **nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl.**

(2) Trestný čin je spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.

Důvodová zpráva k § 16:

Na rozdíl od zavinění ve formě úmyslu pachatel při zavinění z nedbalosti nechce způsobit následek nebezpečný pro společnost ani s jeho způsobením nesouhlasí (není s ním smířen). Předpokladem zavinění z nedbalosti však je buď vědomost pachatele o možnosti, že trestněprávně relevantní následek způsobí [§ 16 odst. 1 písm. a)], nebo u něho sice taková vědomost není, ale při zachování potřebné míry opatrnosti pachatel takovou vědomost mít měl a mohl [§ 16 odst. 1 písm. b)].

Nedbalost se proto bude členit na nedbalost vědomou a nedbalost nevědomou, a navrhovaný trestní zákoník bude i nadále postihovat tzv. nevědomou nedbalost [§ 16 odst. 1 písm. b)], což je aktuální zejména u trestných činů v dopravě. Některé trestné činy (např. hospodářské či proti životnímu prostředí) budou nadále stíhatelné jen v případě tzv. hrubé nedbalosti (§ 16 odst. 2), kterou náš zákon dosud nezná a která není podle navrhované úpravy zvláštním druhem nedbalosti vedle vědomé a nevědomé nedbalosti, ale jen vyjádřením míry nedbalosti požadované trestním zákonem, a to ať už jde o nedbalost vědomou či nevědomou. Hrubá nedbalost není buď vůbec v zahraničních právních řádech definována, což by v našich podmínkách působilo zřejmě potíže, anebo je vymezena tak, že si při ní je pachatel vědom možností, že tu jsou skutečnosti zakládající trestní odpovědnost za jím spáchaný čin nebo že způsobí výsledek v zákoně uvedený. Podrobíme-li tuto definici bližšímu rozboru, je zřejmé, že s určitou výhradou odpovídá naší definici vědomé nedbalosti [§ 16 odst. 1 písm. a)]. V důsledku toho návrh trestního zákoníku vymezuje definici hrubé nedbalosti, jíž se rozumí vyšší stupeň intenzity nedbalosti, ať již vědomé či nevědomé, a to na základě přístupu (postoje) pachatele k požadavku náležité opatrnosti, který svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.

§ 17 (§ 6)

Zavinění k okolnostem zvlášť přitěžující

K okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne, **(vypuštěno „přitěžující nebo“ - upraveno u § 39)**

- a) **jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že trestní zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné, nebo**
- b) **jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl.**

Důvodová zpráva k § 17:

Z platné právní úpravy je přebírána v podstatě beze změny úprava zavinění ve vztahu k zvlášť přitěžující okolnosti (§ 17), zatímco úprava zavinění ve vztahu k okolnosti přitěžující

je zařazena v souladu s logikou členění obecné části nového trestního zákoníku do ustanovení o výměře trestu (§ 39).

§ 18

Omyl skutkový

(1) Kdo při spáchání činu nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost, která je znakem trestného činu, nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti.

(2) Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkové okolnosti, které by naplňovaly znaky mírnějšího úmyslného trestného činu, bude potrestán jen za tento mírnější trestný čin, nejde-li o trestný čin spáchaný z nedbalosti.

(3) Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkové okolnosti, které by naplňovaly znaky přísnějšího úmyslného trestného činu, bude potrestán za pokus tohoto přísnějšího trestného činu.

(4) Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkovou okolnost, která vylučuje jeho protiprávnost, nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti.

Důvodová zpráva k § 18:

Zákon nově upravuje v souladu s požadavky praxe skutkový omyl (§ 18), který se dosud vyvozoval z ustanovení upravujících subjektivní stránku trestného činu. Nová úprava obsahuje vymezení jak pozitivního, tak i negativního skutkového omylu. Skutkový omyl negativní bude podle navrhované úpravy vylučovat trestní odpovědnost za dolůžní čin, což nevylučuje odpovědnost pachatele za trestný čin z nedbalosti. Z hlediska podmínek vylučujících trestní odpovědnost je navrhována úprava pozitivního skutkového omylu. Jinými slovy řečeno, byla tu využita úprava dnes známá jako putativní nutná obrana či putativní krajní nouze.

Návrh trestního zákoníku naproti tomu neupravuje negativní skutkový omyl o okolnostech vylučujících protiprávnost (trestní odpovědnost), ani nevymezuje tradiční zvláštní případy skutkového omylu, když takové úpravy nejsou obvyklé ani v zahraničních úpravách. Tyto případy nečiní v praxi potíže, neboť jsou užívána řešení vypracovaná trestněprávní naukou.

§ 19

Omyl právní

(1) Kdo při spáchání trestného činu neví, že jeho čin je protiprávní, nejedná zaviněně, nemohl-li se omylu vyvarovat.

(2) Omylu bylo možno se vyvarovat, pokud povinnost seznámit se s příslušnou právní úpravou vyplývala pro pachatele ze zákona nebo jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, anebo mohl-li pachatel protiprávnost činu rozpoznat bez zřejmých obtíží.

Důvodová zpráva k § 19:

Navrhuje se, aby byl v novém trestním zákoníku upraven i právní omyl (v závislosti, zda se ho mohl nebo nemohl pachatel vyvarovat) jako okolnost snižující nebo vylučující trestní odpovědnost (§ 19). Právní omyl má význam zejména ve vztahu k blanketním skutkovým podstatám, kdy požadavek konkrétní znalosti zákonné úpravy (např. u deliktů hospodářských, celních atd.) může být např. pro cizince neúměrně přísný, a ne vždy je možné vycházet z míry zavinění činu. V zásadě by neměl být trestný ten, kdo jednal v omluvitelném právním omylu, přičemž podstatou by mělo být zkoumání, zda se pachatel mohl právního omylu vyvarovat.

Navrhovaná konstrukce těchto ustanovení požaduje jako podmínku trestní odpovědnosti pachatele jeho právní omyl negativní, a to omyl neomluvitelný (tj. omyl, jehož se pachatel mohl vyvarovat). Naopak omyl omluvitelný (tj. omyl, jehož se nemohl pachatel vyvarovat) vylučuje pachatelovo zavinění, tudíž i jeho trestní odpovědnost. Na rozdíl od negativního omylu skutkového, který nevylučuje nevědomou nedbalost, má negativní právní omyl omluvitelný v tomto směru dopady absolutní, tzn. že vylučuje obě formy zavinění (srov. slova „... nejedná zaviněně ...“). Naopak půjde-li o omyl neomluvitelný, bude pachatel trestně odpovědný za příslušný úmyslný trestný čin nebo trestný čin spáchaný z nedbalosti, nikoli jen za nedbalost, jako je tomu u omylu skutkového negativního. Tento rozdílný právní dopad plyne z různé povahy obou omylů jako skutkového a jako právního. Pro takové případy bude třeba uvažovat o možnosti zmírnit trestnost cestou polehčující okolnosti uvedené v § 41 písm. h) návrhu trestního zákoníku, a to podle konkrétní povahy důvodů, jež vylučovaly možnost považovat takový právní omyl za omluvitelný (např. v případě, kdy pachatel spáchal trestný čin krátce poté, co nastoupil nové zaměstnání a nestačil se ještě důkladně seznámit s příslušnými právními předpisy, jak bylo jeho povinností). Navrhovaná úprava omylu se dotýká protiprávnosti jako znaku trestného činu ve smyslu § 13, včetně protiprávnosti vyplývající z norem, jichž se trestní zákon dovolává coby norem mimotrestních. Ohledně vlastního popisu znaků trestných činů v trestním zákoně se uplatní zásada „neznalost trestního zákona neomlouvá“. Protiprávnost je totiž třeba posuzovat z pohledu celého právního řádu, neboť trestným činem může být pouze jednání právním řádem zakázané a nedovolené. Požadavek protiprávnosti jako nutné podmínky trestnosti činu vyplývá z čl. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něhož „každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“. Ohledně mimotrestních právních předpisů a právních norem v nich obsažených, jejichž aplikace by se trestní zákon nedovolával, bude třeba zvažovat jejich relevantnost se zřetelem ke spáchanému činu. Zde návrh trestního zákoníku i nadále zachovává dosavadní koncepci, tj. posuzování těchto případů jako skutkových negativních omylů.

Navrhovaná úprava nepředpokládá legislativní řešení právního omylu pozitivního, neboť zde bez potíží vystačíme s nesporným pojmem „putativního deliktu“. Zmíněný druh právního omylu není zpravidla upravován ani v zahraničních úpravách.

Díl 3

Příprava a pokus trestného činu

Důvodová zpráva k dílu 3 – Příprava a pokus trestného činu – § 20 a 21:

Ochrana společnosti před páčáním trestných činů vyžaduje, aby trestem byl postižen nejen ten, kdo již dokoná trestný čin, který si předsevzal, ale v určitých nebezpečnějších případech i ten, kdo podnikne jednání, které zatím jen směřuje, byť i vzdáleně, k spáchaní trestného činu (příprava trestného činu podle § 20), anebo kdo již bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu, a tedy se pokusí spáchat trestný čin, který si předsevzal (§ 21). Dosavadní úprava přípravy i pokusu trestného činu se v zásadě osvědčila, neboť umožňuje přesně

rozlišovat přípravu k trestnému činu od jeho pokusu, kdy za pokus je v praxi považováno jen takové jednání, které již na rozdíl od přípravy bezprostředně směřuje k jeho dokonání, a proto se s úpravou vyplývající ze zavedení formálního pojetí trestného činu přebírá do návrhu nového trestního zákoníku. Vzhledem k tomu, že příprava k trestnému činu i jeho pokus bývají i menší závažnosti než dokonáný trestný čin, osnova umožňuje v § 58 odst. 5 použití v širší míře než v jiných případech mimořádného snížení trestu odnětí svobody.

§ 20 (§ 7)

Příprava

(vypuštěno: „k trestnému činu“)

(1) Jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu (§ 14 odst. 3), zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou jen tehdy, jestliže to trestní zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvlášť závažného zločinu. **(vypuštěno „pro společnost nebezpečné“, nahrazeno: „trestného činu“, vypuštěno: „anebo v jiném úmyslném vytváření podmínek pro jeho spáchání“)**

(2) Příprava je trestná podle trestní sazby stanovené na zvlášť závažný zločin, k němuž směřovala, jestliže trestní zákon nestanoví něco jiného. **(vypuštěno: „ve zvláštní části“)**

(3) Trestní odpovědnost za přípravu k zvlášť závažnému zločinu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu a **(nahrazeno: „trestnost“, „trestnému činu“ - formulace „od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu byla z původního textu písm. a/ přeřazena do návěty)**

- a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, nebo
- b) učinil o přípravě k zvlášť závažnému zločinu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému. **(nahrazeno „veliteli nebo náčelníku“, „trestného činu“)**

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti za přípravu pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovením odstavce 3 a 4 není dotčena trestní odpovědnost pachatele za jiný dokonáný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal.

(zvlášť závažný trestný čin nebo trestný čin je nahrazen „zvlášť závažným zločinem“)

Důvodová zpráva k § 20:

Obecná trestnost přípravy u zvlášť závažných trestných činů, jak je tomu podle platné úpravy, bude nahrazena úpravou, která připouští trestnost tohoto stadia trestné činnosti pouze

v případech uvedených ve zvláštní části trestního zákoníku nebo v jiných zákonech vymezujících trestné činy, avšak jen pokud jde o zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3). Vychází se ze zásady, čím společensky závažnější je trestný čin, tím širší škála vývojových stadií by měla podléhat trestnosti. Toto zúžení trestnosti přípravy, týkající se posuzování viny i ukládání navazujících sankcí, odpovídá úpravám v jiných zemích.

Při úpravě přípravy k zvlášť závažnému zločinu je i nadále zachována trestnost nezpůsobilé přípravy, aniž by byla rozlišována absolutně a relativně nezpůsobilá příprava, neboť pro toto rozlišení by se v zákoně zřejmě nenašla uspokojivá forma. Případy, u nichž nezpůsobilost přípravy sám pachatel nerozpozná, by měly zůstat nepotrestány, jak to vyplývá z navrhovaného ustanovení § 46 odst. 2 o upuštění od potrestání, nebo by měly být potrestány výrazně mírněji podle navrhovaného § 58 odst. 5 o mimořádném snížení trestu odnětí svobody. Tím je u nezpůsobilé přípravy uplatněn stejný způsob řešení jako u nezpůsobilého pokusu.

K upřesnění došlo i při formulaci dobrovolného upuštění od přípravy (obdobně je tomu i u pokusu v § 21 odst. 3), přičemž nová dikce zdůrazňuje dobrovolné upuštění od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu, které se vztahuje jak k odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, tak k učinění oznámení o přípravě k zvlášť závažnému zločinu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknuté přípravy, mohlo být ještě odstraněno. Tím je odstraněna možnost, kterou připouští platný trestní zákon, že pachatel sice dobrovolně učiní o přípravě oznámení ve smyslu písm. b), ale zároveň neupustí od dalšího jednání směřujícího k spáchání zvlášť závažného zločinu, a přesto se na něho bude vztahovat ustanovení o dobrovolném upuštění od přípravy.

V případě zániku trestní odpovědnosti přípravce, jde-li o přípravné jednání více osob, je třeba vykládat pojem „odstranil nebezpečí“ nejen ve vztahu k nebezpečí, jež vzniklo z jeho vlastního jednání, ale i ve vztahu k nebezpečí, které vzniklo z jednání ostatních, a to bez ohledu na to, zda se o toto další nebezpečí přičinil (srov. přiměřeně i § 24 odst. 2 větu první německého trestního zákoníku). Pokud se však na činu podílí více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti přípravy pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli (§ 20 odst. 4) nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

§ 21 (§ 8)

Pokus

(vypuštěno: „trestného činu“)

(1) Jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, je pokusem trestného činu, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo. (vypuštěno: „pro společnost nebezpečné“)

(2) Pokus trestného činu je trestný podle trestní sazby stanovené na dokonaný trestný čin.

(3) Trestní odpovědnost za pokus trestného činu zaniká, jestliže pachatel dobrovolně upustil od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu a („upustil od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu a „byla přesunuta do návěty původního písm. a/“)

- a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu trestného činu, nebo
- b) učinil o pokusu trestného činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo

zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu trestného činu, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému. (nahrazeno: „veliteli nebo náčelníku“)

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti za pokus pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovením odstavce 3 a 4 není dotčena trestní odpovědnost pachatele za jiný dokonáný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal. (původně odst. 4)

Důvodová zpráva k § 21:

Podle návrhu nového trestního zákoníku bude trestnost pokusu (§ 21) zachována u všech kategorií trestných činů (tím nebude dotčena trestnost činů předčasně dokonáných ve formě pokusu). Alternativně bylo uvažováno u přečinů s tím, že pokus by byl trestný jen v případech uvedených ve zvláštní části trestního zákona, ale tato možnost byla v průběhu prací na koncepci rekodifikace trestního zákona odmítnuta.

Při úpravě pokusu trestného činu je i nadále zachována trestnost nezpůsobilého pokusu, aniž by byl rozlišován absolutně a relativně nezpůsobilý pokus, neboť pro toto rozlišení by se v zákoně zřejmě nenašla uspokojivá forma. Případy, u nichž nezpůsobilost pokusu sám pachatel pro značně nerozumný přístup a pošetilost nerozpozná, by měly zůstat nepotrestány (viz obdobně § 23 odst. 3 německého trestního zákoníku - StGB), jak to vyplývá z navrhovaného ustanovení § 46 odst. 2 o upuštění od potrestání, nebo by měly být potrestány výrazně mírněji podle navrhovaného § 58 odst. 5 o mimořádném snížení trestu odnětí svobody.

K upřesnění došlo při formulaci dobrovolného upuštění od pokusu (obdobně je tomu i u přípravy v § 20 odst. 3), přičemž nová díkce zdůrazňuje dobrovolné upuštění od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu, které se vztahuje jak k odstranění nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, tak k učinění oznámení o pokusu trestného činu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého pokusu, mohlo být ještě odstraněno. Tím je odstraněna možnost, kterou připouští platný trestní zákon, že pachatel sice dobrovolně učiní o pokusu oznámení ve smyslu písm. b), ale zároveň neupustí od dalšího jednání směřujícího k dokonání trestného činu, a přesto se na něho bude vztahovat ustanovení o dobrovolném upuštění od pokusu.

V případě zániku trestní odpovědnosti pro dobrovolné upuštění od pokusu, jde-li o pokus více osob, je třeba vykládat pojem „odstranil nebezpečí“ nejen ve vztahu k nebezpečí, jež vzniklo z jeho vlastního jednání, ale i ve vztahu k nebezpečí, které vzniklo z jednání ostatních, a to bez ohledu na to, zda se o toto další nebezpečí přičinil (srov. i § 24 odst. 2 věta první německého trestního zákoníku). Pokud se však na činu podílí více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti pokusu pachatele, který takto jednal, je-li čin dokonán ostatními pachateli (§ 21 odst. 4) nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu

Důvodová zpráva k dílu 4 – Účastenství v širším smyslu – § 22 až 27:

Nově navrhovaná úprava účastnenství v širším smyslu vychází z rozlišování pachatelství, včetně nepřímého pachatelství (navrhovaný § 22 odst. 2), spolupachatelství (§ 23) a jednotlivých forem účastnenství v užším slova smyslu (§ 24) a také z principu akcesority v dosavadním pojetí (v případě zúžení trestnosti přípravy jen na případy uvedené ve zvláštní části trestního zákona fakticky dochází i k zúžení akcesority na skutečně „čistou“ akcesoritu).

§ 22 (§ 9 odst. 1)

Pachatel

(1) Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná. **nahrazeno: „trestný čin spáchal sám“**

(2) Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepřičetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.

Důvodová zpráva k § 22:

V návrhu nového trestního zákoníku je věnována zvýšená pozornost zákonné definici pachatele, která ve znění dosavadního platného ustanovení § 9 odst. 1 trestního zákona zdůrazňuje, že pachatelem trestného činu je ten, kdo spáchal trestný čin sám, z čehož je pak třeba dovodit, že pachatel musí vykonat sám činnost, která je popsána v příslušném ustanovení zvláštní části (pachatel na dokonáném trestném činu), nebo ji alespoň připravovat nebo se o ni pokusit (pachatel přípravy nebo pokusu). Pokud dosavadní trestní zákon uvádí, že pachatel „trestný čin spáchal sám“, má nepochybně na mysli toho, kdo bezprostředně spáchal trestný čin, poněvadž pachatel může mít účastníky (organizátora, návodce a pomocníka). Z toho vyplývá, že pachatelem je ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy za podmínky, že je trestná.

Za pachatele se podle návrhu výslovně považuje i tzv. nepřímý pachatel, který k spáchání trestného činu užije jiné osoby, která je v rukou pachatele tzv. „živým nástrojem“, přičemž taková osoba sama nejedná nebo nejedná zaviněně. Nepřímé pachatelství lze spáchat i úmyslným opomenutím (např. lékař v psychiatrickém ústavu úmyslně opomene zabránit nepřičetné osobě, aby usmrtila poškozeného, kterého nenávidí).

Jednotlivé formy nepřímého pachatelství jsou v návrhu zákona vymezeny v souladu s tím, jak jsou vymezeny v teorii i v praxi (srov. např. č. 32/1955, č. 51/1970, č. 10/1996 Sb. rozh. tr. a č. 5/1979-27-III. Bulletinu Nejvyššího soudu). Všem těmto uvedeným případům je společné, že tzv. živý nástroj není buď vůbec trestně odpovědný (např. pro nepřičetnost, nedostatek věku nebo pro omyl), nebo odpovídá jen omezeně (např. pro kulpózní trestný čin), anebo alespoň není trestně odpovědný za tžž trestný čin. Nepřímý pachatel je trestně odpovědný za úmyslný trestný čin, který prostřednictvím „živého nástroje“ spáchal.

Úmysl nepřímého pachatele se musí vztahovat i ke skutečnosti, že využívá k spáchání trestného činu tzv. živého nástroje, neboť jinak by nešlo o nepřímé pachatelství, ale podle okolností by se mohlo u zvláště závažných trestných činů jednat o pokus návodu trestný za podmínek ustanovení o přípravě k zvláště závažnému zločinu podle § 20 nebo o návod podle § 24 odst. 1 písm. b), šlo-li o osobu trestně odpovědnou a došlo-li alespoň k pokusu trestného činu (pokud pachatel úmyslně nevyužíval „živého nástroje“, pak zřejmě naváděl jiného k spáchání trestného činu).

Nepřímé pachatelství není možné u takových trestných činů, které může pachatel vykonat jen osobně (tzv. vlastnoruční trestné činy – např. § 150, § 151).

§ 23 (§ 9 odst. 2) **Spolupachatel**

Byl-li trestný čin spáchán úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, odpovídá každá z nich, jako by trestný čin spáchala sama (spolupachatelé).

Důvodová zpráva k § 23:

Pokud jde o pojem spolupachatelství, byla v rámci prací na přípravě kodifikace trestního práva hmotného věnována náležitá pozornost i pojmu „spáchání činu společným jednáním“, kdy je možno souhlasit s názory nauky, že tento pojem je v praxi vykládán neúměrně široce, kdy je pod něj zahrnováno i dělání tzv. „zdi“ (pachatel dává opodál pozor, aby společníci nebyli při činu vyrušeni) nebo tzv. „volavky“ (osoba po dohodě s ostatními společníky vyláká oběť pod smyšlenou záminkou na opuštěné místo, kde vlastní loupežný útok provedou jiní společníci), např. u trestného činu loupeže podle § 234 platného trestního zákona, který pak praxe posuzuje jako spáchaný ve spolupachatelství (srov. č. 1/1980, str. 18 a č. 23/1994 Sb. rozh. tr.). Za spolupachatelství u trestného činu porušování domovní svobody podle § 238 platného trestního zákona se v praxi považuje i jednání, v rámci něhož se konkrétní osoba osobně neúčastní na vniknutí do domu nebo bytu jiného, ale v rámci rozdělení úkolů směřujících k úspěšnému provedení bytové krádeže hlídá před domem nebo bytem jiného, do něhož vniknou ostatní pachatelé (srov. č. 6/1993 Sb. rozh. tr.). V tomto směru je třeba souhlasit s teorií, že uvedený výklad pojmu „společné jednání“ je problematický, neboť uvedená jednání nelze zahrnout do objektivní stránky trestných činů loupeže podle § 234 platného trestního zákona či porušování domovní svobody podle § 238 platného trestního zákona. Jsou to v obou případech jednání, která činnost pachatele, resp. spolupachatelů pouze usnadňují, a proto správnější by bylo posuzovat taková jednání za pomoc ve vztahu k některému z uvedených trestných činů a nikoli za spolupachatelství.⁶⁾ Z těchto hledisek se navrhuje upřesnění pojmu pomoci v § 24 odst. 1 písm. c) tak, že v demonstrativním výčtu je doplněn o popis jednání při tzv. „dělání zdi či volavky“ („... odstraněním překážek, vylákáním poškozeného na místo činu, hlídáním při činu, radou, ...“). Při tomto upřesnění forem pomoci nebude již třeba definovat pojem „spáchání činu společným jednáním“.

§ 24 (§ 10)

⁶⁾ Srov. Novotný, O. - Dolenský, A. - Jelínek, J. - Vanduchová, M.: Trestní právo hmotné. I. Obecná část. 2. vydání, Codex, Praha 1995, s. 161 až 162; Šámal, P. - Púry, F. - Rizman, S.: Trestní zákon. Komentář. 4. vydání. C. H. Beck, Praha 2001, s. 85 až 86.

Účastník

- (1) Účastníkem na dokonaném trestném činu nebo jeho pokusu je, kdo úmyslně
- a) spáchání trestného činu zosnoval nebo řídil (organizátor),
 - b) vzbudil v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin (návodce), nebo nahrazeno: „navedl jiného k spáchání trestného činu“)
 - c) umožnil nebo usnadnil jinému spáchání trestného činu, zejména opatřením prostředků, odstraněním překážek, vylákáním poškozeného na místo činu, hlídáním při činu, radou, utvrzováním v předsevzetí nebo slibem přispět po trestném činu (pomocník). nahrazeno: „poskytl jinému pomoc“)

(2) Na trestní odpovědnost a trestnost účastníka se užije ustanovení o trestní odpovědnosti a trestnosti pachatele, jestliže trestní zákon nestanoví něco jiného.

(3) Trestní odpovědnost účastníka zaniká, jestliže dobrovolně upustil od dalšího účastenství na trestném činu a

- a) odstranil nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého účastenství, nebo
- b) učinil o účastenství na trestném činu oznámení v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému trestním zákonem z podniknutého účastenství, mohlo být ještě odstraněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

(4) Je-li na činu zúčastněno více osob, nebrání zániku trestní odpovědnosti účastníka, který takto jednal, je-li čin spáchán ostatními pachateli nezávisle na jeho dřívějším přispění k činu nebo přes jeho včasné oznámení.

(5) Ustanovení odstavců 3 a 4 se nevztahuje na trestní odpovědnost účastníka za jiný trestný čin, který již jednáním uvedeným v odstavci 1 spáchal.

Důvodová zpráva k § 24:

Organizátora, návodce nebo pomocníka jako účastníky bude i nadále možno trestně postihovat pouze tehdy, došlo-li alespoň k pokusu trestného činu. Jinak budou odpovídat při splnění zákonných předpokladů jen za přípravu k trestnému činu podle § 20. O trestní odpovědnosti a trestnosti účastníka platí totéž, co podle obecné i zvláštní části platí o trestní odpovědnosti a trestnosti pachatele (§ 24 odst. 2).

V rámci návodu bude třeba stíhat i tzv. najmutí ke spáchání trestného činu či objednávku trestného činu, a to včetně tzv. poptávky nebo nabídky provedení trestného činu na objednávku, pokud tím bylo vzbuzeno v jiném rozhodnutí spáchat trestný čin. To platí v případě klasické objednávky, neboť pouhé obecné rozhodnutí páchat eventuálně v budoucnu trestnou činnost, nemůže být důvodem, aby v případě konkrétní objednávky například usmrcení jiné osoby, nebylo toto považováno za vzbuzení rozhodnutí k spáchání konkrétního trestného činu vraždy nepoškozeném, ohledně něhož byla objednávka vraždy. V případě, že by pachatel byl již rozhodnut trestný či spáchat, a to v jeho konkrétní podobě, pak by se zejména při nabídce, ale i v některých případech „objednávky“, jednalo pomoc ve formě utvrzování v rozhodnutí jiného spáchat trestný čin.

U účastenství nebylo přistoupeno k obligatornímu snížení trestu, jako to např. činí § 27 odst. 2 německého trestního zákoníku, neboť německý zákoník nezná nejzávažnější formu účastenství podle českého práva, a to organizátorství, které je charakteristické tím, že jeho

závažnost (společenská škodlivost) může být s přihlédnutím k povaze a způsobu provedení organizování trestné činnosti i vyšší než u pachatelství (podobně tomu může být i u některých forem návodu; naproti u pomoci bude zásadně její závažnost nižší než u pachatelství).⁷ Konkrétní přístup soudu je pak vyjádřen v § 39 odst. 6 písm. b); u pomoci k trestnému činu je možné mimo obecného mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1, které se vztahuje také na organizátorství nebo návod, i mimořádné snížení tohoto trestu podle § 58 odst. 5 vzhledem k povaze a závažnosti pomoci, a to bez omezení ve smyslu § 58 odst. 3.

Nově osnova upravuje zánik trestní odpovědnosti účastníka, a to obdobně jako u pokusu trestného činu, neboť dosavadní analogické použití této úpravy činilo v praxi potíže. Přitom, půjde-li o účastenství více osob je třeba vykládat pojem „odstranil nebezpečí“ nejen ve vztahu k nebezpečí, jež vzniklo z jeho vlastního jednání, ale i ve vztahu k nebezpečí, které vzniklo z jednání ostatních účastníků, a to bez ohledu na to, zda se o toto další nebezpečí přičinil (srov. přiměřeně i § 24 odst. 2 věta první německého trestního zákoníku).

§ 25 (§ 11)

Věk

Kdo v době spáchání činu nedovršil čtrnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný. (nahrazeno: „patnáctý“)

Důvodová zpráva k § 25:

V souvislosti s pachatelem je také upraven věk (§ 25), kde bylo přistoupeno po proběhlé diskusi, jak v právnické veřejnosti, tak i ve společnosti, k snížení hranice trestní odpovědnosti na čtrnáct let, a to i s přihlédnutím k zvláštní úpravě obsažené v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže). Hranice čtrnácti let byla stanovena s přihlédnutím k rozvoji rozumové a mravní vyspělosti dětí v České republice, když stejná hranice trestní odpovědnosti je stanovena v převážné většině států této části Evropy, např. v SRN, v Rakousku a po přijetí nového trestního zákona č. 300/2005 Z. z. i na Slovensku (§ 22). Stejná hranice trestní odpovědnosti byla na území České republiky stanovena až do roku 1950.

§ 26 (§ 12)

Nepříčetnost

Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. (nahrazeno: „nebezpečnost pro společnost“)

⁷ Srovnej k tomu Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 106; Novotný, O. a kol. Trestní právo hmotné. I. Obecná část. 4. přepracované vydání. Praha : Aspi Publishing, 2003, s. 242 až 243; Kratochvíl, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. přepracované a doplněné vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2003, s. 316 až 317.

Důvodová zpráva k § 26:

V souvislosti s úpravou nepřičetnosti (§ 26) bylo do osnovy doplněno i výkladové ustanovení vymezující pojem duševní poruchy, které navázalo na zdravotnické vymezení, tak, jak se v průběhu doby vyvinulo. Duševní porucha se podle moderních medicínských názorů (srov. např. Raboch, J., Zvolský, P. a kol. Psychiatrie, I. vyd., Praha 2001) vymezuje jako zřetelná odchylka od stavu duševního zdraví a rovnováhy, kterým se rozumí stav úplné a sociální pohody, jako výslednice vnitřních (genetických) a vnějších (psychosociálních a enviromentálních) faktorů. Duševní poruchu nemůžeme ztotožňovat s duševní nemocí, neboť pojem duševní nemoci je užším pojmem. Specifická (smíšená) porucha osobnosti (dříve nazývaná „psychopatie“), u které se povaha lidí nápadně odchyluje od normy, může být duševní poruchou, ale nemusí být duševní nemocí. Duševní porucha může být způsobena rozdílnými příčinami, a to samotnou duševní chorobou nebo jinou nemocí, která má takovou poruchu za následek, anebo může být vyvolána požitím návykových látek, např. alkoholu nebo omamných látek. Duševní porucha, která je příčinou nepřičetnosti, může být přechodná a krátkodobá, a to od několika vteřin (např. porucha vědomí u řidiče auta, jako příčina dopravní nehody, při níž dojde k ublížení na zdraví) či minut (např. epileptický záchvat v rámci něhož dojde k ublížení na zdraví osobě poskytující pomoc nemocnému), ale může být také dlouhotrvající nebo trvalá (např. schizofrenie či mentální retardace). Z hlediska tohoto chápání je duševní poruchou nejenom duševní choroba, ale i krátkodobá porucha psychických funkcí, hluboká porucha vědomí, slabomyslnost a jakákoli jiná těžká duševní odchylka, která je z hlediska ustanovení § 26 a 27 významná, jestliže měla za následek ztrátu nebo zmenšení rozpoznávacích či ovládacích schopností.

Osnova stíhá jen taková společensky škodlivá jednání, jejichž protiprávnost musí být pachateli zjevná, a proto se zásadně nemůže omlouvat tím, že zákon nezná nebo že si jej nesprávně vykládal (výjimky stanoví jen § 19 o právním omylu). Představu o protiprávnosti činu nemají však zpravidla lidé v době činu stížení, třeba jen dočasně, duševní poruchou, ať již je původ této poruchy jakýkoliv, a již z tohoto důvodu je nelze trestat, pokud nebyli schopni rozpoznat protiprávnost svého činu nebo ovládat své jednání. U dětí ve věku nedosažených čtrnácti let pak nelze předpokládat takovou způsobilost s ohledem na jejich duševní rozvoj.

§ 27

Zmenšená přičetnost

Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu měl podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, je zmenšeně přičetný.

Důvodová zpráva k § 27:

Nově je upravena i zmenšená přičetnost (§ 27). Zmenšenou přičetností se podle návrhu trestního zákoníku rozumí chorobný stav, v němž byla v důsledku duševní poruchy výrazněji snížena (návrh používá pojem „podstatně snížena“), schopnost pachatele rozpoznat protiprávnost činu nebo schopnost pachatele ovládat své jednání (anebo byly sníženy zároveň obě uvedené schopnosti); nemusí se jednat o duševní chorobu (srov. č. 61/1971-I. Sb. rozh. tr.). Nesmí však jít o stav úplně vylučující některou z těchto schopností, protože to by znamenalo nepřičetnost ve smyslu § 26, resp. postup podle § 357 (trestný čin opilství).

Otázka zmenšené přičetnosti je otázkou právní, její posouzení náleží orgánům činným v trestním řízení a nutno ji zkoumat vždy konkrétně jen ve vztahu k určitému trestnému činu pachatele. Povaha této otázky vyžaduje, aby její posouzení bylo založeno na odborných

znalostech, a proto se posouzení zmenšené přičetnosti neobejde bez psychiatrického znaleckého posudku, v němž by mělo být co nejpřesněji stanoveno, do jaké míry z kvalitativního i z kvantitativního hlediska duševní porucha u pachatele ovlivnila jeho schopnosti rozpoznávací a ovládací, zda se tyto či alespoň jedna z nich již blížila stavu jejího vymizení, resp. v jakém směru a rozsahu zůstaly tyto schopnosti pachatele zachovány (srov. č. 17/1979 a č. 6/2000 Sb. rozh. tr.), což má pak rozhodující význam pro otázku, zda šlo o podstatně sníženou rozpoznávací nebo ovládací schopnost pachatele. Zmenšená přičetnost zjištěná u pachatele trestného činu nevyklučuje jeho trestní odpovědnost, nýbrž ji pouze modifikuje a odůvodňuje zvláštní postup vůči pachateli. Z tohoto důvodu je zmenšená přičetnost především důvodem k upuštění od potrestání ve smyslu § 47 odst. 1, 2, ovšem jen za podmínky, že se projevila u pachatele v době, kdy trestný čin spáchal a kdy mohla tedy mít na jeho spáchání skutečný vliv. Soud totiž nezjišťuje zmenšenou přičetnost jako takovou, ale vždy jen ve vztahu k určitému činu. Zmenšenou přičetnost obviněného je třeba vzít v úvahu také při hodnocení povahy a závažnosti trestného činu, zejména z hlediska stanovení druhu trestu a jeho výměry. Duševní stav obviněného totiž charakterizuje osobu pachatele a ovlivňuje míru jeho zavinění, což jsou kritéria, která spoluurčují povahu a závažnost trestného činu podle § 39 odst. 2. Zmenšená přičetnost jako okolnost, která spolupůsobila při spáchání trestného činu, vytváří zvláštní situaci, v níž nelze vůči pachateli postupovat vždy způsobem, který by byl účinný v obvyklých případech. Sama o sobě však není polehčující okolností a nemusí vždy znamenat nižší stupeň závažnosti spáchaného trestného činu (srov. obdobně v platné judikatuře č. 41/1976 Sb. rozh. tr., s. 220 a 221).

Hlava III

Okolnosti vylučující protiprávnost činu

Důvodová zpráva k hlavě III – Okolnosti vylučující protiprávnost činu – § 28 až 32:

V ustanoveních § 28 až 32 vymezuje osnova případy, kdy se již ze zákona vylučuje protiprávnost skutku. Kromě případů nutné obrany, krajní nouze a oprávněného použití zbraně uvádí též případy svolení poškozeného a přípustného rizika ve výrobě a výzkumu.

Dosavadní praxe orgánů činných v trestním řízení ukázala, že je v rámci rekodifikace trestního práva hmotného třeba věnovat zvýšenou pozornost i okolnostem vylučujícím protiprávnost. Nové formulace podmínek pro krajní nouzi má umožnit, aby nebyly stíhány osoby, které vystupují na ochranu zájmů chráněných kterýmkoli trestním zákonem.

V návrhu trestního zákoníku nebylo třeba naproti tomu upravovat jako novou okolnost vylučující protiprávnost výkon práva nebo plnění povinnosti (povinnost může vyplývat přímo ze zákona, jindy však musí být konkretizována, přičemž takovým případem je i rozkaz), a to i s ohledem na to, že v definici trestného činu je nyní výslovně uvedeno, že se musí jednat o protiprávní čin (skutek). Výkonu práva se blíží i případ vykonávání dovolené činnosti, s níž je zpravidla spojeno určité nebezpečí (obyčejně pro život nebo zdraví nebo pro majetek). Tím, že právní řád takovou činnost připouští, projevuje souhlas s nutnou mírou nebezpečí, která je spojena s takovou činností. Podobně je tomu i při provozování sportu, s nímž je někdy spojeno nebezpečí pro zdraví lidí (dovolené riziko). V této souvislosti je třeba zdůraznit, že výčet okolností vylučujících protiprávnost (trestní odpovědnost) není uzavřený a ani uzavřený být nemůže, a proto v novém trestním zákoníku budou upraveny jen nejdůležitější a nejfrekventovanější typy těchto okolností včetně souhlasu poškozeného a dovoleného rizika.

Bezrestnost agenta není v návrhu nového trestního zákoníku řešena obecným ustanovením v rámci okolností vylučujících protiprávnost, ale navrhuje se ji omezit na jednotlivé specifické případy, kde přichází v úvahu (např. obchodování s lidmi, kuplířství, penězokazectví,

nedovolenou výrobu a obchod s narkotiky, úplatkářství atd.); srov. § 363. Toto řešení lépe odpovídá principu zákonnosti a hovoří pro něj též srovnávací právo. V této souvislosti by měla být řešena i otázka provokace (srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Teixeira de Castro c. Portugalsko ze dne 9. 6. 1998).

§ 28 (§14)

Krajní nouze

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.

Důvodová zpráva k § 28:

Okolnosti vylučující protiprávnost jsou v návrhu nového trestního zákoníku zpřesněny především doplněnou definicí krajní nouze (§ 28), u níž je třeba vyloučit její použití i u osob, které jsou povinny nebezpečí snášet (např. z titulu svého zaměstnání - ošetřovatel v nemocnici, nebo postavení - voják ve válce). Tuto povinnost snášet nebezpečí ukládají určitým kategoriím osob zvláštní předpisy, a tyto osoby se jí nemohou vyhýbat poukazem na své vlastní ohrožení. Bez tohoto doplnění by krajní nouze vylučovala protiprávnost činů, které by jinak byly např. zneužitím pravomoci úřední osoby. Navrhované řešení takové jednání z dosahu krajní nouze vylučuje.

§ 29 (§ 13)

Nutná obrana

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.

Důvodová zpráva k § 29:

Úprava nutné obrany se přebírá z platné právní úpravy, která se po změnách provedených v devadesátých minulého století v praxi osvědčila. Definice nutné obrany (§ 29) dostatečně akcentuje situaci obránce, včetně překvapivosti či brutality útoku, strachu, zmatku či leknutí obránce, které se v praxi posuzují v rámci reakce obránce na „způsob útoku“, při pozitivním řešení problematiky omylu (§ 18). Nebylo naproti tomu vyhověno návrhům na přeformulování nutné obrany po vzoru rakouské nebo německé úpravy tak, aby základem byla nutnost či potřebnost obrany k odvrácení útoku vedle pojmu zcela zjevná nepřiměřenost způsobu útoku. Tato změna nebyla shledána potřebnou, když nutnost obrany dostatečně vyplývá z názvu této okolnosti vylučující protiprávnost a také z použití tohoto pojmu v odstavci 2 § 29 osnovy, přičemž s pojmem nutnosti (potřebnosti) obrany k odvrácení útoku, běžně pracuje teorie i praxe (srov. č. 36/1965 Sb. rozh. tr.) a výklad právní úpravy z tohoto hlediska nečiní v praxi potíží. Navíc tento požadavek, pokud by byl vykládán tak, že základním znakem nutné obrany je schopnost odrazit útok, by mohl vést k tomu, že by

v podstatě nebyla dovolena málo intenzivní obrana s odůvodněním, že tato by mohla ještě povzbudit útočníka. Taková úprava by kladla na obránce nepřiměřené nároky z hlediska volby jeho způsobu a intenzity obrany, kterou by pak z tohoto hlediska musely posuzovat i orgány činné v trestním řízení.

Navrhovaná úprava na rozdíl od některých zahraničních úprav (srov. pojmy „rechtswidrig“ v § 32 odst. 2 německého trestního zákoníku nebo v § 3 odst. 1 rakouského trestního zákoníku, popř. „ohne recht“ v čl. 33 odst. 1 ve švýcarském trestním zákoníku či „injustifié“ v čl. 122 – 5 francouzského trestního zákoníku atd.), výslovně nezdůrazňuje protiprávnost útoku, která podle naší teorie i praxe vyplývá přímo z pojmu a povahy „útku na zájem chráněný trestním zákonem“, byť nemusí jít vždy o trestný čin, ale může jít o čin, za který trestní odpovědnost např. zanikla, popř. jím může být i jednání, které má znaky přestupku.⁸ Protože útok musí být vždy protiprávní, nelze nutnou obranu použít proti jednáním dovoleným, a proto nelze nutnou obranu použít proti jednání v nutné obraně nebo krajní nouzi, popř. proti jednáním, kterými někdo vykonával své právo či povinnost (např. zloděj se nemůže dovolávat nutné obrany, jestliže poranil poškozeného, který vůči němu chránil svůj majetek, anebo nelze použít nutnou obranu proti zadržení, byly-li pro něj splněny podmínky stanovené trestním řádem).

§ 30

Svolení poškozeného

(1) Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

(2) Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páčající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1 by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.

(3) S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.

Důvodová zpráva k § 30:

V návrhu trestního zákona je vymezeno jako okolnost vylučující protiprávnost i svolení poškozeného (§ 30), kde se zatím vycházelo jen z teorie trestního práva. V souvislosti s úpravou tohoto institutu byl upraven i případ beztrestnosti pachatele v případě udělení dodatečného souhlasu poškozeným (trestný čin byl spáchán, ale v důsledku dodatečného udělení souhlasu není trestný), ovšem jen za podmínky, že pachatel mohl předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1, která nebyla při činu přítomna (arg. slovo „jinak“), by tento souhlas udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že toto ustanovení neřeší problém „euthanasie“, když dosavadní návrhy na úpravu

⁸ Srovnej k tomu Šámal, P., Púry, F., Rizman, S. Trestní zákon. Komentář. 6. doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, s. 120; Novotný, O. a kol. Trestní právo hmotné. I. Obecná část. 4. přepracované vydání. Praha : Aspi Publishing, 2003, s. 194; Kratochvíl, V. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 3. přepracované a doplněné vydání. Brno : Masarykova univerzita, 2003, s. 372.

skutkové podstaty usmrcení na žádost ve zvláštní části trestního zákona byly v zásadě odmítnuty.

§ 31 **Přípustné riziko**

(1) Trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

(2) Nejde o přípustné riziko, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.

Důvodová zpráva k § 31:

V navrhovaném trestním zákoníku je také obecně definováno přípustné riziko (§ 31), v jehož zákonném vymezení jsou uvedeny nezbytné podmínky tohoto institutu. Pozornost je třeba věnovat vylučovací podmínce formulované tak, že o přípustné riziko nejde, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu se zvláštními právními předpisy souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům právních předpisů, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům. Při zvažování míry rizika je třeba v rámci přiměřenosti posuzovat optimální relaci mezi rozhodujícími faktory, mezi něž patří zejména velikost zamýšleného pozitivního výsledku, velikost možného nechtěného negativního následku, i stupně pravděpodobnosti, že tyto nastanou. Nejde tedy jen o maximalizaci možných výhod na jedné straně a minimalizaci možných ztrát na druhé straně, ale také o relaci k veřejnému zájmu, zásadám humanity (lidskosti) i morálním pravidlům, o kterých se osnova v další části ustanovení také zmiňuje. Nelze proto zásadně podniknout rizikové jednání, které by sice na jedné straně mohlo mít významné kladné výsledky, ale také katastrofální následky, i když jejich pravděpodobnost není příliš velká, a proto je třeba velmi opatrně nakládat s atomovou energií, ale také zvláště opatrně přistupovat ke genetickým výzkumům a dalším mimořádně rizikovým aktivitám.

Definice přípustného rizika v zásadě pokrývá všechny případy tohoto rizika, neboť stranou nezůstávají ani rizika např. v souvislosti se sportovními aktivitami (boxeři, hokejisté, automobiloví závodníci apod.) či výkonem povolání (zejména lékařů, ale i horských vůdců, lyžařských instruktorů apod.) atd. Na druhé straně přípustné riziko představuje jednu samostatnou okolnost vylučující protiprávnost (trestní odpovědnost), která však nepokrývá všechny případy vylučující protiprávnost (např. výkon práva nebo povinnosti). V rámci okolností vylučujících protiprávnost jde zjevně o několik takových okolností, jejichž podmínky se výrazně liší. U těchto okolností bude možno použít analogie jiné zákonem definované okolnosti vylučující protiprávnost (např. přípustné riziko, krajní nouze či svolení poškozeného apod.) ve prospěch jednatelů, neboť tyto okolnosti trestní odpovědnost zužují, nikoli rozšiřují.

§ 32 (§ 15)

Oprávněné použití zbraně

Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem. (nahrazeno: „příslušných zákonných předpisů“)

Důvodová zpráva k § 32:

Beze změny zůstává ustanovení o oprávněném použití zbraně (§ 32), které odkazuje na použití zbraně v mezích příslušných zákonů, čímž jsou náležitě upraveny meze použití zbraně vojáky (srov. § 114 odst. 4) i dalšími oprávněnými osobami.

Hlava IV

Zánik trestní odpovědnosti

(nahrazeno: „trestnosti“, vypuštěno: „trestu“ přesunuto do Hlavy V., díl, 2, oddíl 9 – viz § 94 a násl.)

Důvodová zpráva k hlavě IV – Zánik trestní odpovědnosti – § 33 až 35:

V hlavě nazvané „Zánik trestní odpovědnosti“, což je přesnější pojem než dosud používaný pojem „zánik trestnosti“ jsou upraveny účinná lítost a promlčení trestní odpovědnosti za trestný čin. V souvislosti se zavedením formálního pojetí trestného činu byl logicky z trestního zákoníku vypuštěn „zánik nebezpečnosti činu pro společnost“ (dosavadní § 65 platného trestního zákona). Případy, na které toto ustanovení dopadalo, budou řešeny na základě zásady oportunity v trestním řádu (srov. zejména § 172 odst. 2 trestního řádu).

Díl 1

Zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí

§ 33 (§ 66)

Účinná lítost

Trestní odpovědnost za trestné činy neposkytnutí pomoci (§ 150), neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku (§ 151), šíření nakažlivé lidské nemoci (§ 152), šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti (§ 153), ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§ 156), ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti (§ 157), svěření dítěte do moci jiného (§ 169), zavlčení (§ 172), braní rukojmí (§ 174), opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 195), porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220), porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti (§ 221), porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225), porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227), poškození cizí věci (§ 228), zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240), nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243), porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství (§ 247), porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261), porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), obecného ohrožení z nedbalosti (§ 273), porušení povinností při hroživé tísni (§ 275), poškození a ohrožení

provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276), poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti (§ 277), poškození geodetického bodu (§ 278), poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293), poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294), poškození lesa (§ 295), neoprávněného nakládání s odpady (§ 298), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti (§ 300), šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306), šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace (§ 315), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318), vzpoury vězňů (§ 344), šíření poplašné zprávy (§ 357), nepřekažení trestného činu (§ 367), neoznámení trestného činu (§ 368) zaniká, jestliže pachatel dobrovolně

- a) škodlivému následku trestného činu zamezil nebo jej napravil, nebo
- b) učinil o trestném činu oznámení v době, kdy škodlivému následku trestného činu mohlo být ještě zabráněno; oznámení je nutno učinit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, voják může místo toho učinit oznámení nadřízenému.

Důvodová zpráva k § 33:

V podstatě beze změny oproti současné úpravě nová kodifikace upravuje zánik trestní odpovědnosti ve formě účinné lítosti (§ 33), kde byly jen doplněny některé nové trestné činy a trestné činy, které z hlediska jejich povahy by měly být také pokryty ustanovením o účinné lítosti. Ochrana některých nejdůležitějších zájmů chráněných trestním zákonem totiž vyžaduje, aby v tomto ustanovení uvedené některé těžké zločiny, jakož i další trestné činy zpravidla ohrožující zvýšenou měrou chráněné zájmy anebo kde z hlediska jejich povahy je větší zájem na zabránění následkům než na potrestání pachatele, byly včas odhaleny nebo, aby se jejich následkům jinak včas zabránilo, a to i za cenu, že pachatel nebo některý z pachatelů nebude potrestán. Osnova zachovává účinnou lítost podle § 33 také u trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240), a to i s přihlédnutím k zvláštnímu ustanovení o účinné lítosti (§ 242) u trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241). Rozdílná úprava účinné lítosti zde vyplývá z odlišné povahy postihovaného jednání, kdy trestný čin podle § 240 postihuje zkrácení daně nebo podobné povinné platby, které je svou povahou zpravidla podvodným jednáním, zatímco trestný čin podle § 241 postihuje pouhé neodvedení takové povinné platby, a proto je možno v tomto případě dosáhnout účinné lítosti pouhým dodatečným splněním povinnosti.

Díl 2

Promlčení trestní odpovědnosti (nahrazeno: „trestního stíhání“)

§ 34 (§ 67)

Promlčecí doba

- (1) Trestní odpovědnost za trestný čin zaniká uplynutím promlčecí doby, jež činí dvacet let, jde-li o trestný čin, za který trestní zákon dovoluje uložení výjimečného trestu, a trestný čin spáchaný při vypracování nebo při schvalování privatizačního projektu podle jiného právního předpisu, (nahrazuje: „trestnost

činu“, vypouští: „ve zvláštní části“, „podle zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů“)

- b) patnáct let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně deset let,
- c) deset let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně pět let,
- d) pět let, činí-li horní hranice trestní sazby odnětí svobody nejméně tři léta, (původně písm. c/)
- e) tři léta u ostatních trestných činů. (původně písm. d/)

(2) Promlčecí doba počíná běžet u trestných činů, u nichž je znakem účinek anebo u nichž je účinek znakem kvalifikované skutkové podstaty, od okamžiku, kdy takový účinek nastal; u ostatních trestných činů počíná běžet promlčecí doba od ukončení jednání. Účastníkovi počíná běžet promlčecí doba od ukončení činu hlavního pachatele.

(3) Do promlčecí doby se nezapočítává (původně odst. 2)

- a) doba, po kterou nebylo možno pachatele postavit před soud pro zákonnou překážku,
- b) doba, po kterou bylo trestní stíhání přerušeno,
- c) doba, po kterou oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168) nebo některého trestného činu uvedeného v hlavě třetí zvláštní části tohoto zákona o trestných činech proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti byla mladší osmnácti let,
- d) zkušební doba podmíněného zastavení trestního stíhání. (původně písm. c/, vypuštěn byl text původního písm. b/ „doba, po kterou se pachatel zdržoval v cizině“)

(4) Promlčecí doba se přerušuje (původně odst. 3/, nahrazeno: „promlčení trestního stíhání“)

- a) zahájením trestního stíhání pro trestný čin, o jehož promlčení jde, jakož i po něm následujícím vzetím do vazby, vydáním příkazu k zatčení, zatýkacího rozkazu nebo evropského zatýkacího rozkazu, podáním obžaloby, návrhu na potrestání, vyhlášením odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nebo doručením trestního příkazu pro takový trestný čin obviněnému, nebo (nahrazeno: „sdělením obvinění“, „jakož i po něm následující úkony policejního orgánu, státního zástupce nebo soudu směřující k trestnímu stíhání pachatele“)
- b) spáchal-li pachatel v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější.

(5) Přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba nová. (původně odst. 4)

Důvodová zpráva k § 34:

Návrh také upravuje promlčení trestní odpovědnosti za trestný čin, neboť uplynula-li delší doba od spáchání trestného činu a nebylo-li zahájeno trestní stíhání či v něm nebylo řádně pokračováno, ztrácí se vzhledem k uplynulé době zájem na trestním stíhání a potrestání pachatele. Okolnost, že se pachatel nedopustil stejně závažného nebo závažnějšího trestného činu pak nasvědčuje tomu, že nebezpečí, které od něho hrozí již neexistuje nebo výrazně pokleslo, a proto osnova i nadále stanoví zánik trestní odpovědnosti v důsledku promlčení trestní odpovědnosti za trestný čin (§ 34).

Nově byly u promlčení v souladu s požadavky teorie i praxe více diferencovány promlčecí lhůty a stanoven počátek promlčecí doby, kdy s ohledem na rozdílné stanovení okamžiku spáchání trestného činu u časové působnosti bylo třeba jednoznačně vymezit okamžik, od kterého počíná běžet promlčecí doba. Nauka i praxe zde vycházejí zásadně z toho, že

rozhodující je doba ukončení jednání, avšak tam, kde je znakem skutkové podstaty trestného činu účinek, nebo kde těžší účinek charakterizuje kvalifikovanou skutkovou podstatu, začíná promlčecí doba plynout až od účinku nebo těžšího účinku (např. u vraždy počíná promlčecí doba běžet od okamžiku, kdy nastala smrt člověka). Nepřihlížet k účinku by u těchto trestných činů znamenalo, že by promlčení mohlo nastat dříve, než byl trestný čin dokonán nebo ukončen. U účastenství počíná promlčecí doba od jednání hlavního pachatele, neboť teprve od této doby se stává účastenstvím. U pokusu nebo u přípravy běží promlčecí doba od okamžiku ukončení jednání. Při pokračování v trestném činu a u hromadného trestného činu počíná promlčecí doba od ukončení jednání, tedy od ukončení trestné činnosti, kterým je poslední dílčí útok takového trestného činu. Při trvajícím trestném činu počíná promlčecí doba běžet od okamžiku ukončení protiprávního stavu, jehož udržování je znakem tohoto trestného činu.

Dále byla do ustanovení upravující tzv. stavení promlčecí lhůty (§ 34 odst. 3) doplněna další doba, která se do promlčecí doby nezapočítává, a to doba, po níž byla oběť některého trestného činu uvedeného v hlavě druhé zvláštní části tohoto zákona o trestných činech proti svobodě a proti lidské důstojnosti mladší osmnácti let. V důsledku toho začne promlčecí doba fakticky běžet až od okamžiku nabytí zletilosti takové oběti. Takto stanovený běh promlčecí doby požaduje mimo jiné i návrh Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním /PC-ES (2007) 6 E FIN/, podle jejíhož článku 33 má být promlčecí lhůta dostatečně dlouhá po dosažení věku 18 let dítěte (oběti) tak, aby bylo možné vybrané trestné činy postihující sexuální vykořisťování či zneužívání dítěte (oběti) efektivně stíhat i po dosažení zletilosti dítěte (oběti). Vedle toho byla ještě doplněna další doba, která se do promlčecí doby nezapočítává, a to doba, po kterou bylo trestní stíhání přerušeno [§ 173, § 188 odst. 1 písm. d), § 224, § 255, § 314c odst. 1 písm. a) trestního řádu]. Naproti tomu byla u tzv. stavení promlčecí lhůty vypuštěna doba pobytu v cizině, neboť při dnešních možnostech pohybu osoby přes hranice států bez přesné evidence ztrácí stavení promlčecí doby z tohoto důvodu prakticky význam.

Z hlediska přerušování promlčecí doby nebyl z hlediska právní jistoty shledán jako vhodný pojem „úkony policejního orgánu, státního zástupce nebo soudu směřující k trestnímu stíhání pachatele“, poněvadž ani v praxi není zcela jasné, které úkony orgánů činných v trestním řízení jsou ty, které směřují k trestnímu stíhání pachatele. Proto byl tento pojem nahrazen podstatně přesnějším a jednoznačnějším úpravou, podle které se promlčecí doba přerušuje mimo zahájení trestního stíhání i po něm následujícím vzetím do vazby, vydáním příkazu k zatčení, zatýkácího rozkazu nebo evropského zatýkácího rozkazu, podáním obžaloby, návrhu na potrestání, vyhlášením odsuzujícího rozsudku pro tento trestný čin nebo doručení trestního příkazu pro takový trestný čin obviněnému. Nové znění písm. a) tak mnohem lépe odpovídá nejen požadavku právní jistoty, ale je též v souladu se zásadou rychlosti řízení, neboť vede orgány činné v trestním řízení k rychlejšímu projednávání trestních věcí tak, aby nedošlo k jejich promlčení v mezidobí od zahájení trestního stíhání do podání obžaloby (návrhu na potrestání) a od jejího podání do vyhlášení odsuzujícího rozsudku (doručení trestního příkazu) soudem.

§ 35 (§ 67a)

Vyloučení z promlčení

- Uplynutím promlčecí doby nezaniká trestní odpovědnost**
- a) za trestné činy uvedené v hlavě **třinácté zvláštní části tohoto zákona**, s výjimkou trestných činů založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (**§ 403**), projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv

- a svobod člověka (§ 404), popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405), a to i pokud byly v minulosti spáchány činy, které by nyní měly znaky těchto trestných činů,
- b) za trestné činy rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311) a teroru (§ 312), pokud byly spáchány za takových okolností, že zakládají válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva, **vypuštěny byly trestné činy obecného ohrožení, vraždy, ublížení na zdraví, omezování osobní svobody, zbavení osobní svobody, zavlčení do ciziny, a porušování divomocní svobody. Vypuštěn bylo i celé původní písm. c/**
- c) za jiné trestné činy spáchané v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody činí nejméně deset let, pokud z důvodů neslučitelných se základními zásadami právního řádu demokratického státu nedošlo k pravomocnému odsouzení nebo zproštění obžaloby, a které byly spáchány veřejnými činiteli anebo byly spáchány v souvislosti s pronásledováním jednotlivce nebo skupiny osob z důvodů politických, rasových či náboženských.

Důvodová zpráva k § 35:

Ustanovení o vyloučení z promlčení bylo beze změny převzato z platného trestního zákona (srov. ustanovení § 67a trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, zejména zákona č. 327/1999 Sb., který nabyl účinnosti dne 28. 12. 1999)

Hlava V **Trestní sankce**

Díl 1

Druhy trestních sankcí a obecné zásady pro jejich ukládání

Důvodová zpráva k hlavě V, dílu 1 – Druhy trestních sankcí a obecné zásady pro jejich ukládání – § 36 až 38:

Nová filozofie ukládání trestních sankcí zakotvená v návrhu trestního zákoníku vychází ze zásady depenalizace, kdy na jedné straně jsou mimo stávajících trestních sankcí (trestů a ochranných opatření), které jsou v potřebné míře upraveny, koncipovány nové efektivnější alternativní sankce, které jsou formulovány i se zřetelem na přiměřenou satisfakci obětí trestných činů (srov. § 38 odst. 3), přičemž v rámci revize trestních sazeb ve zvláštní části trestního zákona dochází i k snižování některých trestních sazeb. Na druhé straně však vzhledem k tomu, že je třeba zajistit v potřebné míře adekvátní trestněprávní reakci na závažné trestné činy (brutální vraždy, ozbrojené loupeže a únosy atd.) a nové specifické druhy kriminality (organizovaný zločin, terorismus apod.), se u těchto nejzávažnějších trestných činů podle návrhu trestního zákoníku uplatní náležitá a povaze těchto trestných činů odpovídající represe. V té souvislosti je třeba zdůraznit relativnost protikladu mezi represí a prevencí, na kterou v minulosti ve světě upozorňoval již Franz von Liszt a u nás Oto Novotný. Franz von Liszt uváděl, že je vlastně totéž, řekneme-li o někom, že „plave, protože spadl do vody“, nebo „aby se neutopil“; podobně říkáme, že lékař dává lék, protože je pacient nemocen, nebo aby se uzdravil. Trestáme, quia peccatum est (protože bylo spácháno zlo) a současně ne peccetur (aby nebylo páčáno zlo). Dominantou tohoto rozporu je účel (ne peccetur). Bylo by však velkým omylem, jak zdůrazňuje Oto Novotný ve svém díle „O trestu a vězeňství“, absolutizovat účel a nechápat jeho závislost na odplatných momentech trestání.

Nejen cíl určuje své prostředky, ale i prostředky určují své cíle. Trest bez odplatných momentů nemůže svého cíle dosáhnout a není vlastně ani trestem. Poněkud jinak je tomu u ochranných opatření.

Při nové úpravě se vychází především:

- z doporučení RE č. R(92) 16 z roku 1992 - Evropská pravidla týkající se sankcí a opatření států Rady Evropy,
- z doporučení RE č. R(87) 3 z roku 1987 - Evropská vězeňská pravidla,
- ze Zprávy o trestání mladistvých - R 10 (sv. 30/1991).

Kromě těchto doporučení Rady Evropy bylo přihlédnuto také k materiálům OSN, zejména Minimálním pravidlům pro zacházení s osobami v detenci a Minimálním pravidlům týkajícím se opatření nespojených s odnětím svobody (Tokijských pravidel).

Nově jsou v zákoně stanovena i konkrétní kritéria, s kterými se musí soud při ukládání trestní sankce v rozsudku vypořádat (bude provedeno v novele trestního řádu).

Problém recidivy je vhodné nově řešit specifickým systémem práce a zacházení s recidivisty pomocí specializovaných pracovníků (sociálních kurátorů a probačních úředníků). Posouzen byl i zvláštní způsob zpřísnění sankcí spočívající v tom, že v rámci revize zvláštní části trestního zákona je stanovena recidiva u více skutkových podstat trestných činů jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby (tzv. zvlášť přitěžující okolnost).

§ 36

Druhy trestních sankcí

Trestními sankcemi jsou tresty a ochranná opatření.

Důvodová zpráva k § 36:

V návrhu nového trestního zákoníku byl po proběhlých diskusích zejména v rekodifikační komisi u dospělých pachatelů zachován dualismus sankcí ve formě trestů a ochranných opatření (§ 36). Pro zachování dualistického pojetí systému sankcí a odmítnutí monismu se uvádějí většinou tyto argumenty:

1. monismus sankcí nenavazuje na princip viny, hlavním regulativem pro ukládání sankce se stává princip přiměřenosti a ten je svým základním hlediskem v podobě společenské škodlivosti příliš vágní,

2. přijetím integrovaného systému sankcí se stírá rozdíl mezi trestem, který si v něm neudrží pro něj typický charakter sociální výtky pachatelů pro jeho zaviněný čin jako čin společensky neakceptovatelný, a ochranným opatřením, které má neutralizovat nebezpečnost pachatele pro společnost a přicházet proto v úvahu ne jako odpověď na čin, nýbrž z podnětu činu jako odpověď na nebezpečnost pachatele,

3. vágnost hlediska pro výměru sankce při monismu sankcí zvětšuje nebezpečí překročení míry státní reakce, která je k ochraně zájmů společnosti nezbytně nutná.

Naproti tomu u mladistvých, kde zákonná úprava trestního soudnictví ve věcech mládeže je ve speciálním zákoně, se uplatní monismus sankcí, neboť taková úprava odpovídá koncepci komplexní ochrany mládeže a je s ní v souladu i systém samostatných soudů pro mládež (srov. též čl. 3 cit. Minimálních pravidel soudnictví nad mládeží, která by se měla uplatňovat i u opatření sociální povahy). Pokud jde o ostatní pachatele, pak je-li vycházeno z dosud zastávaných principů trestního práva, nelze trest a ochranné (zabezpečovací) opatření sjednotit v neutrální trestní sankci zbavenou morálního odsouzení. Problém je spíše v tom, aby se trest a ochranné opatření neukládaly kumulativně, ale alternativně a vůbec hlavní problém není v reformě zákona, ale v reformě infrastruktury (vhodná ústavní zařízení, odpovídající režim, kvalifikovaný personál atd.). Také v případě ochranných opatření musí

platit princip proporcionality (přihlednutí k závažnosti trestného činu a k závažnosti nebezpečí, které hrozí ze strany osoby, kdyby byla ponechána na svobodě).

§ 37 (§ 23)

Obecné ustanovení pro ukládání trestních sankcí

(nahrazeno: „účel trestu“)

(1) Trestní sankce lze ukládat jen na základě trestního zákona. (nahrazen původní text, čímž byl vypuštěn „účel trestu“)

(2) Pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce. Výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost.

Důvodová zpráva k § 37:

Účel trestních sankcí - trestů a ochranných opatření (dosavadní § 23 trestního zákona) není již v novém navrhovaném trestním zákoně vyjádřen (jeho vymezení je ponecháváno trestní nauce) a je nahrazen promítnutím obecných zásad trestání do jednotlivých ustanovení o trestních sankcích. Tyto zásady formulované jak obecně pro všechny trestní sankce (§ 36 až 38), tak i speciálně pro tresty (§ 39 až 45) a ochranná opatření (§ 97 a 98) budou na rozdíl od proklamativního účelu sankcí přímo aplikovatelné na konkrétní případ. Účel trestání pak vyplývá nejen z těchto obecných zásad, ale i z celkového pojetí trestního zákoníku a zejména pak z jednotlivých ustanovení upravujících ukládání trestních sankcí. Obecné zásady trestněprávních sankcí je třeba lišit od předpokladů a podmínek pro ukládání sankcí. Zatímco obecné zásady je třeba chápat jako vůdčí ideje trestání, které vytváří právní prostředí pro ukládání sankcí, předpoklady a podmínky pak vymezují konkrétní kritéria pro jejich ukládání. Ani obecné zásady pro ukládání sankcí nejsou definovány v zákoně, ale jsou přímo promítnuty do formulací jednotlivých ustanovení upravujících obecné přístupy k ukládání trestních sankcí, ale i konkrétní tresty a ochranná opatření a jejich ukládání.

Jde především o tyto základní zásady trestání i ukládání ochranných opatření:

- zásada zákonnosti, neboť sankce (tresty, ale i ochranná opatření) je možno ukládat jen na základě zákona (jde o společné východisko týkající se jak trestů, tak i ochranných opatření),
- zásada přiměřenosti (adekvátnosti, úměrnosti) sankce spáchanému trestnému činu, podle níž je rozhodujícím kritériem spáchaný trestný čin; tato zásada se uplatní zásadně u trestů, zatímco u ochranných opatření je možno její uplatnění jen v podobě negativního vymezení, kdy stanoví podmínky, za kterých nelze ochranné opatření uložit (srov. § 97 odst. 3),
- zásada individualizace použitých sankcí, na základě níž musí být druh a příp. i výměra sankce soudem ukládány s přihlednutím ke konkrétním okolnostem vztahujícím se jak k závažnosti trestného činu, včetně přitěžujících a polehčujících okolností (téměř výlučně u trestů), tak k možnostem sociální reintegrace pachatele a jeho poměrům (zvláště u ochranných opatření) a v neposlední řadě i s přihlednutím k přiměřené satisfakci osob poškozených trestným činem,
- zásada personalit sankce, podle níž by sankce (trest i ochranné opatření) zásadně měla postihovat jen pachatele trestného činu a vliv na jeho okolí (zejména rodinné zázemí) by měl být minimalizován,
- zásada neslučitelnosti určitých druhů sankcí u téhož pachatele, která bude vyjádřena zákazem ukládat sankce shodné věcné povahy u jednoho pachatele,

- zásada humanity sankcí, z které vyplývá zákaz kruté a nepřiměřené sankce ve vztahu ke konkrétnímu pachateli a v konečném důsledku i požadavek, aby tam, kde postačí k dosažení společensky prospěšného účelu sankce (trest nebo ochranné opatření) méně intenzivní, nebyla ukládána sankce intenzivnější, která nepostihuje vždy jen pachatele trestného činu, ale často i osoby jiné; tato zásada doplňuje svým negativním vymezením zásady předchozí a navazuje na obecné zásady ekonomie trestní hrozby a podpůrnou úlohu trestní represe.

Nové pojetí účelu sankcí, které zajišťuje jejich přiměřenost, účinnost a odstrašující působení, je pak vyjádřeno v zákonných kritériích jejich ukládání, jež jsou obsaženy v konkrétních navrhovaných ustanoveních trestního zákona upravujících jak obecné předpoklady a principy pro ukládání sankcí, tak týkajících se podmínek ukládání jednotlivých sankcí.

§ 38

Přiměřenost trestních sankcí

(1) Trestní sankce je nutno ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele.

(2) Tam, kde postačí uložení trestní sankce pachatele méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce pro pachatele citelnější.

(3) Při ukládání trestních sankcí se přihlédne i k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem.

Důvodová zpráva k § 38:

Změnit je třeba celkovou filozofii ukládání sankcí, neboť je nutno zajistit naplnění principu, podle něhož by byl trest odnětí svobody chápán jako „ultima ratio“. S tím souvisí i nové uspořádání hierarchie trestů ve prospěch alternativ, kdy soud by měl u méně závažných trestných činů nejdříve zvažovat možnost uložení jiných sankcí než trestu odnětí svobody (srov. § 54 odst. 2). Proto navrhovaný trestní zákoník stanoví v obecných zásadách pro ukládání trestních sankcí, že tam, kde postačí k dosažení účelu trestní sankce (trest nebo ochranné opatření) méně intenzivní, nesmí být uložena trestní sankce intenzivnější (§ 38 odst. 2), přičemž zároveň zakazuje uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce, neboť trestní sankce je třeba ukládat nejen s přihlédnutím ke spáchanému trestnému činu, ale i ve vztahu k osobě pachatele a k jeho osobním, rodinným a majetkovým poměrům (§ 38 odst. 1). V zásadě není důvod pro to, aby byl trest odnětí svobody zvažován u každého trestného činu, byť je stanoven pro každý trestný čin, neboť slouží jako poměrné kritérium pro typovou závažnost jednotlivých trestných činů.

Při tomto pojetí je však třeba trestní sankce ukládat s přihlédnutím ke spáchanému trestnému činu, osobě pachatele a jeho poměrům, přičemž tam, kde postačí trestní sankce méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce citelnější (§ 38 odst. 2). Ochranná opatření bude možno i nadále ukládat za splnění zákonných podmínek samostatně i vedle trestu, ale vedle trestu obdobné povahy může být ochranné opatření uloženo jen, jestliže by jeho samostatné uložení nevedlo ke splnění účelu trestní sankce (srov. § 99), což je určitým projevem monistického pojetí trestních sankcí. Např. zmenšeně příčetnému pachateli by měl být zásadně podle okolností uložen buď jen trest nebo jen ochranné opatření při upuštění od potrestání podle § 46 (srov. § 99 odst. 3), anebo by měl být alespoň trest odnětí svobody

snížen pod dolní hranici trestní sazby podle § 40 odst. 2, zvláště když by i ochranná opatření měla být konstruována tak, aby u nich měla svůj význam i určitá adekvátnost spáchanému činu.

Díl 2

Tresty

Oddíl 1

Obecné zásady pro ukládání trestů

Důvodová zpráva k dílu 2, oddílu 1 – Obecné zásady pro ukládání trestů– § 39 až 45:

V oddílu 1 dílu druhého jsou obsaženy obecné zásady pro ukládání trestů.

§ 39 (§ 31, zčásti § 3 odst. 4)

Stanovení druhu a výměry trestu

(1) Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele a k jeho dosavadnímu způsobu života a k možnosti jeho nápravy; dále přihlédne k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný, též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zvláště závažného zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo pomohl zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu. Přihlédne také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele. (původně § 31 odst. 1, nahrazeno: „nebezpečnosti činu pro společnost § 3 odst. 4“)

(2) Povaha a závažnost trestného činu jsou určovány zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem. (obsah viz původní § 3 odst. 4, nahrazeno: „stupeň společenské nebezpečnosti pro společnost“)

(3) Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlédne k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem (§ 41 a 42), k době, která uplynula od spáchání trestného činu, k případné změně situace a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Při posouzení přiměřenosti délky trestního řízení soud přihlédne ke složitosti věci, k postupu orgánů činných v trestním řízení, k významu trestního řízení pro pachatele a k jeho jednání, kterým přispěl k průtahům v trestním řízení. (nově)

(4) K okolnosti, která je zákonným znakem trestného činu, včetně okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, nelze přihlédnout jako k okolnosti polehčující nebo přitěžující. K okolnosti odůvodňující mimořádné snížení trestu odnětí svobody nelze přihlédnout jako k okolnosti polehčující. (původně odst. 3)

(5) K okolnosti přitěžující se přihlédne,

- a) jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné,
- b) jde-li o jinou skutečnost, i tehdy, jestliže o ní pachatel nevěděl, ač o ní vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl, vyjímaje případy, kdy trestní zákon vyžaduje, aby o ní pachatel věděl. **(nově)**

(6) Při stanovení druhu trestu a jeho výměry přihlédne soud

- a) u spolupachatelů též k tomu, jakou měrou jednání každého z nich přispělo ke spáchání trestného činu,
- b) u organizátora, návodce a pomocníka též k významu a povaze jejich účasti na spáchání trestného činu,
- c) u přípravy **k zvláště závažnému zločinu** a u pokusu trestného činu též k tomu, do jaké míry se jednání pachatele k dokonání trestného činu přiblížilo, jakož i k okolnostem a k důvodům, pro které k jeho dokonání nedošlo. **(obsahově shodně s odst. 2 § 31 nahrazeno: „trestného činu“)**

(7) Získal-li nebo snažil-li se získat pachatel trestným činem majetkový prospěch, přihlédne k tomu soud při stanovení druhu trestu a jeho výměry; jestliže to nevyklučují jeho majetkové nebo osobní poměry, uloží mu s přihlédnutím k výši takového majetkového prospěchu některý z trestů, který ho postihne na majetku (§ 66 až 72), a to jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu. **(nově)**

Důvodová zpráva k § 39:

Okolnosti, k nimž je třeba přihlížet při stanovení druhu trestu a jeho výměry, osnova uvádí v § 39. Na prvním místě jmenuje povahu a závažnost trestného činu, čímž na jedné straně stanovuje základní kritérium pro ukládání trestu a na druhé straně je projevem zásad přiměřenosti trestu a jeho individualizace ve vztahu ke konkrétním okolnostem spáchaného trestného činu. Povaha a závažnost trestného činu je pak určována zejména významem konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem (§ 39 odst. 2). Zásada individualizace použitého trestu, na základě níž musí být druh a příp. i výměra trestu určena, se pak podle osnovy vztahuje i k poměrům pachatele a v neposlední řadě i s přihlédnutím k přiměřené satisfakci osob poškozených trestným činem (srov. § 38 odst. 3). Poměry pachatele osnova upřesňuje oproti platné úpravě tak, že se přihlíží nejen k dosavadnímu způsobu života, osobním, rodinným a majetkovým poměrům, ale i k chování pachatele po činu, zejména k jeho případné snaze nahradit škodu či jiné škodlivé následky činu. Dále je třeba přihlédnout i k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele. Navrhovaná právní úprava tak vychází ze sociální integrace pachatele a jako zákonné kritérium stanoví možnosti nápravy pachatele. U individuální predikce je pak třeba se vyvarovat jejího rigidního či mechanického uplatňování, které nebere ohled na to, že správnost prognózy (předpovědi) závisí na znalosti úplných a přesných poznatků o zkoumané osobě pachatele, které jsou zpravidla obtížně zjistitelné či přístupné a jejichž úplnost je téměř nedosažitelná.

V návaznosti na poznatky o rozhodování Evropského soudu pro lidská práva zejména pokud jde o průtahy v řízení zaviněné nečinností orgánů činných v trestním řízení osnova v § 39 odst. 3 uložila při stanovení druhu trestu a jeho výměry soudu přihlédnout mimo jiné i k době, která uplynula od spáchání trestného činu, k případné změně situace a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Přiměřenost délky řízení je judikaturou Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „Soud“) posuzována s ohledem na konkrétní

okolnosti případu s přihlédnutím ke kritériím zakotveným v judikatuře Soudu, jimiž jsou složitost případu, chování stěžovatele a postup státních orgánů, popřípadě též k tomu, co je pro stěžovatele v sázce (viz např. rozsudek Eckle proti Německu, 1982; B. proti Rakousku, 1990; Capuano proti Itálii, 1987; Idrocalce proti Itálii, 1992; Philis proti Řecku, 1997; Portington proti Řecku, 1998; Kudla proti Polsku, 2000; Wloch proti Polsku, 2000, Havala proti Slovensku, 2002). Soud v žádném ze svých rozhodnutí však nekonkretizoval „obecně závaznou“ dobu, kterou by bylo možno za přiměřenou lhůtu považovat. Článek 6 odst. 1 Úmluvy nestanoví žádnou výslovnou sankci, jíž by stíhal porušení tohoto práva, a to ani v podobě konkrétního pozitivně stanoveného důvodu pro zastavení trestního stíhání. K nápravě porušení práv stanovených Úmluvou jsou určeny prostředky předpokládané v čl. 13 Úmluvy, přičemž smluvní státy mají určitý prostor pro posouzení, pokud jde o způsob, jaký prostředek nápravy požadovaný čl. 13 Úmluvy poskytnou. Prostředek nápravy musí být nejméně stejně účinný jako výsledek, jehož lze dosáhnout u Soudu, tedy zejména konstatování porušení práva a přiznání spravedlivého zadostiučinění. Dále takovým prostředkem může být i zmírnění trestu, který je v konkrétní věci uložen obviněnému. Z tohoto hlediska je zejména relevantní judikatura Soudu týkající se možnosti nápravy při zjištěné nepřiměřené délce řízení tím, že vnitrostátní soudy samotné přihlédnou k nepřiměřené délce trestního řízení při ukládání trestu. Soud vždy konstatoval, že zmírnění délky trestu z důvodu nepřiměřené délky řízení v zásadě nezbavuje jednotlivce postavení poškozeného ve smyslu článku 34 Úmluvy. Z tohoto obecného pravidla však připouští výjimku tehdy, jestliže vnitrostátní orgány dostatečně srozumitelným způsobem přiznaly porušení požadavku přiměřené lhůty a poskytly stěžovateli náhradu ve formě zmírnění trestu. Toto zmírnění musí být měřitelné a výslovné (viz zejména rozsudek ve věci Eckle proti SRN ze dne 15. července 1982, § 66; srov. i rozsudek věci Beck proti Norsku ze dne 26. června 2001, zejména §§ 27-9 a rozhodnutí o přijatelnosti ve věci R. E. P. L. proti Nizozemí ze dne 11. ledna 1995; dále viz např. rozhodnutí o přijatelnosti Van Laak proti Nizozemí ze dne 31. března 1993; rozhodnutí o přijatelnosti ve věci Jansen proti Německu ze dne 12. října 2000 a rozhodnutí o přijatelnosti ve věci Görgeš proti Německu ze dne 7. května 2002). Judikatuře Soudu v této otázce odpovídá též rozhodovací praxe Ústavního soudu České republiky (srov. zejména nálezy pod sp. zn. IV. ÚS 215/96, III. ÚS 70/97, II. ÚS 7/03, II. ÚS 32/03, III. ÚS 217/03, IV. ÚS 8/03, III. ÚS 95/04, I. ÚS 554/04 atd.).

Na tuto hmotněprávní úpravu uvedenou v § 39 návrhu trestního zákoníku pak navazuje novelizace § 125 odst. 1 trestního řádu ve vládním návrhu zákona o změně některých souvisejících zákonů, kde se za větu druhou vkládala nová věta „Při odůvodnění uloženého trestu uvede jakými úvahami byl veden při ukládání trestu, jak posoudil povahu a závažnost trestného činu z hlediska významu konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobu provedení činu a jeho následků, okolností, za kterých byl čin spáchán, osoby pachatele, míry jeho zavinění a jeho pohnutky, záměru nebo cíle, jakož i polehčujících a přitěžujících okolností, doby, která uplynula od spáchání trestného činu, případné změny situace a délky trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, při zvážení složitosti věci, postupu orgánů činných v trestním řízení, významu řízení pro pachatele a jeho chování, kterým přispěl k průtahům v řízení; uvede též, jak přihlédl k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, k jeho dosavadnímu způsobu života, k chování pachatele po činu, zejména k jeho případné snaze nahradit škodu či jiné škodlivé následky činu, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný též k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zvláště závažného zločinu spáchaného členy organizované skupiny nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo pomohl zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu.“

Dále (v návaznosti na příslušná ustanovení trestního řádu) také zákon zohledňuje případy spolupracujících obviněných, u nichž se přihlíží též k tomu, jak významným způsobem

přispěli k objasnění zvláště závažného zločinu spáchaného členy organizované skupiny nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo pomohli zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu.

Nově je v tomto ustanovení upraveno zavinění ve vztahu k okolnosti přitěžující v návaznosti na úpravu § 17.

V případě že se pachatel snažil získat nebo získal trestným činem majetkový prospěch, ukládá osnova soudu, aby k tomu přihlédl při stanovení druhu trestu a jeho výměry, a to jestliže to nevyklučují jeho majetkové nebo osobní poměry, tím způsobem, aby pachateli uložil s přihlédnutím k výši takového majetkového prospěchu, některý z trestů, který ho postihne na majetku, a to jako trest samostatný nebo vedle jiného druhu trestu (§ 66 až 72).

§ 40 (§ 32)

Ukládání trestu pachateli se zmenšenou přičetností

(1) Jestliže pachatel spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti, který si, a to ani z nedbalosti, nepřivodil vlivem návykové látky, přihlédně soud k této okolnosti při stanovení druhu trestu a jeho výměry.

(2) Má-li soud za to, že by vzhledem k zdravotnímu stavu pachatele **uvedeného v odstavci 1** bylo možno za současného uložení ochranného léčení (§ 99) dosáhnout **možnosti jeho nápravy** i trestem kratšího trvání, sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby, přičemž není vázán omezením uvedeným v § 58 odst. 3, a uloží zároveň ochranné léčení. **(nahrazeno: § 72, „účelu trestu“, § 40 odst. 3)**

Důvodová zpráva k § 40:

V návaznosti na definici zmenšené přičetnosti (§ 27) osnova upravuje i trestání osob, které se dopustily trestného činu ve stavu zmenšené přičetnosti. Neupustí-li soud od jejich potrestání podle § 46, může za současného uložení ochranného léčení snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné trestní sazby, aniž by byl vázán omezeními uvedenými v § 58 odst. 3. V případě, kdy není ukládáno ochranné léčení, je možno použít také mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 1, ale v takovém případě již platí omezení uvedené v § 58 odst. 3.

§ 41 (§ 33)

Polehčující okolnosti

- Soud jako k polehčující okolnosti přihlédně zejména k tomu, že pachatel**
- a) **spáchal trestný čin poprvé a pod vlivem okolností na něm nezávislých,**
 - b) **spáchal trestný čin v silném rozrušení, ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností, (původně písm. a/)**
 - c) **spáchal trestný čin pod tlakem závislosti nebo podřízenosti,**
 - d) **spáchal trestný čin pod vlivem hrozby nebo nátlaku,**
 - e) **spáchal trestný čin pod vlivem tíživých osobních nebo rodinných poměrů, které si sám nezpůsobil,**
 - f) **spáchal trestný čin ve věku blízkém věku mladistvých, (původně písm. b/)**
 - g) **spáchal trestný čin odvraceje útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky nutné obrany nebo krajní nouze, anebo překročil meze přípustného**

- h) rizika nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost, (původně písm. f/)
- h) spáchal trestný čin v právním omylu, kterého se bylo možno vyvarovat,
- i) trestným činem způsobil nižší škodu nebo jiný menší škodlivý následek,
- j) přičinil se o odstranění škodlivých následků trestného činu nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu, (původně písm. h/)
- k) svůj trestný čin sám oznámil úřadům, (původně písm. i/)
- l) napomáhal při objasňování své trestné činnosti nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným, (původně písm. j/, vpuštěno: „příslušným orgánům“)
- m) přispěl zejména jako spolupracující obviněný k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, (původně písm. k/ nahrazeno: „zločinného spolčení“)
- n) trestného činu upřímně litoval, nebo (původně písm. ch/)
- o) vedl před spáchaním trestného činu řádný život. (původně písm. g/)

Důvodová zpráva k § 41:

Osnova ukládá soudu přihlédnout při stanovení druhu trestu a jeho výměry též i k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem (§ 39 odst. 3). Přestože osnova doplnila výčet polehčujících i přitěžujících okolností, setrvává na jejich příkladném výčtu, neboť je třeba vždy reagovat na konkrétní okolnosti případu, které přináší mnohotvárnost života.

Výčet polehčujících okolností (§ 41) byl doplněn o okolnosti spočívající v tom, že pachatel se dopustil trestného činu poprvé a pod vlivem okolností na něm nezávislých, dále že spáchal trestný čin nejen v silném rozrušení, ale také ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností, pachatel překročil meze přípustného rizika nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost, čímž byla doplněna polehčující okolnost obsahující překročení mezí nutné obrany nebo krajní nouze, anebo spáchal trestný čin v právním omylu, kterého se bylo možno vyvarovat (navazuje na ustanovení § 19), popř. trestným činem způsobil nižší škodu nebo jiný menší škodlivý následek, což je protiklad stávající přitěžující okolnosti, obsahující způsobení vyšší škody nebo jiného většího škodlivého následku, nebo významně přispěl k objasnění trestného činu spáchaného jiným, či přispěl, zejména jako spolupracující obviněný, k objasňování trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo organizované skupiny [§ 41 písm. a), b), g), h) a m)].

§ 42 (§ 34)

Přitěžující okolnosti

- a) Soud jako k přitěžující okolnosti přihlédne zejména k tomu, že pachatel spáchal trestný čin s rozmyslem nebo po předchozím uvážení,
- b) spáchal trestný čin ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvláště zavrženíhodné pohnutky, (původně písm. a/)
- c) spáchal trestný čin surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně, se zvláštní lstí nebo jiným obdobným způsobem, (původně písm. b/)
- d) spáchal trestný čin využívaje něčí nouze, tísně, bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti, (původně písm. c/)
- e) trestným činem porušil zvláštní povinnost, (původně písm. g/)
- f) ke spáchaní trestného činu zneužil svého zaměstnání, postavení nebo funkce,

- g) spáchal trestný čin vůči osobě podílející se na záchraně života a zdraví nebo na ochraně majetku, (původně písm. f/)
- h) spáchal trestný čin ke škodě dítěte, osoby blízké, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí, (původně písm. d/, nahrazeno: „osoby mladší 15 let“, u nemocné vypuštěno „vážně“)
- i) svedl k činu jinak trestnému, provinění nebo trestnému činu jiného, zejména dítě mladší čtrnácti let, mladistvého nebo osobu ve věku blízkém věku mladistvých, (původně písm. i/)
- j) spáchal trestný čin za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace, (původně písm. e/)
- k) trestným činem způsobil vyšší škodu nebo jiný větší škodlivý následek, (původně písm. h/)
- l) trestným činem získal větší prospěch,
- m) spáchal trestný čin ve větším rozsahu, na více věcech nebo více osobách, anebo trestný čin páchal nebo v něm pokračoval po delší dobu, (původně písm. j/)
- n) spáchal více trestných činů, (původně písm. k/)
- o) spáchal trestný čin jako organizátor, jako člen organizované skupiny nebo člen spolčení, nebo (původně písm. ch/)
- p) byl již pro trestný čin odsouzen; soud je oprávněn podle povahy předchozího odsouzení nepokládat tuto okolnost za přitěžující, zejména s ohledem na význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění, jeho pohnutku a dobu, která uplynula od posledního odsouzení, a jde-li o pachatele trestného činu, který byl spáchán ve stavu vyvolaném duševní poruchou, anebo o pachatele, který se oddává zneužívání návykové látky a spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním, také tehdy, započal-li léčení nebo učinil jiná potřebná opatření k jeho zahájení. (původně písm. l/, nahrazeno: „nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187a odst. 1, také tím, že se tohoto činu znovu dopustil proto, že se oddává zneužívání omamných nebo psychotropních látek a jedů“)

Důvodová zpráva k § 42:

Výčet přitěžujících okolností (§ 42) byl pak doplněn o tyto okolnosti: spáchání trestného činu s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, dále z pohnutky ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky, spáchání trestného činu trýznivým způsobem, spáchání trestného činu vůči osobě podílející se na záchraně života a zdraví nebo na ochraně majetku, dále ke škodě osoby blízké, dítěte, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí. Pritěžující okolnost spočívající ve spáchání trestného činu za krizové situace, živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek byla doplněna o okolnost spáchání trestného činu na území, na němž je nebo byla provedena evakuace ve smyslu zákonů o krizovém řízení a integrovaném záchranném systému. Dalšími novými přitěžujícími okolnostmi jsou porušení zvláštní povinnosti, spáchání trestného činu při zneužití svého zaměstnání, postavení nebo funkce, anebo způsobení nejen vyšší škody, ale i jiného většího škodlivého následku a získání většího prospěchu [§ 42 písm. a), b), c), f), g), h) a i)]. Dále byla v návaznosti na zákon o soudnictví ve věcech mládeže upravena přitěžující okolnost uvedená v § 42 písm. i) tak, aby přitěžující okolností bylo nejen, že pachatel svedl

k provinění mladistvého, ale i svedení k činu jinak trestnému dítě mladší čtrnácti let nebo k trestnému činu osobu ve věku blízkém věku mladistvých. V neposlední řadě byla upřesněna a zobecněna přitěžující okolnost recidivy tak, aby se dovětek § 42 písm. p) netýkal pouze trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů, ale všech případů, kdy jde o pachatele trestného činu, který byl spáchán ve stavu vyvolaném duševní poruchou, anebo o pachatele, který se oddává zneužívání návykové látky, za podmínky, že takový pachatel započal léčení nebo učinil jiná potřebná opatření k jeho zahájení.

Pokud jde o povahu rozmyslu na rozdíl od předchozího uvážení, pak spáchání trestného činu s rozmyslem je odlišením od afektu a podobných stavů, ale může jít i o velmi krátkou úvahu, při níž pachatel jedná uváženě, ale nikoli po předchozím uvážení. U předchozího uvážení jde naopak o situaci, kdy pachatel si předem, tj. před spácháním činu, zváží rozhodující okolnosti provedení činu a čin si z hlediska jeho provedení tzv. naplánuje.

§ 43 (§ 35)

Úhrnný a souhrnný trest

(1) Odsuzuje-li soud pachatele za dva nebo více trestných činů, uloží mu úhrnný trest podle toho ustanovení, které se vztahuje na trestný čin z nich nejprísněji trestný; jde-li o vícečinný souběh většího počtu trestných činů, může soud pachateli uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu; horní hranice trestní sazby odnětí svobody však nesmí ani po tomto zvýšení převyšovat dvacet let a při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nesmí převyšovat třicet let. Vedle trestu přípustného podle takového ustanovení lze v rámci úhrnného trestu uložit i jiný druh trestu, jestliže jeho uložení by bylo odůvodněno některým ze souzených trestných činů. Jsou-li dolní hranice trestních sazeb odnětí svobody různé, je dolní hranicí úhrnného trestu nejvyšší z nich. Stanoví-li trestní zákon za některý z takových trestných činů pouze trest odnětí svobody, může být úhrnným trestem jen trest odnětí svobody jako trest samostatný. **(nahrazeno: „neumožňuje-li tento zákon“, „uložit jiný trest, než je trest odnětí svobody, nemůže být úhrnným trestem jiný z trestů uvedených v § 27 jako trest samostatný“)**

(2) Soud uloží souhrnný trest podle zásad uvedených v odstavci 1, když odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Spolu s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o trestu uloženém pachateli rozsudkem dřívějším, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo tímto zrušením, pozbyla podkladu. Souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším. V rámci souhrnného trestu musí soud vyslovit trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání, trest ztráty vojenské hodnosti, trest propadnutí majetku nebo trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, jestliže takový trest byl vysloven již rozsudkem dřívějším.

(3) Odsuzujícím rozsudkem podle odstavce 2 se rozumí i rozsudek, kterým bylo za podmínky § 48 odst. 1 podmíněně upuštěno od potrestání s dohledem. Spolu s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o podmíněném upuštění od potrestání s dohledem, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

(4) Ustanovení o souhrnném trestu se neužije, jestliže dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

Důvodová zpráva k § 43:

Dopustí-li se pachatel více trestných činů, uloží mu soud úhrnný trest podle ustanovení, které se vztahuje na trestný čin z nich nejpřísněji trestný (§ 43). Při řešení systému ukládání trestů za sbíhající se trestné činy se jeví nejvhodnější s ohledem na tradice trestání v České republice vycházet ze zásady absorpční, za současného použití zásady asperační (zostření). Lépe je však třeba zajistit zostření ukládaného trestu za sbíhající se trestné činy, a to pro případ, že pachatel spáchá větší počet trestných činů ve vícečinném souběhu, na které trestní zákon stanoví stejné nebo podobné trestní sazby. Tento souběh vyjadřuje skutečnost, že pachatel se dopustil více skutků (činů), které opakoval zpravidla v obdobné oblasti trestné činnosti, což zpravidla znamená, byť nejde o recidivu, jeho zvýšenou narušenost a také závažnost spáchané trestné činnosti. Naproti tomu u jednočinného souběhu jde jen o jeden skutek (čin), kterým pachatel naplňuje skutkovou podstatu více trestných činů, a proto postačí uložení trestu v rámci trestní sazby nejpřísněji trestného činu. Z těchto důvodů osnova rozlišuje z hlediska trestání jednočinný a vícečinný souběh a na rozdíl od platné úpravy zvyšuje u podstatně závažnějšího vícečinného souběhu horní hranici trestní sazby u nejpřísněji trestného činu o jednu třetinu s omezením, že horní hranice nesmí ani po tomto zvýšení přesahovat dvacet let odnětí svobody (u mírnější formy výjimečného trestu třicet let). Toto zvýšení umožní náležitě vyjádřit postih takových pachatelů, zejména z řad recidivistů, kteří se dopustí celé série takto se sbíhajících trestných činů, u nichž by uložení trestu v rámci sazby nejpřísněji trestného činu nevyjadřovalo náležitě tuto přitěžující okolnost. Na druhé straně toto zvýšení automaticky neznamená, že soud je musí v každém případě využít.

Souhrnný trest (§ 43 odst. 2) se ukládá v případě vícečinného souběhu (proto zde na rozdíl od úhrnného trestu vždy přichází v úvahu shora uvedené zvýšení horní hranice trestní sazby), jestliže byl pachatel za část sbíhající se trestné činnosti již pravomocně odsouzen, a to podle stejných zásad jako trest úhrnný, neboť v podstatě nastupuje na místo úhrnného trestu. Stávající platná úprava zde nedošla žádné další změny, stejně tak jako úprava upuštění od uložení souhrnného trestu (§ 44).

§ 44 (§ 37)

Upuštění od uložení souhrnného trestu

Soud upustí od uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2, má-li za to, že trest uložený dřívějším rozsudkem je dostatečný. (vypuštěno: „nebo od uložení dalšího trestu podle § 36“, protože bylo vypuštěno celé ustanovení § 36 o dalším trestu)

Důvodová zpráva k § 44:

Stávající platná úprava zde byla převzata beze změny. Osnova vypouští ustanovení o dalším trestu (§ 36 platného trestního zákona), čímž odstraňuje nerovnost ve vztahu k pachatelům, kteří často i v důsledku své snahy vyhnout se výkonu trestu nevykonali předchozí pravomocně uložené tresty (v praxi především nepodmíněné tresty odnětí svobody a tresty obecně prospěšných prací), oproti pachatelům, kteří v mezidobí do dalšího odsouzení takové tresty již vykonali nebo vykonali alespoň jejich převážnou část. V návaznosti na to vypouští návrh trestního zákoníku také upuštění od dalšího trestu z ustanovení § 44 osnovy.

§ 45 (§ 37a)

Ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu

(1) Odsuzuje-li soud pachatele za dílčí útok u pokračování v trestném činu (§ 116), za jehož ostatní útoky byl odsouzen rozsudkem, který již nabyl právní moci, zruší v tomto dřívějším rozsudku výrok o vině o pokračujícím trestném činu a trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, celý výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají v uvedeném výroku o vině svůj podklad, a znovu při vázanosti skutkovými zjištěními v zrušeném rozsudku rozhodne o vině pokračujícím trestným činem, včetně nového dílčího útoku, popřípadě trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, o společném trestu za pokračující trestný čin, který nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším, a případně i o navazujících výrocích, které mají ve výroku o vině svůj podklad. V rámci společného trestu za pokračování v trestném činu musí soud vyslovit trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání, ztráty vojenské hodnosti, propadnutí majetku nebo propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, jestliže takový trest byl vysloven již rozsudkem dřívějším.

(2) Ustanovení § 43 a 44 se obdobně užití v případě, kdy je současně ukládán trest za více trestných činů.

(3) Ustanovení o společném trestu za pokračování v trestném činu se použije i tehdy, je-li dřívější odsouzení takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

Důvodová zpráva k § 45:

Vzhledem k tomu, že se v praxi zatím v podstatě osvědčuje novelizované pojetí nepřijatelnosti trestního stíhání ve vztahu k pokračování v trestném činu (srov. § 11 odst. 2 trestního řádu) včetně navazujícího ustanovení § 37a platného trestního zákona o ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu, přebírá se toto ustanovení upravující postup soudu v případech, kdy se rozhoduje o dílčím útoku takového trestného činu v době, kdy pro jiný dílčí útok byl již obviněný předtím odsouzen. S ohledem na povahu trestů ztráty čestných titulů a vyznamenání, ztráty vojenské hodnosti, propadnutí majetku nebo propadnutí věci se toto ustanovení doplňuje obdobně tak jako je tomu u souhrnného trestu, a proto bude soud povinen v rámci společného trestu za pokračování v trestném činu vyslovit některý z těchto trestů, jestliže takový trest byl vysloven již rozsudkem dřívějším (§ 46 odst. 1 poslední věta).

Oproti ukládání trestu za více trestných činů (§ 43) se u trestání pokračujících trestných činů trest ukládá v rámci nezvýšené trestní sazby, neboť jde z hlediska hmotněprávního o jeden trestný čin, kdy ztížení je zde dáno sčítáním škody, prospěchu atd. a v důsledku toho i použitím okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Osnova dále na základě požadavků z praxe výslovně stanoví, že ustanovení o společném trestu za pokračování v trestném činu se použije i tehdy, je-li dřívější odsouzení takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen (§ 45 odst. 3).

Oddíl 2

Upuštění od potrestání

§ 46 (§ 24)

Obecné ustanovení

(1) Od potrestání pachatele, který spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, lze upustit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti. (přečin nahrazuje „trestný čin menší nebezpečnosti pro společnost“)

(2) Soud může upustit od potrestání také tehdy, jestliže pachatel přípravy nebo pokusu trestného činu nerozpoznal, že příprava nebo pokus vzhledem k povaze nebo druhu předmětu útoku, na němž měl být čin spáchán, anebo vzhledem k povaze nebo druhu prostředku, jímž měl být čin spáchán, nemohl vést k dokonání.

(3) Upustil-li soud od potrestání, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

Důvodová zpráva k § 46:

Jestliže podle dosavadních výsledků trestního řízení není třeba k nápravě pachatele přečinu uložení trestu a postačí projednání věci před soudem, pak je uložení trestu zbytečné a lze od něho upustit (§ 46 odst. 1). Dosavadní ustanovení o upuštění od potrestání (§ 24 platného trestního zákona) je doplněno o úpravu navazující na ustanovení o přípravě a pokusu trestného činu (§ 20 a 21), kdy lze upustit od potrestání také v případě tzv. nezpůsobilé přípravy nebo nezpůsobilého pokusu (§ 46 odst. 2). Pokud by pak v případě takové nezpůsobilé přípravy nebo nezpůsobilého pokusu nebyly splněny podmínky pro upuštění od potrestání, lze v těchto případech také použít ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 5.

§ 47 (§ 25)

Upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence

(1) Soud může upustit od potrestání i tehdy, jestliže pachatel spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou, a soud má za to, že ochranné léčení (§ 99), které zároveň ukládá, zajistí nápravu pachatele a ochranu společnosti lépe než trest. Tohoto ustanovení se nepoužije, jestliže si pachatel stav zmenšené přičetnosti nebo duševní poruchu přivodil, byť i z nedbalosti, vlivem návykové látky. (nahrazeno: § 72, „působení na pachatele, aby vedl řádný život“)

(2) Soud může upustit od potrestání i tehdy, jestliže pachatel spáchal zločin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou, a nelze přitom očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti, a soud má za to, že zabezpečovací detence (§ 100), kterou pachateli zároveň ukládá, zajistí ochranu společnosti lépe než trest. (nahrazeno: „úmyslný trestný čin“, § 72a)

Důvodová zpráva k § 47:

Osnova také upravuje možnost upuštění od potrestání v případě, kdy pachatel spáchal trestný čin ve stavu zmenšené přičetnosti za současného uložení ochranného léčení, které může v některých případech zajistit nápravu pachatele i ochranu společnosti lépe než trest. I nadále je možnost upuštění od potrestání vyloučena v případě zaviněného způsobení zmenšené přičetnosti nebo duševní poruchy požitím návykové látky.

V souvislosti se zabezpečovací detencí (§ 100) se upravuje i upuštění od potrestání při současném uložení zabezpečovací detence, která má do značné míry stejný charakter jako trest odnětí svobody (výkon v uzavřeném ústavu pro výkon zabezpečovací detence střeženém vězeňskou službou), přičemž délka výkonu zabezpečovací detence není zákonem omezena, neboť potrvá, dokud to vyžaduje ochrana společnosti (§ 100 odst. 5).

Osnova v ustanovení § 47 odst. 2 nevylučuje upuštění od potrestání za současného uložení zabezpečovací detence s ohledem na zaviněné způsobení zmenšené přičetnosti nebo duševní poruchy požitím návykové látky, a to s ohledem na povahu zabezpečovací detence.

§ 48 (§ 26)

Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem

(1) Za podmínek uvedených v § 46 odst. 1 nebo 2 může soud podmíněně upustit od potrestání a stanovit dohled nad pachatelem, považuje-li za potřebné po stanovenou dobu sledovat chování pachatele. **(narazeno: § 24 odst. 1)**

(2) Při podmíněném upuštění od potrestání stanoví soud zkušební dobu až na jeden rok a zároveň uloží pachateli dohled **(§ 49 až 51)**.

(3) Pachateli, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, může soud uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

- (4) Soud může jako přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uložit zejména
- a) podrobit se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace,
 - b) podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy,
 - c) podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením podle tohoto zákona,
 - d) podrobit se vhodným programům psychologického poradenství,
 - e) zdržet se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami,
 - f) **zdržet se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob,**
 - g) **zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek, (původně písm. f/)**
 - h) **zdržet se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek,**
 - i) **uhradit dlužné výživné nebo jinou dlužnou částku,**
 - j) **veřejně se osobně omluvit poškozenému, nebo**
 - k) **poskytnout poškozenému přiměřené zadostiučnění.**

(5) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v odstavci 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za **obdobného užití** podmínek stanovených pro mladistvé.

(6) Jestliže pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne o uložení trestu, a to popřípadě již během zkušební doby.

(7) Neučinil-li soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 6, aniž na tom měl pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, vinu, má se za to, že se osvědčil.

(8) Bylo-li vysloveno, že se pachatel, od jehož potrestání bylo podmíněně upuštěno, osvědčil, anebo má-li se za to, že se osvědčil, hledí se na něj, jako by nebyl odsouzen.

Důvodová zpráva k § 48:

V podstatě beze změny zůstává dosavadní úprava podmíněného upuštění od potrestání s dohledem (úprava byla jen přehledněji uspořádána), kde se pouze doplňuje demonstrativní výčet přiměřených omezení a povinností ukládaných pachateli v souvislosti s podmíněným upuštěním od potrestání s dohledem, a to o omezení a povinnosti spočívající ve zdržení se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob, ve zdržení se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek, dále v povinnosti uhradit dlužné výživné nebo jinou dlužnou částku a veřejně nebo osobně se omluvit poškozenému, anebo poskytnout mu přiměřené zadostiučinění. Dále se doplňuje i možnost využití u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé v § 48 odst. 5).

Oddíl 3 Dohled

§ 49 (§ 26a)

Pojem a účel dohledu

(1) Dohledem se rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby (dále jen „probační úředník“), spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu ve zkušební době a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. **(vypuštěno: „dohled nad pachatelem provádí probační úředník“)**

(2) Účelem dohledu je

- a) sledování a kontrola chování pachatele, čímž je zajišťována ochrana společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti,
- b) odborné vedení a pomoc pachateli s cílem zajistit, aby v budoucnu vedl řádný život.

(3) Dohled nad pachatelem provádí probační úředník.

§ 50 (§ 26b odst. 1)

Povinnosti pachatele

Pachatel, kterému byl uložen dohled, je povinen

- a) spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu probační úředník stanoví, a plnit probační plán dohledu, (vypuštěno: „na základě probačního programu“)
- b) dostavovat se k probačnímu úředníkovi ve lhůtách, které mu probační úředník stanoví,
- c) informovat probačního úředníka o svém pobytu, zaměstnání a zdrojích obživy, dodržování soudem uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností a jiných důležitých okolnostech pro výkon dohledu určených probačním úředníkem,
- d) umožnit probačnímu úředníkovi vstup do obydlí, ve kterém se zdržuje.

§ 51 (§ 26 odst. 2, 3)

Povinnosti a oprávnění probačního úředníka

(1) Probační úředník je povinen vykonávat dohled nad pachatelem v souladu s vytvořeným probačním plánem, být mu nápomocen v jeho záležitostech a plnit pokyny předsedy senátu směřující k výkonu dohledu a k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Probační úředník je povinen probační plán pravidelně aktualizovat s přihlédnutím k výsledkům dohledu a k osobním, rodinným a jiným poměrům pachatele.

(2) Poruší-li pachatel, kterému byl uložen dohled, závažným způsobem nebo opakovaně podmínky dohledu, probační plán nebo přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, informuje o tom probační úředník bez zbytečného odkladu předsedu senátu soudu, který dohled uložil. Při méně závažném porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo přiměřených omezení a přiměřených povinností probační úředník upozorní pachatele na zjištěné nedostatky a dá mu poučení, že v případě opakování nebo závažnějšího porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo přiměřených omezení a přiměřených povinností bude o tom informovat předsedu senátu.

(3) Nestanoví-li předseda senátu jinak, zpracuje probační úředník nejméně jednou za šest měsíců zprávu, ve které informuje předsedu senátu soudu, který dohled uložil, o průběhu výkonu dohledu nad pachatelem, o dodržování stanovených podmínek, probačního plánu a přiměřených omezení a přiměřených povinností pachatelem a o jeho poměrech.

Důvodová zpráva k § 49 až 51:

Podstatně přesněji než v platné právní úpravě se vymezuje pojem a obsah dohledu. Termín probační program, který v jiném smyslu používá zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže (§ 17), se nahrazuje výstižnějším pojmem „probační plán dohledu“. Pokud jde o vymezení dohledu oddělují se v zájmu přehlednosti povinnosti pachatele, jež se upřeshňují o povinnost informovat probačního úředníka také o zdrojích obživy, a povinnosti probačního úředníka, které se doplňují o možnost, aby při méně závažném porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo omezení či povinností probační úředník mohl jen upozornit obviněného na zjištěné nedostatky a dát mu poučení, že v případě opakování nebo závažnějšího porušení stanovených podmínek, probačního plánu nebo omezení či povinností bude o tom informovat předsedu senátu. Stejným způsobem jako ve stávající právní úpravě jsou vymezeny povinnosti pachatele, kde probační úředník je oprávněn

v návaznosti na zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě aktualizovat a upřesňovat i důležité okolnosti spojené s bezprostředním výkonem dohledu, zejména lhůty pro dostavení se k probačnímu úředníkovi, probační plán či některé důležité okolnosti nebo informace pro výkon dohledu (např. plnění vyživovací povinnosti u pachatele trestného činu zanedbání povinné výživy podle § 196).

Oddíl 4 Druhy trestů a výjimečný trest

§ 52 (§ 27) Druhy trestů

- (1) Za spáchané trestné činy může soud uložit tresty (vypuštěno: „pouze tyto“)**
- a) **odnětí svobody,**
 - b) **domácí vězení,**
 - c) **obecně prospěšné práce,**
 - d) **propadnutí majetku,**
 - e) **peněžitý trest,**
 - f) **propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,**
 - g) **zákaz činnosti,**
 - h) **zákaz pobytu,**
 - i) **zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,**
 - j) **ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,**
 - k) **ztrátu vojenské hodnosti,**
 - l) **vyhoštění.**
- (2) Trestem odnětí svobody se rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak,**
- a) **nepodmíněný trest odnětí svobody,**
 - b) **podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,**
 - c) **podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.**

(3) Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest (§ 54).

Důvodová zpráva k § 52:

K náležitému uplatnění obecných zásad pro ukládání trestů osnova upravuje systém trestů tak, aby bylo umožněno na základě zásad přiměřenosti trestu, individualizace a personality ukládaného trestu vyměřit takový trest, který nejlépe dosáhne sledovaných cílů při plném zřeteli k povaze a závažnosti trestného činu, k osobě pachatele i možnostem jeho resocializace.

Trest odnětí svobody osnova pojímá jako jeden druh trestu, který je možno uložit nejen nepodmíněně, ale i s podmíněným odkladem na stanovenou zkušební dobu (§ 79 až 81), příp. i s vyslovením dohledu probačního úředníka (tzv. probace – srov. § 82 až 84), tedy ve třech formách, kdy za zvláštní typ trestu odnětí svobody je považován i výjimečný trest (§ 54).

Systém trestů je doplněn o trest domácího vězení, jenž je další alternativou k trestu odnětí svobody (§ 60 a 61) a který navazuje na úpravu tohoto trestu obsaženou v trestním zákoně o zločinech, přečinech a přestupcích č. 117/1852 ř.z. (srov. § 246), který platil na našem území až do roku 1950. Toto ustanovení bude v budoucnu umožňovat i tzv. elektronické sledování. Dále se doplňuje nový trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,

který lze uložit za trestný čin až na deset let; odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích.

S ohledem na potíže se zajištěním výkonu tzv. komunitních a podobných sankcí osnova zatím nenavrhuje další alternativní sankce s různým režimem jejich výkonu a intenzitou represe a izolace, např. víkendové tresty odnětí svobody, kde sice vzniká určitý problém zásahů do rodinného života, avšak tyto zásahy jsou vždy menší než u trestu odnětí svobody. Výhledově při zajištění možností jejich výkonu (vytvoření speciálních věznic ve spádových obcích zajišťujících tyto sankce) však bude třeba i o těchto alternativních sankcích uvažovat.

§ 53 (§ 28)

Ukládání více trestů samostatně a vedle sebe

(1) Stanoví-li trestní zákon za některý trestný čin několik trestů, lze uložit každý tento trest samostatně nebo i více těchto trestů vedle sebe. Vedle trestu, který stanoví trestní zákon za některý trestný čin, lze uložit i jiné tresty uvedené v § 52. Nelze však uložit domácí vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací, obecně prospěšné práce vedle odnětí svobody, peněžitý trest vedle propadnutí majetku a zákaz pobytu vedle vyhoštění. (Vypuštěno: „vyhoštění a zákaz pobytu lze uložit samostatně, i když tento zákonem ve zvláštní části takový trest nestanoví.“)

(2) Domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu lze uložit samostatně, i když trestní zákon na některý trestný čin takový trest nestanoví.

Důvodová zpráva k § 53:

Systém trestů vychází z možnosti kumulace jednotlivých trestů stanovených na spáchaný trestný čin trestním zákonem ovšem při uplatnění principu stanovícího, že tam, kde postačí sankce méně intenzivní, nesmí být uložena sankce intenzivnější. Jeho důsledkem je i stanovení neslučitelnosti některých druhů trestů (§ 53 odst. 2; u ochranných opatření srov. i § 98 odst. 3).

§ 54 (§ 29)

Výjimečný trest

(1) Výjimečným trestem se rozumí jednak trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, jednak trest odnětí svobody na doživotí. Výjimečný trest může být uložen jen za zvlášť závažný zločin, u něhož to trestní zákon dovoluje. (nahrazeno: 15, 25, „trestný čin“, vypuštěno: „Uloží-li soud takový trest, může zároveň rozhodnout, že doba strávená ve výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává.“)

(2) Trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let může soud uložit pouze tehdy, jestliže závažnost zvlášť závažného zločinu je velmi vysoká nebo možnost nápravy pachatele je obzvláště ztížena. (nahrazeno: 15, 25 „stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost“)

(3) Trest odnětí svobody na doživotí může soud uložit pouze pachateli, který

spáchal zvlášť závažný zločin vraždy podle § 140 odst. 3, nebo který při spáchání zvlášť závažného zločinu obecného ohrožení podle § 272 odst. 3, vlastizrady (§ 309), teroristického útoku podle § 311 odst. 3, teroru (§ 312), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje podle § 411 odst. 3, válečné krutosti podle § 412 odst. 3, perzekuce obyvatelstva podle § 413 odst. 3 nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3 zavinil úmyslně smrt jiného člověka, a to za podmínek, že (nahrazeno: „trestný čin“)

- a) takový zvlášť závažný zločin je mimořádně závažný vzhledem k zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu nebo k zvlášť zavrženíhodné pohnutce nebo k zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku a (nahrazeno: „stupeň nebezpečnosti takového trestného činu pro společnost“, „vysoký“)
- b) uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti nebo není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let. (nahrazeno: 15, 25)

(4) Uloží-li soud trest odnětí svobody na doživotí, může zároveň rozhodnout, že doba výkonu trestu ve věznici se zvýšenou ostrahou se pro účely podmíněného propuštění do doby výkonu trestu nezapočítává. (vypuštěn obsah původního odst. 4)

Důvodová zpráva k § 54:

Osnova předpokládá zpřísnění maximální hranice trestu odnětí svobody na 20 let, čímž se vytváří možnost rozšířit některá velmi úzká rozpětí trestní sazby u nejzávažnějších trestných činů (srovnej např. § 92 odst. 2, § 93, § 179 odst. 3, § 219 odst. 2 platného trestního zákona). Zpřesnit je třeba úpravu ukládání obou druhů výjimečného trestu odnětí svobody, kdy pro uložení trestu nad dvacet až do dvaceti pěti (příp. třiceti) let by podle návrhu nadále postačilo, že uložení takového trestného činu vyžaduje povaha spáchaného trestného činu nebo ztížená možnost sociální integrace pachatele. Zvláštní podmínky by pak byly stanoveny v podstatě jen pro ukládání trestu odnětí svobody na doživotí, které by mohly být formulovány obdobně jako v nynějším ustanovení § 29 odst. 3 trestního zákona. Osnova nepředpokládá převzetí úpravy v ustanovení § 29 odst. 4 platného trestního zákona, neboť k splnění stejného účelu postačí celkové zvýšení trestních sazeb ve spojení s mimořádným zvýšením trestu odnětí svobody (§ 59).

Oddíl 5

Ukládání a výkon jednotlivých trestů

§ 55 (§ 39)

Odnětí svobody

(1) **Nepodmíněný trest odnětí svobody se ukládá nejvýše na dvacet let, jestliže nejde o mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59) nebo o výjimečný trest (§ 54).** (nahrazeno: 15)

(2) **Za trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje tři léta, lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život.** (nahrazeno: „k dosažení účelu trestu“)

(3) Nepodmíněný trest odnětí svobody se vykonává podle jiného právního předpisu ve věznicích. (nahrazeno: „zvláštního zákona“)

Důvodová zpráva k § 55:

Úprava trestu odnětí svobody vychází z platné právní úpravy. Trest odnětí svobody podle návrhu trestního zákoníku i nadále bude představovat univerzální druh trestu, protože je možné ho uložit za každý trestný čin (je buď jedinou, nebo alespoň jednou z alternativně stanovených sankcí) a kterémukoli dospělému pachateli. Zároveň je však druhem trestu nejpřísnějším, proto návrh předpokládá, že bude ukládán pouze v případě, že mírnějšími druhy trestu nespojenými s odnětím svobody nelze dosáhnout účelu trestu, slovy zákona „by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k dostatečnému působení na pachatele, aby vedl řádný život“ (srov. § 55 odst. 2), anebo v případech, kdy jde o typově nejzávažnější trestné činy a trest odnětí svobody je u nich v zásadě jedinou možnou sankcí.

Osnova zároveň zvyšuje nejvyšší obecně přípustnou hranici trestu odnětí svobody oproti platné právní úpravě (z 15 na 20 let), kterou nelze překročit při jeho ukládání, nejsou-li zároveň splněny podmínky pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59) nebo pro uložení výjimečného trestu (§ 54). Neznamená to, že by pachatel nemohl vykonávat bez přerušování více trestů odnětí svobody po sobě tak, že součet jejich celkové doby převyšuje 20 let, např. pokud mu bylo více rozsudky po sobě uloženo více samostatných trestů odnětí svobody (osnova nezná ustanovení obdobné § 36 platného trestního zákona o ukládání dalšího trestu – srov. důvodovou zprávu k § 44).

Trest odnětí svobody je jediným ze všech odstupňovatelných druhů trestů, který má rozpětí trestní sazby uvedeno zvlášť za každý trestný čin ve zvláštní části trestního zákoníku, a proto slouží k určení typové závažnosti každého trestného činu a přísnosti trestnosti toho kterého trestného činu (např. pro účely úhrnného a souhrnného trestu – srov. § 43). Rozpětí mezi dolní a horní hranicí trestu odnětí svobody pak dává prostor pro konkretizaci povahy a závažnosti trestného činu, jako základního kritéria pro stanovení výměry trestu a pro zohlednění všech dalších hledisek (např. poměrů pachatele – srov. § 39).

§ 56 (§ 39a)

Výkon trestu odnětí svobody

(1) Nepodmíněný trest odnětí svobody se vykonává diferencovaně ve věznici (vypuštěno: „ve čtyřech základních typech věznic“)

- a) s dohledem,
- b) s dozorem,
- c) s ostrahou, nebo
- d) se zvýšenou ostrahou.

(Vypuštěno „Způsob výkonu trestu v jednotlivých typech věznic upravuje zvláštní zákon“)

(2) Soud zpravidla zařadí do věznice

- a) s dohledem pachatele, kterému byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a který dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin,
- b) s dozorem pachatele, kterému byl uložen trest za přečin spáchaný z nedbalosti a který již byl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin, nebo pachatele, kterému byl uložen trest za úmyslný trestný čin ve výměře nepřevyšující tři léta a který

- dosud nebyl ve výkonu trestu pro úmyslný trestný čin,
- c) s ostrahou pachatele, kterému byl trest uložen za úmyslný trestný čin a nejsou zároveň splněny podmínky pro umístění do věznice s dozorem nebo se zvýšenou ostrahou, a pachatele, který byl odsouzen pro přečin spáchaný z nedbalosti a nebyl zařazen do výkonu trestu odnětí svobody do věznice s dohledem nebo s dozorem,
- d) se zvýšenou ostrahou pachatele, kterému byl uložen výjimečný trest (§ 54), kterému byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108), kterému byl za zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3) uložen trest odnětí svobody ve výměře nejméně osmi let, nebo který byl odsouzen za úmyslný trestný čin a v posledních pěti letech uprchl z vazby nebo z výkonu trestu.

(nahrazeno: „trestný čin“, trest odnětí svobody na doživotí“, „kterému byl uložen trest odnětí svobody jako zvlášť nebezpečnému recidivistovi podle § 41 odst. 1)

(3) Soud může zařadit pachatele do věznice jiného typu, než do které má být podle odstavce 2 zařazen, má-li se zřetelem na závažnost trestného činu a na stupeň a povahu narušení pachatele za to, že bude působení na něj, aby vedl řádný život, v jiném typu věznice lépe zaručeno; do věznice se zvýšenou ostrahou zařadí však vždy pachatele, jemuž byl uložen trest odnětí svobody na doživotí. **(nahrazeno: „jeho nápravu“, „výjimečný trest“, vypuštěno: „Do věznice s dohledem a věznice s dozorem zpravidla nezařadí pachatele, kterému byl vedle trestu odnětí svobody uložen trest vyhoštění, a pachatele, který se má na základě rozhodnutí soudu podrobit ochrannému léčení v ústavní formě“)**

(4) Způsob výkonu trestu v jednotlivých typech věznic upravuje jiný právní předpis.

Důvodová zpráva k § 56:

Úprava diferencovaného výkonu trestu odnětí svobody ve čtyřech základních typech věznic s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou vychází z platné právní úpravy. Osнова zařadila pachatele, kterému byl uložen trest za spáchání trestného činu ve prospěch organizované zločinecké skupiny, do ustanovení § 56 odst. 2 písm. d) (podobně je třeba zařadit ho do trestního řádu - srov. novelizované znění § 122 odst. 1 poslední věta trestního řádu v návrhu zákona o změně některých souvisejících zákonů). V souvislosti s tím byla také upravena ustanovení § 56 odst. 2 písm. d) a odst. 3 tak, aby logicky gradovalo zařazování pachatele do věznice se zvýšenou ostrahou, kam by měl být sice zásadně zařazen každý pachatel, kterému byl uložen výjimečný trest, ale vyloučeno zařazení takového pachatele do jiného typu věznice podle § 56 odst. 3 by mělo být jen u pachatele odsouzeného k trestu na doživotí.

§ 57 (§ 39b)

Přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu

(1) Během výkonu trestu odnětí svobody může soud rozhodnout o přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu, který se od věznice, v níž dosud odsouzený trest vykonává, může lišit o jeden stupeň.

(2) O přeřazení odsouzeného do věznice s mírnějším režimem rozhodne soud tehdy, jestliže chování odsouzeného a způsob, jakým plní své povinnosti, odůvodňují závěr, že přeřazení přispěje k jeho nápravě. (nahrazeno: „dosažení účelu výkonu trestu“)

(3) O přeřazení odsouzeného do věznice s přísnějším režimem může soud rozhodnout, jestliže

- a) odsouzený závažným způsobem nebo opakovaně porušil stanovený pořádek nebo kázeň, nebo
- b) odsouzený byl pravomocně uznán vinným trestným činem, který spáchal během výkonu trestu.

(4) Z věznice se zvýšenou ostrahou nelze přeřadit

- a) odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí a který dosud nevykonal alespoň deset let tohoto trestu, (nahrazeno: výjimečný trest“)
- b) jiného odsouzeného, který trest vykonává ve věznici se zvýšenou ostrahou, před výkonem alespoň jedné čtvrtiny uloženého trestu. (nahrazeno: „třetiny“)

(5) Do věznice s dozorem a věznice s dohledem nelze přeřadit odsouzeného, který se má na základě rozhodnutí soudu podrobit ochrannému léčení v ústavní formě, nebo odsouzeného, kterému byl uložen trest vyhoštění.

(6) Na návrh odsouzeného, který ve věznici určitého typu vykonal nepřetržitě alespoň jednu čtvrtinu uloženého trestu, nejméně však šest měsíců, může soud rozhodnout o jeho přeřazení do věznice s mírnějším režimem; to neplatí pro odsouzeného, kterému byl uložen trest odnětí svobody na doživotí a vykonává jej ve věznici se zvýšenou ostrahou. (nahrazeno: „třetinu“)

(7) Není-li návrhu podle odstavce 6 vyhověno, může jej odsouzený opakovat až po uplynutí šesti měsíců od skončení řízení o jeho předchozím návrhu.

Důvodová zpráva k § 57:

Úpravu přeřazování odsouzeného do jiného typu věznice přebírá trestní zákoník z platné právní úpravy s tím, že ji v určitých směrech zmírňuje. Především oproti platné právní úpravě v odstavci 4 písm. b) a v odstavci 6 snižuje povinnou dobu výkonu trestu odnětí svobody z jedné třetiny na jednu čtvrtinu. Dále pak v odstavci 4 písm. a) stanoví povinnou dobu 10 let výkonu trestu odnětí svobody jen u doživotního trestu, nikoli již však u druhé formy výjimečného trestu od dvaceti do třiceti let, na kterou se bude oproti platné úpravě vztahovat již obecné ustanovení odstavce 4 písm. b), tedy výkon alespoň jedné čtvrtiny uloženého trestu. Tato zmírnění jsou projevem depenalizace, přičemž umožňují větší diferenciaci rozhodování soudu o přeřazování odsouzených k nejpřísnějším trestům odnětí svobody, kde soud pak může více přihlížet k chování těchto odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody a je tedy je možno i více motivovat v jejich možné snaze o nápravu.

§ 58 (§ 40)

Mimořádné snížení trestu odnětí svobody

(1) Má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo vzhledem k poměrům

pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout **nápravy** pachatele i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby tímto zákonem stanovené. **(nahrazeno: „účelu trestu“)**

(2) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, jestliže odsuzuje pachatele, **který napomohl zabránit trestnému činu, jenž jiný připravoval nebo se o něj pokusil, jestliže vzhledem k poměrům pachatele a povaze jím spáchané trestné činnosti má za to, že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. (vypuštěna část, „odsuzuje pachatele za přípravu k trestnému činu nebo za pokus trestného činu nebo a má vzhledem k povaze a závažnosti přípravy nebo pokusu za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání.- přesunuta do odst. 5)**

(3) Při snížení trestu odnětí svobody podle odstavců 1 a 2 nelze uložit trest (nahrazeno: 3)

- a) pod pět let, činí-li dolní hranice trestní sazby odnětí svobody alespoň dvanáct let,
 - b) pod tři léta, činí-li dolní hranice trestní sazby odnětí svobody alespoň osm let,
 - c) pod jeden rok, činí-li dolní hranice trestní sazby odnětí svobody alespoň pět let.
- (původně obsah odst. 4)**

(4) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také pachateli označenému jako spolupracující obviněný, který splnil stanovené podmínky podle jiného právního předpisu; přitom vezme v úvahu povahu trestného činu uvedeného v jeho doznání v porovnání se zvláště závažným zločinem spáchaným členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, jehož dokonání pomohl zabránit anebo k jehož objasnění přispěl, dále význam takového jeho jednání, osobu pachatele a okolnosti případu, zejména zda a jakým způsobem se podílel na takovém zvláště závažném zločinu, jehož dokonání pomohl zabránit anebo k jehož objasnění se zavázal, a jaké následky svým jednáním případně způsobil. Omezením stanoveným v odstavci 3 přitom není vázán. (modifikovaný text původního odst. 3)

(5) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, jestliže odsuzuje pachatele za přípravu k trestnému činu nebo za pokus trestného činu nebo za pomoc k trestnému činu a má vzhledem k povaze a závažnosti přípravy nebo pokusu nebo pomoci za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody tímto zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání. Omezením stanoveným v odstavci 3 přitom není vázán. (převážně původně text odst. 2, vypuštěn obsah původního odst. 5)

(6) Soud může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby také tehdy, jestliže pachatel jednal v právním omylu, ale mohl se tohoto omylu vyvarovat (§ 19 odst. 2), spáchal trestný čin odvraceje útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky krajní nouze (§ 28) nebo nutné obrany (§ 29), anebo překročil meze přípustného rizika (§ 31) nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost. Omezením stanoveným v odstavci 3 přitom není vázán

Důvodová zpráva k § 58:

U mimořádného snížení trestu odnětí svobody (§ 58) soud může nově snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby též tehdy, jestliže odsuzuje pachatele, který napomohl zabránit trestnému činu, jenž jiný připravoval nebo se o něj pokusil, a to z důvodů prevence. V zájmu zachování vyváženého poměru mezi skutečnostmi, při jejichž zohlednění není soud vázán omezeními podle odstavce 3, se však v tomto případě, stejně jako je tomu u obecného ustanovení odstavce 1, limituje možnost tohoto snížení vztahem k závažnosti spáchaného činu. Na druhé straně lze tohoto zmírňujícího ustanovení využít ve vztahu k zabránění jakéhokoli trestného činu (nikoli, jak se také zvažovalo, jen u zločinu). Původně zvažovaný důvod, spočívající v napomáhání k objasnění zločinu spáchaného jiným, byl po zmírnění návazáním na trestný čin (opět namísto původního zločinu) přesunut do obecné polehčující okolnosti (srov. § 41 odst. 1 písm. 1), kde má své místo spolu s okolností obdobné povahy, tedy, že pachatel napomáhal objasnění vlastní trestné činnosti.

Dále byly do tohoto ustanovení doplněny možnosti snížit ukládaný trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u tzv. nezpůsobilé přípravy a nezpůsobilého pokusu (srov. i možnost upuštění od potrestání podle § 46 odst. 2), u účastenství ve formě pomoci a v případě, jestliže pachatel jednal v právním omylu, ale mohl se tohoto omylu vyvarovat (§ 19 odst. 2), spáchal trestný čin odvraceje útok nebo jiné nebezpečí, aniž byly zcela splněny podmínky nutné obrany (§ 29) nebo krajní nouze (§ 28), anebo překročil meze přípustného rizika (§ 31) nebo meze jiné okolnosti vylučující protiprávnost. Ve všech těchto nově upravených případech není soud vázán omezením stanoveným v § 58 odst. 3. Kromě těchto důvodů nově zákon konstruuje důvody pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby u spolupracujícího obviněného, což navazuje na úpravu, která se zavádí do trestního řádu.

§ 59 (§ 41, § 42) není již obsažen pojem „zvlášť nebezpečný recidivista“ Mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody

(1) Pachateli, který znovu spáchal zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3), ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán, může soud uložit trest v horní polovině trestní sazby odnětí svobody stanovené v trestním zákoně, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu, jestliže závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo možnost nápravy pachatele je ztížena. (nahrazeno: „úmyslný trestný čin“, vypuštěna část týkající zvlášť nebezpečného recidivisty)

(2) Horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody může po zvýšení podle odstavce 1 převyšovat dvacet let.

(původní § 43 a § 44 „Ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch zločinného spolčení“ přesunuty do současného § 107 a 108 – organizovaná zločinecká skupina)

Důvodová zpráva k § 59:

Trestní zákoník již neobsahuje pojem zvlášť nebezpečného recidivisty, který byl příznačný pro trestní zákonodárství zemí bývalého východního bloku, a po změně politických poměrů byl v průběhu devadesátých let minulého století nebo počátkem tohoto století ve většině těchto zemí odstraněn (např. na Slovensku k tomu došlo novým trestním zákonem č. 300/2005 Z. z.). V západoevropských zemích s kontinentálním systémem se tento institut

nevyskytoval a nevyskytuje. V tomto duchu byl opakovaně institut zvlášť nebezpečné recidivy kritizován i v rozhodnutích Ústavního soudu České republiky (srov. např. nálezy ze dne 13. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 396/03, publikovaný pod č. 72 ve sv. 33 Sb. nález. a usn. ÚS ČR). Vzhledem k tomu, že recidivní trestná činnost je však i nadále pokládána celosvětově za velmi vážný a nebezpečný fenomén, který opravňuje ke speciální legislativní úpravě, je třeba zachovat možnost přísnějšího postihu recidivy za určitých zvlášť závažných okolností, a proto osnova upravuje možnost mimořádného zvýšení trestu odnětí svobody u pachatele, který znovu spáchal zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3), ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán. V případě takto vymezené recidivy může soud uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o třetinu, jestliže „závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k této recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká“ nebo „možnost nápravy pachatele je ztížena“. Tato úprava navazuje na podmínky výjimečného trestu podle § 54 odst. 2, u něhož však na rozdíl od mimořádného zvýšení trestu odnětí svobody návrh používá pojmů, že závažnost zvlášť závažného zločinu je „velmi vysoká“ nebo možnost nápravy pachatele je „obzvláště ztížena“. Tím je zajištěno i určité odstupňování uvedených pojmů, tak aby byly vzájemně provázány a navazovaly na sebe i z hlediska své intenzity [srov. i § 54 odst. 3 písm. a) a b)]. V této souvislosti je však nutno poukázat i na to, že na rozdíl od trestání zvlášť nebezpečného recidivisty podle § 42 odst. 1 platného trestního zákona není soud povinen ukládat trest odnětí svobody v horní polovině takto zvýšené trestní sazby, neboť jde jen o možnost využití zvýšené trestní sazby za uvedených podmínek, přičemž soud jinak postupuje podle obecných ustanovení pro stanovení druhu trestu a jeho výměry podle § 39 a násl. Na druhé straně právě z hlediska provázanosti s výjimečným trestem zákon v odstavci 2 § 59 umožňuje, aby horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody po zvýšení podle odstavce 1 mohla přesáhnout obecnou horní hranici dvacet let (§ 55 odst. 1), což má význam zejména při opakovaném spáchání nejzávažnějších trestných činů (např. vraždy podle § 140 odst. 1, 2, 3, obchodování s lidmi s následkem smrti podle § 168 odst. 5, loupeže s následkem smrti podle § 173 odst. 4, braní rukojmí s následkem smrti podle § 174 odst. 4, vydírání s následkem smrti podle § 175 odst. 4, znásilnění s následkem smrti podle § 185 odst. 4, pohlavního zneužití s následkem smrti podle § 187 odst. 4 atd.). Mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 také nahrazuje nesystematické ustanovení § 29 odst. 4 platného trestního zákona, u něhož dochází k přepínání trestní represe, poněvadž nedostatečně přihlíží k tomu, že následek je u těchto trestných činů způsoben pouze z nedbalosti, neboť při úmyslném způsobení následku jde vždy o souběh s trestným činem vraždy, přičemž trest je pak ukládán jako trest úhrnný.

§ 60

Domácí vězení

(1) Soud může uložit trest domácího vězení až na dvě léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže

- a) vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu a**
- b) pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese.**

(2) Jako samostatný trest může být trest domácího vězení uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

(3) Nestanoví-li soud v rozsudku jinak, trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění; zdravotnické zařízení je povinno na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit. Soud může odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.

(4) Soud může uložit pachateli na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

(5) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

Důvodová zpráva k § 60:

V novém trestním zákoně bude do systému sankcí začleněn i další dosud u nás nepoužívaný trest domácího vězení (včetně možnosti elektronického sledování), který je veden požadavkem zachování pozitivních rodinných a pracovních vazeb i ekonomickými hledisky vztahujícími se k výkonu takového trestu (značné ušetření prostředků jinak vynakládaných na výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody). Tento trest, který bude alternativou především k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, by měl být ukládán osobám, které je třeba s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu, osobě pachatele i možnostem jeho resocializace sice bezprostředně postihnout omezením osobní svobody (nestačí jen podmíněné odsouzení), ale postačuje vzhledem k jejich osobním vlastnostem a rodinným poměrům podstatně menší intenzita zásahu vůči nim. Kontrolu budou zajišťovat probační úředníci nebo bude zavedeno elektronické sledování za použití tzv. náramků (viz novela trestního řádu).

Soud může pachateli v rámci výkonu tohoto trestu uložit také přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4, přičemž podobně jako u dalších převážně výchovných trestů (např. obecně prospěšných prací, zákazu pobytu, podmíněného odsouzení atd.) může také využít u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých možnost uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé - § 60 odst. 4, 5).

§ 61

Náhradní trest odnětí svobody

(1) Ukládá-li soud trest domácího vězení, stanoví pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok.

(2) Zmařením trestu domácího vězení se rozumí nedodržení jeho podmínek stanovených v § 60 odst. 3 až 5; v takovém případě soud rozhodne o výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody a zároveň stanoví i způsob jeho výkonu.

Důvodová zpráva k § 61:

V související novele trestního řádu byl v návaznosti na ustanovení § 61 návrhu trestního zákoníku o stanovení náhradního trestu odnětí svobody pro případ zmaření trestu domácího vězení, upraveno i nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody (§ 334g trestního řádu), přičemž se podle návrhu trestního zákoníku rozhodne vždy o výkonu celého náhradního trestu, nikoli jen jeho poměrné části.

§ 62 (§ 45)

Obecně prospěšné práce

(1) Soud může uložit trest obecně prospěšných prací, odsuzuje-li pachatele za přečin; jako samostatný trest může být trest obecně prospěšných prací uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

(2) Soud trest obecně prospěšných prací zpravidla neuloží, jde-li o pachatele, kterému byl trest obecně prospěšných prací v době tří let předcházejících uložení tohoto druhu trestu přeměněn na trest odnětí svobody podle § 65 odst. 2. (vypuštěn původní obsah odst. 2/)

(3) Trest obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti odsouzeného provést ve stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům spočívající v údržbě veřejných prostranství, úklidu a údržbě veřejných budov a komunikací nebo jiných činnostech ve prospěch obcí, nebo ve prospěch státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, které se zabývají vzděláním a vědou, kulturou, školstvím, ochranou zdraví, požární ochranou, ochranou životního prostředí, podporou a ochranou mládeže, ochranou zvířat, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností. Práce nesmí sloužit výdělečným účelům odsouzeného.

Důvodová zpráva k § 62:

Osnova počítá i s trestem obecně prospěšných prací, oproti platné právní úpravě však jinak vymezuje podmínky pro jeho ukládání. Možnost jeho uložení se omezuje na přečiny, u nichž pro jejich povahu (obecně menší společenskou škodlivost) se jeví tento druh trestu vhodnějším (a ve výsledku i účinnějším), než možnost jeho ukládání obecně u všech trestných činů, jejichž okruh by byl vymezen, tak jak je tomu dosud v platné úpravě, toliko horní hranicí trestní sazby, jež dosud činí pět let odnětí svobody. Takto nově vymezené podmínky dovolila nově zaváděná bipartice trestných činů v trestním zákoníku a je i projevem opodstatněnosti této kategorizace, která zde (podobně jako je tomu u upuštění od potrestání podle § 46 odst. 1) nachází svůj zcela konkrétní projev.

Výkon obecně prospěšných prací bude založen na užší spolupráci obecních úřadů a Probační a mediační služby (srov. zákon č. 257/2000 Sb.) a vymezení širší působnosti Probační a mediační služby v této oblasti, která bude zajišťovat jejich výkon ve spolupráci s dalšími organizacemi - s obecními úřady, popř. i s charitativními, církevními a dalšími

subjekty, ale na jiném základě než dosud (viz novela trestního řádu). Podmínkou pro jejich uložení bude vyjádření obviněného.

Na základě zkušeností z praxe, kdy je někdy ukládán trest obecně prospěšných prací opakovaně bez ohledu na to, že odsouzený v předchozích případech tento trest mařil nebo ho řádně nevykonával, byl do § 62 zařazen odstavce 2, který zdůrazňuje, že v takových případech soud trest obecně prospěšných prací zpravidla neuloží. Tato formulace přitom nevylučuje, aby v případech, ve kterých je to odůvodněno změnou postoje pachatele, byl znovu trest obecně prospěšných prací uložen.

Možnost výkonu obecně prospěšných prací osnova dále rozšiřuje tím, že bylo vypuštěno slovo „obdobných“ v ustanovení § 62 odst. 3, čímž byla otevřena možnost výkonu i kvalifikovaných prací a nejen pouze prací obdobných pracím úklidovým a údržbářským, což má význam zejména u činností ve prospěch jiných institucí než obcí, např. institucí zabývajících se vzděláním, kulturou, školstvím, humanitární, sociální, charitativní, náboženskou, tělovýchovnou a sportovní činností.

§ 63 (§ 45a odst. 1)

Výměra trestu obecně prospěšných prací

(1) Trest obecně prospěšných prací může soud uložit ve výměře od 50 do 300 hodin. (nahrazeno: „400“)

(2) Soud může uložit pachateli na dobu trestu i přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, uvedené v § 48 odst. 4, směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou přečinem způsobil. (nahrazeno: § 26 odst. 4, „trestným činem“)

(3) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

Důvodová zpráva k § 63:

Osnova upravuje i výměru trestu obecně prospěšných prací v rozsahu od 50 do 300 hodin, čímž se přibližuje délce ukládaných trestů obecně prospěšných prací ve vyspělých evropských zemích.

V rámci trestu obecně prospěšných prací byla v § 63 odst. 3 také samostatně upravena možnost využití u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé).

§ 64 (§ 45a odst. 2)

Stanovisko pachatele a jeho zdravotní způsobilost

Při ukládání trestu obecně prospěšných prací přihledne soud ke stanovisku pachatele, k jeho zdravotnímu stavu a k možnosti uložení tohoto trestu. Trest obecně prospěšných prací neuloží, je-li pachatel zdravotně nezpůsobilý k soustavnému výkonu práce. (nahrazuje se „zdravotní způsobilost“)

Důvodová zpráva k § 64:

Ustanovení o stanovisku pachatele a jeho zdravotní způsobilosti osnova přebírá z platné právní úpravy beze změny.

§ 65 (§ 45a odst. 3, 4, 5)

Výkon trestu obecně prospěšných prací

(1) Obecně prospěšné práce je odsouzený povinen vykonat osobně a bezplatně ve svém volném čase nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil výkon tohoto trestu. Do této doby se nezapočítává doba, po kterou odsouzený

- a) nemohl obecně prospěšné práce vykonávat pro zdravotní nebo zákonné překážky, nebo
- b) byl ve vazbě nebo vykonával trest odnětí svobody. **(vpuštěno původní písm. b), že „se zdržoval v cizině“)**

(2) Jestliže pachatel v době od odsouzení do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevede řádný život, **vyhýbá se nástupu výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky výkonu trestu obecně prospěšných prací, jinak maří výkon tohoto trestu nebo zaviněně nevykonává ve stanovené době uložený trest, může soud přeměnit, a to i během doby stanovené pro jeho výkon, trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody a rozhodnout zároveň o způsobu jeho výkonu; přitom každá i jen započatá jedna hodina nevykonaného trestu obecně prospěšných prací se počítá za jeden den odnětí svobody.**

(3) **Výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat trest obecně prospěšných prací v platnosti nebo prodloužit dobu výkonu tohoto trestu až o šest měsíců, i když odsouzený zaviněně přičinil k přeměně trestu podle odstavce 2, a**

- a) **stanovit nad odsouzeným na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dohled,**
 - b) **stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dosud neuložená přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4, nebo**
 - c) **stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku některé z výchovných opatření podle § 63 odst. 3, je-li ve věku blízkém věku mladistvých.**
- Na výkon dohledu se užije obdobně § 49 až 51.**

(4) **Na pachatele, kterému byl uložen trest obecně prospěšných prací, se hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo od výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno.**

Důvodová zpráva k § 65:

Ustanovení upravující vlastní výkon trestu obecně prospěšných prací bylo upraveno tak, aby byl tento výkon efektivnější. V případě přeměny tohoto trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody za podmínek nově upřesněných v zákoně se vychází z toho, že jedna i jen započatá neodpracovaná hodina obecně prospěšných prací se přemění na jeden den odnětí svobody. Takovou úpravou se zpřísňuje postih těch odsouzených, kteří obecně prospěšné práce nevykonávají řádně nebo nevedou řádný život.

Pro případ drobnějších porušení režimu výkonu trestu obecně prospěšných prací se umožňuje, aby soud nepřistoupil k přeměně tohoto trestu v nepodmíněný trest odnětí

svobody, ale obdobně jako u podmíněného odsouzení (srov. § 83 odst. 1) mu zpřísnil podmínky jeho dalšího výkonu za účelem úspěšného dokončení výkonu tohoto trestu.

§ 66 (§ 51, 52) **Propadnutí majetku**

(1) Soud může vzhledem k okolnostem spáchaného trestného činu a poměrům pachatele uložit trest propadnutí majetku, odsuzuje-li pachatele k výjimečnému trestu anebo odsuzuje-li jej **za zvlášť závažný zločin, jímž pachatel pro sebe nebo pro jiného získal nebo se snažil získat majetkový prospěch.** **(nahrazeno: „závažný úmyslný trestný čin“)**

(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit trest propadnutí majetku pouze v případě, že trestní zákon uložení tohoto trestu **za spáchaný zločin** dovoluje; jako samostatný trest může být trest propadnutí majetku uložen, jestliže vzhledem k povaze **a závažnosti spáchaného trestného činu a k osobě a poměrům pachatele** uložení jiného trestu není třeba. **(vypuštěno „k dosažení účelu trestu“, odst. 1, 2 viz původně § 51)**

(3) Propadnutí majetku postihuje celý majetek odsouzeného nebo tu jeho část, kterou soud určí; propadnutí se však nevztahuje na prostředky nebo věci, jichž je nezbytně třeba k uspokojení životních potřeb odsouzeného nebo osob, o jejichž výživu nebo výchovu je odsouzený podle zákona povinen pečovat.

(4) Výrokem o propadnutí majetku zaniká **společné jmění manželů.** **(změna formulace „zaniká zákonné společenství majetkové“)**

(5) Propadlý majetek připadá státu. **(změněna formulace „vlastníkem propadlého majetku se stává stát“, odst. 3, 4, 5 viz původně § 52)**

Důvodová zpráva k § 66:

Vzhledem k tomu, že trest propadnutí majetku se v praxi osvědčil, přebírá jej osnova jen s nezbytnými změnami, které navazují na změny týkající se základů trestní odpovědnosti a obecných zásad pro ukládání trestů. Podobně, jako je tomu u peněžitého trestu, dovoluje použít tento trest nejen v případech, v nichž se pachatel snažil získat prospěch pro sebe, ale i tam, kde se snažil získat majetkový prospěch pro jinou osobu. Obecné podmínky pro ukládání tohoto trestu uvedené v odstavci 1 byly upraveny tak, aby více odpovídaly důsledkům spojeným s výkonem tohoto trestu, který nejcitelněji ze všech majetkových trestů postihují odsouzeného. Proto byl zúžen okruh případů, v nichž lze tento druh trestu uložit, na zvlášť závažné zločiny. Současně s tím byl přehodnocen i výběr konkrétních skutkových podstat, u nichž trestní zákoník výslovně dovoluje tento trest uložit podle zásady uvedené v odstavci 2, a počet těchto ustanovení byl rozšířen tak, aby touto sankcí bylo možno postihnout ty nejzávažnější případy, u nichž je sice zjištěn motiv zpravidla hlavním motivem, nicméně nemusí tomu tak být vždy, resp. jeho prokázání nemusí být vždy snadné, a přitom závažnost spáchaného trestného činu vyžaduje co nejpřísnějšího potrestání. Cílem této změny je dále prohloubit individualizaci trestu a poskytnout soudu co nejširší možnost k vyjádření všech okolností každého jednotlivého případu i v ukládaných sankcích.

§ 67 (§ 53)

Peněžitý trest

(1) Peněžitý trest může soud uložit, jestliže pachatel pro sebe nebo pro jiného úmyslným trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch. (Vypuštěno „ve výměře 2.000 Kč do 500.000 Kč“, nahrazeno: „úmyslnou trestnou činností“)

(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit peněžitý trest pouze v případě, že

- trestní zákon uložení tohoto trestu za spáchaný trestný čin dovoluje, nebo
- ho ukládá za přečin a vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele nepodmíněný trest odnětí svobody současně neukládá. (nahrazeno: „trestný čin, u něhož horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje tři léta“ „možnost nápravy“)

(3) Jako samostatný trest může být peněžitý trest uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. (vypuštěno: „k dosažení účelu trestu“)

§ 68 (zcela nově, avšak odst. 6 a 7 podle § 54 odst. 1, 2)

Výměra peněžitého trestu

(1) Peněžitý trest se ukládá v denních sazbách a činí nejméně 20 a nejvíce 730 celých denních sazeb.

(2) Denní sazba činí nejméně 100 Kč a nejvíce 50 000 Kč.

(3) Počet denních sazeb soud určí s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu. Výši jedné denní sazby peněžitého trestu stanoví soud se zřetelem k osobním a majetkovým poměrům pachatele. Přitom vychází zpravidla z čistého příjmu, který pachatel má nebo by mohl mít průměrně za jeden den.

(4) Příjmy pachatele, jeho majetek a výnosy z něj, jakož i jiné podklady pro určení výše denní sazby mohou být stanoveny odhadem soudu.

(5) Soud v rozhodnutí uvede počet a výši denních sazeb. Nelze-li od pachatele podle jeho osobních a majetkových poměrů očekávat, že peněžitý trest ihned zaplatí, může stanovit, že peněžitý trest bude zaplacen v přiměřených měsíčních splátkách; přitom může určit, že výhoda splátek peněžitého trestu odpadá, jestliže pachatel nezaplatí dílčí splátku včas.

(6) Peněžitý trest soud neuloží, je-li zřejmé, že by byl nedobytný.

(7) Zaplacené částky peněžitého trestu připadají státu.

§ 69 (§ 54 odst. 3, 4)

Náhradní trest odnětí svobody

(1) Ukládá-li soud peněžitý trest, stanoví pro případ, že by ve stanovené lhůtě

nebyl vykonán, náhradní trest odnětí svobody až na **čtyři** léta. Náhradní trest nesmí však ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat horní hranici trestní sazby. **(nahrazeno 2)**

(2) Na pachatele, kterému byl uložen peněžítý trest za **přečin** spáchaný z nedbalosti, se hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile byl trest vykonán nebo bylo od výkonu trestu nebo jeho zbytku pravomocně upuštěno. **(nahrazeno „trestný čin“)**

Důvodová zpráva k § 67 až 69:

Peněžítý trest lze podle navrhované úpravy uložit ve všech případech, v nichž pachatel získal nebo se pokoušel získat majetkový prospěch úmyslným trestným činem, bez ohledu na to, zda šlo o majetkový prospěch jeho vlastní či jiné osoby (§ 67 odst. 1). Nejsou-li tyto podmínky splněny, může být peněžítý trest uložen pachateli tehdy, pokud je ve zvláštní části výslovně uveden v příslušné skutkové podstatě jako jeden z druhů trestů [§ 67 odst. 2 písm. a)], nebo pokud soud odsuzuje pachatele za přečin a shledá uložení tohoto trestu dostatečným [není tedy dán důvod pro uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody; § 67 odst. 2 písm. b)]. U některých přečinů osnova výslovně dovoluje uložit peněžítý trest, ačkoli by jej bylo možno uložit i podle zásady uvedené v posledně uvedeném ustanovení, avšak nikoli vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody. Jde o takové přečiny (např. únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou podle § 200 odst. 1, svádění k pohlavnímu styku podle § 202 odst. 1, neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru podle § 208 odst. 1 a 2, podplacení podle § 332 odst. 1 a některé další), jejichž spáchání nemusí být nutně motivováno ziskovostí, nicméně vzhledem k jejich povaze nelze tento motiv vyloučit. V zájmu náležité individualizace trestu a prohloubení jeho působení na pachatele proto osnova doplněním peněžitého trestu do výčtu trestů, jež je možno za takový přečin uložit, umožňuje pachateli uložit v závislosti na konkrétních okolnostech případu vedle nepodmíněného trestu ještě i trest peněžítý.

Nově by měl být systém majetkových sankcí doplněn o ukládání peněžitého trestu ve formě tzv. denních pokut, jejichž podstatou je vyjádření povahy a závažnosti činu počtem denních sazeb, přičemž za každý den musí být uhrazena určitá peněžní částka stanovená na základě pečlivého hodnocení majetkových poměrů pachatele, kdy se při stanovení výše denní sazby přihlíží k majetkovým poměrům pachatele, a vychází se především z čistého příjmu, který pachatel má nebo by mohl mít při náležitém využití svých schopností průměrně za jeden den. Tyto částky mohou být stanoveny i odhadem soudu, zejména v případě, kdy pachatel v době ukládání trestu nepracuje, anebo kdy v důsledku jeho postoje k trestnímu řízení není možné jeho skutečný denní příjem náležitě zjistit. Systém denních pokut je třeba chápat jako způsob výpočtu celkové částky tvořící peněžítý trest a není s ním nutně spojeno jeho placení ve formě řady jednotlivých termínovaných splátek. V našich podmínkách se jeví však potřebným spojit obě tato hlediska - způsob výpočtu i způsob zaplacení ve splátkách, neboť je to nejučinnější z hlediska účelu trestu i výkonu tohoto trestu.

Původně bylo uvažováno i o podmíněném uložení peněžitého trestu. Tato možnost, kterou zná zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) v ustanoveních § 28 až 30, a kterou znají i některé zahraniční úpravy (srov. např. § 43 a násl. rakouského trestního zákoníku nebo čl. 132 – 31 francouzského trestního zákoníku), byla u nás po podrobné rozpravě odmítnuta rekodifikační komisí, jako nevhodná u dospělých pachatelů s ohledem na v návrhu stanovené podmínky ukládání peněžitého trestu, přičemž vhodnějším se zde jeví buď podmíněný trest odnětí svobody, příp. i s dohledem, anebo použití některého z odklonů podle procesních předpisů.

U náhrady peněžitého trestu bylo uvažováno i o možnosti vedle náhradního trestu odnětí svobody stanovit i možnost odvrátit výkon peněžitého trestu náhradou ve formě obecně prospěšných prací (srov. čl. 293 uvozovacího zákona k německému trestnímu zákoníku). Také tato možnost nakonec do osnovy nebyla zapracována vzhledem k tomu, že uložení trestu obecně prospěšných prací by mělo být zvažováno s ohledem na § 62 a násl. a zejména § 68 odst. 6 prioritně před uložením peněžitého trestu, a také s ohledem na možnou výši peněžitého trestu stanovenou na základě denních sazeb (srov. § 68 odst. 1, 2), která by při vyšším peněžitém trestu byla obtížně nahraditelná výkonem obecně prospěšných prací. S ohledem na zvýšení horní hranice peněžitého trestu, se zvyšuje sazba náhradního trestu odnětí svobody, až na čtyři léta.

§ 70 (§ 55)

Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty

- (1) Soud může uložit trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- a) které bylo užito k spáchání trestného činu,
 - b) která byla k spáchání trestného činu určena,
 - c) kterou pachatel získal trestným činem nebo jako odměnu za něj, nebo
 - d) kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou pod písmenem c), pokud hodnota věci nebo jiné majetkové hodnoty uvedené pod písmenem c) není ve vztahu k hodnotě nabyté věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná.

(2) Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty může soud uložit, jen jde-li o věc nebo jinou majetkovou hodnotu náležející pachateli.

(3) Drží-li pachatel v rozporu s jiným právním předpisem věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v odstavci 1 a 2, ve vztahu k níž je možno uložit propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, uloží mu soud vždy i tento trest. (nahrazeno: „zvláštním“)

(4) Před právní mocí rozhodnutí platí zákaz zcizení propadlé věci nebo jiné majetkové hodnoty, který zahrnuje i zákaz jiných dispozic směřujících ke zmaření trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(5) Propadlá věc nebo jiná majetková hodnota připadá státu. (Vypuštěn odst. 6, že na pachatele, kterému byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, se hledí, jako by nebyl odsouzen, jakmile nabyl právní moci rozsudek, jímž byl tento trestu uložen.“)

Důvodová zpráva k § 70:

Úpravu trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty úprava přebírá z platné právní úpravy, kde již bylo provedeno jeho rozšíření o možnost propadnutí jiné majetkové hodnoty, jíž se rozumí majetkové právo nebo jiná penězi ocenitelná hodnota, která není věcí (např. obchodního podílu, pohledávky apod.). Tím je naplněn požadavek Úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (publikované sdělením MZV pod č. 33/1997 Sb.) zajišťovat a následně důsledně konfiskovat majetek, který je nástrojem, prostředkem nebo výnosem z trestné činnosti.

V souladu se zahraničními úpravami je zde upraven i zákaz zcizení propadlé věci nebo jiné majetkové hodnoty před právní mocí rozsudku, což má pak význam pro případ zmaření

výkonu trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, kdy soud může uložit zabrání náhradní hodnoty podle § 102. Ve společných ustanoveních v části třetí je pak navrhována i definice věci nebo jiné majetkové hodnoty náležející pachateli (§ 135), již není jen věc nebo jiná majetková hodnota, která je součástí majetku pachatele, ale i věc nebo jiná majetková hodnota, se kterou pachatel fakticky jako majitel nakládá, aniž je vlastník, majitel nebo oprávněný držitel takové věci nebo jiné majetkové hodnoty znám.

V návaznosti na rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2000/383/JVV o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání, v souvislosti se zavedením eura (32000F0383) bylo zakotveno i obligatorní ukládání trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty v případě, jestliže pachatel drží neoprávněně nebo v rozporu s právním předpisem věc nebo jinou majetkovou hodnotu podle odstavce 1 a 2 (např. padělané peníze, padělatelské náčiní, střelná zbraň atd.), ve vztahu k níž je možno uložit propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 70 odst. 3). Obdobné ustanovení obsahuje i úprava ochranného opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 99 odst. 2).

Při jednání přes zákaz stanovený v § 70 odst. 4 jak před právní mocí, tak i po právní moci rozhodnutí o propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty postupuje soud podle ustanovení o zabrání náhradní hodnoty (§ 102).

§ 71 (§ 56a)

Propadnutí náhradní hodnoty

(1) Jestliže pachatel věc nebo jinou majetkovou hodnotu, kterou soud mohl prohlásit za propadlou podle § 70 odst. 1 a 2, před uložením trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její propadnutí zmaří, může mu soud uložit propadnutí náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci nebo jiné majetkové hodnoty. Hodnotu věci nebo jiné majetkové hodnoty, kterou soud mohl prohlásit za propadlou, může soud stanovit na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku. (nahrazeno: § 55)

(2) Je-li věc nebo jiná majetková hodnota, byť i jen zčásti, znehodnocena, učiněna neupotřebitelnou nebo odstraněna, může soud uložit propadnutí náhradní hodnoty vedle propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty podle § 70 odst. 1. (nahrazeno: „při zničení nebo poškození věci nebo při jejím učiněním neupotřebitelnou“, § 55)

(3) Propadlá náhradní hodnota připadá státu.

Důvodová zpráva k § 71:

V návaznosti na Rámcové rozhodnutí Rady 2001/500/JVV o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení a zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti, osnova upravuje zabrání náhradní hodnoty, a to pro případ, že pachatel věc nebo jinou majetkovou hodnotu, kterou by jinak soud mohl prohlásit za propadlou podle § 70 odst. 1, 2, ještě před rozhodnutím o propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, anebo jestliže jinak propadnutí takové věci nebo jiné majetkové hodnoty zmaří. V takovém případě mu může soud uložit propadnutí náhradní hodnoty (tedy nejen peněžité částky) až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci nebo jiné majetkové hodnoty. Vzhledem k tomu, že pachatel se zpravidla v takovém případě snaží znemožnit i zjištění

hodnoty takové věci nebo jiné majetkové hodnoty, jejíž propadnutí zmařil, předpokládá se, že soud stanoví její hodnotu na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku (srov. § 105 odst. 1 trestního řádu).

Vzhledem k tomu, že věc nebo jiná majetková hodnota sice může být do značné míry znehodnocena nebo učiněna pro původní účel neupotřebitelnou, ale přitom si může zachovat i svou nebezpečnost, např. radioaktivní materiál, součásti zbraní nebo výbušnin apod. poskytuje zákon soudu možnost, aby v takovém případě anebo při jejím odstranění uložil propadnutí náhradní hodnoty vedle propadnutí takové, byť i jen zčásti, znehodnocené, neupotřebitelné nebo odstraněné věci nebo jiné majetkové hodnoty podle § 70 odst. 1.

§ 72 (§ 56)

Samostatný trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty

Trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty může soud uložit jako trest samostatný pouze v případě, že **trestní zákon** uložení tohoto trestu dovoluje a jestliže vzhledem k povaze **a závažnosti** spáchaného trestného činu a **osobě a poměrům** pachatele uložení jiného trestu není třeba.

Důvodová zpráva k § 72:

Úpravu případů ukládání samostatného trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty přebírá osnova s potřebnými upřesněním v návaznosti na obecné zásady o ukládání trestů (srov. zejména § 39 a násl.) z platné právní úpravy (srov. § 56 platného trestního zákona).

§ 73 (§ 49 odst. 1, 2 a § 50 odst. 1)

Zákaz činnosti

(1) Soud může uložit trest zákazu činnosti na jeden rok až deset let, dopustil-li se pachatel trestného činu v souvislosti s touto činností. **(vypuštěna další část tohoto odstavce uvádějící, kdy je nutné tento trest uložit vždy)**

(2) Trest zákazu činnosti jako trest samostatný může soud uložit pouze v případě, že trestní zákon uložení tohoto trestu za spáchaný trestný čin dovoluje a jestliže vzhledem k povaze **a závažnosti** spáchaného trestného činu a **osobě a poměrům** pachatele uložení jiného trestu není třeba. **(vypuštěno: „k dosažení účelu trestu“, odst. 1, 2 původně § 49 odst. 1, 2)**

(3) Trest zákazu činnosti **spočívá** v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce nebo takové činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje **jiný právní předpis**. **(původně § 50 odst. 3, nahrazeno: „zvláštního“)**

§ 74 (§ 49 odst. 3, § 50 odst. 2)

Výkon trestu zákazu činnosti

(1) Do doby výkonu trestu zákazu činnosti se nezapočítává doba výkonu trestu

odnětí svobody; započítává se však doba, po kterou bylo pachateli před právní mocí rozsudku oprávnění k činnosti, která je předmětem zákazu, v souvislosti s trestným činem odňato podle jiného právního předpisu nebo na základě opatření orgánu veřejné moci nesměl již tuto činnost vykonávat. (původně § 49 odst. 3, nahrazeno: „zvláštního“, „státního orgánu“)

(2) Byl-li trest zákazu činnosti vykonán, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

§ 75 (§ 57a) Zákaz pobytu

(1) Soud může uložit trest zákazu pobytu na jeden rok až deset let za úmyslný trestný čin, vyžaduje-li to se zřetelem na dosavadní způsob života pachatele a místo spáchání činu ochrana veřejného pořádku, rodiny, zdraví, mravnosti nebo majetku; trest zákazu pobytu se nesmí vztahovat na místo nebo obvod, v němž má pachatel trvalý pobyt. (nahrazeno: 5)

(2) Trest zákazu pobytu může být uložen jako samostatný trest za trestný čin, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice trestní sazby nepřevyšuje tři léta, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

(3) Soud může uložit pachateli na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

(4) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

(5) Do doby výkonu trestu zákazu pobytu se doba výkonu trestu odnětí svobody nezapočítává; rozhodnutí podle odstavců 3 a 4 činí soud až po výkonu trestu odnětí svobody nebo po podmíněném propuštění.

(6) Trest zákazu pobytu spočívá v tom, že se odsouzený nesmí po dobu výkonu tohoto trestu zdržovat na určitém místě nebo v určitém obvodu; k přechodnému pobytu na takovém místě nebo v takovém obvodu v nutné osobní záležitosti je třeba povolení.

Důvodová zpráva k § 73 až 75:

Vzhledem k tomu, že podmínky a ukládání trestů zákazu činnosti, zákazu pobytu, ztráty čestných titulů a vyznamenání a ztráty vojenské hodnosti se v praxi osvědčily a není důvod k jejich zásadní změně, přebírá osnova tyto tresty do navrhovaného trestního zákoníku v podstatě beze změny, pouze s drobnými upřesněními, která navazují na změny týkající se základů trestní odpovědnosti a obecných zásad pro ukládání trestů. V návaznosti na to byla stanovení § 73 až 75 jen přehledněji uspořádána.

U trestu zákazu pobytu byla zvýšena trestní sazba z 5 na 10 let z důvodu sjednocení maximální sazby s trestem zákazu činnosti a s trestem vyhoštění. Důvodem je mj. i skutečnost, že trest zákazu pobytu plní obdobnou funkci ve vnitrostátním právu, již plní u cizinců trest vyhoštění. Navíc byla u tohoto druhu trestu upravena možnost využití u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

§ 76

Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

(1) Soud může uložit trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až na deset let, dopustil-li se pachatel úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce.

(2) Jako samostatný trest může být trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

(3) Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích.

§ 77

Výkon trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

(1) Odsouzený je při výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce povinen spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu stanoví, zejména postupovat podle stanoveného probačního plánu, vykonávat stanovené programy sociálního výcviku a převýchovy, programy psychologického poradenství a považuje-li to probační úředník za potřebné, dostavovat se podle jeho pokynů v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce k určenému útvaru Policie České republiky.

(2) Do doby výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce se doba výkonu trestu odnětí svobody nezapočítává.

Důvodová zpráva k § 76 a 77

Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce v první řadě dopadá na pachatele diváckého násilí, avšak najde též uplatnění i v jiných oblastech např. boj proti různým projevům extremismu. Proto je tento trest formulován širěji než jako pouhý zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Odsouzenému se po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na určených společenských akcích a může mu být uloženo dostavovat se podle pokynů probačního úředníka v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce k určenému útvaru policie.

§ 78 (§ 46)

Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání

(1) Soud může uložit trest ztráty čestných titulů **nebo** vyznamenání, odsuzuje-li pachatele za úmyslný trestný čin spáchaný ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dvě léta.

(2) Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání **spočívá** v tom, že odsouzený ztrácí vyznamenání, čestná uznání a jiné čestné tituly udělené podle vnitrostátních právních předpisů. **(vypuštěno: „vědecké a umělecké hodnosti“ a „jakož i právo nosit cizozemská vyznamenání a užívat cizozemských čestných titulů“)**

Důvodová zpráva k § 78

Vzhledem k tomu, že podmínky a ukládání trestu ztráty čestných titulů a vyznamenání se v praxi osvědčil a není důvod k jeho zásadní změně, přebírá osnova tento trest do trestního zákoníku v podstatě beze změny, pouze s drobnými upřesněními, která navazují na změny týkající se základů trestní odpovědnosti a obecných zásad pro ukládání trestů.

§ 79 (§ 47 a § 48)

Ztráta vojenské hodnosti

(1) Soud může uložit trest ztráty vojenské hodnosti, odsuzuje-li pachatele za úmyslný trestný čin spáchaný ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dvě léta.

(2) Soud může uložit tento trest též vedle jiného trestu, jestliže to vzhledem k povaze spáchaného trestného činu vyžaduje kázeň a pořádek v ozbrojených silách.

(3) Ztráta vojenské hodnosti **spočívá** v tom, že se odsouzenému snižuje hodnost v **ozbrojených silách** na hodnost vojína. **(nahrazuje „ve vojsku“)**

Důvodová zpráva k § 79

Trest ztráty vojenské hodnosti se omezuje jen na ozbrojené síly (dříve vojsko), neboť v ozbrojených sborech má hodnost zcela jiný charakter a hodnostní označení je odlišné od hodností vojenských v ozbrojených silách (srov. i zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů).

§ 80 (§ 57)

Vyhoštění

(1) Soud může uložit pachateli, který není občanem České republiky, trest vyhoštění z území České republiky, a to jako trest samostatný nebo i vedle jiného trestu, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; **jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.** **(vypuštěno: „nebo není osobou, které bylo přiznáno postavení uprchlíka“)**

(2) S přihlédnutím **k povaze a závažnosti spáchaného** trestného činu, možností

nápravy a poměrům pachatele a ke stupni ohrožení bezpečnosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu může soud uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

- (3) Soud trest vyhoštění neuloží, jestliže
- a) se nepodařilo zjistit státní příslušnost pachatele,
 - b) pachateli byl udělen azyl nebo doplňková ochrana podle jiného právního předpisu,
 - c) pachatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt, má zde pracovní a sociální zázemí a uložení trestu vyhoštění by bylo v rozporu se zájmem na spojování rodin,
 - d) hrozí nebezpečí, že pachatel bude ve státě, do kterého by měl být vyhoštěn, pronásledován pro svoji rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení, nebo jestliže by vyhoštění vystavilo pachatele mučení či jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení anebo trestu,
 - e) pachatel je občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem bez ohledu na státní příslušnost a má na území České republiky povolen trvalý pobyt anebo je cizincem s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta na území České republiky podle jiného právního předpisu, neshledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku,
 - f) pachatel je občanem Evropské unie a v posledních 10 letech nepřetržitě pobývá na území České republiky, neshledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu, nebo
 - g) pachatelem je dítě, které je občanem Evropské unie, ledaže by vyhoštění bylo v jeho nejlepším zájmu.

Důvodová zpráva k § 80:

Také u trestu vyhoštění osnova vychází z platné právní úpravy, neboť podmínky a ukládání trestu vyhoštění, které je možno po novelizacích provedených v průběhu posledních let ukládat ve výměře od jednoho roku do deseti let nebo na dobu neurčitou, se v praxi osvědčily a není důvod k jejich zásadní změně. V návaznosti na vstup České republiky do Evropské unie byl v rámci trestu vyhoštění upraven i zvláštní režim ve vztahu k občanům členských států Evropské unie a jejich rodinným příslušníkům.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, již nezná pojem dlouhodobý pobyt, a proto se tento pojem nahrazuje pojmem trvalý pobyt. Problémy s výkonem trestu vyhoštění v době, kdy odsouzený požádal o azyl, jsou řešeny rozhodnutím o odkladu výkonu tohoto trestu na základě současně předkládané novelizace trestního řádu.

Oddíl 6

Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody

(neuveďeno již „podmíněné propuštění a upuštění od výkonu zbytku některých trestů“)

§ 81 (58)

Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody

- (1) Soud může podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího

tří léta, jestliže vzhledem k osobě a poměrům pachatele, zejména s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, ve kterém žije a pracuje, a k okolnostem případu má důvodně za to, že k působení na pachatele, aby vedl řádný život, není třeba jeho výkonu. (nahrazeno: „účelu trestu bude dosaženo i bez jeho výkonu“)

(2) Povolení podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody se netýká výkonu ostatních trestů uložených vedle tohoto trestu.

§ 82 (§ 59)

Zkušební doba, přiměřená omezení a přiměřené povinnosti

(1) Při podmíněném odsouzení stanoví soud zkušební dobu na jeden rok až pět let; zkušební doba počíná právní mocí rozsudku.

(2) Podmíněně odsouzenému může soud uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil.

(3) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

(4) Doba, po kterou podmíněně odsouzený vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, se započítává do zkušební doby nově stanovené při podmíněném odsouzení pro týž skutek nebo do zkušební doby stanovené při uložení úhrnného nebo souhrnného trestu nebo společného trestu za pokračování v trestném činu.

§ 83 (§ 60)

Rozhodnutí o podmíněném odsouzení

(1) Jestliže podmíněně odsouzený vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to popřípadě již během zkušební doby, že se trest vykoná. Výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat podmíněné odsouzení v platnosti, i když odsouzený zavinil příčinu k nařízení výkonu trestu, a

- a) stanovit nad odsouzeným dohled,
- b) přiměřeně prodloužit zkušební dobu, ne však o více než dvě léta, přičemž nesmí překročit horní hranici zkušební doby stanovené v § 82 odst. 1, nebo (nahrazeno: § 59 odst. 1)
- c) stanovit dosud neuložená přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život. (nahrazeno: § 26 odst. 4)

(2) Na výkon dohledu se užije obdobně ustanovení § 49 až 51. (nahrazeno: § 26a, § 26b)

(3) Neučinil-li soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 1, aniž na tom měl podmíněně odsouzený vinu, má se za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil. **(původní odst. 2)**

(4) Bylo-li vysloveno, že se podmíněně odsouzený osvědčil, anebo má-li se za to, že se osvědčil, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen. **(původní odst. 3)**

(5) Rozhodne-li soud podle odstavce 1, že se trest vykoná, rozhodne zároveň o způsobu výkonu trestu. **(původní odst.4)**

Důvodová zpráva k § 81 až 83:

Podmíněně odsouzení k trestu odnětí svobody bylo významně novelizováno zákonem č. 265/2001 Sb., kterým byla zejména rozšířena možnost ponechat podmíněně odsouzení v platnosti, i když odsouzený zavinil příčinu k nařízení výkonu trestu, a proto osnova přebírá tuto úpravu v podstatě beze změny (§ 83 odst. 1). Tyto úpravy podmíněného odsouzení, provedené uvedenou novelizací stávajícího trestního zákona, byly převzaty z připravované rekodifikace trestního práva hmotného, a proto nebylo třeba je zásadně měnit (úprava byla jen přehledněji uspořádána a samostatně v § 82 odst. 3 byla upravena možnost využití u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé).

Podle platné úpravy se podmíněně odsouzení liší od podmíněného odsouzení s dohledem i délkou trestu, který může být podmíněně odložen (dva oproti třem rokům), což v praxi v některých případech vede k tomu, že je použito podmíněně odsouzení s dohledem i u prvotrestaných pachatelů, kteří s ohledem na svou nízkou „rizikovost“ („risk assessment“) výkon dohledu nevyžadují, ale zejména s ohledem na okolnosti případu a právní kvalifikaci jim nemůže být uložen podmíněný trest odnětí svobody nepřevyšující dva roky, a proto jim je uloženo podmíněně odsouzení s dohledem, což však vede k tomu, že výkon dohledu je zcela formální a navíc nadbytečně zatěžuje Probační a mediační službu. Proto se v návrhu doba trvání podmíněně odkládaného trestu odnětí svobody sjednocuje a rozdíl mezi těmito dvěma instituty je jen v podmínkách, které vyžadují uložení dohledu. Touto změnou se sleduje zvýšení efektivity ukládání a výkonu podmíněného odsouzení s dohledem.

§ 84 (§ 60a odst. 1)

Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody s dohledem

Je-li třeba zvýšeně sledovat a kontrolovat chování pachatele a poskytnout mu potřebnou péči a pomoc ve zkušební době, může soud za podmínek uvedených v § 81 odst. 1 podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody nepřevyšujícího tři léta za současného vyslovení dohledu nad pachatelem. Na výkon dohledu se užije obdobně ustanovení § 49 až 51. **(nahrazeno: § 58 odst. 1, § 26a, § 26b)**

§ 85 (§ 60a odst. 2, 3)

Zkušební doba, přiměřená omezení a přiměřené povinnosti

(1) Při podmíněném odsouzení s dohledem stanoví soud zkušební dobu na jeden rok až pět let; zkušební doba počíná právní mocí rozsudku.

(2) Podmíněně odsouzenému, nad kterým byl stanoven dohled, může soud uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. (nahrazeno: „kterému byl vysloven dohled“, „nebo i“, „má uložit“)

(3) Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení nebo přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

§ 86 (§ 60a odst. 4, 5, 6)

Rozhodnutí o podmíněném odsouzení s dohledem

(1) Jestliže podmíněně odsouzený, ohledně něhož byl vysloven dohled, vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to popřípadě již během zkušební doby, že se trest vykoná. Výjimečně může soud vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat podmíněné odsouzení s dohledem v platnosti, i když odsouzený zavinil příčinu k nařízení výkonu trestu, a

- a) stanovit nad odsouzeným další povinnosti v rámci uloženého dohledu,
- b) přiměřeně prodloužit zkušební dobu, ne však o více než dvě léta, přičemž nesmí překročit horní hranici zkušební doby stanovené v § 85 odst. 1, nebo
- c) stanovit dosud neuložená přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život.

(2) Neučinil-li soud do jednoho roku od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 1, aniž na tom měl podmíněně odsouzený vinu, má se za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil.

(3) Bylo-li vysloveno, že se podmíněně odsouzený osvědčil, anebo má-li se za to, že se osvědčil, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

(4) Rozhodne-li soud podle odstavce 1, že se trest vykoná, rozhodne zároveň o způsobu výkonu trestu.

§ 87 (§ 60b)

Obdobné užití ustanovení o podmíněném odsouzení

Na vztah podmíněného odkladu výkonu trestu odnětí svobody k dalším trestům uloženým vedle tohoto trestu podle § 81 odst. 2 a na zápočet doby, po kterou podmíněně odsouzený s dohledem vedl ve zkušební době řádný život, do nové zkušební doby podle § 82 odst. 4, se užije obdobně ustanovení o podmíněném odsouzení. (nahrazeno: „ohledně vztahu“, vpuštěno: „možností ponechat podmíněné odsouzení v platnosti“)

Důvodová zpráva k § 84 až 87:

Další rozvoj probace (podmíněného odsouzení s dohledem) bude záviset především na rozšíření Probační a mediační služby na základě zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, který od 1. ledna 2001 zavedl ucelenou koncepci probační a mediační činnosti. Osnova výslovně stanoví, že dohled je možno nad pachatelem vyslovit jen tehdy, pokud je třeba zvýšeně sledovat a kontrolovat jeho chování a poskytnout mu potřebnou péči a pomoc ve zkušební době, a to s ohledem na jeho zvýšenou rizikovost spočívající zejména v jeho osobních vlastnostech, v nedostatečném sociálním a rodinném zázemí, jakož i dalších rizikových faktorech, jako je např. podléhání vlivu party nebo jiné rizikové komunity, zneužívání návykových látek, dlouhodobá nezaměstnanost, nedostatečné zdroje k obživě apod. Přesněji je přímo v návrhu trestního zákoníku rozveden obsah probačního dohledu, kterým se míní dlouhodobá práce s podmíněně odsouzeným, v rámci níž je mu stanovena povinnost být v průběhu zkušební doby v kontaktu s probačním pracovníkem. Obsah probačního dohledu je třeba pojímat nejen jako pomoc odsouzenému, aby odsouzený snáze překonal různé obtíže rodinného, sociálního i pracovního charakteru, a proto metody práce a přístup k němu obsahují prvky sociální, psychologické a pedagogické pomoci a poradenství, ale i jako účinnou kontrolu nad jeho chováním, včetně plnění stanovených přiměřených omezení a povinností směřujících k tomu, aby vedl řádný život. V tomto směru bude probační úředník sledovat, zda odsouzený nepokračuje v páchání trestné činnosti, zda dodržuje uložená omezení a povinnosti, zda naplňuje probační program, v rámci něhož absolvuje např. léčení závislostí na návykových látkách, sociální výcvik, psychologické působení a poradenství, rekvalifikační kursy apod.

Také u podmíněného odsouzení s dohledem osnova obdobně jako u prostého podmíněného odsouzení umožňuje ponechat za zákonem stanovených podmínek toto odsouzení výjimečně v platnosti (§ 86 odst. 1), jakož i možnost využití u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé v § 85 odst. 3).

Oddíl 7

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

§ 88 (§ 61 odst. 1, § 62)

Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody

(1) Po výkonu poloviny uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody může soud odsouzeného podmíněně propustit na svobodu, jestliže odsouzený **po právní moci rozsudku, zejména** ve výkonu trestu svým chováním a plněním svých povinností prokázal polepšení a

- a) může se od něho očekávat, že v budoucnu povede řádný život, nebo
- b) soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného.

(2) Jestliže odsouzený za přečin prokázal svým vzorným chováním a plněním svých povinností, že dalšího výkonu trestu není třeba, může ho soud podmíněně propustit na svobodu i předtím, než vykonal polovinu uloženého nebo podle rozhodnutí prezidenta České republiky zmírněného trestu odnětí svobody.

(3) Soud **při rozhodování podle odstavců 1 a 2** přihlédně také k tomu, zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu a zda částečně nebo zcela nahradil či jinak

odčinil škodu nebo jinou újmu způsobenou trestným činem. Jestliže odsouzený vykonával ochranné léčení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody nebo v jeho průběhu, přihlédne soud i k projevenému postoji odsouzeného k výkonu ochranného léčení.

(4) Osoba odsouzená za trestný čin vraždy (§ 140), zabití podle § 141 odst. 2, těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 3, mučení a jiného nelidského a krutého zacházení podle § 149 odst. 4, nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy podle § 159 odst. 3, 4, neoprávněného odebrání tkání a orgánů podle § 164 odst. 3, 4, obchodování s lidmi podle § 168 odst. 4, 5, zbavení osobní svobody podle § 170 odst. 2, 3, zavlečení podle § 172 odst. 3, 4, loupeže podle § 173 odst. 3, 4, brání rukojmí podle § 174 odst. 3, 4, vydírání podle § 175 odst. 3, 4, znásilnění podle § 185 odst. 3, 4, pohlavního zneužití podle § 187 odst. 3, 4, obecného ohrožení podle § 272 odst. 2, 3, nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 4, získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny podle § 292 odst. 3, vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství podle § 316 odst. 3, 4, válečné zrady (§ 320), násilného překročení státní hranice podle § 339 odst. 3, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 4, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), styků ohrožujících mír (§ 409), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje podle § 411 odst. 3, válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, jakož i osoba odsouzená k výjimečnému trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let (§ 54 odst. 2), mohou být podmíněně propuštěny až po výkonu dvou třetin uloženého trestu odnětí svobody, nehrozí-li s ohledem na okolnosti činu, za který byla odsouzena, a povahu její osobnosti opakování spáchaného nebo jiného obdobného zvláště závažného zločinu. (vypuštěno bylo: záškodnictví (§ 96), ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla podle § 180a, krádeže podle § 247 odst. 4, zpronevěry podle § 248 odst. 4, podvodu podle § 250 odst. 4, pojistného podvodu podle § 250a odst. 5, úvěrového podvodu podle § 250b odst. 5, podílíctví podle § 251 odst. 4, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 252a odst. 5, trestný čin proti míru podle § 1 zákona č. 165/1950 Sb., na ochranu míru, zvláště nebezpečný recidivista)

(5) Osoba odsouzená k výjimečnému trestu odnětí svobody na doživotí může být podmíněně propuštěna až po nejméně dvaceti letech výkonu tohoto trestu, nehrozí-li s ohledem na okolnosti činu, za který byla odsouzena, a povahu její osobnosti opakování spáchaného nebo jiného obdobného zvláště závažného zločinu.

§ 89 (§ 63 odst. 1, 3)

Zkušební doba a přiměřená omezení a přiměřené povinnosti při podmíněném propuštění

(1) Při podmíněném propuštění stanoví soud zkušební dobu na jeden rok až sedm let; zkušební doba počíná podmíněným propuštěním odsouzeného na svobodu. Soud může zároveň vyslovit nad pachatelem dohled. Na výkon dohledu se použije obdobně § 49 až 51. (nahrazeno: „platí“, § 26a, § 26b)

(2) Podmíněně propuštěnému může soud uložit přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby vedl řádný život; může mu též uložit, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. Podmíněně propuštěnému podle § 88 odst. 2 soud uloží, aby se ve zkušební době zdržoval v určené době zejména v nočních hodinách a ve dnech pracovního klidu a pracovního volna ve svém obydlí, nebo aby vykonal práce ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí, anebo aby složil určenou peněžní částku na pomoc obětem trestné činnosti na účet soudu.

(3) Celková doba trvání určeného pobytu podmíněně propuštěného v obydlí podle odstavce 2 nesmí přesáhnout jeden rok, a to i v případě stanovení delší zkušební doby. Výkon prací podle odstavce 2 může být stanoven ve výměře od 50 do 200 hodin. Částka na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti podle odstavce 2 se stanoví ve výměře od 2 000 Kč do 10 000 000 Kč; při stanovení této částky přihledne soud také k osobním a majetkovým poměrům odsouzeného a vzhledem k tomu může stanovit, že určená částka bude zaplacena v přiměřených měsíčních splátkách.

§ 90 (§ 61 odst. 2, § 63 odst. 2)

Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

(1) Po výkonu poloviny trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce může soud podmíněně upustit od výkonu jeho zbytku, jestliže odsouzený v době výkonu trestu způsobem svého života prokázal, že dalšího výkonu tohoto trestu není třeba, anebo jestliže soud přijme záruku za dovršení nápravy odsouzeného.

(2) Při podmíněném upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce soud stanoví zkušební dobu až na pět let, nikoliv však na dobu kratší než zbytek trestu; zkušební doba počíná právní mocí rozhodnutí o tomto upuštění.

§ 91 (§ 64)

Společné ustanovení

(1) Jestliže podmíněně propuštěný nebo odsouzený, u něhož se podmíněně upustilo od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vedl ve zkušební době řádný život a vyhověl uloženým podmínkám, vysloví soud, že se osvědčil; jinak rozhodne, a to popřípadě již během zkušební doby, že se zbytek trestu vykoná.

(2) Vyslovil-li soud, že se podmíněně propuštěný nebo odsouzený, u něhož se podmíněně upustilo od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, osvědčil, má se za to, že trest byl vykonán dnem, kdy byl podmíněně propuštěn nebo kdy nabylo právní moci rozhodnutí, že se podmíněně upouští od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

(3) U podmíněně propuštěného nebo u odsouzeného, u něhož se podmíněně upustilo od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu **nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce**, se má za to, že trest byl vykonán dnem, kdy došlo k podmíněnému propuštění nebo kdy nabylo právní moci rozhodnutí, že se podmíněně **upustí** od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu **nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce**, také tehdy, neučinil-li soud bez jeho viny do roka od uplynutí zkušební doby rozhodnutí podle odstavce 1. **(nahrazeno: „upouští“)**

(4) Opětovně podmíněné propuštění z výkonu téhož trestu je možné po výkonu poloviny zbytku trestu a v případech uvedených v § 88 odst. 4 po výkonu dvou třetin zbytku trestu. **Opětovně podmíněné propuštění z výjimečného trestu odnětí svobody na doživotí není možné. (nahrazeno: § 62 odst. 1)**

(5) Jestliže byla záruka za dovršení nápravy odsouzeného odvolána tím, kdo ji poskytl, přezkoumá soud chování odsouzeného během zkušební doby, a shledá-li, že podmíněně propuštění nebo podmíněně upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu **nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce** neplní své poslání, rozhodne, že se zbytek trestu vykoná; jinak podmíněně propuštění nebo podmíněně upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu **nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce** ponechá v platnosti.

Důvodová zpráva k § 88 až 91:

Úprava podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se rozšiřuje tak, že ve výjimečných případech může být odsouzený podmíněně propuštěn při splnění zákonných podmínek ještě před výkonem poloviny uloženého trestu odnětí svobody. Úprava podmíněného propuštění s dohledem je obdobná jako v platné právní úpravě, stejně tak jako podmíněného upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti a zákazu pobytu.

Rozhodování o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody se váže i na posouzení, zda odsouzený včas nastoupil do výkonu trestu a zda nahradil škodu způsobenou trestným činem, případně, pokud vykonával ochranné léčení již před nástupem výkonu trestu odnětí svobody nebo v jeho průběhu, jaký postoj k výkonu ochranného léčení projevil. Účelem tohoto ustanovení je snaha působit na odsouzené, aby včas nastupovali do výkonu trestu odnětí svobody, a aby s přihlédnutím k svým majetkovým poměrům hradili škodu, byla-li trestným činem způsobena, popřípadě řádně plnili povinnosti spojené s výkonem ochranného léčení, pokud jeho výkon již probíhal. Tím by mělo být zajištěno efektivnější rozhodování o podmíněném propuštění.

Pro přehlednost se podmíněné propuštění upravuje v nově navrhovaných ustanoveních § 88 a 89, zatímco podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti nebo zákazu pobytu je upraveno samostatně v ustanovení § 90. Pro všechny tyto instituty pak platí společné ustanovení § 91.

Oddíl 8 Započítání vazby a trestu

§ 92 (§ 38)

Započítání vazby a trestu

(1) Jestliže se vedlo proti pachateli trestní řízení ve vazbě a dojde v tomto řízení k jeho odsouzení, započítá se mu doba strávená ve vazbě do uloženého trestu, popřípadě do trestu úhrnného nebo souhrnného, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné.

(2) Jestliže byl pachatel soudem nebo jiným orgánem potrestán a došlo k jeho novému odsouzení pro týž skutek, započítá se mu vykonaný trest do uloženého trestu, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Obdobně postupuje soud, uložil-li pachateli trest úhrnný nebo souhrnný (§ 43) nebo společný trest za pokračování v trestném činu (§ 45).

(3) Není-li započítání vazby nebo trestu možné, přihlédně soud k této skutečnosti při stanovení druhu trestu, popřípadě jeho výměry.

§ 93 (§ 22)

Započítání vazby a trestu vykonaných v cizině

(1) Jestliže pro týž skutek byl pachatel v cizině ve vazbě anebo potrestán orgánem cizího státu nebo mezinárodním soudním orgánem, započítá se mu doba strávená ve vazbě nebo vykonaný trest do trestu uloženého soudem České republiky, pokud je vzhledem k druhu uloženého trestu započítání možné. Obdobně postupuje soud, uložil-li pachateli trest úhrnný nebo souhrnný (§ 43) nebo společný trest za pokračování v trestném činu (§ 45).

(2) Není-li započítání vazby nebo trestu v cizině uloženého (odstavec 1) možné, a to zejména proto, že v cizině byl vykonán zcela nebo zčásti trest takového druhu, jaký trestní zákon nezná, přihlédně soud k této skutečnosti při stanovení druhu trestu, popřípadě jeho výměry.

Důvodová zpráva k § 92 a 93:

Institut započítání vazby a trestu (§ 92) pro týž skutek je důsledkem zásady, že nikdo nemá být potrestán dvakrát pro tentýž čin (zásada „ne bis in idem“ – srov. čl. 40 odst. 5 Listiny základních práv a svobod). I když vazba není trestem, dochází jejím uvalením ke zbavení osobní svobody a k výraznému omezení dalších základních práv obviněného ještě před vynesením pravomocného rozsudku. Navíc i vazba může ve svém konečném důsledku plnit některé úkoly podobně jako trest odnětí svobody (např. může zabraňovat obviněnému v páchání další trestné činnosti a tím chránit i ostatní občany a společnost před důsledky vyplývajícími z trestné činnosti atd.), je vykonávána ve věznici, stejně jako trest odnětí svobody a je také pocíťována jako stejně citelná újma na svobodě jako nepodmíněný trest odnětí svobody. Proto osnova přebírá dosavadní úpravu započítání vazby a trestu z platného trestního zákona a doplňuje ji o úpravu započítání vazby a trestu vykonaných v cizině (§ 93), kterou platný trestní zákon obsahuje nesystematicky v ustanovení § 22, a to včetně vazby a trestu vykonaných z rozhodnutí mezinárodního soudního orgánu.

Oddíl 9

Zánik výkonu trestu

§ 94 (§ 68)

Promlčení výkonu trestu

- (1) Uložený trest nelze vykonat po uplynutí promlčecí doby, jež činí
- a) třicet let, jde-li o odsouzení k výjimečnému trestu, **(nahrazeno: 20)**
 - b) dvacet let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu deset let, **(nahrazeno: 15)**
 - c) deset let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody nejméně na pět let,
 - d) pět let při odsouzení k jinému trestu.

(2) Promlčecí doba počíná právní mocí rozsudku a při podmíněném odsouzení nebo podmíněném propuštění právní mocí rozhodnutí, že se trest vykoná.

(3) Do promlčecí doby se nezapočítává doba, po kterou nebylo možno trest vykonat proto, že se odsouzený zdržoval v cizině, vykonával ochranné léčení ústavní nebo zabezpečovací detenci nebo byl na něm vykonáván jiný trest odnětí svobody. Pokud jde o zákaz činnosti, peněžitý trest, trest zákazu pobytu a vyhoštění, do promlčecí doby se nezapočítává též doba, po kterou byl na odsouzeném vykonáván trest odnětí svobody.

- (4) Promlčecí doba se přerušuje,
- a) učinil-li soud opatření směřující k výkonu trestu, o jehož promlčení jde, nebo
 - b) spáchal-li odsouzený v promlčecí době trestný čin nový, na který trestní zákon stanoví trest stejný nebo přísnější.

(5) Přerušením promlčecí doby počíná nová promlčecí doba.

§ 95 (§ 68a)

Vyloučení z promlčení

Výkon trestu uloženého pro trestné činy uvedené v § 35 se nepromlčuje. **(nahrazeno: § 67a)**

Důvodová zpráva k § 94 a 95:

V oddílu 9 hlavy páté osnova upravuje promlčení výkonu trestu. Uplynula-li delší doba od pravomocného odsouzení a uložení trestu a uložení trest nebyl vykonán, ztrácí postupně společnost zájem na výkonu tohoto trestu. Okolnost, že se pachatel nedopustil stejně závažného nebo závažnějšího trestného činu pak nasvědčuje tomu, že nebezpečí, které od něho hrozí, již neexistuje nebo výrazně pokleslo, a proto osnova i nadále stanoví zánik výkonu trestu v důsledku promlčení (§ 94).

Osnova u promlčení výkonu nejdelších trestů v návaznosti na posun obecné hranice délky trestu odnětí svobody (§ 55 odst. 1) a zpřísnění výjimečného trestu nad dvacet až do třiceti let (§ 54 odst. 2), v souladu s požadavky teorie i praxe prodlužuje u těchto nejdelších trestů odnětí svobody promlčecí lhůty na třicet, resp. dvacet let [§ 94odst. 1 písm. a), b)].

Díl 3

Ochranná opatření

Důvodová zpráva k dílu 3 – Ochranná opatření – § 96 až 104:

Ochranná opatření jsou jedním z druhů trestních sankcí, přičemž jde o samostatnou kategorii trestních sankcí, které je možno uložit nejen trestně odpovědným osobám, ale také osobám, které nejsou trestně odpovědné (pro nepříčetnost nebo pro nedostatek věku). Toto pojetí vychází z toho, že ochranná opatření mají některé společné rysy s tresty, byť to neznamená, že bychom měly přehlížet i základní rozdíly mezi nimi. Ochranná opatření jsou tak vedle pohrůžky tresty, ukládání a výkonu trestů prostředky k dosažení účelu zákona (srov. i § 2 platného trestního zákona). V tomto smyslu také regulují, i když jen zprostředkovaně, chování předcházející vzniku porušení práva, tedy spáchání trestného činu nebo činu jinak trestného. Vždyť např. možnost zabránit věci, které bylo užito ke spáchání trestného činu, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, popř. jiný obdobný obecný zájem, vede osoby, jež takové věci, jako jsou např. zbraně, střelivo nebo výbušniny, vlastní nebo drží, k větší opatrnosti a jejich zabezpečení před možností jejich zneužití ke spáchání trestného činu.

Ochranná opatření jsou ukládána trestním, popř. výjimečně civilním soudem (např. ochranná výchova ukládána podle zvláštního zákona dítěti mladšímu čtrnácti let), a jsou vynutitelná státní mocí. Platí pro ně obdobně jako pro tresty zásada „nullum crimen, nulla poena sine lege“ (čl. 39 LPS).

Účel ochranných opatření není v trestním zákoníku (podobně jako v platném trestním zákoně) výslovně vyjádřen, ale v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže je uvedeno, že jejich účelem je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a chránit společnost před páchaním provinění mladistvými (§ 21 odst. 1 věta druhá ZSM). Obecně se jejich ukládáním a výkonem sleduje především prevence, a proto do popředí vystupuje jejich složka terapeutická, výchovná a zabezpečovací. Konečným účelem je odstranění nebo alespoň snížení nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem, ale také léčba a izolace osob nepříčetných či zmenšeně příčetných, která vystupuje do popředí právě u zabezpečovací detence. Ochranná opatření na rozdíl od trestů v sobě neobsahují morálně politický odsudek činu, jímž jsou podmíněna (trestný čin nebo čin, který by byl nehledě k osobě pachatele trestným činem, tzv. čin jinak trestný).

Ochranná opatření jsou také vždy určitou újmou a omezením osobní svobody a práv toho, komu jsou ukládána, byť újma způsobená výkonem ochranných opatření není jejich funkční složkou, jako je tomu u trestů, ale jen nevyhnutelným účinkem. Vzhledem k tomu, že stále platí zásada, že byť je v trestu a tím více v ochranném opatření spatřováno sociální opatření s preventivním působením do budoucna, může být jeho cílem také vyloučení pachatele ze společnosti. Právě tento přístup se plně projevuje v zabezpečovací detenci v pojetí, v jakém je navrhována v osnově trestního zákoníku, neboť u ní v zásadě převažuje ochrana společnosti nad rehabilitačním či resocializačním působením, neboť osoba, jíž je uložena, je umístěna do uzavřeného zařízení – ústavu pro výkon zabezpečovací detence se zvláštní ostrahou, přičemž však není vyloučeno působení na ní léčebnými, psychologickými, pedagogickými, rehabilitačními a činnostními programy se záměrem dosáhnout u těchto osob takovou míru ochoty a spolupráce, která by umožnila změnu uložené zabezpečovací detence v ústavní ochranné léčení, po jehož úspěšném vykonání by se taková osoba mohla opět včlenit do společnosti.

Oddíl 1

Obecné zásady pro ukládání ochranných opatření

§ 96

Zásada přiměřenosti

(1) Ochranné opatření nelze uložit, není-li přiměřené povaze a závažnosti pachatelem spáchaného činu a nebezpečí, které od pachatele v budoucnu hrozí pro zájmy chráněné trestním zákonem, jakož i osobě pachatele a jeho poměrům.

(2) Újma způsobená uložením a vykonávaným ochranným opatřením nesmí být větší než je nezbytné k dosažení jeho účelu.

§ 97

Ukládání ochranných opatření

(1) Ochranná opatření lze ukládat za splnění zákonných podmínek samostatně i vedle trestu.

(2) Vedle trestu obdobné povahy může být ochranné opatření uloženo jen, jestliže by jeho samostatné uložení nebylo dostatečné z hlediska působení na osobu, které je ukládáno, a ochrany společnosti.

(3) Jsou-li splněny podmínky pro uložení více ochranných opatření, lze je uložit vedle sebe, jestliže trestní zákon nestanoví něco jiného. Lze-li však dosáhnout potřebného působení na osobu, které je ukládáno, a náležité ochrany společnosti jen jedním z nich, uloží se jen takové ochranné opatření.

(4) Je-li uloženo více ochranných opatření vedle sebe, které nelze vykonávat současně, stanoví soud pořadí jejich výkonu.

Důvodová zpráva k § 96 a 97:

Také u ochranných opatření je v souladu s obecným přístupem k trestním sankcím (§ 38) v určitém rozsahu uplatňována zásada přiměřenosti, byť vymezená právě vzhledem k odlišnému pojetí ochranných opatření na rozdíl od trestů tak, že ochranné opatření nelze uložit, není-li přiměřené povaze a závažnosti pachatelem spáchaného činu a jeho činům, které lze od něho v budoucnu očekávat, jakož i osobě pachatele a jeho poměrům, přičemž újma způsobená uložením a vykonávaným ochranným opatřením nesmí být větší než je nezbytné k dosažení jeho účelu. Takto vymezená přiměřenost, resp. přesněji nepřiměřenost ochranného opatření respektuje specifiku ochranných opatření, kdy se jimi sleduje především preventivní působení na pachatele, neboť u nich vystupuje do popředí jejich složka terapeutická, výchovná a zabezpečovací. I když v sobě ochranné opatření zásadně neobsahuje morálně politický odsudek činu, jímž je podmíněno, jsou vždy určitou újmou a omezením osobní svobody a práv toho, komu jsou ukládána. Újma tu sice není jejich funkční složkou, ale jen nevyhnutelným důsledkem, ale přesto právě vzhledem k ní je třeba vztáhnout na ně alespoň negativně vymezenou zásadu přiměřenosti.

Právě vzhledem k těmto skutečnostem jsou ochranná opatření, která byla dosud ukládána na časově neurčitou dobu (srov. ochranné léčení a nově i zabezpečovací detenci), v osnově koncipována tak, aby i u nich měla svůj význam určitá adekvátnost spáchanému činu, čímž jsou vedle zajištění ochrany společnosti naplňovány i principy humanismu a právního státu. Zároveň tím dochází u některých ochranných opatření (např. u ochranného léčení) k lepšímu zajištění spolupráce pachatele na léčebných či výchovných opatřeních v rámci jejich výkonu. Stejně pojetí přichází v úvahu i při koncipování detence jako zvláštního ochranného opatření.

Při pojetí ochranných opatření (včetně zabezpečovací detence) jako samostatné kategorie trestněprávních sankcí je třeba vycházet z toho, že trestní sankce je třeba ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, osobě pachatele a jeho poměrům (§ 38 odst. 1), byť potřeba uložení ochranných opatření a jejich intenzita není primárně určována povahou a závažností činu pro společnost, ale zejména potřebou léčení, výchovy a izolace (zneškodnění). Dále se při jejich ukládání uplatní zásada, podle níž tam, kde postačí trestní sankce méně postihující, nesmí být uložena trestní sankce citelnější (§ 38 odst. 2). Ochranná opatření (včetně zabezpečovací detence) bude možno ukládat za splnění zákonných podmínek samostatně i vedle trestu, ale vedle trestu obdobné povahy může být ochranné opatření uloženo zásadně jen tehdy, jestliže by jeho samostatné uložení nebylo dostatečné z hlediska ochrany společnosti a působení na osobu, které je ukládáno, a proto by nevedlo ke splnění účelu trestní sankce (srov. § 97 odst. 2), což je určitým projevem monistického pojetí trestních sankcí. Např. zmenšeně přičetnému pachateli by měl být zásadně podle okolností uložena buď jen trest nebo jen ochranné opatření při upuštění od potrestání podle § 47 (srov. § 99 odst. 3 a § 100 odst. 3), anebo by měl být alespoň trest odnětí svobody snížen pod dolní hranici trestní sazby podle § 40 odst. 2 návrhu, zvláště když i ochranná opatření jsou v návrhu konstruována tak, aby také u nich měla svůj význam určitá adekvátnost spáchanému činu.

Oddíl 2

Ochranná opatření a jejich ukládání

§ 98 (§ 71)

Druhy ochranných opatření

(1) Ochrannými opatřeními jsou ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a ochranná výchova.

(2) Ukládání ochranné výchovy upravuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže. (nahrazeno: „ochranou výchovu lze uložit jen mladistvému“)

(3) Ochranné léčení nelze uložit vedle zabezpečovací detence.

Důvodová zpráva k § 98:

Stávající výčet ochranných opatření v platném trestním zákoně (ochranné léčení, ochranná výchova a zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty) osnova doplňuje o zabezpečovací detenci (§ 100), kterou nelze uložit vedle ochranného léčení.

Ochrannou výchovu upravuje zvláštní zákon, kterým je zákon o soudnictví ve věcech mládeže (č. 218/2003 Sb.).

§ 99 (§ 72)

Ochranné léčení

(1) Soud uloží ochranné léčení v případě uvedeném v § 40 odst. 2 a § 47 odst. 1, nebo jestliže pachatel činu jinak trestného není pro nepřičetnost trestně odpovědný a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný. (nahrazeno: § 25 odst. 1, § 32 odst. 2)

- (2) Soud může uložit ochranné léčení i tehdy, jestliže
- a) pachatel trestný čin spáchal ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo
 - b) pachatel, který zneužívá návykovou látku, spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním; ochranné léčení však neuloží, je-li vzhledem k osobě pachatele zřejmé, že jeho účelu nelze dosáhnout.

(3) Ochranné léčení může soud uložit i vedle trestu anebo při upuštění od potrestání.

(4) Podle povahy nemoci a léčebných možností soud uloží ochranné léčení ústavní nebo ambulantní. Byl-li vedle ústavního ochranného léčení uložen trest odnětí svobody, ochranné léčení se vykonává zpravidla po nástupu výkonu trestu odnětí svobody ve věznici. Jestliže ochranné léčení nelze vykonat po nástupu výkonu trestu ve věznici, vykoná se ústavní ochranné léčení ve zdravotnickém zařízení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody, pokud se tím lépe zajistí splnění účelu léčení, jinak se vykoná ve zdravotnickém zařízení po výkonu nebo jiném ukončení trestu odnětí svobody. Ambulantní ochranné léčení se vykoná zpravidla po nástupu výkonu trestu odnětí svobody ve věznici; jestliže výkon ambulantního ochranného léčení ve věznici nelze uskutečnit, vykoná se až po výkonu trestu odnětí svobody. Nepostačí-li délka výkonu trestu odnětí svobody ve věznici ke splnění účelu ochranného léčení, soud může rozhodnout o jeho pokračování v zdravotnickém zařízení poskytujícím ústavní nebo ambulantní péči.

(5) Ústavní léčení může soud změnit dodatečně na léčení ambulantní a naopak. Ústavní ochranné léčení může soud změnit za podmíněk § 100 odst. 1 nebo 2 na zabezpečovací detenci. (nahrazeno: § 72a odst. 1 nebo 2)

6) Ochranné léčení potrvá, dokud to vyžaduje jeho účel, nejdéle však dvě léta; nebude-li v této době léčba ukončena, rozhodne soud před skončením této doby o jejím prodloužení, a to i opakovaně, vždy však nejdéle o další dvě léta; jinak rozhodne o propuštění z ochranného léčení. Trvání ochranného léčení uloženého podle odstavce 2 písm. b) může být ukončeno, jakmile se během jeho výkonu zjistí, že jeho účelu nelze dosáhnout; je-li nebezpečí, že odsouzený spáchá další trestný čin, soud v rozhodnutí o propuštění z ochranného léčení uloží odsouzenému dohled nad jeho chováním až na dobu pěti let; na výkon dohledu se užije obdobně ustanovení § 49 až 51. O propuštění z ochranného léčení rozhoduje soud. (nahrazeno: § 26a § 26b)

(7) Od výkonu ochranného léčení soud upustí, pominou-li před jeho započatím okolnosti, pro něž bylo uloženo.

Důvodová zpráva k § 99:

Ochranné léčení se ukládá především těm osobám, které pro nepřičetnost nejsou trestně odpovědné a jejichž pobyt na svobodě je nebezpečný. Dále je lze uložit zmenšeně přičetným osobám místo trestu při upuštění od potrestání podle § 47 nebo vedle trestu odnětí svobody při jeho snížení pod dolní hranici zákonné trestní sazby podle § 40 odst. 2, anebo vedle jakéhokoli trestu také osobám, které se trestného činu dopustily ve stavu zmenšené přičetnosti, jako např. oligofrenikům, psychopatům apod., za podmínky, že je jejich pobyt na

svobodě nebezpečný. Konečně je lze uložit i pachatelům, kteří se oddávají zneužívání návykové látky, jestliže spáchali trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním a nejsou-li bez odborné léčby schopni se tohoto návyku zbavit (§ 99 odst. 1, 2).

Ochranné léčení se ukládá ve dvou formách, ústavní a ambulantní, přičemž zásadně má být vykonáno, je-li ukládáno vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody, po jeho nástupu ve věznicí. Není-li to možné, přichází v úvahu buď výkon ochranného léčení před nástupem výkonu trestu odnětí svobody, nebo až po výkonu tohoto trestu. Na základě odborné diskuse s odborníky zejména z řad psychiatrů a sexuologů, v rámci níž byly učiněny závěry, že nejvhodnější vedle výkonu ochranného léčení ve výkonu trestu odnětí svobody je jeho výkon až po vykonání nebo jiném ukončení trestu odnětí svobody, včetně podmíněného propuštění, neboť vzhledem k délce zkušební doby by nebylo vhodné vyčkávat s výkonem ochranného léčení až do rozhodnutí, zda se odsouzený osvědčil, anebo do rozhodnutí, že se zbytek trestu vykoná, bylo znění upraveno tak, aby byl především zohledněn účel vlastního ochranného léčení, protože to je třeba považovat za rozhodující kritérium, má-li se volit mezi oběma uvedenými variantami. Proto i nadále úprava počítá s možností vykonat ochranné léčení ještě před nástupem výkonu trestu odnětí svobody, avšak podmiňuje její využití tím, že bude naplněn účel ochranného léčení, což nelze v některých případech (zvláště pak např. u drogových závislostí) zcela předem vyloučit. Bude-li zřejmé z okolností konkrétního případu, že by tento způsob výkonu ochranného léčení k naplnění jeho účelu nevedl, je třeba zvolit variantu druhou a nařídit výkon ochranného léčení u odsouzeného až po té, co vykoná nepodmíněný trest odnětí svobody. K této otázce by se zásadním způsobem měl vyjádřit znalec z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie ve svém znaleckém posudku o duševním stavu pachatele.

Výkon trestu odnětí svobody, pokud je uložen vedle ochranného léčení, naplňuje funkci izolace a odtržení pachatele od dosavadního způsobu života (např. u pachatelů trpících sexuální deviací). U ochranného léčení protialkoholního a protitoxikomanického se jedná především o dobu abstinence, velmi často po dlouhé době zneužívání návykových látek. Ochranné léčení, které po výkonu trestu následuje, je režimové, tzn. je systémem založeným na postupném získávání výhod na základě splněných úkolů, které jsou v systému předepsány. Před pacienta klade jasný cíl, kterého dosahuje splněním dílčích úkolů, jež je patřičně odměněno. Srozumitelným cílem pro pacienta (pachatele) je fakt, že po splnění všech podmínek ochranného léčení bude propuštěn a že celé léčení je zaměřené na postupný bezproblémový vstup do běžného života. Tomu je podřízena i náplň ochranného léčení, ve které jsou nedílnou součástí i propustky za účelem zkoušky jeho schopnosti fungovat v běžné společnosti, zajištění existenčních podmínek a obnovení často narušených kontaktů s jeho rodinou a blízkými osobami. Celý systém bude tak založen na postupných krocích, které na sebe navazují – odnětí svobody, léčení spojené s revizí jeho dosavadního životního stylu, resocializace s postupným přechodem do běžného života a doléčování v ambulantní péči. Tímto způsobem výkonu ochranného léčení se zajišťuje, aby ochranné léčení splnilo vedle vlastního léčení i všechny zmíněné navazující resocializační snahy. Všechny tyto důvody jednoznačně hovoří pro to, aby původní úprava byla nahrazena úpravou zde navrhovanou, která v každém individuálním případě zajistí nejvhodnější možný postup k tomu, aby účelu léčení bylo dosaženo.

Ústavní léčení může soud změnit dodatečně na léčení ambulantní nebo naopak. Podobně je také možné ústavní ochranné léčení změnit za splnění zákonem stanovených podmínek na zabezpečovací detenci a naopak (srov. § 100 odst. 6).

Osnova také omezuje oproti platné úpravě trvání ochranného léčení, které může trvat nejdéle dva roky, přičemž je možno, a to i opakovaně, rozhodnout o prodloužení ochranného léčení (na návrh státního zástupce nebo zdravotnického zařízení – viz novela trestního řádu) avšak nejvíce o další dva roky.

Trvání ochranného léčení uloženého podle § 99 odst. 2 písm. b) však může být ukončeno, jakmile se během jeho výkonu zjistí, že jeho účelu nelze dosáhnout. V případě, kdy by trvalo nebezpečí, že odsouzený spáchá další trestný čin, soud v rozhodnutí o propuštění z ochranného léčení uloží odsouzenému dohled nad jeho chováním až na dobu pěti let; na výkon dohledu se užije obdobně ustanovení § 49 až 51 [maření dohledu nahrazujícího ochranné léčení bude trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí – § 337 odst. 1 písm. i)].

§ 100 (§ 72a)

Zabezpečovací detence

(1) Soud uloží zabezpečovací detenci v případě uvedeném v § 47 odst. 2, nebo jestliže pachatel činu jinak trestného, který by naplňoval znaky zvláště závažného zločinu, není pro nepřičetnost trestně odpovědný, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti. **nahrazeno: § 25 odst. 2, „trestného činu“**

(2) Soud může uložit zabezpečovací detenci vzhledem k osobě pachatele s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a jeho poměrům i tehdy, jestliže

- a) pachatel spáchal zločin ve stavu vyvolaném duševní poruchou, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možnostem působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti, nebo **nahrazuje „úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let“**
- b) pachatel, který se oddává zneužívání návykové látky, znovu spáchal zvláště závažný zločin, ač již byl pro zvláště závažný zločin spáchaný pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dvě léta, a nelze očekávat, že by bylo možné dosáhnout uložením ochranného léčení dostatečné ochrany společnosti, a to i s přihlédnutím k již projevenému postoji pachatele k ochrannému léčení.

(3) Zabezpečovací detenci může soud uložit samostatně, při upuštění od potrestání, anebo i vedle trestu. **Byla-li zabezpečovací detence uložena vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody, vykoná se po výkonu nebo jiném ukončení trestu odnětí svobody. Byl-li uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v době výkonu zabezpečovací detence, její výkon se na dobu výkonu takového trestu odnětí svobody přerušuje. Po skončení výkonu trestu se pokračuje ve výkonu zabezpečovací detence.**

(4) Zabezpečovací detence se vykonává v ústavu pro výkon zabezpečovací detence **se zvláštní ostrahou a** s léčebnými, psychologickými, vzdělávacími, pedagogickými, rehabilitačními a činnostními programy.

(5) Zabezpečovací detence potrvá, dokud to vyžaduje ochrana společnosti. Soud nejméně jednou za dvanáct měsíců a u mladistvých jednou za šest měsíců přezkoumá, zda důvody pro její další pokračování ještě trvají.

(6) Zabezpečovací detenci může soud změnit **dodatečně** na ústavní ochranné

lčení, pominou-li důvody, pro něž byla uložena, a jsou současně splněny podmínky pro ústavní ochranné lčení.

(7) Od výkonu zabezpečovací detence soud upustí, pominou-li před jejím započtím okolnosti, pro něž byla uložena.

Důvodová zpráva k § 100:

Po vzoru zahraničních úprav (srovnej např. § 66 a násl. německého trestního zákoníku) osnova zakotvuje ochranné opatření – zabezpečovací detenci (§ 100), neboť vzhledem k obtížím vznikajícím při výkonu ochranného lčení u určitého druhu nepřizpůsobivých odsouzených (např. sexuálních sadistů, agresorů apod.), je nezbytné zavedení tohoto ochranného opatření, které má odlišný výkon (léčebné a jiné programy), včetně střežení, od ochranného lčení i výkonu trestu odnětí svobody.

Osnova předpokládá, že soud uloží obligatorně zabezpečovací detenci především v případech, kdy pachatel činu jinak trestného, který by naplňoval znaky zvlášť závažného zločinu, není pro nepřítetnost trestně odpovědný, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné lčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a účelu ochranného lčení vedlo k dostatečné ochraně společnosti.

Fakultativně tak soud může učinit vzhledem k osobě pachatele s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a jeho poměrům, jestliže pachatel spáchal zločin ve stavu vyvolaném duševní poruchou, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné lčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možností lčení osoby, které je zabezpečovací detence ukládána, vedlo k dostatečné ochraně společnosti, anebo pachatel, který se oddává zneužívání návykové látky, znovu spáchal zvlášť závažný zločin, ač již byl pro zvlášť závažný zločin spáchaný pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním již odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dvě léta, a nelze očekávat, že by bylo možné dosáhnout uložení ochranného lčení dostatečné ochrany společnosti. Zákon ve všech uvedených případech tedy stanoví jako základní podmínku uložení zabezpečovací detence subsidiaritu k ochrannému lčení. Ochrannou detenci lze stanovených podmínek také změnit v ústavní ochranné lčení a naopak (srov. § 100 odst. 6). Tím jsou vytvářeny též podmínky, aby výkon ochranného lčení, včetně ochranného lčení protialkoholního a proti závislosti na jiných návykových látkách, byl v praxi do budoucna účinnější.

Zabezpečovací detenci může soud uložit vedle trestu anebo při upuštění od potrestání (§ 47 odst. 2).

U zabezpečovací detence na rozdíl od ochranného lčení není její trvání omezeno, což je dáno nebezpečností pachatelů, kterým je toto ochranné opatření ukládáno. Zákon však soudu ukládá, aby nejméně jednou za dvanáct měsíců (u mladistvích jednou za šest měsíců) přezkoumal, zda důvody pro její další pokračování ještě trvají (§ 100 odst. 5). Bližší úpravu tohoto postupu soudu obsahuje novela trestního řádu.

Vlastní výkon zabezpečovací detence upravuje zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých souvisejících zákonů.

§ 101 (§ 73)

Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty

(1) Nebyl-li uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty uvedené v § 70 odst. 1, může soud uložit, že se taková věc nebo jiná majetková hodnota zabírá,

- a) náleží-li pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit,
- b) náleží-li pachateli, od jehož potrestání soud upustil, nebo
- c) ohrožuje-li bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu. (nahrazuje: „zvlášť závažných trestných činů“)
(bylo vypuštěno písm. d/ a nahrazeno odst. 2)

(2) Bez podmínek odstavce 1 může soud uložit zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty pouze v případě, že je, byť nikoli bezprostředním, výnosem trestného činu, zejména

- a) byla-li věc nebo jiná majetková hodnota získána trestným činem nebo jako odměna za něj a nenáleží-li pachateli,
- b) byla-li věc nebo jiná majetková hodnota nabyta jinou osobou než pachatelem, byť jen zčásti, za věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, pokud hodnota věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná, nebo
- c) byla-li věc nebo jiná majetková hodnota nabyta jinou osobou než pachatelem, byť jen zčásti, za věc nebo jinou majetkovou hodnotu, kterou pachatel, byť jen zčásti, nabyl za věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, pokud hodnota věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci nebo jiné majetkové hodnoty zanedbatelná.

(3) Drží-li pachatel nebo jiná osoba v rozporu s jiným právním předpisem věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v odstavci 1 nebo 2, ve vztahu k níž je možno uložit zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, uloží mu soud vždy toto ochranné opatření (nahrazuje: „zvláštním“)

- (4) Soud může místo zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty uložit povinnost
- a) pozměnit věc nebo jinou majetkovou hodnotu tak, aby jí nebylo možné použít ke společensky nebezpečnému účelu,
 - b) odstranit určité zařízení,
 - c) odstranit její označení nebo provést její změnu, nebo
 - d) omezit dispozice s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou, a stanoví k tomu přiměřenou lhůtu.

(5) Nebude-li povinnost stanovená podle odstavce 4 ve stanovené lhůtě splněna, rozhodne soud o zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Důvodová zpráva k § 101:

Základní podmínky rozhodnutí soudu o zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty se oproti platné úpravě v podstatě nemění, neboť doplnění ustanovení § 101 odst. 1 o ohrožení společnosti, jakož i o případ, kdy existuje nebezpečí, že zabírané věci nebo jiné majetkové hodnoty budou sloužit ke spáchání zločinů (§ 14 odst. 3 věta za středníkem), stejně jako o možnost zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem nebo jako odměna za něj, příp. byť i zčásti nabytou za takovou věc nebo jinou majetkovou hodnotu, kterou pachatel nebo jiná osoba již se zabránění týká platně převedla na jiné „třetí“ osoby, ač pocházely

z trestné činnosti nebo byly opatřeny za produkty nebo výnosy z takové trestné činnosti, bylo provedeno již novelou trestního zákona č. 253/2006 Sb. (s účinností od 1. 7. 2006). Srovnej k tomu Úmluvu o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (publikované sdělením MZV pod č. 33/1997 Sb.). V souladu s rámcovým rozhodnutím Rady Evropské unie č. 2000/383/JVV o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání, v souvislosti se zavedením eura (32000F0383) bylo zakotveno i obligatorní ukládání zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty v případě, jestliže pachatel nebo jiná osoba drží neoprávněně nebo v rozporu s právním předpisem věc nebo jinou majetkovou hodnotu podle odstavce 1 § 101 (např. padělané peníze, padělatelské náčiní, střelná zbraň atd.), ve vztahu k níž je možno uložit zabránění věci (§ 101 odst. 2). Obdobné ustanovení obsahuje i úprava trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 70 odst. 3).

Na druhé straně osnova předpokládá omezení zabírání věcí a jiných majetkových hodnot možností, že soud namísto zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty nařídí její pozměnění tak, aby byla nepoužitelná k jejímu společensky nebezpečnému účelu, odstranění na věci určitého zařízení, označení nebo provedení její jiné změny nebo omezení dispozice s věcí nebo jinou majetkovou hodnotou. Pokud dotčená osoba tato omezení splní ve stanovené lhůtě, nebude uloženo zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty, zatímco nebude-li tato osoba takto postupovat, soud zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty dodatečně nařídí.

§ 102 (§ 73a)

Zabránění náhradní hodnoty

Jestliže ten, komu náleží věc nebo jiná majetková hodnota, která by mohla být zabráněna podle § 101 odst. 1 nebo 2, ji před rozhodnutím o zabránění zničí, poškodí nebo jinak znehodnotí, zcizí, učiní neupotřebitelnou, odstraní nebo zužitkuje, zejména spotřebuje, nebo jinak její zabránění zmaří, anebo jestliže zmaří trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty jednáním porušujícím zákaz podle § 70 odst. 4, popřípadě zmaří zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty jednáním porušujícím zákaz podle § 104 odst. 2, může mu soud uložit zabránění náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci nebo jiné majetkové hodnoty. Hodnotu věci nebo jiné majetkové hodnoty, jejíž zabránění mohl soud uložit, může soud stanovit na základě odborného vyjádření nebo znaleckého posudku. (nahrazena formulace: „zužitkuje, zejména zcizí nebo spotřebuje, anebo jestliže jinak zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty zmaří“ § 73, § 55, § 73b odst. 2)

Důvodová zpráva k § 102:

Osnova také umožňuje zabránění náhradní hodnoty (§ 102), čímž je naplněn požadavek Rámcového rozhodnutí Rady 2001/500/JVV o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení a zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti. Tento nový institut odpovídá moderním přístupům k zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty a je obvyklý i v dalších v demokratických státech (srovnej např. § 74c německého trestního zákona).

§ 103

Zabránění spisů a zařízení

(1) Spis nebo spisy s takovým obsahem, jejichž úmyslné rozšiřování při znalosti jejich obsahu by naplňovalo znaky některého trestného činu podle trestního zákona, se

podle § 101 odst.1 zaberou, jestliže nejméně jeden kus spisu byl již šířen, k šíření určen nebo připravován. Současně se zabere i zařízení použité nebo určené ke zhotovení takových spisů, zejména tiskárna, deska, forma, sazba, štoček, negativ, matrice, počítačový program nebo kopírovací zařízení; ustanovení § 101 odst. 4 a 5 se užití obdobně.

(2) Zabraní se vztahuje jen na kus nebo kusy spisu, které jsou v držení osob spolupůsobících při jejich rozšiřování nebo při jejich přípravě k rozšiřování, nebo byly zveřejněny vystavením, plakátováním, předváděním nebo jiným obdobným způsobem, anebo při zásilkovém rozšiřování ještě nebyly doručeny příjemci.

(3) Zabraní spisu nebo spisů podle odstavců 1 a 2 se přiměřeně užije i v případě, kdy jejich úmyslným rozšiřováním při znalosti jejich obsahu by mohl být spáchán některý trestný čin v případě, že se vyskytnou další okolnosti, které však nebyly v posuzovaném případě naplněny, a zabraní spisu nebo spisů je zároveň nutné, aby se zamezilo jejich nezákonnému rozšiřování.

Důvodová zpráva k § 103:

Osnova také nově upravuje zabraní spisů a zařízení (§ 103). Tento nový institut odpovídá komplexní úpravě zabraní věci a je obdobou podobných institutů i v dalších v demokratických státech (srovnej např. § 74d německého trestního zákona).

Sporné nároky třetích osob k majetku, který stát nabyt, tedy i k majetku, který nabyt při uplatňování institutu zabraní věci v trestním řízení budou i nadále řešeny podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů (srov. § 16 tohoto zákona). Rozhodování o těchto právech v trestním řízení by se vymykaló smyslu a účelu trestního řízení.

§ 104 (§ 73b)

Účinek zabraní

(1) Zabraná věc nebo jiná majetková hodnota, zabraná náhradní hodnota, zabraný spis nebo zařízení připadá státu.

(2) Ustanovení § 70 odst. 4 se přiměřeně užije pro uložení zabraní věci nebo jiné majetkové hodnoty a pro uložení povinností podle § 101 odst. 4; zákaz zcizení zde platí až do splnění povinností podle § 101 odst. 4, a nebyla-li tato povinnost splněna, až do právní moci rozhodnutí o zabraní věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 101 odst. 5). (nahrazeno: zákaz uvedený v § 55)

Důvodová zpráva k § 104:

Úpravu týkající se nabytí zabrané věci nebo jiné majetkové hodnoty státem byla přejata z platné úpravy s tím, že byla rozšířena i na zabranou náhradní hodnotu a zabraný spis a zařízení. V odstavci 2 se upravuje přiměřené užití ustanovení § 70 odst. 4 o zákazu zcizení zabrané věci nebo jiné majetkové hodnoty, který zahrnuje i jiné dispozice směřující ke zmaření ochranného opatření zabraní věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Hlava VI Zahlázení odsouzení

§ 105 (§ 69, § 70 odst. 2, 3) Podmínky zahlázení odsouzení

(1) Soud zahladí odsouzení, vedl-li odsouzený po výkonu nebo prominutí trestu anebo po promlčení jeho výkonu řádný život nepřetržitě po dobu nejméně

- a) patnácti let, jde-li o odsouzení k výjimečnému trestu,
- b) deseti let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu pět let, (původně písm. a/)
- c) pěti let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody převyšujícímu jeden rok, (původně písm. b/)
- d) tří let, jde-li o odsouzení k trestu odnětí svobody nepřevyšujícímu jeden rok nebo k trestu vyhoštění, (původně písm. c/, vypuštěno: „k trestu propadnutí majetku, trestu zákazu pobytu nebo peněžitému trestu za úmyslný trestný čin“)
- e) jednoho roku, jde-li o odsouzení k trestu domácího vězení, k trestu propadnutí majetku, k trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, k trestu zákazu pobytu, k trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce nebo k peněžitému trestu za úmyslný trestný čin.

(2) Jde-li o odsouzení k ztrátě čestných titulů nebo vyznamenání nebo k ztrátě vojenské hodnosti, řídí se doba uvedená v odstavci 1 podle délky trestu odnětí svobody, vedle něhož byl uvedený trest uložen.

(3) Jestliže odsouzený prokázal po výkonu nebo prominutí trestu anebo promlčení jeho výkonu svým velmi dobrým chováním, že se napravil, může soud s přihlédnutím k zájmům chráněným trestním zákonem zahladit odsouzení na žádost odsouzeného nebo toho, kdo je oprávněn nabídnout záruku za dovršení nápravy odsouzeného, i před uplynutím doby uvedené v odstavci 1. (nahrazeno: „vzorným“ a vypuštěno: „poctivým poměrem k práci“)

(4) Doba uvedená v odstavci 1 se v případě, že se u podmíněně propuštěného má za to, že trest byl vykonán dnem, kdy odsouzený byl podmíněně propuštěn, řídí délkou skutečného výkonu trestu; v případě, že trest byl zmírněn rozhodnutím prezidenta České republiky, řídí se délkou trestu takto zmírněného.

(5) Bylo-li pachateli uloženo více trestů vedle sebe, nelze odsouzení zahladit, pokud neuplyne doba pro zahlázení toho trestu, k jehož zahlázení tento zákon stanoví dobu nejdelší.

(6) Ustanovení odstavce 5 se užije přiměřeně též na případ, kdy pachateli bylo uloženo vedle sebe více trestů, u kterých může podle tohoto zákona nastat účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

(7) I v případě, že uplynula doba uvedená v odstavci 1, odsouzení nelze zahladit, nebylo-li dosud vykonáno nebo jinak ukončeno uložené ochranné opatření; toto ustanovení se přiměřeně použije i tam, kde trestní zákon stanoví, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

§ 106 (§ 70 odst. 1)
Účinky zahlazení

Bylo-li odsouzení zahlazeno, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

Důvodová zpráva k § 105 a 106:

Účelem zahlazení odsouzení je umožnit pachateli, aby při splnění určitých podmínek byly odstraněny nepříznivé důsledky jeho odsouzení, které přetrvávají i po výkonu trestu a které by mu mohly ztěžovat uplatnění v dalším životě. Protože stanovené podmínky odsouzeného pobízejí k tomu, aby vedl řádný život, má zahlazení odsouzení též výchovný charakter.

Podmínka tzv. soudní bezúhonnosti je důležitým předpokladem k výkonu některých funkcí ve státním aparátu, ale i výkonu mnoha svobodných povolání nebo živností.

Samotným odpykáním některých trestů ještě nezanikají pro odsouzeného všechny důsledky spáchaného trestného činu. Na odsouzeného se totiž ještě nehledí, jako by nebyl odsouzen; výrazem toho je skutečnost, že evidence trestů uvádí takové odsouzení v každém výpisu z rejstříku trestů, který se týká odsouzeného. Předchozí odsouzení mu tak může působit obtíže v dalším životě a může i podstatně ovlivnit proces jeho sociální integrace.

Bylo-li odsouzení zahlazeno, hledí se na pachatele, jako by odsouzen nebyl. Stejně účinky nastávají někdy přímo ze zákona (vznik fikce zahlazení ze zákona – srovnej např. § 65 odst. 3, § 74 odst. 2, § 83 odst. 3, § 86 odst. 3 atd.).

Podmínky zahlazení odsouzení stanoví osnova obdobně jako stávající platná právní úprava, avšak v návaznosti na zpřísnění výjimečného trestu nad dvacet až do třiceti let (§ 54 odst. 2) se prodlužuje u tohoto nejdelšího trestu odnětí svobody doba trvání nepřetržitého výkonu řádného života na patnáct let [§ 105 odst. 1 písm. a)]. Naproti tomu u zahlazení trestů domácího vězení, propadnutí majetku, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákazu pobytu nebo peněžitého trestu za úmyslný trestný čin se lhůta k zahlazení odsouzení zkracuje na jeden rok, aby byla umožněna u těchto převážně výchovných trestů rychlá sociální integrace.

Nově osnova též stanoví, že odsouzení nelze zahladit v případě, nebylo-li dosud vykonáno nebo jinak ukončeno (např. upuštěním) uložené ochranné opatření, a to přesto, že jinak uplynula doba uvedená v § 105 odst. 1 (§ 105 odst. 7). Toto doplnění platné právní úpravy směřuje k tomu, aby odsouzení řádně vykonávali ochranná opatření, nevyhýbali se jejich výkonu či je jiným způsobem nemařili. Přiměřeně se toto ustanovení uplatní u tzv. zákonné fikce zahlazení.

Hlava VII

Zvláštní ustanovení o některých pachatelích

§ 107 (§ 43)

**Pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch
organizované zločinecké skupiny**

(nahrazuje „zločinné spolčení“)

(1) Pachatelem trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 129) je ten, kdo spáchal úmyslný trestný čin jako člen organizované zločinecké skupiny, nebo ten, kdo takový čin spáchal vědomě se členem organizované zločinecké skupiny anebo v úmyslu organizované zločinecké skupině napomáhat. (vypuštěno: „jestliže okolnosti činu nebo osoba pachatele podstatně zvyšují stupeň jeho

nebezpečnosti pro společnost“)

(2) Skutečnost, že pachatel se trestného činu dopustil jako člen organizované skupiny nebo ve spojení s organizovanou skupinou, nebrání tomu, aby za splnění podmínek stanovených tímto zákonem byl současně postížen jako pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

§ 108 (§ 44)

Ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny

(1) Horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené v trestním zákoně se u pachatele trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny zvyšuje o jednu třetinu. Takovému pachateli soud uloží trest odnětí svobody v horní polovině takto stanovené trestní sazby odnětí svobody, nejsou-li zároveň splněny podmínky pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58. (nahrazeno: „zločinného spolčení“)

(2) Horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody nesmí ani po zvýšení podle odstavce 1 převyšovat dvacet let. Při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nesmí horní hranice převyšovat třicet let. (nahrazeno: „15“, „15 až 25“, „25“)

Důvodová zpráva k § 107 a 108:

Osnova upravuje pojem pachatele trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 107) i ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny (§ 108). Přitom navazuje na vymezení pojmu organizovaná zločinecká skupina v ustanovení § 129 zařazeného v části první.

Vzhledem k tomu, že stávající právní úprava se v praxi osvědčila, vychází osnova ze stejných zásad jako platný trestní zákon.

§ 109 (§ 74)

Mladiství

Trestní odpovědnost mladistvých a sankce jim ukládané upravuje zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Pokud zákon o soudnictví ve věcech mládeže nestanoví jinak, postupuje se podle tohoto zákona.

Důvodová zpráva k § 109:

V souladu se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních dokumentů byl již vytvořen ucelený systém hmotněprávních a procesních institutů zajišťujících uplatnění adekvátních právních následků pro pachatele trestné činnosti z řad mládeže. Hmotněprávní i procesní úprava společenské reakce na kriminalitu mládeže je provedena v samostatném kodexu tvořícím trestní právo mládeže, který byl již schválen Parlamentem České republiky – zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech

mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), proto trestní zákoník v § 109 na tento zvláštní zákon odkazuje.

Hlava VIII **Výkladová ustanovení**

Důvodová zpráva k hlavě VIII – Výkladová ustanovení – § 110 až 139:

Výkladová ustanovení obsahují vysvětlení základních pojmů, které osnova používá jak v obecné, tak i ve zvláštní části, a které mají obecnější platnost, a proto jsou zařazeny do samostatné hlavy VIII v obecné části.

Osnova vypouští ustanovení o materiálním pojetí posuzování zvlášť přitěžující okolnosti, neboť vychází z formálního pojetí trestného činu, a proto při menší závažnosti naplnění zvlášť přitěžující okolnosti by se použilo ustanovení o mimořádném snížení trestu odnětí svobody podle § 58, popř. některé z ustanovení o upuštění od potrestání (§ 46 až 48).

§ 110 **Trestní zákon**

Trestním zákonem se rozumí tento zákon a podle povahy věci i zákon o soudnictví ve věcech mládeže.

Důvodová zpráva k § 110:

V tomto ustanovení je vyjádřeno, že „trestním zákonem“ se rozumí nejen vlastní trestní zákoník, ale i všechny další speciální zákony upravující trestné činy a odpovědnost za ně. V ustanoveních o působnosti trestních zákonů se však zpravidla používá jen pojmu zákon (nikoli trestní zákon), neboť v těchto případech jde nejen o trestní zákony ve smyslu uvedené legislativní zkratky, ale i o další zákony, na které některý z trestních zákonů odkazuje. Z tohoto hlediska je tedy třeba v jednotlivých ustanoveních rozlišovat, kdy jde o trestní zákon, kdy o zákon a kdy o jiný právní předpis.

§ 111 (§ 89 odst. 1) **K pojmu trestného činu**

Trestným činem se rozumí jen čin soudně trestný, a pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, též příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc.

Důvodová zpráva k § 111:

Pojem trestného činu je doplněn o ustanovení, z kterého vyplývá, že trestným činem ve smyslu tohoto ustanovení není jen dokonáný trestný čin, tj. jednání naplňující všechny znaky příslušného ustanovení uvedeného ve zvláštní části trestního zákona, ale také příprava k trestnému činu, pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc. I tyto činy, o něž je dosah ustanovení trestních zákonů rozšířen, jsou obecnými formami spáchání trestného činu (u přípravy k trestnému činu však jen v omezeném rozsahu) a platí o nich totéž co o

dokonaném trestném činu. Pokus trestného činu, organizátorství, návod a pomoc jsou zásadně trestné u každého úmyslného trestného činu uvedeného ve zvláštní části trestního zákona, pokud z jednotlivého ustanovení neplyne výjimka. Příprava k trestnému činu je podle osnovy trestního zákoníku trestná jen jestliže to příslušný trestní zákon stanoví.

Úmyslným trestným činem ve smyslu osnovy jsou nejen ty zločiny a přečiny, k jejichž zvlášť přitěžujícím okolnostem se vztahuje úmyslné zavinění, ale i ty trestné činy, u nichž se úmysl vztahuje jen k základní skutkové podstatě, zatímco ve vztahu k příslušné zvlášť přitěžující okolnosti se vztahuje jen nedbalost.

§ 112 (§ 89 odst. 2)

Opomenutí

Jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

Důvodová zpráva k § 112:

Vzhledem k nedostatečné definici opomenutí ve stávajícím ustanovení § 89 odst. 2 platného trestního zákona se navrhuje zpřesnění této definice tak, že jednáním se rozumí i opomenutí takového konání, k němuž byl pachatel povinen podle zvláštního právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li taková jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání, anebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen. Toto zpřesnění dosavadní definice jednání ve vztahu k nepravým omisivním trestným činům především uvádí jako zdroj právní povinnosti, kterou pachatel neplní, jiný právní předpis odlišný od trestního zákona, popř. individuální právní akt nebo smlouvu, dále tzv. garanci (ručení za integritu chráněného statku) nebo tzv. ingerenci (povinnost konat v návaznosti na předchozí nebezpečné jednání pachatele). Zvláštní povinnost konat, jejíž opomenutí zakládá podle tohoto znění, ale i podle dosavadního znění v platném trestním zákoně, odpovědnost za následek (účinek), je třeba odlišovat od obecné povinnosti konat, kterou stanoví trestní zákon (např. ve stávajícím § 167 platného trestního zákona je stanovena obecná povinnost překazit trestný čin, ustanovení § 207 platného trestního zákona stanoví obecnou povinnost poskytnout pomoc). Porušení obecné povinnosti nezakládá trestní odpovědnost za následek tím způsobený, i kdyby jej povinný zamýšlel svým opomenutím způsobit, ale povinný odpovídá pouze za porušení příslušné obecné povinnosti.

§ 113

K pojmu pachatele

Pachatelem se rozumí, nevyplývá-li z jednotlivého ustanovení trestního zákona něco jiného, i spolupachatel a účastník.

Důvodová zpráva k § 113:

Ustanovení § 113 stanoví, že pachatelem se rozumí i spolupachatel nebo účastník (např. § 34 odst. 3, 4, § 3 odst. 2, § 37 odst. 1, § 38 odst. 1 atd.), nevyplývá-li z konkrétního

ustanovení trestního zákoníku nebo jiného trestního zákona něco jiného (např. § 22 odst. 1, § 24 odst. 2 atd.).

§ 114 (§ 90)

Konkrétní a speciální subjekt

(1) Jestliže k spáchání trestného činu trestní zákon vyžaduje zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení pachatele, může být pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu pouze osoba, která má požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení. Pachatelem nebo spolupachatelem trestného činu vojenského podle hlavy dvanácté zvláštní části tohoto zákona může být jen voják.

(2) Jestliže zákon stanoví, že pachatel musí být nositelem zvláštní vlastnosti, způsobilosti nebo postavení, postačí, že zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení jsou dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jedná. Tohoto ustanovení se užije i tehdy,

- a) jestliže k jednání pachatele došlo před vznikem právnické osoby,
- b) jestliže právnická osoba vznikla, ale její vznik je neplatný, nebo
- c) je-li právní úkon, který měl založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, neplatný nebo neúčinný.

(3) Organizátorem, návodcem nebo pomocníkem trestného činu uvedeného v odstavcích 1 a 2 může být i osoba, která nemá vlastnost, způsobilost nebo postavení tam vyžadované.

(4) Kde se v tomto zákoně mluví o vojáku, rozumí se jím

- a) voják v činné službě,
- b) voják mimo činnou službu, je-li ve služebním stejnokroji,
- c) příslušník bezpečnostního sboru u trestných činů neuposlechnutí rozkazu (§ 375), neuposlechnutí rozkazu z nedbalosti (§ 376), urážka mezi vojáky (§ 378), urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůzkou násilí (§ 379), urážka vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůzkou násilí (§ 380), násilí vůči nadřízenému (§ 381), porušení povinnosti strážní služby (§ 389), porušení povinnosti dozorčí služby (§ 390) a založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 odst. 2 písm. c), nebo
- d) válečný zajatec.

(vypuštěn obsah písm. b/ „osoba, která se povoláním k zvláštní službě stala příslušníkem ozbrojených sil“)

(5) Kde se v tomto zákoně mluví o vojenské službě nebo o vojenské povinnosti, rozumí se tím služba nebo povinnost osob uvedených v odstavci 4.

(vypuštěn odst. 6/ „ustanovení § 273, 274, 279, 285, 286, a § 288a se vztahují též na příslušníky bezpečnostního sboru“)

Důvodová zpráva k § 114

Pojmy „konkrétního a speciálního subjektu“ jsou ve společných ustanoveních vykládány stejným způsobem, jak je vykládá platný trestní zákon a přistupuje k nim judikatura. U konkrétního nebo speciálního subjektu, který jedná za právnickou osobu, byl doplněn

odstavec 2 tak, aby výslovně upravoval užití tohoto ustanovení i v případech, jestliže k jednání pachatele došlo před vznikem právnické osoby nebo sice právnická osoba vznikla, ale její vznik je neplatný, anebo je-li právní úkon, který měl založit oprávnění k jednání za právnickou osobu, oprávnění k zastupování nebo příkazní poměr, neplatný nebo neúčinný. Osnova také vzhledem k trestným činům vojenským, které je třeba v určitém, byť velmi omezeném, rozsahu vztáhnout nejen na vojáky, ale i na příslušníky bezpečnostních sborů, upravuje i speciální subjekt ve vztahu k trestným činům podle hlavy XII, kam v návaznosti na novou zákonnou úpravu provedenou zákonem č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, zařazuje i příslušníka bezpečnostního sboru. Vzhledem k tomu, že po změně branného zákonodárství [zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 225/1999 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů] již příslušné zákony neupravují zvláštní službu, bylo písm. b) § 90 odst. 4 platného trestního zákona vypuštěno. Vymezení vojenské činné služby nyní obsahuje ustanovení § 1 odst. 2, 3 cit. zákona č. 585/2004 Sb., podle něhož vojenskou činnou službou mimo stav ohrožení státu nebo mimo válečný stav je služba vojáka z povolání ve služebním poměru podle zvláštního právního předpisu a vojenské cvičení nebo výjimečné vojenské cvičení. Vojenskou činnou službou za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu je mimořádná služba. Z platné úpravy bylo převzato vymezení vojáka mimo činnou službu a trestní odpovědnosti příslušníka bezpečnostních sborů za vyjmenované trestné činy [§ 114 odst. 4 písm. b), c)] - srov. zákon č. 362/2003 Sb., o změně zákonů souvisejících s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů, kterým bylo novelizováno s účinností od 1. ledna 2007 ustanovení § 90 odst. 4 a 6 platného trestního zákona, s tím, že bylo rozšířeno o trestné činy urážky mezi vojáky (§ 378), urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilí (§ 379) a urážky vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůžkou násilí (§ 380) na základě připomínek Ministerstva obrany a České advokátní komory.

§ 115

Svémocné vzdálení

Svémocně se vzdaluje, kdo

- a) nenastoupí v určeném čase k výkonu služby,
- b) se vzdálí bez dovození z výkonu služby,
- c) je odloučen za bojové situace od místa výkonu služby a po pominutí příčiny odloučení se nepřihlásí kterémukoli nadřízenému nebo jinému vojenskému útvaru, a to i v případě návratu ze zajetí nebo po osvobození ze zajetí.

Důvodová zpráva k § 115:

Vymezení svěmocného vzdálení navazuje na zásadní změnu právní úpravy služby vojáků. Obsah výkonu služby definuje § 24 až § 31 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů. Voják je povinen důsledně a přesně plnit úkoly, které mu ukládají právní předpisy a rozkazy nadřízených a svědomitě a řádně konat službu podle svých znalostí a schopností. Při svěmocném vzdálení se vymyká z dosahu svých nadřízených a porušuje povinnosti stanovené mu zákonem. Doba výkonu služby je stanovena zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a je stanovena rozdílně pro různé situace, např. různé rozvržení základní doby služby, služební pohotovost, nepřetržitý vojenský výcvik. Určovat dobu výkonu služby lze proto individuálně podle konkrétního

případu. Kromě toho na vojáky působící v zahraničí se citovaný zákon vztahuje jen pokud mezinárodní smlouva nestanoví něco jiného. Délku svémocného vzdálení bude třeba posuzovat v závislosti od konkrétního případu. Kterýmkoli nadřízeným může být jak velitel útvaru ozbrojených sil České republiky, tak i velitel útvaru spojeneckých ozbrojených sil.

§ 116 (§ 89 odst. 3)

Pokračování v trestném činu

Pokračováním v trestném činu se rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, **byť i v souhrnu**, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.

§ 117 (§ 89 odst. 4)

Veřejné spáchání trestného činu

- Trestný čin je spáchán veřejně, jestliže je spáchán
- a) obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí, **veřejně přístupnou počítačovou sítí** nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
 - b) před nejméně třemi osobami současně přítomnými.

§ 118 (§ 89 odst. 5)

Spáchání trestného činu se zbraní

Trestný čin je spáchán se zbraní, jestliže pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.

§ 119 (§ 89 odst. 6)

Spáchání trestného činu násilím

Trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti **lští nebo jiným podobným způsobem.**

§ 120 (§ 89 odst. 18)

Uvedení někoho v omyl a využití něčího omylu prostřednictvím technického zařízení

Uvést někoho v omyl či využít něčího omylu lze i provedením zásahu **do počítačových informací nebo dat**, zásahu do programového vybavení počítače nebo provedením jiné operace na počítači, zásahu do elektronického nebo jiného technického zařízení, včetně zásahu do předmětů sloužících k ovládnutí takového zařízení, anebo využitím takové operace či takového zásahu provedeného jiným. **(vypuštěno: „vzbudivých mikročipem, magnetickým, optickým nebo jiným speciálním záznamem“)**

§ 121 (§ 89 odst. 14)

Vloupání

Vloupáním se rozumí vniknutí do uzavřeného prostoru lstí, nedovoleným překonáním uzamčení nebo překonáním jiné jistící překážky s použitím síly.

§ 122 (§ 89 odst. 7)

Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví

(1) Ublížením na zdraví se rozumí takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření.

(2) Těžkou újmu na zdraví se rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění. Za těchto podmínek je těžkou újmu na zdraví

- a) zmrzačení,
- b) ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti,
- c) ochromení údu,
- d) ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí,
- e) poškození důležitého orgánu,
- f) zohyzdění,
- g) vyvolání potratu nebo usmrcení plodu,
- h) mučivé útrapy, nebo
- i) delší dobu trvající porucha zdraví.

Důvodová zpráva k § 116 až 122:

Pojmy pokračování v trestném činu, veřejné spáchání trestného činu, spáchání trestného činu se zbraní, spáchání trestného činu násilím, uvedení někoho v omyl a využití něčeho omylu prostřednictvím technického zařízení, vloupání, ublížení na zdraví, které je nově vymezeno, a těžká újma na zdraví jsou ve společných ustanoveních vykládány v podstatě stejným způsobem, jak je vykládá platný trestní zákon a přistupuje k nim judikatura. Pokud jde o pojem pokračování, vyskytují se zejména v teorii trestního práva názory, že každý dílčí akt musí naplňovat skutkovou podstatu stejného trestného činu i pokud jde o výši způsobené škody. Judikatura naproti tomu vychází z názoru, že to není nutné, a proto např. za trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) je třeba považovat i jednotlivé útoky, jimiž pachatel způsobil škodu nižší, než je škoda nikoli nepatrná, jestliže jde o útoky spáchané spolu s dalšími formou pokračování v trestném činu a celková škoda tuto hranici dosáhne (srov. č. 22/1991 Sb. rozh. tr.). K odstranění pochybností o správnosti výkladu pojmu pokračování se do legální definice pokračování v § 116 vkládá jednoznačnější text „jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu“, jímž se zdůrazňuje, že pokračování lze naplnit jak těmi dílčími útoky, jimiž je skutková podstata určitého trestného činu naplněna ve všech znacích, tak i těmi dílčími útoky, u nichž teprve jejich souhrn tuto skutkovou podstatu ve všech znacích naplňuje.

§ 123

Duševní porucha

Duševní poruchou se rozumí mimo duševní poruchy vyplývající z duševní nemoci i hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní nebo sexuální odchylka.

Důvodová zpráva k § 123:

Osnova obsahuje také nové ustanovení vykládající pojem duševní poruchy, kterou se rozumí nejen duševní porucha vyplývající z duševní nemoci, ale i hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní nebo sexuální odchylka. Toto vymezení je nutné zejména vzhledem k tomu, že podle vyvíjejících se lékařských názorů nelze všechny tyto stavy (např. mentální retardaci) zahrnovat pod duševní poruchy v obecném slova smyslu.

§ 124

Státem uložená a uznaná povinnost mlčenlivosti

Za státem uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti se považuje mlčenlivost, která je uložena nebo uznána jiným právním předpisem. Za státem uznanou povinnost mlčenlivosti se podle trestního zákona nepovažuje taková povinnost, jejíž rozsah není vymezen jiným právním předpisem, ale vyplývá z právního úkonu učiněného na základě jiného právního předpisu.

§ 125 (§ 89 odst. 8)

Osoba blízká

Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

§ 126

Dítě

Dítětem se rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak.

Důvodová zpráva k § 124 až 126:

Pojmy státem uložená nebo uznaná povinnost mlčenlivosti, osoba blízká a dítě jsou v osnově vykládány stejným způsobem, jak je vykládá platný trestní zákon a přistupuje k nim judikatura.

§ 127 (§ 89 odst. 9)

Úřední osoba

nahrazuje: „veřejný činitel“)

(1) Úřední osobou je

- a) **soudce,**
- b) **státní zástupce,**

- c) prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,
- d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, **(nahrazuje se: „Veřejným činitelem je volený funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník orgánu státní správy a samosprávy, soudu nebo jiného státního orgánu nebo“)**
- e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru **nebo strážník obecní policie,**
- f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu **nebo státního zástupce** **(vypuštěno „při sepisování exekutorských zápisů“ a „podle zvláštního předpisu“)**
- g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,
- h) finanční arbitr a jeho zástupce,
- i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,

pokud **plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů. (nahrazuje „podílí na plnění úkolů“, „a používá přitom pravomoci, která, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena“)**
(vypuštěno bylo „Při výkonu oprávnění a pravomoci podle zvláštních právních předpisů je veřejným činitelem také“)

(2) K trestní odpovědnosti a ochraně úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákona vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností.

(3) Úřední osoba cizího státu **nebo mezinárodní organizace** se za podmínek uvedených v odstavcích 1 a 2 považuje za úřední osobu podle trestního zákona, pokud tak stanoví mezinárodní smlouva. **(vypuštěno: „nebo jiný odpovědný pracovník státního orgánu, samosprávy, ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru“, a „vyhlášená“, kterou je Česká republika vázána“)**

Důvodová zpráva k § 127:

Pojem veřejného činitele, jenž pochází ještě z období komunistického státu, je nahrazen pojmem úřední osoba, který používají mezinárodní dokumenty a je obvyklý v zahraničních právních úpravách. Jinak z hlediska vymezení trestní odpovědnosti úřední osoby a její ochrany se v podstatě zachovávají znaky obsažené v platné úpravě, pouze s dílčími úpravami vyplývajícími z návaznosti na ostatní ustanovení osnovy. Osnova pouze doplňuje na základě Nařízení R(ES) č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže podle čl. 81 a 82 Smlouvy, výčet úředních osob o finančního arbitra a jeho zástupce a také o notáře při provádění úkonů v řízení o dědictví v postavení soudního komisaře. Mezi tyto osoby byl rovněž výslovně zařazen strážník obecní policie a zpřesněna byla také podmínka záležející ve výkonu pravomoci, nyní výslovně spojené s plněním úkolů státu nebo společnosti.

§ 128 (§ 89 odst. 19, odst. 20) **Insolvenční správce a insolvenční řízení**

(1) Insolvenčním správcem se rozumí i předběžný insolvenční správce, zástupce insolvenčního správce, oddělený insolvenční správce, zvláštní insolvenční správce;

postavení insolvenčního správce má i správce konkursní podstaty, předběžný správce konkursní podstaty, zvláštní správce konkursní podstaty, zástupce správce konkursní podstaty a vyrovnací správce. Insolvenčním správcem se rovněž rozumí osoba, kterou podle jiného právního předpisu insolvenční správce určil, aby jej zastupovala při výkonu jeho pravomoci stanovené jiným právním předpisem na území jiného státu, dále zahraniční insolvenční správce, zahraniční insolvenční správce pojišťovny nebo zajišťovny a osoba, kterou podle jiného právního předpisu zahraniční insolvenční správce nebo zahraniční insolvenční správce pojišťovny nebo zajišťovny jmenoval, aby mu pomáhala nebo jej zastupovala. (nahrazeno: „zvláštního“)

(2) Insolvenčním řízením se rozumí i konkursní a vyrovnací řízení. (nahrazeno: „řízení podle zákona o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) a řízení podle zákona o konkursu a vyrovnání“)

Důvodová zpráva k § 128:

Toto výkladové ustanovení vymezuje pojem insolvenčního správce a insolvenčního řízení, přičemž je v něm zohledněno také to, že i po nabytí účinnosti insolvenčního zákona jsou a ještě po několik let budou vzhledem k § 432 insolvenčního zákona vedena konkursní a vyrovnací řízení podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

§ 129 (§ 89 odst. 17)

Organizovaná zločinecká skupina
(nahrazuje „zločinné spolčení“)

Organizovaná zločinecká skupina je společenstvím více osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, která je zaměřena na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti. (nahrazeno: „zločinné spolčení“)

§ 130 (§ 89 odst. 10)

Návyková látka

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobivé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

Důvodová zpráva k § 129 a 130:

Pojmy organizovaná zločinecká skupina (dříve zločinné spolčení) a návyková látka jsou ve společných ustanoveních vykládány stejným způsobem, jak je vykládá platný trestní zákon a přistupuje k nim judikatura.

§ 131

Veřejná listina

(1) Veřejnou listinou se rozumí listina vydaná soudem České republiky, jiným orgánem veřejné moci nebo jiným subjektem k tomu pověřeným či zmocněným jiným

právním předpisem v mezích jeho pravomoci, potvrzující, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu nebo jiného subjektu, který listinu vydal, anebo osvědčující některou právně významnou skutečnost. Veřejnou listinou je i listina, kterou prohlašuje za veřejnou jiný právní předpis.

(2) Ochrana podle § 348 se poskytuje i veřejné listině vydané orgánem veřejné moci nebo jiným k tomu zmocněným subjektem cizího státu nebo orgánem mezinárodní organizace, pokud má podle mezinárodní smlouvy účinky na území České republiky.

Důvodová zpráva k § 131:

Osnova v návaznosti na trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348) definuje veřejnou listinu (§ 131) a rozšiřuje její ochranu na určité cizozemské veřejné listiny (odstavec 2). Její legální definice dosud v trestním zákoně chyběla a v praxi se v některých případech potýkala s nejasnostmi při výkladu tohoto pojmu.

§ 132

Obecně prospěšné zařízení

Obecně prospěšným zařízením se rozumí veřejné ochranné zařízení proti požáru, povodni nebo jiné živelní pohromě, obranné nebo ochranné zařízení proti leteckým a jiným podobným útokům nebo jejich následkům, ochranné zařízení proti úniku znečišťujících látek, zařízení energetické nebo vodárenské, podmořský kabel nebo podmořské potrubí, zařízení a sítě elektronických komunikací a koncová telekomunikační a rádiová zařízení, zařízení držitele poštovní licence, zařízení pro veřejnou dopravu, včetně součástí dráhy a drážních vozidel ve veřejné drážní dopravě a svislých zákazových nebo příkazových dopravních značek a dopravních značek upravujících přednost.

Důvodová zpráva k § 132:

Osnova novým způsobem definuje obecně prospěšné zařízení (§ 132) tak, aby pod tento pojem spadalo zařízení pro veřejnou dopravu, včetně zabezpečovacího zařízení na železničních přejezdech a svislých zákazových nebo příkazových dopravních značek, které nebyly dosud tímto ustanovením chráněny, ač tato ochrana je vzhledem k nebezpečí, které vzniká jejich odstraněním nebo poškozením či jiným podobným jednáním, nezbytná.

§ 133

Obydlí

Obydlím se rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející.

Důvodová zpráva k § 133:

Osnova v § 133 nově vymezuje pojem „obydlí“, a to jako „dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející“. Toto vymezení pokrývá tedy mimo obytných domů a bytů i obytné chaty, hotelové domy, ubytovny, vysokoškolské koleje apod., tedy veškeré prostory sloužící k bydlení lidí. Tento pojem klade důraz na faktický stav

bydlení, ať už jeho důvodem je jakýkoli titul, např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah, anebo i faktické bydlení na základě rodinných i jiných vztahů.

§ 134 (§ 89 odst. 13)

Věc a jiná majetková hodnota

(1) Věcí se rozumí i ovladatelná přírodní síla. Ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata, zpracované oddělené části lidského těla, peněžní prostředky na účtu a na cenné papíry, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného. (vypuštěno: „a ustanovení o nemovitostech i na byty a nebytové prostory“)

(2) Jinou majetkovou hodnotou se rozumí majetkové právo nebo jiná penězi ocenitelná hodnota, která není věcí a nevztahují se na ní ustanovení o věcech podle odstavce 1.

Důvodová zpráva k § 134:

Pojem věci a jiné majetkové hodnoty je v zásadě vykládán stejným způsobem, jak jej vykládá platný trestní zákon a přistupuje k němu judikatura, přičemž však bylo vzhledem k návrhu osnovy nového občanského zákoníku stanoveno, že ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata, zpracované oddělené části lidského těla (např. paruka z pravých vlasů), peněžní prostředky na účtu a na cenné papíry, nevyplývá-li z konkrétního ustanovení něco jiného.

§ 135 (§ 89 odst. 13)

Věc a jiná majetková hodnota náležející pachateli

Věc nebo jiná majetková hodnota náleží pachateli, jestliže ji v době rozhodnutí o ní vlastní, je součástí jeho majetku nebo s ní fakticky jako vlastník nebo majitel nakládá, aniž je oprávněný vlastník, majitel nebo držitel takové věci nebo jiné majetkové hodnoty znám.

Důvodová zpráva k § 135:

Osnova vymezuje i pojem věci a jiné majetkové hodnoty náležející pachateli tak, aby se nevztahovala jen na vlastníka věci, ale i na majitele a osobu, která s ní jako vlastník nebo majitel nakládá, aniž by skutečný vlastník, majitel nebo oprávněný držitel byl znám, což má význam zejména u trestu propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 70 odst. 2) a ochranného opatření zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 101 odst. 1).

§ 136

Spisy

Spisy se rozumí datové, zvukové a obrazové záznamy, vyobrazení a jiná znázornění, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného.

Důvodová zpráva k § 136:

Osnova nově vymezuje také pojem „spisy“, který vztahuje nejen k písemnostem, ale i k datovým, zvukovým a obrazovým záznamům, vyobrazením a jiným znázorněním, nevyplývá-li z jednotlivých ustanovení trestního zákona něco jiného, což má význam zejména u zabránění věci (srov. např. § 101).

§ 137 (§ 89 odst. 12)

Stanovení výše škody

Při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení věci v předešlý stav. **Přiměřeně se postupuje při stanovení výše škody na jiné majetkové hodnotě.**

§ 138 (§ 89 odst. 11)

Hranice výše škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty

(1) Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč, škodou nikoli malou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč, větší škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, značnou škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč.

(2) Částek uvedených v odstavci 1 se užije obdobně pro určení výše prospěchu, nákladů k odstranění následků poškození životního prostředí, hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.

§ 139 (§ 89 odst. 15)

Počítání času

Kde tento zákon spojuje s uplynutím určité doby nějaký účinek, nezapočítává se do ní den, kdy nastala událost určující její začátek.

Důvodová zpráva k § 137 až 139:

Stanovení výše škody, jakož i hranic výše škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí, hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty, dále počítání času jsou pak ve společných ustanoveních vykládány stejným způsobem, jak je vykládá platný trestní zákon a přistupuje k nim judikatura.

ČÁST DRUHÁ ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Hlava I

Trestné činy proti životu a zdraví

Důvodová zpráva k hlavě I – Trestné činy proti životu a zdraví– § 140 až 167:

Život a zdraví jednotlivce chrání osnova jako nejdůležitější společenskou hodnotu. Ochranu života obsahuje i ustanovení článku 6 Listiny základních práv a svobod, které zdůrazňuje, že každý má právo na život, a proto nikdo nesmí být zbaven života. Lidský život je hoděn ochrany již před narozením.

Trestní právo poskytuje ochranu proti úmyslným útokům proti životu a zdraví, ale i proti nedbalostním jednáním ohrožujícím nebo porušujícím život nebo zdraví. Osnova i systematicky odděluje ochranu života od ochrany zdraví a zařazuje příslušné trestné činy do samostatných dílů 1 a 2. Nově byly do této hlavy zařazeny i trestné činy, které chrání ohrožení života a zdraví osob individuálně neurčených (díl 3), některé další takové trestné činy jsou z hlediska jejich druhového objektu (velký rozsah nebezpečí ohrožující široký okruh zájmů přesahující ochranu života a zdraví) zařazeny do hlavy sedmé o trestných činech obecně nebezpečných. Dále jsou z hlediska chráněných zájmů zařazeny do této hlavy trestné činy proti těhotenství ženy (díl 4), neboť je třeba chránit nejen život člověka, ale i vznikající život, což Listina základních práv a svobod vyjadřuje v čl. 6 odst. 1 tím, že lidský život je hoděn ochrany již před narozením. V návaznosti na mezinárodní Úmluvu o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb. m. s.) a Dodatkový protokol k Úmluvě o lidských právech a biomedicíně o zákazu klonování lidských bytostí (č. 97/2001 Sb. m. s.) a navazující zákony byly do trestního zákoníku zařazeny trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány a lidským embryem a lidským genomem (díl 5).

Trestných činů, jejichž objektem je život nebo zdraví, anebo které způsobují takové následky na životě nebo na zdraví, je daleko více. Do první hlavy zvláštní části však byly zařazeny jen ty, u kterých je život nebo zdraví jediným nebo hlavním objektem trestného činu.

Díl 1

Trestné činy proti životu

§ 140 (§ 219 odst. 1, 2)

Vražda

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmáct let. **(nahrazeno: 15)**

(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

(3) Odnětím svobody na **patnáct až dvacet let** nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 **nebo 2** **(nahrazeno: 12, 15)**

- a) na dvou nebo více osobách,
- b) na těhotné ženě, **(původně: pod písm. d/)**
- c) na **dítěti mladším čtrnácti let, (nahrazuje: „osobu“ a „15“, původně pod písm. e/)**
- d) na **úřední osobě** při výkonu nebo pro výkon její pravomoci, **(nahrazuje:**

„veřejném činiteli“, původně pod písm. f/)

- e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
- f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- h) opětovně, (původně pod písm. c/)
- i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo (původně pod písm. b/)
- j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky. (původně pod písm. h/)

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 140:

Jako nejtěžší trestný čin proti životu osnova postihuje vraždu (§ 140). Pojem vraždy je tradičním pojmem trestního práva hmotného a rozumí se jím jednání (konání nebo opomenutí), kde úmysl pachatele (přímý nebo eventuální) se vztahuje jak k jednání, tak i k jeho následku. Míra úmyslného způsobení následku však nemusí být u všech vražd stejná, a proto osnova sankcionuje přísněji toho, kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení (dvanáct až dvacet let odnětí svobody), na rozdíl od případů, kdy pachatel jedná v náhlém hnutí mysli; jako privilegovaná skutková podstata k vraždě je pak navrhováno zabití, kdy pachatel jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení, strachu, úleku nebo zmatku anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Pokud jde o povahu rozmyslu na rozdíl od předchozího uvážení, pak spáchání trestného činu s rozmyslem je odlišením od afektu a podobných stavů, ale může jít i o velmi krátkou úvahu, při níž pachatel jedná uváženě, ale nikoli po předchozím uvážení. U předchozího uvážení jde naopak o situaci, kdy pachatel si předem, tj. před spácháním činu, zváží rozhodující okolnosti provedení činu a čin si z hlediska jeho provedení tzv. naplánuje. V obou těchto případech však musí pachatel alespoň vědět, že svým jednáním směřuje k usmrcení jiného a s takovým následkem musí být přinejmenším srozuměn (eventuální úmysl), byť rozmyšlení nebo předchozí uvážení bude zpravidla předcházet přímému úmyslu, kdy pachatel smrtelný následek chce (srov. § 15).

Ustanovení § 140 odst. 3 přejímá úpravu dosavadního § 219 odst. 2 platného trestního zákona s tím, že do jednotlivých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby doplňuje vraždu na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona; půjde tedy o případy podobné, kdy usmrcený poškozený plnil svou povinnost např. záchranáře, hasiče atd., směřující k záchraně života, ochraně zdraví nebo majetku dalších osob. Tzv. vraždu spáchanou na objednávku, kam patří zejména tzv. podnikatelské vraždy, bude třeba i nadále postihovat jako vraždu spáchanou z jiné zavrženíhodné pohnutky ve smyslu § 219 odst. 3 písm. j) platného trestního zákona.

Vysoká závažnost trestného činu vraždy podle § 140 odst. 3 vyžaduje možnost uložení výjimečného trestu v obou jeho formách nad 20 až do 30 let i na doživotí (§ 54).

§ 141 **Zabití**

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení, strachu, úleku nebo zmatku anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného, bude potrestán trestem odnětí svobody na tři léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na pět až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) na dvou nebo více osobách,**
- b) na těhotné ženě, nebo**
- c) na dítěti mladším čtrnácti let.**

Důvodová zpráva k § 141:

Návrh upravuje novou privilegovanou skutkovou podstatu zabití, která bude postihovat nižším trestem případy, při nichž pachatel jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení, strachu, úleku nebo zmatku anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného. Taková úprava je poměrně častá v zahraničních úpravách, aby byly od vraždy odlišeny případy typově společensky méně škodlivé (méně závažné). Srovnej k tomu např. úpravu čl. 113 švýcarského trestního zákoníku při jednání pachatele „v ospravedlnitelném silném hnutí myslí nebo pod silným duševním tlakem“. Podobnou privilegovanou skutkovou podstatu usmrcení „pod vlivem silného hnutí myslí omluvitelného okolnostmi“ zná i trestní zákoník Polska⁹⁾ Přihlíženo bylo i k úpravě rakouské, kde pod privilegovanou skutkovou podstatu zabití podle ustanovení § 76 trestního zákoníku spadají případy, kdy se pachatel nechal „strhnout k usmrcení jiného v silném, obecně pochopitelném hnutí myslí“. Po obdobné úpravě volá i naše teorie a praxe (srov. např. Musil, J.: Český trestní zákon potřebuje diferencovanější skutkovou podstatu úmyslného usmrcení. Trestní právo č. 10/2004, str. 10-14).

Dosavadní řešení v platném trestním zákoně vždy neodráží míru nebezpečnosti pachatele či morální zavrženíhodnosti jeho jednání, ale blíží se odpovědnosti za výsledek, tzn. za smrt člověka. Pachatelé tzv. situačních vražd, jež jsou mnohdy dílem tragického okamžiku, musejí podle platných českých předpisů počítat s trestním postihem podstatně tvrdším, než např. bezohlední pachatelé trestných činů vydírání, útisku, pohlavního zneužívání, týrání svěřené osoby, kuplířství či obchodování s lidmi. Pomineme-li aplikaci ustanovení o obecných polehčujících okolnostech či mimořádný postup ukládání trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby. Je zřejmé, že dosavadní základní skutková podstata trestného činu vraždy není s to, postihnout rozdíly mezi úmyslným usmrcením, k němuž došlo na základě tzv. viktimologického zavinění, kdy poškozený sám svým zavrženíhodným jednáním vytváří kriminogenní situaci, ale není s to vystihnout ani mnohdy zásadní rozdíly ve skutkových okolnostech co do plánovitosti vraždy či naopak spontánnosti smrtícího útoku (srov. k tomu i novou úpravu vraždy podle 140 odst. 1 a 2 návrhu). Z těchto důvodů osnova trestního zákoníku zavádí tuto novou skutkovou podstatu, která na tyto výtky, pokud jde o nejpodstatnější body, reaguje.

Sazba trestu odnětí svobody na tři léta až osm let je stanovena v základní skutkové podstatě stejná jako u další privilegované skutkové podstaty vraždy novorozeného dítěte matkou. Tato sazba odráží typovou společenskou škodlivost (závažnost) tohoto trestného činu.

⁹⁾ Viz čl. 148 § 4 polského trestního kodexu z roku 1997, v platném znění na <http://www.de-iure-pl.org/recht/strafrecht/text/4,2,44,PL,PL,.html>

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (na dvou nebo více osobách, na těhotné ženě nebo na dítěti mladším čtrnácti let) jsou stanoveny s přihlédnutím k obdobným okolnostem stanoveným u vraždy, ovšem s příslušným omezením tak, aby byly stanoveny na případy, u nichž je předpoklad, že se budou v praxi vyskytovat, přičemž je třeba je podstatně přísněji postihnout.

§ 142 (§ 220)

Vražda novorozence matkou

Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí při porodu nebo bezprostředně po něm své novorozené dítě, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až osm let. (vypuštěno: „hned“)

Důvodová zpráva k § 142:

Z platného trestního zákona přebírá trestní zákoník tradiční privilegovanou skutkovou podstatu vraždy novorozence matkou (§ 142), která se v praxi osvědčila.

§ 143 (§ 224)

Usmrcení z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (vypuštěno „těžkou újmu na zdraví“ /viz § 147/ (nahrazeno: 2)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. (nahrazeno: 6 měsíců, 5, vypuštěno: „peněžitý trest“)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že hrubě porušil zákony o ochraně životního prostředí nebo zákony o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo hygienické zákony. (nahrazeno: 3, 10, vypuštěno: „kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt více osob“, „předpis“)

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 3 smrt nejméně dvou osob. (vnější odst. 3 a 4 byly původně odst. 3, bylo vypuštěno „těžkou újmu na zdraví“, bylo nahrazeno „více osob“)

Důvodová zpráva k § 143:

Usmrcení z nedbalosti (§ 143) zvyšuje ochranu života tím, že na rozdíl od platného trestného činu ublížení na zdraví, který upravuje jak nedbalostní způsobení smrti, tak i těžké újmy na zdraví, upravuje samostatnou skutkovou podstatu pouze způsobení smrti a stanoví přísnější trest než za nedbalostní těžké ublížení na zdraví (§ 147). V souvislosti s tím osnova upřesňuje okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Pojem „usmrcení“ (oproti ostatním pojmům, např. „zabití“) lépe z hlediska chápání veřejnosti vyjadřuje skutečnost, že

smrt nastala v důsledku nedbalosti pachatele, čímž je lépe takové jednání odlišeno od vraždy (§ 140), zabití (§ 141) i od dalších úmyslných trestných činů s obdobným následkem, způsobeným z nedbalosti (těžké ublížení na zdraví podle § 145 odst. 3 a ublížení na zdraví podle § 146 odst. 4).

§ 144 (§ 230)

Účast na sebevraždě

(1) Kdo jiného pohne k sebevraždě nebo jinému k sebevraždě pomáhá, bude potrestán, došlo-li alespoň k pokusu sebevraždy, odnětím svobody až na tři léta. (vypuštěno „na šest měsíců“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti nebo na těhotné ženě.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let nebo na osobě stížené duševní poruchou. (nynější odst. 2 a 3 byly původně odst. 2, bylo vypuštěno „nebo duševně nedostatečně vyvinuté“)

Důvodová zpráva k § 144:

Základní skutková podstata trestného činu účasti na sebevraždě (§ 144) je ponechána beze změny. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou však rozlišeny tak, aby lépe vyjadřovaly typovou závažnost spáchaného činu, kdy je přísněji trestáno pohnutí nebo pomoc k sebevraždě osoby mladší než čtrnáct let nebo osoby stížené duševní poruchou.

Díl 2

Trestné činy proti zdraví

§ 145 (§ 222)

Těžké ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let. (nahrazeno: 2, 8)

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 (nahrazeno: 3, 10)

- a) na dvou nebo více osobách,
- b) na těhotné ženě,
- c) na dítěti mladším čtrnácti let,
- d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností, (původně: pod písm. a/)
- e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
- f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině,

- národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, (původně: pod písm. b/)
- g) opětovně, nebo
 - h) ze zavrženíhodné pohnutky.

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (nahrazeno: 10, vypuštěno „výjimečným trestem“ „nebo odst. 2“)

(4) Příprava je trestná.

§ 146 (§ 221)

Ublížení na zdraví

(1) Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (nahrazeno: „až na dvě“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) na těhotné ženě,
- b) na dítěti mladším čtrnácti let,
- c) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností, (původně: pod písm. a/)
- d) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání. (původně: pod písm. b/)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví. (nahrazeno: 3, „smrt“ /viz odst. 4/)

(4) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

Důvodová zpráva k § 145 a 146

Nejzávažnějším trestným činem proti zdraví je těžké ublížení na zdraví (§ 145), který se na jedné straně od vraždy liší tím, že úmysl pachatele zde směřuje k způsobení těžké újmy na zdraví (§ 122 odst. 2), zatímco u vraždy směřuje k usmrcení jiného, a na druhé straně od trestného činu ublížení na zdraví (§ 146), kde úmysl směřuje jen k ublížení na zdraví (§ 122 odst. 1), byť následkem u těžkého ublížení na zdraví a také u ublížení na zdraví může být také i smrt z nedbalosti (§ 145 odst. 3 a § 146 odst. 4). Ostatní okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou zde stanoveny obdobně jako u vraždy, byť s přihlédnutím k menší závažnosti těchto trestných činů. Úmysl získat majetkový prospěch nebo úmysl zakrýt nebo

usnadnit jiný trestný čin zde není vyjádřen jako zvlášť přitěžující okolnost, neboť v případě, že by pachatel ubližoval na zdraví v tomto úmyslu, byl by postižen pro trestný čin loupeže nebo jiný v úvahu přicházející trestný čin proti svobodě nebo majetkový trestný čin v jednočinném souběhu.

Obdobně jako u trestného činu vraždy (§ 140) se do jednotlivých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby doplňuje zvýšená ochrana poskytovaná svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, zdravotnickému pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo jinému, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona; půjde tedy o případy podobné, kdy poškozený plnil svou povinnost např. záchranáře, hasiče apod., směřující k záchraně života, ochraně zdraví nebo majetku dalších osob.

§ 147 (§ 224)

Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „smrt“ /viz § 143/)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až **čtyři** léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. **(nahrazeno: 5)**

(3) Kdo z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví **nejméně dvou** osob proto, že hrubě porušil **zákony** o ochraně životního prostředí nebo **zákony** o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo **hygienické zákony**, bude potrestán odnětím svobody na **dvě léta až osm** let. **(vypuštěno: „smrt více osob“ /viz § 148 odst.2/, nahrazeno „předpisy“ nahrazeno: 3, 10)**

§ 148 (§ 223)

Ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo z nedbalosti způsobí ublížení na zdraví **nejméně dvou osob** proto, že hrubě porušil **zákony** o ochraně životního prostředí nebo **zákony** o bezpečnosti práce nebo dopravy anebo **hygienické zákony**, bude potrestán odnětím svobody až na **tři léta**.

Díl 3

Trestné činy ohrožující život nebo zdraví

§ 149 (§ 259a)

Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení

(1) Kdo mučením nebo jiným nelidským a krutým zacházením v souvislosti s výkonem pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci působí jinému tělesné nebo duševní utrpení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. (změněn slovosled, upřesněn pojem jednotlivých orgánů (nahrazeno: 3)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 1 rok, 5)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako úřední osoba, (nahrazeno: „veřejný činitel“)
- b) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností,
- c) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- d) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami, nebo (původně: pod písm. b/)
- e) spáchá-li takový čin opětovně. (vypuštěno písm. c/ „páchá-li takový čin po delší dobu“)

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 10)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na těhotné ženě,
- b) spáchá-li takový čin na dítěti mladším čtrnácti let,
- c) spáchá-li takový čin zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 149:

Mezi trestné činy ohrožující život nebo zdraví byl především zařazen trestný čin mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), který byl dosud zařazen mezi trestné činy proti lidskosti (jeho forma, která patří mezi trestné činy proti lidskosti, byla zachována v ustanovení o trestném činu útoku proti lidskosti podle § 401), neboť sem ve své obecné podobě, kdy nejde o trestný čin proti lidskosti, patří, vzhledem k tomu, že mučení vždy ohrožuje lidské zdraví. Znění základní skutkové podstaty, až na zvýšení trestních sazeb, které je odůvodněno vzhledem k povaze a typové závažnosti tohoto trestného činu, nedoznalo oproti platné úpravě podstatných změn.

Pojem státního orgánu byl nahrazen přesnějším pojmem orgánu veřejné moci. Pojem orgánů veřejné moci používá např. Ústava České republiky [srov. čl. 87 odst. 1 písm. d) atd.] a zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů [srov. § 72 odst. 1

písm. a), § 76 odst. 1, § 82 odst. 2 písm. a) atd.], je v našem právním řádu jednoznačně vymezen. Srovnej k tomu náleží Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 229/1998, podle kterého jsou za orgány veřejné moci považovány orgány autoritativně rozhodující o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo nebo zprostředkovaně, přičemž veřejnou moc vykonává stát především prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní, a za určitých podmínek ji může vykonávat i prostřednictvím dalších subjektů. Kriteřiem pro určení, zda i jiný subjekt jedná jako orgán veřejné moci, je skutečnost, zda konkrétní subjekt rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob a tato rozhodnutí jsou státní mocí vynutitelná, nebo zda může stát do těchto práv a povinností zasahovat. Orgánem v právním slova smyslu je právnická osoba vykonávající svou činnost jako povinnost nebo kompetenci a je zřizována k trvalému a opakujícímu se výkonu činnosti. (Srov. i Ústavní soud ČSFR, Sbírka usnesení a náleží č. 1, Brno 1992, str. 11.).

V návaznosti na nové vymezení okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby u trestných činů proti životu a zdraví zde byly také doplněny tyto okolnosti zejména z hlediska předmětu útoku, motivace, pohnutky nebo způsobu provedení, které v praxi poměrně často přicházejí v úvahu a je třeba ho vzhledem k jeho závažnosti přísněji postihnout (spáchání činu opětovně, na těhotné ženě, osobě mladší čtrnácti let, zvláště surový nebo trýznivý způsob apod.).

§ 150 (§ 207)

Neposkytnutí pomoci

(1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na **dvě** léta. (nahrazeno: 1 rok)

(2) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví nebo vážného onemocnění, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na **tři** léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: 2)

§ 151 (§ 208)

Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku

Řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na **pět** let nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: 3)

Důvodová zpráva k § 150 a 151:

Vzhledem k tomu, že poskytnout pomoc člověku, který je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, vyplývá ze zásady humanizmu a vztahu člověka k člověku, kdy nikdo nemůže nečinně přihlížet tomu, že jiný lidský život je v nebezpečí, osnova pouze s terminologickými úpravami (doplnění pojmem „jiné vážné onemocnění“ v zájmu terminologického sjednocení s definicí vážné poruchy zdraví) přebírá osvědčené trestné činy

neposkytnutí pomoci ve všech jejich dosavadních formách (§ 150 a 151). V souvislosti s tím je však třeba upravit poměr trestních sazeb odnětí svobody s důrazem na ochranu lidského života a zdraví a odlišení jejich ochrany od ostatních chráněných zájmů, zejména majetkové povahy. Proto je jednání podle § 150 přísněji postihováno tak, aby se také přiblížilo postihu za neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku, který měl účast na dopravní nehodě, kde dokonce k trestní odpovědnosti postačí u účastníka dopravní nehody utrpění jakékoli újmy na zdraví.

§ 152 (§ 189)

Šíření nakažlivé lidské nemoci (nahrazeno: „choroby“)

(1) Kdo úmyslně způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „lidské choroby“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek,
- c) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.

(5) Příprava je trestná.

§ 153 (§ 190)

Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti

(1) Kdo z nedbalosti způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci u lidí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „lidské choroby“, vypuštěno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek,
- b) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.

- (3) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
 - b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3 proto, že hrubě porušil zákony na ochranu veřejného zdraví.

(5) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil předpisy na ochranu veřejného zdraví.

§ 154

Společné ustanovení

Vláda nařízením stanoví, co se považuje za nakažlivé lidské nemoci.

§ 155 (§ 226)

Ohrožení pohlavní nemocí

Kdo jiného vydá, byť i z nedbalosti, nebezpečí nákazy pohlavní nemocí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. (nahrazeno: „nákazy“, až na 6 měsíců)

§ 156 (§ 193)

Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (nahrazeno: „potřebami“)

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří úmyslně potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (vypuštěno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 1, 5)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek,
- c) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. (původně samostatná podmínka odst. 2 včetně „více osob nebo smrt“, což bylo nyní vypuštěno /viz odst. 3/)

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.

(5) Příprava je trestná.

§ 157 (§ 194)

Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem má na prodej nebo pro tento účel vyrobí anebo sobě nebo jinému opatří z nedbalosti potraviny nebo jiné předměty, jejichž požití nebo užití k obvyklému účelu je nebezpečné lidskému zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek,**
- b) poruší-li takovým činem důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo**
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo**
- b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) těžkou újmu na zdraví.**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 3 písm. a) proto, že hrubě porušil hygienické nebo jiné zákony týkající se takových potravin nebo předmětů.

(5) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob proto, že hrubě porušil hygienické nebo jiné zákony týkající se takových potravin nebo předmětů.

§ 158 (§ 225)

Rvačka

(1) Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. (nahrazeno: 6 měsíců)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena těžká újma na zdraví. (vypuštěno: „nebo smrt“ /viz odst. 3/)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena smrt.

Důvodová zpráva k § 152 až 158:

Také skutkové podstaty trestných činů šíření nakažlivé lidské nemoci (§ 152), šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti (§ 153), ohrožení pohlavní nemocí (§ 155), ohrožování

zdraví závažnými potravinami a jinými předměty (§ 156), ohrožování zdraví závažnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti (§ 157) a rvačky (§ 158) jsou přejímána pouze s drobnými úpravami týkajícími se zejména vymezení trestních sazeb a trestů v návaznosti na obecnou část trestního zákoníku a ostatní trestné činy zařazené v hlavě první.

Vymezení základních skutkových podstat trestných činů ohrožování zdraví závažnými potravinami a jinými předměty (§ 156) a ohrožování zdraví závažnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti (§ 157) je upřesněno tím, že zde bylo zdůrazněno, že se tak musí stát v rozporu s právními předpisy, aby nedocházelo ke kriminalizaci legálně prodávaného zboží.

U trestných činů šíření nakažlivé lidské nemoci (§ 152), šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti (§ 153), ohrožování zdraví závažnými potravinami a jinými předměty (§ 156) a ohrožování zdraví závažnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti (§ 157) jsou doplněny nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby vyjadřovaly obvyklé závažnější jednání s ohledem na okolnosti spáchání činu i na způsobený následek na zdraví lidí, které je třeba v návaznosti na základní skutkové podstaty přísněji postihnout.

Díl 4

Trestné činy proti těhotenství ženy

§ 159 (§ 228 odst. 3)

Nedovolené přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy

(1) Kdo bez souhlasu těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na ženě mladší osmnácti let,**
- b) spáchá-li takový čin za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy,**
- c) spáchá-li takový čin zneužívaje tísně nebo závislosti těhotné ženy,**
- d) spáchá-li takový čin opětovně, nebo**
- e) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví.**

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 159:

Potrat je nepochybně jev sociálně patologický, neboť znamená smrt klíčícího života a ohrožení zdraví těhotné ženy. Podle převládajícího názoru však nelze potraty vymýtit ani nejpřísnějšími tresty, neboť taková trestní politika uplatňovaná v minulosti způsobila větší zlo, než je to, jemuž měla zabránit. Čím přísnější jsou trestní sazby, kterými zákon za provedení potratu hrozí, tím jsou zpravidla dražší nelegálně odborně provedené potraty, a proto se ženy uchylují k pokoutním anděličkářům nebo se snaží „pomoci si samy“, a mnohdy na to doplácí svým životem nebo těžkým poškozením zdraví. Osnova navazuje na platný zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušování těhotenství, a prováděcí vyhlášku k tomuto zákonu

pod č. 75/1986 Sb., které stanoví přípustný způsob umělého přerušení těhotenství na žádost těhotné ženy nebo ze zdravotních důvodů. Připuštění legálního přerušení těhotenství není v rozporu s mezinárodními dokumenty o ochraně lidských práv ani s Úmluvou o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.). Také z čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod nelze dovozovat nepřipustnost legálních potratů.

Osnova v podstatě ve stejném rozsahu jako dosud chrání i vznikající život, a to prostřednictvím ochrany těhotenství ženy proti jakýmkoli zásahům vůči ní směřujícím k nelegálnímu přerušení těhotenství. Skutkové podstaty jsou pak formulovány tak, aby logicky vyjadřovaly odstupňování ochrany z hlediska chráněného zájmu na počínajícím lidském životě a současně i zdraví matky. Proto na prvním místě postihuje nedovolené přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), včetně příslušných zvlášť přitěžujících okolností (na ženě mladší osmnácti let, spáchání činu za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy, při zneužití tísně nebo závislosti, opětovně atd.), přičemž nejpřísněji pak osnova trestá způsobení těžké újmy zejména dvou osob nebo smrti (odst. 3), resp. smrti dvou osob (odst. 4). Takový následek je možno způsobit při pokračování v trestném činu (§ 116) nebo při naplnění přitěžující okolnosti, kdy se pachatel dopustí takového činu opětovně [odst. 2 písm. d)].

§ 160 (§ 228 odst. 1, 2)

Nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy

(1) Kdo se souhlasem těhotné ženy uměle přeruší její těhotenství jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „zákoných předpisů“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na ženě mladší osmnácti let,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, (původně pod písm.a/)
- c) páchá-li takový čin soustavně, nebo (původně pod písm.b/)
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. (původně pod písm.c/, vypuštěna „smrt“ /viz odst. 3/)

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nejméně dvou osob.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 160:

Dalším trestným činem je nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy (§ 160), který také obsahuje obdobně vymezené okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (na ženě mladší osmnácti let, získání značného prospěchu, soustavné páčání činu, zejména u tzv. andělíčkářů, či způsobení těžké újmy na zdraví). Také zde je nejpřísněji trestné způsobení těžké újmy zejména dvou osob nebo smrti (odst. 3), resp. smrti dvou osob (odst. 4).

§ 161 (§ 227)

Pomoc těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství

- (1) Kdo těhotné ženě pomáhá k tomu, aby (vypuštěno: „nebo jí svede“ /viz § 162/)
- své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
 - jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství, (nahrazeno: „zákonných předpisů“)
- bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 1 rok)

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči ženě mladší osmnácti let, nebo
- přispěje-li takovým činem k těžké újmě na zdraví u těhotné ženy.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, přispěje-li činem uvedeným v odstavci 1 k smrti těhotné ženy.

§ 162 (§ 227)

Svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství

- (1) Kdo svádí těhotnou ženu k tomu, aby (vypuštěno: „pomáhá“ /viz § 161/)
- své těhotenství sama uměle přerušila, nebo
 - jiného požádala nebo jinému dovolila, aby jí bylo těhotenství uměle přerušeno jinak než způsobem přípustným podle zákona o umělém přerušení těhotenství, (nahrazeno: „zákonných předpisů“)
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (nahrazeno: 1 rok)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 1 rok)

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči ženě mladší osmnácti let,
- spáchá-li takový čin zneužívaje tísně nebo závislosti těhotné ženy, nebo
- přispěje-li takovým činem k těžké újmě na zdraví u těhotné ženy. (nahrazeno: „způsobí-li“, vypuštěno: „smrt“ /viz odst. 3/)

(3) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, přispěje-li činem uvedeným v odstavci 1 k smrti těhotné ženy.

§ 163 (§ 229)

Společné ustanovení

Těhotná žena, která své těhotenství sama uměle přeruší nebo o to jiného požádá nebo mu to dovolí, není pro takový čin trestná, a to ani podle ustanovení o návodci a pomocníkovi.

Důvodová zpráva k § 161 až 163:

Ještě mírněji než nedovolené přerušení těhotenství se souhlasem těhotné ženy osnova postihuje pomoc těhotné ženě k umělému přerušení těhotenství (§ 161) a svádění těhotné ženy k umělému přerušení těhotenství (§ 162). Tyto formy součinnosti jsou zde povýšeny na pachatelství, neboť těhotná žena se sama trestného činu nedopouští, a proto by nebylo možné tyto aktivity postihnout jako účastenství (§ 163).

Díl 5

Trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem

§ 164

Neoprávněné odebrání tkání a orgánů

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem provede jinému z jeho těla odběr tkáně, buňky nebo orgánu, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v rozporu s jiným právním předpisem pro sebe nebo pro jiného opatří, zprostředkuje, nabídne, doveze, vyveze nebo proveze odebranou lidskou tkáň, buňku nebo odebraný lidský orgán z těla živého člověka, anebo s takovou tkání, buňkou nebo orgánem jinak nakládá.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na dítěti,
- b) spáchá-li takový čin za použití násilí, pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy,
- c) spáchá-li takový čin zneužívaje tísně nebo závislosti,
- d) spáchá-li takový čin na nejméně dvou osobách,
- e) spáchá-li takový čin opětovně,
- f) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny,
- g) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo
- h) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na dítěti mladším čtrnácti let,
- b) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,
- c) způsobí-li takovým činem smrt, nebo
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

§ 165 (§ 209a)

Nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány (vypuštěno „s buňkami“)

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem provede z těla mrtvého člověka odběr tkáně, buňky nebo orgánu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno „zvláštními“ a plurál)

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu obohatit sebe nebo jiného nakládá s odebranou lidskou tkání, buňkou nebo odebraným lidským orgánem v rozporu s jiným právním předpisem. **(nahrazeno „zvláštními“ a plurál)**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 opětovně,
- b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo
- c) získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let **nebo propadnutím majetku** bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 **pro sebe nebo pro jiného** prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

Důvodová zpráva k § 164 a 165:

Tyto trestné činy byly do osnovy zařazeny v návaznosti na mezinárodní Úmluvu o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb. m. s.) a Dodatkový protokol k Úmluvě o lidských právech a biomedicíně o zákazu klonování lidských bytostí (č. 97/2001 Sb. m. s.) a navazující zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon). V současné době je v rámci Evropské unie připravováno Rámcové rozhodnutí Rady o aproximaci legislativy týkající se obchodování s lidskými orgány a tkáněmi. Z těchto dokumentů vyplývá nutnost náležitě trestněprávně postihovat neoprávněné odebrání tkání, buněk a orgánů z těla živého člověka (§ 164), kdy se jeví dosavadní přístup postihu v rámci obecných skutkových podstat proti životu a zdraví jako nevhodný a nedostatečně účinný, zvláště pokud by byl páchan v rámci organizované skupiny. Pokud jde o neoprávněné odbírání tkání, buněk a orgánů z těla mrtvého člověka (§ 165) přebírá osnova v podstatě beze změny dosavadní úpravu (§ 209a platného trestního zákona).

§ 166

Odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem jinému nebo pro jiného nabídne, slíbí nebo poskytne úplatu za odběr tkáně nebo orgánu z jeho těla nebo za provedení transplantace, bude potrestán odnětím svobody až na pět let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s odběrem tkáně nebo orgánu nebo s provedením transplantace pro sebe nebo pro jiného žádá, přijme nebo si dá slíbit úplatu v rozporu s jiným právním předpisem.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) dojde-li v souvislosti s takovým činem k těžké újmě na zdraví, nebo
- c) je-li takový čin spáchán vůči dítěti.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,
- b) dojde-li v souvislosti s takovým činem k smrti, nebo
- c) spáchá-li takový čin vůči dítěti mladšímu čtrnácti let.

Důvodová zpráva k § 166:

Nově se pak upravuje trestný čin odběru tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu (§ 166), a to s ohledem na jeho povahu mimo klasické úplatkářství. Tato skutková podstata navazuje na čl. 21 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb. m. s.), podle kterého lidské tělo a jeho části nesmí být jako takové zdrojem finančního prospěchu.

§ 167 (§ 209b)

Nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem

- (1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem (nahrazeno: „zvláštním“)
- a) použije pro výzkum lidské embryo nebo větší množství lidských embryonálních kmenových buněk nebo jejich linií, (původně pod písm. b/)
 - b) doveze nebo vyveze lidské embryo nebo větší množství lidských embryonálních kmenových buněk nebo jejich linií, nebo (původně pod písm. c/)
 - c) přeneše lidský genom do buněk jiného živočišného druhu nebo naopak, (původně pod písm. e/, text původního písm. a/ vypuštěno, viz odst. 2 písm. a/ bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán,

- a) kdo provádí zákroky směřující k vytvoření lidského embrya pro jiný účel než pro přenesení do ženského organismu, (původně pod písm. a/ v odst. 1)
- b) kdo přeneše vytvořené lidské embryo do dělohy jiného živočišného druhu, nebo (původně pod písm. d/ odst. 1)
- c) kdo během výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách provádí s těmito buňkami manipulace směřující k vytvoření nového lidského jedince (reprodukční klonování). (původně pod písm. f/ odst. 1)

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (původní odst. 2 ,nahrazeno: 1 rok, 3 léta)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin opětovně, nebo
- c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (původní odst. 3 ,nahrazeno: 3, 8)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 167:

Trestný čin nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem byl do osnovy převzat z nedávno novelizované právní úpravy platného trestního zákona, a to v návaznosti na mezinárodní Úmluvu o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb. m. s.), a to článek 18, který výslovně stanoví, že pokud je zákonem umožněno provádět výzkum na embryích in vitro, musí být také zákonem zajištěna odpovídající ochrana embrya, a dále článek 13 této úmluvy, podle něhož lze zásah směřující ke změně lidského genomu provádět pouze pro preventivní, diagnostické nebo léčebné účely, a to pouze tehdy, pokud není jeho cílem jakákoliv změna genomu některého z potomků. Dále tento článek výslovně zakazuje vytváření embryí pro výzkumné účely. V neposlední řadě tento trestný čin navazuje i na Dodatkový protokol k Úmluvě o lidských právech a biomedicíně o zákazu klonování lidských bytostí (č. 97/2001 Sb. m. s.). Podle jeho článku 1. je „nepřípustný každý zákrok, jehož účelem je vytvořit lidskou bytost, která je geneticky shodná s jinou lidskou bytostí, živou či mrtvou“ (reprodukční klonování).

Hlava II

Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (vypuštěno a lidské důstojnosti)

Důvodová zpráva k hlavě II – Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství – § 168 až 184:

Hlava druhá, která zahrnuje trestné činy proti svobodě (díl 1) a trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství (díl 2), poskytuje trestněprávní ochranu nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí zaručené v článku 7 Listiny základních práv a svobod, osobní svobodě chráněné v článku 8 Listiny základních práv a svobod, přičemž zajišťuje také ochranu proti nuceným pracím a službám ve smyslu článku 9 Listiny základních práv a svobod, ochranu osobnosti podle čl. 10 Listiny základních práv a svobod, ochranu nedotknutelnosti obydlí podle článku 12 Listiny základních práv a svobod, ochranu listovního tajemství podle článku 13 Listiny základních práv a svobod, jakož i svobodu pohybu a pobytu podle čl. 14 Listiny základních práv a svobod, a v neposlední řadě zajišťuje také svobodu myšlení, svědomí, náboženského vyznání a bezvěrectví ve smyslu článků 15 a 16 Listiny základních práv a svobod, jakož i ochranu práva shromažďovacího a práva sdružovacího vymezených v člancích 19 a 20 Listiny základních práv a svobod.

Zařazením trestných činů obchodování s lidmi (§ 168) a zbavení osobní svobody (§ 170) do oddílu prvního této hlavy plní Česká republika i mezinárodní závazek vyplývající z Mezinárodní úmluvy o otroctví (č. 165/1930 Sb.) i některých dalších úmluv jako např. o širém moři (č. 92/1964 Sb.), o odstranění otroctví, obchodu s otroky a institucí a praktik podobných otroctví (nebyla publikována ve Sbírce zákonů), Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 19. července 2002 o potírání obchodování s lidmi (2002/629/JVV), jakož i z mezinárodních dokumentů o lidských právech (srov. čl. 4 Všeobecné deklarace lidských práv, čl. 8 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech – č. 120/1976 Sb. a čl. 4 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod – č. 209/1992 Sb.). Těmito trestnými činy, pokud jde o děti, a trestným činem svěření dítěte do moci jiného (§ 169), je naplňována Úmluva o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.). Trestným činem braní rukojmí podle § 174 je provedena Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (č. 36/1988 Sb.).

Díl 1
Trestné činy proti svobodě

§ 168 (§ 232a)
Obchodování s lidmi

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá dítě, aby ho bylo jiným užito **(nahrazeno: „osoba mladší osmnácti let“)**

- a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
- b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jeho těla,
- c) k službě v ozbrojených silách,
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo **(původně písm. b/)**
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo **kdo kořistí z takového jednání, (původně písm. c/)**
bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo jinou osobu než uvedenou v odstavci 1 za použití násilí, pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy nebo lsti anebo zneužívaje jejího omylu, tísně nebo závislosti, přiměje, zjedná, najme, zláká, svede, dopraví, ukryje, zadržuje nebo vydá, aby jí bylo jiným užito **(nahrazeno: „jiného“)**

- a) k pohlavnímu styku nebo k jiným formám sexuálního zneužívání nebo obtěžování anebo k výrobě pornografického díla,
- b) k odběru tkáně, buňky nebo orgánu z jejího těla,
- c) k službě v ozbrojených silách,
- d) k otroctví nebo nevolnictví, nebo **(původně písm. b/)**
- e) k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, anebo **(původně písm. c/)**
kdo kořistí z takového jednání.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti,
- c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu, aby jiného bylo užito k prostituci.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 těžkou újmu na zdraví, **(vypuštěno: „smrt /viz odst. 5/nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Odnětím svobody na deset až šestnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt.

(6) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 168:

Trestný čin obchodování s lidmi (§ 168) vznikl úpravou a rozšířením dosavadního trestného činu obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku s přihlédnutím k Rámcovému rozhodnutí Rady Evropské unie ze dne 19. července 2002 o potírání obchodování s lidmi (2002/629/JVV) a rámcovému rozhodnutí Rady EU o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii (2004/68/JHA) – srov. zejména čl. 2 písm. a), b) a čl. 5 odst. 2 písm. a), b), c). Toto rámcové rozhodnutí navazuje na Společnou akci Rady č. 97/154/JVV ze dne 24. února 1997, o opatřeních v boji proti obchodování s lidmi a pohlavnímu zneužívání dětí. Obchodování s lidmi je spojeno se závažným porušováním základních lidských práv a lidské důstojnosti a zahrnuje takové kruté praktiky, jako jsou zneužívání a podvádění bezbranných osob, používání násilí, pohrůžek, nátlaku a otroctví spojeného se zadlužením. Rozhodující krok k mezinárodní spolupráci v této oblasti představuje protokol OSN o prevenci, potírání a trestání obchodu s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, kterým se doplňuje Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, dále též doporučení Výboru ministrů Rady Evropy č. 11 z roku 2000, o postupu proti obchodování s lidmi – R(2000) 11 – nezávazné doporučení, týkající se též ČR, č. 16 z roku 2001, o prevenci sexuálního vykořisťování dětí – R(2001) 16 – nezávazné doporučení, týkající se též ČR.

Skutková podstata obchodování s lidmi implementuje všechny požadavky těchto mezinárodních dokumentů, přičemž rozlišuje obchodování s dětmi (osobami mladšími osmnácti let (odstavec 1), které je postihováno v každém případě, i když nebylo použito násilí, pohrůžky násilí nebo lsti, ani zneužití omylu, tísně nebo závislosti, neboť děti jsou bezbrannější než dospělí, a proto hrozí u nich větší nebezpečí, že se stanou obětí obchodu s lidmi, a obchodování s osobami staršími osmnácti let, u nichž se trestní postih váže právě na použití násilí, pohrůžky násilí nebo lsti, anebo zneužití omylu, tísně nebo závislosti. V obou případech není ve smyslu této úpravy a v návaznosti na uvedené mezinárodní dokumenty relevantní souhlas osoby, která je předmětem takového obchodování, a proto i v případě, že poškozená osoba dala k jednání pachatele souhlas, je pachatel trestný ve smyslu tohoto ustanovení.

Znění, již s ohledem na shora uvedené mezinárodní dokumenty, není formulováno jen pokud jde o přeshraniční obchodování (z ciziny nebo do ciziny), ale zcela obecně, a proto se vztahuje i na vnitrostátní obchodování s lidmi. Tím toto ustanovení reaguje na situaci, že Česká republika je v rámci organizovaného zločinu zdrojovou, cílovou i tranzitní zemí pro obchodování s lidmi. Nová skutková podstata postihuje pouze obchod s lidmi, za účelem jejich vykořisťování v ní uvedenými formami, nikoli samotné vykořisťování, které je postižitelné podle obecných ustanovení.

Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u obchodování s lidmi jsou stanoveny tak, aby byly přísněji postiženy především případy užití lidí, s nimiž je obchodováno pro prostituci, což je klasický případ obchodování především se ženami a dětmi, také případy organizování obchodu s lidmi ze strany organizovaného zločinu, dále způsobení nebezpečí těžké újmy na zdraví nebo smrti, příp. způsobení takového následku, snaha získat značný prospěch nebo prospěch velkého rozsahu.

§ 169 (§ 216a)

Svěření dítěte do moci jiného

(nahrazuje obchodování s dětmi, které je zčásti obsaženo v § 168)

(1) Kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. (původně písm. b/)

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (původně jednotný text rozdělen do písm.)

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech. (vypuštěno: „těžkou újmu na zdraví“ viz shora odst. 2 písm. b/, „jiný zvlášť závažný následek“)

Důvodová zpráva k § 169:

Vzhledem k obecnému vymezení skutkové podstaty obchodování s lidmi tak, že se vztahuje i na obchodování s dětmi za některým účelem vymezeným v § 168 odst. 1, byla skutková podstata obchodování s dětmi zúžena jen na svěřením dítěte do moci jiného (§ 169) za účelem adopce nebo za jiným obdobným účelem (např. k pěstounské péči), neboť tato skutková podstata je privilegovanou skutkovou podstatou k ustanovení § 168, které zajišťuje podstatně přísnější postih obchodování s dětmi pro některý z účelů uvedených v odstavci 1 písm. a) až e). Tomu pak odpovídá i podstatně nižší sazba trestu odnětí svobody, včetně příslušných zvlášť přitěžujících okolností, v kterých je postihováno především spáchání členem organizované skupiny, popř. působící ve více státech, způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti a také úmysl získat značný prospěch nebo prospěch velkého rozsahu.

§ 170 (§ 232)

Zbavení osobní svobody

(1) Kdo jiného bez oprávnění uvězní nebo jiným způsobem zbaví osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let. (nahrazeno: 3)

(2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatele potrestán, (původně jednotný text rozdělen do písm.)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- c) způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy,
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo
- e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. (vypuštěna „smrt“ viz odst. 3/, „jiný zvlášť závažný následek“)

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(4) Příprava je trestná.

§ 171 (§ 231)

Omezování osobní svobody

(1) Kdo jinému bez oprávnění brání užívat osobní svobody, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu usnadnit jiný trestný čin.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- c) způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy,
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo
- e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, **(původně jednotný text rozdělen do písm.)**

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo **(vypuštěno: „těžkou újmu na zdraví“ viz shora odst. 3 písm. b/, „jiný zvlášť závažný následek“)**
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 170 a 171:

Na trestný čin obchodování s lidmi navazuje trestný čin zbavení osobní svobody (§ 170), který osnova, pokud jde o základní skutkovou podstatu, přejímá beze změny. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby v souladu s obdobnými trestnými činy doplňuje o spáchání takového trestného činu členem organizované skupiny, spácháním činu na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, snahou získat značný prospěch nebo prospěch velkého rozsahu atd. Také u trestného činu omezování osobní svobody (§ 170) osnova jen doplnila obdobné zvlášť přitěžující okolnosti, jako u trestného činu zbavení osobní svobody tak, aby tyto trestné činy v tomto směru na sebe navazovaly.

§ 172 (§ 233)

Zavlečení **(vypuštěno „do ciziny“)**

(1) Kdo jiného **lstí, násilím nebo hrozbou násilí nebo jiné újmy** zavleče do ciziny, **nebo ho přiměje, aby se do ciziny odebral, nebo ho odvrací od návratu z ciziny,** bude potrestán odnětím svobody na **dvě** léta až osm let. **(nahrazeno: 3)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo jiného lstí, násilím nebo hrozbou násilí nebo jiné újmy zavléče z ciziny do České republiky, nebo ho přiměje, aby se do České republiky odebral, nebo ho odvrací od návratu z České republiky.

- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,**
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - c) způsobí-li takovým činem fyzické nebo psychické útrapy,
 - d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo **(původně písm. c/, vypuštěna „smrt“ viz odst. 4/, „jiný zvlášť závažný následek“)**
 - e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

- (4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán,**
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 172:

Zavlečení (§ 172 se oproti stávajícímu znění upravuje tak, aby postihovalo nejen zavlečení do ciziny, ale i zavlečení z ciziny do České republiky, přičemž se rozšiřují obě samostatné základní skutkové podstaty (odst. 1 a 2) také o odvracení osoby od toho, aby místo svého pobytu opustila a odjela do jiného státu. Takového jednání se dopouštěli jak nacisté, tak i komunisté zejména vůči nepřátelům těchto režimů. Toto ustanovení svým novým zněním důsledně provádí článek 14 Listiny základních práv a svobod, z kterého vyplývá, že svoboda pohybu a pobytu je zaručena, a proto každý, kdo se oprávněně zdržuje na území České republiky, má právo svobodně je opustit, a stejně tak i každý občan České republiky má právo na svobodný vstup na její území, přičemž občan nemůže být nucen k opuštění své vlasti, a dále i článek 12 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.), podle něhož každý může svobodně opustit kteroukoli zemi, i svou vlastní, a nikdo nesmí být svévolně zbaven práva vstoupit do vlastní země. Rovněž dítě má taková práva, a proto podle článku 11 Úmluvy o právech dítěte (č. 104/1991 Sb.) jsou smluvní strany povinny činit opatření k boji proti nezákonnému přemísťování dětí do zahraničí a proti jejich nenavrácení zpět. Rovněž i u této skutkové podstaty byly doplněny obdobné zvlášť přitěžující okolnosti jako u trestných činů zbavení nebo omezování osobní svobody, neboť zavlečení je speciálním těžkým případem omezování osobní svobody.

§ 173 (§ 234)

Loupež

(1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

- (2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,**
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, **(vypuštěno: „značná škoda“)**

viz. písm. c/

- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

(3) Odnětím svobody na **osm** až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu. **(nahrazeno: 10, vypuštěno: „nebo výjimečným trestem“, „nebo smrt“ viz odst. 4)**

(4) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 173

Přísný postih vyžaduje též loupež (§ 173), která znamená násilný zásah do svobody rozhodování člověka spojený s úmyslem zmocnit se cizí věci. Také u této skutkové podstaty se rozšiřují okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby a to především v návaznosti na spáchání trestných činů vlastizrady, teroristického útoku nebo teroru, kdy si pachatelé plánující takový trestný čin velmi často opatřují loupeží zbraně, výbušniny, ale i peníze nebo jiné předměty, které pak mají sloužit nebo slouží k spáchání takového zvláště závažného zločinu.

§ 174 (§ 234a)

Braní rukojmí

(1) Kdo se zmocní rukojmí a hrozí, že ho usmrtí anebo že mu způsobí újmu na zdraví nebo jinou vážnou újmu, s cílem donutit jiného, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až **deset** let. **(nahrazeno: 8)**

(2) Odnětím svobody na **pět** až **dvanáct** let bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 3, 10)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) je-li při takovém činu rukojmím **dítě**, **(nahrazeno: „osoba mladší než 18 let“)**
- c) je-li při takovém činu rukojmími více osob,
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo
- e) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (nahrazeno: 15, obsahově, bez „výjimečného trestu“, jde původně o 3 odst.)

(5) Příprava je trestná.

§ 175 (§ 235)

Vydírání

(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem. (nahrazeno: až na léta 3)

- (2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
 - b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
 - c) spáchá-li takový čin se zbraní,
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu, (vypuštěno: „těžká újma na zdraví“ viz odst. 3)
 - e) spáchá-li takový čin na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo
 - f) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

- (3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312), nebo
 - c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu. (vypuštěno: „uvedeným v odst. 1“)

(4) Odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (nahrazeno: 10, 15, vypuštěno: „nebo výjimečným trestem“)

(5) Příprava je trestná.

§ 176 (§ 236)

Omezování svobody vyznání

- (1) Kdo násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné újmy
- a) nutí jiného k účasti na náboženském úkonu,
 - b) zdržuje jiného bez oprávnění od takové účasti, nebo
 - c) jinému v užívání svobody vyznání jinak brání,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (nahrazeno: 1 rok)

- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
- a) na nejméně třech osobách, nebo
 - b) se zbraní.

§ 177 (§ 237)

Útisk

(1) Kdo jiného nutí, zneužívá jeho tísně nebo závislosti, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: až na 6 měsíců)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 174 až 177

Trestný čin braní rukojmí (§ 174) provádí Mezinárodní úmluvu proti braní rukojmí (č. 36/1988 Sb.). Osnova s ohledem na jeho povahu a s přihlédnutím k dalším trestným činům proti svobodě zpřisňuje jeho postih v základní i kvalifikované skutkové podstatě (odst. 1 a 2) tak, aby odpovídal postihu za trestný čin loupeže a doplňuje i obdobným způsobem okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Obdobným způsobem upravuje i trestné činy vydírání (§ 175) a útisku (§ 177), které subsidiárně také chrání především volnost rozhodování.

U trestného činu omezování svobody vyznání (§ 176) je podle osnova trestné takové jednání, i bylo-li činěno jen pohrůzkou jiné újmy (nikoli „těžké“), neboť omezování svobody vyznání jako jednoho ze základních lidských práv se v praxi děje i „subtilnějšími“ metodami než fyzickým násilím či jeho hrozbou. Různé formy psychologického nátlaku jsou typické např. pro činnost patologických sekt, přičemž si lze rovněž představit takový nátlak omezující právo na vyznání v zařízeních, v nichž je omezena osobní svoboda (věznice, diagnostické ústavy nebo ústavy pro výkon zabezpečovací detence apod.). Dále jsou v tomto ustanovení doplňovány některé okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby – spáchání tohoto činu nejméně na třech osobách nebo se zbraní.

§ 178 (§ 238)

Porušování domovní svobody

(1) Kdo neoprávněně vnikne do **obydlí** jiného nebo tam neoprávněně setrvává, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. **(nahrazeno: „domu nebo bytu“, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, užíje-li při činu uvedeném v odstavci 1 násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí nebo překoná-li překážku, jejímž účelem je zabránit vniknutí.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, jestliže užíje při činu uvedeném v odstavci 1 násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí a takový čin spáchá se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami.

§ 179 (§ 238a)

Porušování svobody sdružování a shromažďování

(1) Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy omezuje ve výkonu jeho sdružovacího nebo shromažďovacího práva, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo **zákazem činnosti. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Kdo se v souvislosti se shromážděním, které podléhá oznamovací povinnosti, násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí protivi pořádkovým opatřením svolavatele nebo určených pořadatelů takového shromáždění, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

Důvodová zpráva k § 178 a 179:

U trestného činu porušování domovní svobody (§ 178) osnova přebírá platné znění pouze s nahrazením pojmu „dům nebo byt“ nově v zákoně definovaným pojmem „obydlí“ (§ 133), který je pojmem, jenž osnova používá ve stejném smyslu i v jiných ustanoveních (srov. § 60 nebo § 199). Toto upřesnění nebude znamenat změnu v rozsahu trestní odpovědnosti za tento trestný čin, neboť pojem „dům nebo byt“ byl v praxi extenzivně vykládán ve smyslu nově definovaného obydlí (viz č. 32/1974, 1/1980 a 36/1988 Sb. rozh. tr.).

Zcela beze změny oproti platné právní úpravě osnova upravuje trestný čin porušování svobody sdružování a shromažďování (§ 179), jehož znění se v praxi osvědčuje a není proto důvod přistupovat k jeho změně.

Díl 2

Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství

§ 180 (§ 178)

Neoprávněné nakládání s osobními údaji

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, neoprávněně **zveřejní**, sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí osobní údaje, které byly o jiném shromážděné v souvislosti s výkonem veřejné moci a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „správy“, vypuštěno : „peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z nedbalosti, poruší **státem uloženou nebo uznanou povinností** mlčenlivosti tím, že **neoprávněně zveřejní**, sdělí nebo zpřístupní **třetí osobě** osobní údaje získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. **(změněn slovosled, nahrazeno „právním předpisem stanovenou“)**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,**

- b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
 - c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
 - d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
- (vypuštěno: v písm. a/ „způsobí-li činem uvedeným v odst. 1 nebo 2 vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, již se údaj týká“ - je částečně obsaženo nyní v odst. 2/, a v písm. c/ „spáchá-li čin uvedený v odst. 1 nebo 2 porušením povinností vyplývajících z jeho povolání, zaměstnání nebo funkce“)**

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 180:

Dosavadní trestný čin neoprávněného nakládání s osobními údaji je zcela nově formulován tak, aby jeho znění pokrylo všechny údaje, které zahrnují i důležité údaje o osobních poměrech jiného, které o něm byly shromážděny nejen v souvislosti s výkonem veřejné správy, ale celé veřejné moci (např. soudnictví apod.). Odstavec druhý trestného činu neoprávněného nakládání s údaji (§ 180) pak chrání osobní a věcné údaje, které pachatel získal v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce, před jejich neoprávněným zveřejněním, sdělením nebo zpřístupněním třetí osobě při porušení státem uložené nebo uznané povinnosti mlčenlivosti. Zásadním způsobem u tohoto trestného činu osnova doplňuje i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby byly přísněji postiženy závažnější formy takového jednání.

§ 181 § 209)

Poškození cizích práv

(1) Kdo jinému způsobí vážnou újmu na právech tím, že

- a) uvede někoho v omyl, nebo
 - b) využije něčího omylu,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému značnou újmu na právech,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) vydává-li se při takovém činu za úřední osobu. (nahrazeno: „veřejného činitele“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 jinému újmu na právech velkého rozsahu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 181:

U trestného činu poškození cizích práv (§ 181) jsou pouze doplňovány zvlášť přitěžující okolnosti do příslušných kvalifikovaných skutkových podstat (odst. 2 a 3) postihující získání

značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu, anebo způsobení jinému značně závažné újmy na právech nebo újmy na právech velkého rozsahu.

§ 182 (§ 239, § 240)

Porušení tajemství dopravovaných zpráv

(1) Kdo úmyslně poruší tajemství

- a) uzavřeného listu nebo jiné písemnosti při poskytování poštovní služby nebo přepravované jinou dopravní službou nebo dopravním zařízením,
 - b) datové, textové, hlasové, zvukové či obrazové zprávy posílané prostřednictvím sítě elektronických komunikací a přiřaditelné k identifikovanému účastníku nebo uživateli, který zprávu přijímá, nebo
 - c) neveřejného přenosu počítačových dat do počítačového systému, z něj nebo v jeho rámci, včetně elektromagnetického vyzařování z počítačového systému, přenášejícího taková počítačová data,
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.
(nahrazeno: „až na 6 měsíců“, text odst. 1 nahrazuje a rozšiřuje znění § 239 odst. 1)

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch

- a) prozradí tajemství, o němž se dozvěděl z písemnosti, telegramu, telefonního hovoru nebo přenosu prostřednictvím sítě elektronických komunikací, který nebyl určen jemu, nebo
- b) takového tajemství využije. **(text odst. 2 nahrazuje a rozšiřuje znění § 240 odst. 1)**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky,
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako úřední osoba,
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Zaměstnanec provozovatele poštovních služeb, telekomunikační služby nebo počítačového systému anebo kdokoli jiný vykonávající komunikační činnosti, který

- a) spáchá čin uvedený v odstavci 1 nebo 2,
- b) jinému úmyslně umožní spáchat takový čin, nebo
- c) pozmění nebo potlačí písemnost obsaženou v poštovní zásilce nebo dopravovanou dopravním zařízením anebo zprávu podanou neveřejným přenosem počítačových dat, telefonicky, telegraficky nebo jiným podobným způsobem, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let, peněžitým trestem nebo

zákazem činnosti. (nahrazeno: „až na 2 léta“, /obsahově původně § 239 odst. 2/ a § 240 odst. 2 nahrazeno: „pracovník“)

- (6) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 5 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 182:

Trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182) je v osnově doplněn v souvislosti se zapracováním Směrnice Evropského Parlamentu a Rady ze dne 12. července 2002 č. 2002/58/ES a dále v souvislosti s rozvojem počítačových sítí především o postih porušení tajemství při neveřejném přenosu počítačových dat, která jako širší pojem zahrnují i počítačové informace, a dále o nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby ve vztahu k způsobené škodě a úmyslu získat prospěch. Namísto pojmu pracovník, který byl zrušen zákonem č. 74/1994 Sb., byl použit pojem zaměstnanec. Úprava odstavce 5 byla pak doplněna i o „osobu vykonávající komunikační činnost“, která nemusí být vždy zaměstnancem.

§ 183

Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí

(1) Kdo neoprávněně poruší tajemství listiny nebo jiné písemnosti, fotografie, filmu nebo jiného záznamu, počítačových dat anebo jiného dokumentu uchovávaného v soukromí jiného tím, že je zveřejní, zpřístupní třetí osobě nebo je jiným způsobem použije, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový nebo jiný prospěch, způsobit jinému škodu nebo jinou vážnou újmu, anebo ohrozit jeho společenskou vážnost.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin vůči jinému pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 183:

Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183) doplňuje ochranu, kterou zajišťuje porušování tajemství dopravovaných zpráv i na ostatní listiny a dokumenty uchovávané v soukromí, neboť článek 13 Listiny základních práv a svobod se výslovně vztahuje i na tyto písemnosti a záznamy. Toto ustanovení se týká jak písemností osobní povahy, tak i písemností profesní povahy, což je i v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, který nikdy nepřipustil možnost, že by článek 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (č. 209/1992 Sb.) byl neaplikovatelný z toho důvodu, že by korespondence měla profesní povahu (rozsudky A-137, A-233).

§ 184 (§ 206)

Pomluva

(1) Kdo o jiném sdělí nepravdivý údaj, který je způsobilý značnou měrou ohrožit jeho vážnost u spoluobčanů, zejména poškodit jej v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Důvodová zpráva k § 184:

Trestný čin pomluvy byl po odpovídající diskusi převzat do osnovy ve znění odpovídajícím platné úpravě.

Hlava III

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

Důvodová zpráva k hlavě III – Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti – § 185 až 193:

Tato hlava nyní upravuje všechny sexuální trestné činy, kterým společnost i s důrazem na ochranu zejména žen a dětí věnuje zvýšenou pozornost. Trestný čin obchodování s lidmi za účelem pohlavního styku (§ 246 platného trestního zákona) byl začleněn do skutkové podstaty obchodování s lidmi (§ 168) v hlavě II.

V hlavě III jsou obsaženy trestné činy proti lidské důstojnosti, a to jen ve sféře pohlavní. Jako trestné činy tohoto druhu se postihují jednání, která jsou v rozporu s mravními názory společnosti na sexuální vztahy. Pod společným názvem tu jsou uvedeny trestné činy, které mimo lidské důstojnosti chrání:

- svobodu rozhodování v pohlavních vztazích (§ 185 až 188),
- nerušený mravní a tělesný vývoj dětí, který by mohl být narušen předčasnými pohlavními styky nebo jiným nevhodným jednáním (§ 188 až 190),
- morální zásadu nedovolující soulož mezi nejbližšími příbuznými (§ 188).

Předmětem útoku zde vždy mohou být jak osoby mužského, tak i osoby ženského pohlaví.

Po subjektivní stránce je třeba u všech trestných činů úmyslného zavinění.

§ 185 (§ 241, § 235)

Znásilnění

(1) Kdo jiného násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu styku, nebo kdo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. (částečně nahrazuje dosavadní § 235 vypuštěno „bezprostředního“ „k souloži nebo k jinému obdobnému“ – přesunuto do odst. 2 písm. a/, nahrazeno: až na 3 léta)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 (nahrazeno: 8)

- a) souloží nebo jiným pohlavním stykem provedeným způsobem srovnatelným se souloží, (nahrazeno: „jiný obdobný pohlavní styk“)
- b) na dítěti, nebo (nahrazeno: „na osobě mladší než 18 let)
- c) se zbraní.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let, (původně písm. b/)
- b) spáchá-li takový čin na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. (původně písm. a/)

(4) Odnětím svobody na deset až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (vypuštěno: „nebo výjimečným trestem“, nahrazeno: 15)

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 185:

Skutková podstata trestného činu znásilnění (§ 185) je doplněna v odstavci 1 o jednání, které bylo dosud postihováno jako vydírání, přičemž zcela zjevně takové jednání patří mezi sexuální trestné činy a ani přísnost postihu takového jednání neodpovídala typové závažnosti donucení k pohlavnímu styku (pouhé nucení, aniž by k pohlavnímu styku došlo, bude postihováno jako pokus podle § 21). Navíc v rámci vydírání nebylo postihováno zneužívání bezbrannosti, které je právě typické pro takové jednání. Za pohlavní styk se podle judikatury považuje jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby (stejně nebo jiného pohlaví). Jde tedy o soulož, pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, (např. orální pohlavní styk, anální pohlavní styk, ale i např. pouhé osahávání s ženy na prsou, ohmatávání genitálií muže či ženy a podobně). Při tomto pojetí skutkové podstaty lze také lépe navázat na základní skutkovou podstatu okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby vyjadřovaly typovou závažnost jednotlivých kvalifikovaných skutkových podstat. Kvalifikovanou skutkovou podstatou podle § 185 odst. 2 písm. a) je i vymezení dosavadního znásilnění, kde jsou přísněji trestné určité nebezpečnější formy pohlavního styku, a to s vyšší trestní sazbou než dosud. V této souvislosti osnova upřesnila i pojem obdobného pohlavního styku jako styku provedeného srovnatelným způsobem, neboť nejde o „obdobný pohlavní styk jako soulož“, ale o provedení pohlavního styku obdobným způsobem (např. orální

pohlavní styk nebo anální pohlavní styk). Proto v případě pohlavního styku uskutečněného formou soulože nebo způsobem srovnatelným se souloží půjde vždy o naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu v rámci zvlášť přitěžující okolnosti podle odstavce 2 písm. a), nikoli o jednání podřaditelné pouze pod základní skutkovou podstatu odstavce 1.

§ 186 (§ 235, § 243)

Sexuální nátlak

(1) Kdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy donutí k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti. (částečně nahrazuje dosavadní § 235, nahrazeno: „až na 3 léta“)

(2) Stejně bude potrestán pachatel, který přiměje jiného k pohlavnímu styku, k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování zneužívaje jeho závislosti, jeho bezbrannosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu. (částečně nahrazuje dosavadní § 243 – v odst. 1 nahrazeno „osoby mladší než 18 let“ – přesunuto nyní do odst. 3 písm. a/, „svěřené jeho doзору“, „k mimomanželské souloži“, v e druhé alinei „jiným způsobem pohlavně zneužije“)

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

a) na dítěti, nebo (nahrazeno „osoby mladší než 18 let“

b) nejméně se dvěma osobami.

(nahrazeno: 2, 8 podle § 235 odst. 2 u § 243 byla sazba až na 2 léta)

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na osobě ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení, zabezpečovací detence, ochranné nebo ústavní výchovy anebo v jiném místě, kde je omezována osobní svoboda, nebo

c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.

(původně § 235 odst. 2)

(5) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, (původně podle § 235 odst. 3)

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let, nebo

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. (nahrazeno „škodu velkého rozsahu“)

(6) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 smrt. (původně § 235 odst. 4)

(7) Příprava je trestná

Důvodová zpráva k § 186:

Skutková podstata sexuálního nátlaku (§ 186) přejímá právní úpravu ustanovení § 243 platného trestního zákona (soulož a jiný pohlavní styk), a tuto dále rozšiřuje i na pohlavní sebeukájení, k obnažování nebo jinému srovnatelnému chování, přičemž nejde jen o zneužití

závislosti takové osoby, ale alternativně o zneužití její bezbrannosti nebo její závislosti. Ustanovení pak dále doplňuje ochranu proti dalším formám sexuálního zneužívání tak, aby byla zajištěna ochrana i před takovým v praxi se též vyskytujícím jednáním. Toto ustanovení je i provedením rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/68/SVV o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii [srov. čl. 2 písm. c) i) a iii) a čl. 5 odst. 1, 2 písm. a), c)]. Uvedený trestný čin naplňuje rovněž požadavky návrhu Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí před sexuálním vykořisťováním a sexuálním zneužíváním /PC-ES (2007) 6 E FIN/, který je aktuálně finalizován. Předmětný návrh úmluvy požaduje zavést trestní postih i u méně závažných forem sexuálního zneužívání dětí (do 18 let) v případě, že pachatel zneužije závislosti dítěte, jeho bezbrannosti (zvláštní zranitelnosti, zejména fyzického či mentálního postižení) nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu. Navrhovaná skutková podstata trestného činu sexuálního nátlaku tak umožňuje efektivně plnit závazky České republiky vůči Evropské unii a Radě Evropy.

§ 187 (§ 242)

Pohlavní zneužití

(1) Kdo vykoná soulož s dítětem mladším **čtrnácti** let nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let. **(nahrazeno „patnácti“)**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 **na dítěti mladším čtrnácti let svěřeném jeho doзору, zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu.**

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(4) Odnětím svobody na deset až **šestnáct** let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. **(nahrazeno: 15, vypuštěno: „nebo výjimečným trestem“)**

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 187:

Vzhledem k tomu, že formulace skutkové podstaty trestného činu pohlavního zneužití (§ 187) se v praxi osvědčuje, přebírá ho osnova v zásadě beze změny, pouze vzhledem k nutnosti implementace rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/68/JHA o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii se do odstavce 2 doplňuje i zneužívání svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu [srov. čl. 2 písm. c) iii) a čl. 5 odst. 1, 2 písm. c)]. Touto úpravou se podstatným způsobem zvyšuje ochrana dětí proti sexuálnímu zneužívání.

§ 188 (§ 245)

Soulož mezi příbuznými

Kdo vykoná soulož s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem, bude potrestán odnětím svobody až na **tři** léta. **(nahrazeno: 2)**

Důvodová zpráva k § 188:

Osnova přejímá zcela beze změny skutkovou podstatu trestného činu soulože mezi příbuznými (§ 245 platného trestního zákona).

§ 189 (§ 204)

Kuplířství

(1) Kdo jiného přiměje, zjedná, najme, zláká nebo svede k provozování prostituce, nebo kdo kořistí z prostituce provozované jiným, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „až na 3 léta“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) jako člen organizované skupiny. (vypuštěn původní odst. 2. Nynější odst. 2/ nahrazuje původní odst. 3, je však vypuštěno písm. c/ „na osobě mladší než 18 let“ – viz obchodování s lidmi podle § 168)

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví. (původně odst. 4)

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (vypuštěno „na osobě mladší než 15 let“, viz obchodování s lidmi podle § 168)

Důvodová zpráva k § 189:

Obdobně je tomu u trestného činu kuplířství (§ 189), jehož znění bylo upraveno jen s ohledem na skutkovou podstatu obchodování s lidmi (§ 168), která není již formulována jen pokud jde o přeshraniční obchodování, ale zcela obecně, a proto se vztahuje i na vnitrostátní obchodování s lidmi.

§ 190

Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí

(1) Kdo provozuje prostituci v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo organizuje, střeží nebo jiným způsobem zajišťuje provozování prostituce v blízkosti školy, školského nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro pobyt nebo návštěvu dětí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo propadnutím majetku bude

pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) **nejméně na dvou takových místech, nebo**
- b) **opětovně.**

Důvodová zpráva k § 190:

Provozování prostituce v blízkosti školy nebo jiného obdobného zařízení nebo místa, které je vyhrazeno nebo určeno pro návštěvu osob mladších než osmnáct let, zpravidla mravně ohrožuje mládež, a proto osnova po vzoru některých zahraničních úprav (např. § 184b německého trestního zákoníku) zavádí trestní sankce i za taková jednání úpravou trestného činu prostituce ohrožující mravní vývoj dětí (§ 190). Navrhované znění § 190 se vztahuje na provozování prostituce např. v blízkosti školského poradenského zařízení, školského účelového zařízení nebo zařízení školního stravování ve smyslu zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, která jsou určena pro návštěvu dětí, stejně tak jako na provozování prostituce např. v blízkosti školských ubytovacích zařízení typu domova mládeže nebo internátu nebo v blízkosti školských zařízení určených pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro poskytování preventivně výchovné péče podle zákona č. 109/2002 Sb. (diagnostické ústavy, dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy, střediska výchovné péče). Skutková podstata prostituce ohrožující mravní vývoj dětí podle § 190 návrhu se dále vztahuje i na jiná než školská zařízení, která jsou určena pro návštěvu nebo pobyt dětí. Takovými zařízeními jsou např. zařízení sociálně-právní ochrany dětí ve smyslu § 39 a násl. zákona č. 359/1999 Sb. (zařízení odborného poradenství pro péči o děti, zařízení sociálně výchovné činnosti, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, výchovně rekreační tábory, zařízení pro výkon pěstounské péče) nebo některá zařízení sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb. (např. nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, domovy pro osoby se zdravotním postižením určené pro děti a mládež apod.).

§ 191 (§ 205)

Šíření pornografie

(1) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, v němž **se projevuje násilí či neúcta k člověku, nebo které popisuje, zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (částečně jde o původní odst. 2. Nahrazeno: „které zobrazuje“, vpuštěno obsah odst. 2 písm. c/ „které zobrazuje nebo jinak využívá dítě“, „anebo kořistí z takového pornografického díla“ - viz Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2, nahrazeno: „šest měsíců až 3 léta“)**

(2) Kdo písemné, fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo

- a) **nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje dítěti, nebo**
 - b) **na místě, které je dětem přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje,**
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (jde o § 205 odst. 1, jen v návěť upraven slovosled).**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 (nahrazeno: 2 léta až 6 let)

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
- c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 (nahrazeno: 3 léta až 8 let)

- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 192 (§ 205a, 205)

Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií

(1) Kdo přechovává fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, bude potrestán odnětím svobody až na dva roky. (shodně jako § 205a)

(2) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, anebo

kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (obdobně jako § 205 odst. 2, neobsahuje: text písm. b/ „v němž se zobrazuje násilí či neúcta k člověku“, písm. c/ „které zobrazuje nebo jinak znázorňuje pohlavní styk se zvířetem“ viz shora § 191 odst. 1)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
- c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. (shodně jako § 205 odst. 3)

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 (vypuštěno: „odst. 1“)

- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. (shodně jako § 205 odst. 4)

§ 193 (§ 205b)

Zneužití dítěte k výrobě pornografie

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude

potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny, nebo**
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.**

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo**
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.**

Důvodová zpráva k § 191 až § 193:

Znění skutkových podstat trestného činu šíření pornografie (§ 191), výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192) a zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193) bylo upraveno v návaznosti na Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte proti prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii ze dne 25. května 2000 a na Úmluvu o počítačové kriminalitě, Budapešť, ze dne 23. listopadu 2001 (článek 9). V návaznosti na tyto mezinárodní dokumenty byly také upraveny sazby trestu odnětí svobody tak, aby zajišťovaly účinný postih výroby a šíření dětské pornografie a v souvislosti s tím byly upraveny i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby byl umožněn přísnější postih šíření pornografie v rámci organizovaných skupin, dále její šíření prostřednictvím veřejně přístupné počítačové sítě (zejména Internet) nebo jiným podobně účinným způsobem atd. V samostatných skutkových podstatách pak byla upravena výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií a zneužití dítěte k výrobě pornografie. Tato ustanovení jsou i provedením rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/68/JHA o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii [srov. čl. 2 písm. a), čl. 3 odst. 1 a čl. 5 odst. 1, 2 písm. c)]. V neposlední řadě bylo do skutkové podstaty výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií doplněno i kořistění z pornografického díla zobrazujícího dítě. Zvýšeně pak budou chráněny osoby mladší osmnácti let proti zneužití k výrobě pornografického díla (§ 193), poněvadž samotná výroba nemusí vždy zahrnovat zneužití takové osoby, neboť výrobou je i např. rozmnožování pornografických fotografií nebo stříh a jiné zpracování takových filmů, výroba pornografických videokazet či DVD z již hotového původního materiálu atd. Dále bylo do této skutkové podstaty zahrnuto i kořistění z účasti dítěte na takovém pornografickém díle. Implementace čl. 2 písm. c) bodu ii) uvedeného rámcového rozhodnutí byla již provedena uzákoněním trestného činu svádění k pohlavnímu styku podle § 217a platného trestního zákona, který v zásadě přebírá § 202 návrhu trestního zákoníku. Donucování dítěte k účasti na pornografických dílech bude vyjádřeno souběhem trestného činu podle § 193 s trestným činem znásilnění podle § 185 nebo s trestným činem sexuálního nátlaku podle § 186.

Součástí tohoto návrhu není definice pornografického díla především s ohledem na to, že posuzování tohoto pojmu nečiní v praxi potíží. Ve smyslu platné judikatury se za pornografické dílo považuje jakýkoli předmět, který zvláště intenzivním a vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje samotný sexuální pud. Současně takové dílo hrubě porušuje uznávané morální normy společnosti a vyvolává pocit studu. Pro pornografický charakter je rozhodující obsah celého díla, nikoli jen určitá část, výseč, kapitola, úryvek apod. Závadný obsah může být vyjádřen slovně, písemně, zvukem, obrazem, zobrazením (plošným i prostorovým) nebo i kombinací těchto způsobů. Pouhé zobrazení nahého lidského těla, např. při koupání, modelu v ateliéru nebo v exteriéru, k reklamním účelům apod., není pornografií. Za pornografii nelze považovat ani umělecké dílo, byť by zobrazovalo nejintimnější chvíle lidí, příp. i vyvolávalo

sexuální vzrušení či vzbuzovalo pocit studu nebo ošklivosti. Předměty historicky cenné, byť by jinak měly pornografický charakter, sem též nelze zařadit. Předměty svou povahou určené k vědeckým, uměleckým, osvětovým cílům nelze považovat za pornografická díla (např. fotografie genitálií v učebnici soudního lékařství, osvětový film znázorňující sexuální chování lidí se zaměřením na předcházení nechtěnému těhotenství, pohlavním chorobám apod.).

Hlava IV

Trestné činy proti rodině a dětem

Důvodová zpráva k hlavě IV – Trestné činy proti rodině a dětem – § 194 až 204:

Ochrana rodiny, dětí a mládeže vůbec je zakotvena v základních mezinárodních dokumentech a úmluvách, zejména v článku 16 Všeobecné deklarace lidských práv, článku 23 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (vyhláška č. 120/1976 Sb.) a v článku 12 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod (sdělení č. 209/1992 Sb., ve znění sdělení č. 41/1996 Sb.). Ochranu rodiny zakotvuje Listina základních práv a svobod, která je podle článku 3 Ústavy součástí ústavního pořádku České republiky. Podle článku 32 odst. 1 Listiny základních práv a svobod jsou rodičovství a rodina pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena. Dne 20. listopadu 1989 byla v New Yorku přijata Úmluva o právech dítěte, která vstoupila v platnost dnem 2. září 1990 na základě svého článku 49 odst. 1. Pro Českou republiku jako nástupnický stát ČSFR platí tato úmluva v souladu s jejím článkem 49 odst. 2 od 6. února 1991 (srov. sdělení č. 104/1991 Sb.). Další důležitou mezinárodní smlouvou, která se dotýká rodiny a mládeže, je také Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (srov. vyhlášku č. 62/1987 Sb.).

Ustanovení této hlavy poskytují trestněprávní ochranu rodině a mládeži v podstatě ve stejném rozsahu jako v platné úpravě, která se v zásadě osvědčila. Katalog trestných činů proti rodině a mládeži byl doplněn jen o trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199).

§ 194 (§ 210)

Dvojí manželství

(1) Kdo za trvání svého manželství uzavře manželství jiné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo uzavře manželství s osobou, která již je v manželství jiném.

Důvodová zpráva k § 194:

Osnova přejímá zcela beze změny skutkovou podstatu trestného činu dvojího manželství (§ 194).

§ 195 (§ 212)

Opuštění dítěte nebo svěřené osoby

(1) Kdo opustí dítě nebo jinou osobu, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc, a vystaví jí tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) na dítěti mladším tří let,
- b) opětovně, nebo
- c) na nejméně dvou osobách.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví. (nahrazeno: 1 rok, 6)

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (odst. 3, 4 původně tvořili odst. 2)

Důvodová zpráva k § 195:

Ve skutkové podstatě trestného činu opuštění dítěte nebo svěřené osoby (§ 197) je vedle opuštění dítěte také postihováno opuštění svěřené osoby, o kterou má povinnost pečovat a která si sama nemůže opatřit pomoc. Tím je zajišťována trestněprávní ochrana proti opuštění u dospělé osoby, která pro stáří, nemoc, těžkou invaliditu nebo opožděný vývoj není schopna se o sebe postarat a v dané situaci si sama pomoci. Zásadním způsobem jsou upraveny také okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to nejenom z hlediska těžších následků (těžké újmy na zdraví nebo smrti), ale i v případech opuštění dítěte mladšího tří let, které vyžaduje vždy zvláštní péči, anebo dopustí-li se takového činu pachatel opětovně nebo nejméně na dvou osobách.

§ 196 (§ 213)

Zanedbání povinné výživy

(1) Kdo neplní, byť i z nedbalosti, svou zákonnou povinnost vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (nahrazeno: 1 rok)

(2) Kdo se úmyslně vyhýbá plnění své zákonné povinnosti vyživovat nebo zaopatřovat jiného po dobu delší než čtyři měsíce, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (nahrazeno: „až na 2 léta“)

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: „6 měsíců až 3 léta“)

- a) vydá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 oprávněnou osobu nebezpečí nouze, nebo
- b) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

§ 197 (§ 214)

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196) zaniká, jestliže trestný čin neměl trvale nepříznivých následků a pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek. (nahrazeno:

§ 213

Důvodová zpráva k § 196 a 197:

Zanedbání povinné výživy, včetně ustanovení o účinné lítosti (§ 196 a § 195) osnova upravuje v zásadě shodně s platným zněním. S ohledem na četnější požadavky na zpřísnění postihu zanedbání povinné výživy, zejména též v případech opakovaného neplnění této povinnosti, dochází k mírnému navýšení trestních sazeb v míře odpovídající celkové koncepci nového trestního zákoníku a osnova doplňuje i nový znak v podobě zvlášť přitěžující okolnosti v odstavci 3, jenž zní: „byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.“.

§ 198 (§ 215)

Týrání svěřené osoby

(1) Kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově, bude potrestán odnětím svobody na **jeden rok až pět let**. **(nahrazeno: 6 měsíců až 3 léta)**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť **surovým nebo trýznivým způsobem, (původně I. část písm. a/)**
- b) **způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,**
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo **(původně II. část písm. a/)**
- d) **páchá-li takový čin po delší dobu. (původně písm. b/, nahrazeno: „pokračuje-li v páčání“)**

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1**

- a) **těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo**
- b) **smrt.**

Důvodová zpráva k § 198:

U trestného činu týrání svěřené osoby (§ 198) osnova doplňuje jen některé zvlášť přitěžující okolnosti, které vedle přísnějšího postihu těžších následků na životě nebo zdraví charakterizují způsob páčání tohoto trestného činu, a to je-li páčání nejméně na dvou osobách.

§ 199 (§ 215a)

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(nahrazeno: „ve společně obývaném bytě nebo domě“)

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta. (nahrazeno: ve společně obývaném bytě nebo domě“, nahrazeno: až na 3 léta)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, (původně I. část písm. a/)
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo (původně II. část písm. a/)
- d) páchá-li takový čin po delší dobu. (původně písm. b/, nahrazeno: „pokračuje-li v páchání“)

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
- b) smrt.

Důvodová zpráva k § 199:

V souladu s již v minulosti předloženými a projednávanými návrhy na úpravu tzv. domácího násilí osnova upravuje také týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199), neboť je třeba vyjádřit specifický znak tohoto trestného činu, že pachatelé, kteří týrají jiné osoby, tak činí vůči osobám blízkým a dalším osobám žijícím s nimi ve společném obydlí, v důsledku čehož je u nich dána specifická forma vzájemné závislosti vyplývající ze skutečnosti, že tyto osoby obývají společné obydlí, a proto jsou mezi nimi vytvořeny zvláštní vztahy vyplývající ze společného bydliště a zpravidla též mají ztíženou možnost toto společné obydlí opustit. Týrání se bude podle osnovy týkat jak osob blízkých (§ 125), tak i jiných osob žijících ve společném obydlí. Pod pojmem „týrání“ soudní praxe rozumí zlé nakládání s osobou žijící s pachatelem ve společné domácnosti, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod.). K tomu je třeba uvést, že trvalost pachatelova jednání je nutno posuzovat v závislosti na intenzitě zlého nakládání. Nevyžaduje se, aby šlo o jednání soustavné nebo delší dobu trvající [srov. odstavec 2 písm. d)]. Může jít, jak již bylo naznačeno, o zlé nakládání působením fyzických útrap, ale i o zlé nakládání v oblasti psychické. Nevyžaduje se, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří (srov. R 20/1984-I.). Pokud jde o vymezení obytného prostoru, používá návrh pojmu „společné obydlí“ a nikoli „společná domácnost“. Pojem „společné obydlí“ navazuje na pojem „obydlí“, který je vymezen v § 133, jako „dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející“. Toto vymezení pokrývá tedy mimo obytných domů a bytů i obytné chaty, hotelové domy, ubytovny, vysokoškolské koleje apod., tedy veškeré prostory sloužící k bydlení lidí. Tento pojem neklade důraz na vedení společné domácnosti, ale jen na faktický stav společného bydlení, ať už jeho důvodem je jakýkoli titul, např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů. Naproti tomu pojem „společná domácnost“ je pojmem, který používá platný občanský zákoník (zák. č. 40/1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů) např. v ustanovení § 706 a který nečiní při výkladu potíže, neboť podle § 115 občanského

zákoníku „domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby“, což je stav, kdy určité osoby společně a bez rozlišování hospodaří se svými příjmy, přičemž není třeba, aby všichni příslušníci domácnosti přispívali na společné potřeby pouze finančně (např. u nezletilých dětí bude určovat společnou domácnost s některým z rodičů dohoda těchto rodičů, popř. soudní rozhodnutí). Naproti tomu o společné uhrazování nákladů nejde tam, kde osoby sice bydlí ve společném bytě, ale hospodaří se svými příjmy odděleně (např. rozvedení manželé nebo vztah nájemce a podnájemce atd.). Jde tedy o užší vymezení než pojem „společné obydlí“, které by nepokrývalo např. týrání rozvedené manželky, která může jen obtížně sehnat vlastní byt, např. pro nedostatek finančních prostředků. Podobně by tomu bylo u chudého podnájemníka apod. Z těchto důvodů je navrhován jako lépe vystihující situaci pojem „společné obydlí“. V okolnostech podmiňujících použití vyšší trestní sazby jsou použity okolnosti stejné jako v ustanovení § 198 o týrání svěřené osoby, včetně způsobení těžké újmy na zdraví nebo smrti z nedbalosti. Pokud by však jednání pachatele vedlo k úmyslnému způsobení těžké újmy na zdraví nebo ke smrti týrané osoby či osob, bude to možno vyjádřit i souběhem trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí s těžkým ublížením na zdraví (§ 145), zejména při naplnění některé ze zvlášť přitěžujících okolností, anebo s trestným činem vraždy (§ 140). Přitom je třeba vycházet z úvahy, že při způsobení takové závažnější poruchy zdraví by kvalifikace jednání bez použití souběhu trestných činů nevystihovala plně povahu činu (srov. č. 11/1984 Sb. rozh. tr., s. 84 až 85).

Vzhledem k tomu, že osoby uvedené v § 198, zejména děti jsou bezbrannější, je třeba jim poskytnout vyšší ochranu než osobám uvedeným v ustanovení § 199, je trestní sazba v základní skutkové podstatě podle § 199 odst. 1 mírnější. Tento rozdíl se však již stírá u jednotlivých zvlášť přitěžujících okolností, a to vzhledem k jejich povaze a totožnému vymezení, a proto jsou trestní sazby v ustanoveních § 198 odst. 2 a 3 a § 199 odst. 2 a 3 stejné.

§ 200 (§ 216)

Únos dítěte a osoby stížené duševní poruchou

(1) Kdo dítě nebo osobu stíženou duševní poruchou odejme z opatrování toho, kdo má podle jiného právního předpisu nebo podle úředního rozhodnutí povinnost o ně pečovat, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem. (vypuštěno: „nebo duševně nedostatečně vyvinutou“, nahrazeno: „zákona“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch, nebo
b) ohrozí-li takovým činem mravní vývoj unesené osoby. (nahrazeno: 2 léta, §)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo
c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. (nahrazeno: 3, 10)

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,
a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo (vypuštěno: „jiný zvlášť

závažný následek“)

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 200:

U trestného činu únosu dítěte a osoby stížené duševní poruchou (§ 200) vychází osnova v podstatě z platného znění této skutkové podstaty, když upřesňuje pouze její název vzhledem k jejímu obsahu. Dále u tohoto trestného činu zpřísňuje trestní postih kvalifikovaných skutkových podstat při zavedení dalších okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, které se vážou na těžší následky zejména na zdraví a životě (těžká újma na zdraví a smrt), a na získání značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu.

§ 201 (§ 217)

Ohrožování výchovy dítěte

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, **ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že (nahrazeno: „vydá...nebezpečí zpustnutí“, „osobu mladší než 18 let“)**

- a) **svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,**
 - b) **umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,**
 - c) **umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo**
 - d) **závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti,**
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Kdo umožní, byť i z nedbalosti, **dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, které ovlivňuje výsledek hry a které poskytuje možnost peněžité výhry, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „osobu mladší než 18 let“)**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,**
- b) **pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu,**
- c) **spáchá-li takový čin opětovně, nebo**
- d) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.**

Důvodová zpráva k § 201:

U trestného činu ohrožování výchovy dítěte (§ 201) vychází v odstavci 1 osnova v podstatě z platného znění této skutkové podstaty, s tím že se odstraňuje archaický výraz „zпустnutí“ a upřesňují se jeho formy.

§ 202 (§ 217a)

Svádění k pohlavnímu styku

(1) Kdo nabídne, slíbí nebo poskytne **dítěti nebo jinému** za pohlavní styk s dítětem, pohlavní sebeukájení dítěte, jeho obnažování nebo jiné srovnatelné chování za **účelem pohlavního uspokojení** úplatu, výhodu nebo prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. **(nahrazeno: „osobu mladší než 18 let“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na dítěti mladším čtrnácti let,**
- b) **spáchá-li takový čin ze zavrženíhodné pohnutky, (původ. písm. a/)**
- c) **pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu, nebo (původ. písm. b/)**
- d) **spáchá-li takový čin opětovně. (původ. písm. c/)**

§ 203 (§ 217b)

Beztrestnost dítěte

Dítě, které žádá nebo přijme za pohlavní styk s ním, své pohlavní sebeukájení, obnažování nebo jiné srovnatelné chování úplatu nebo jinou výhodu či prospěch, není pro takový čin trestné, a to ani podle ustanovení o návodci nebo pomocníkovi. (nahrazeno: „osobu mladší než 18 let“, „ za to, že sama má pohlavní styk, nebo se sama pohlavně ukájí, obnažuje nebo se dopouští jiného srovnatelného chování“)

Důvodová zpráva k § 202 a 203:

U trestného činu svádění k pohlavnímu styku (§ 202), který byl včetně beztrestnosti dítěte (§ 203) nově upraven v souvislosti s přijetím zákona o soudnictví ve věcech mládeže, vychází osnova v podstatě z platného znění této skutkové podstaty. U trestného činu svádění k pohlavnímu styku osnova upřesňuje skutkovou podstatu tak, aby v souladu s formálním pojetím trestného činu směřovala k postihu takového jednání za účelem pohlavního uspokojení (nikoli např. k postihu malířů nebo sochařů při vytváření uměleckých děl). Vzhledem k nutnosti implementace rámcového rozhodnutí Rady EU 2004/68/JHA o boji proti sexuálnímu zneužívání dětí a dětské pornografii se do odstavce 2 doplňuje nová okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to spáchání tohoto činu na dítěti mladším čtrnácti let [srov. čl. 2 písm. c) ii) a čl. 5 odst. 2 písm. c)].

§ 204 (§ 218)

Podání alkoholu dítěti (§ 218)

(nahrazeno: „Podávání alkoholických nápojů mládeži“)

Kdo ve větší míře nebo opakovaně **prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol,** bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. **(nahrazeno : „podává“, „osobě mladší než 18 let“, „alkoholické nápoje“)**

Důvodová zpráva k § 204:

Trestný čin podání alkoholu dítěti (§ 204) osnova upřesňuje v tom směru, aby postihla již opakované jednání (nikoli jen soustavné) spočívající v prodání, podání, ale i poskytnutí alkoholu k požívání, kdy pachatel dítěti jen úmyslně umožňuje požívat alkohol, aniž by mu ho přímo prodával nebo podával - a to i jen jedinému dítěti. Současně osnova také odstraňuje

formulační nepřesnosti, které praxe musela překlenovat výkladem (např. záměna alkoholických nápojů za alkohol – viz § 130). Současně tím bylo znění dáno do souladu s vymezením § 204.

Hlava V

Trestné činy proti majetku

§ 205 (§ 247)

Krádež

(1) Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a

- způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,
- čin spáchá vloupáním,
- bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí,
- čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, nebo
- čin spáchá na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace osob, **(vypuštěn text původ. písm. e/, že „bvl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán“ – viz nyní odst. 2)**

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, **zákazem činnosti** nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) **Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (samostatně upravuje původně odst. 1 písm. e/)**

(3) Odnětím svobody na **jeden rok až pět let** nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 **nebo 2 větší škodu. (původně odst. 2, nahrazeno: „6 měsíců až 3 léta, „nikoli malou“)**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 **nebo 2** jako člen organizované skupiny,
- spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
- způsobí-li takovým činem značnou škodu. **(původně písm. b/, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)** **(původně odst. 3)**

(5) Odnětím svobody na pět až **deset let** bude pachatel potrestán,

- způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 **nebo 2** škodu velkého rozsahu, nebo
- spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání **trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). (nahrazeno: 12, původně odst. 4)**

(6) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 205:

U trestného činu krádeže (§ 205) je oproti platnému znění v rámci základní skutkové podstaty postihováno, bez ohledu na výši způsobené škody, zmocnění se cizí věci, došlo-li k němu na území, na němž byla provedena evakuace, tedy v místě, kde je z tohoto důvodu velmi ztížena ochrana majetku, přičemž pachatel zde využívá této situace a projevuje zvláštní bezohlednost, která si zaslouží přísnější postih. Zásadní zpřísnění pak v tomto směru zavádí odstavec 4 písm. b), jestliže pachatel spáchal trestný čin krádeže za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, čímž se reaguje na takové trestné činy páchané v minulosti zejména při povodních. Recidiva ve formě odsouzení nebo potrestání v posledních třech letech je pak znakem přísněji trestné samostatné skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 2. V souvislosti s tím se v odstavci 3 používá pojem větší škody (50 000 Kč), kterou zákon sice v platné úpravě definuje, ale pro vymezení výše škody u majetkových trestných činů ji vůbec nepoužívá (tomu odpovídá i přísnější sazba - dosud škoda nikoli malá se sazbou šest měsíců až tři léta a nyní větší škoda se sazbou jeden rok až pět let). Tím bude zajištěno i náležité odstupňování postihu krádeží vzhledem k výši škody, kdy rozhodující hranice budou 5 000, 50 000, (doposud 25 000), 500 000 a 5 000 000 Kč.

§ 206 (§ 248)

Zpronevěra

(1) Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. (trestní sazba odnětí svobody dle původního odst. 2, vypuštěno: „zákaz činnosti“ „peněžitý trest“ a „způsobí-li činem uvedeným v odst. 1 škodu nikoli malou“)**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,**
- b) **spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,**
- c) **spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo**
- d) **způsobí-li takovým činem značnou škodu. (původně odst. 3, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

(5) Odnětím svobody na pět až **deset** let bude pachatel potrestán,

- a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo**
- b) **spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). (původně odst. 4, nahrazeno: 12)**

(6) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 206:

U trestného činu zpronevěry (§ 206) je rozšíření této skutkové podstaty i na zpronevěření svěřené jiné majetkové hodnoty (např. pohledávky nebo některého z nehmotných statků). Stejná úprava nebyla však provedena u trestného činu krádeže s přihlédnutím k tomu, že zmocnění se jiné majetkové hodnoty je jen obtížně představitelné a zpravidla takové jednání bude naplňovat znaky trestného činu podvodu (§ 209) popř. s použitím ustanovení § 120. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby zde byly doplněny obdobným způsobem jako u trestného činu krádeže.

§ 207 (§ 249)

Neoprávněné užívání cizí věci

(1) Kdo se zmocní cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu je přechodně užívat, nebo

kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli malou tím, že neoprávněně takové věci, které mu byly svěřeny, přechodně užívá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,
- b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).

§ 208 (§ 249a)

Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

(1) Kdo protiprávně obsadí nebo užívá dům, byt nebo nebytový prostor jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Stejně bude potrestán, kdo oprávněné osobě v užívání domu, bytu nebo nebytového prostoru neoprávněně brání.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo
 - b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 207 a 208:

Trestné činy neoprávněného užívání cizí věci (§ 207) a neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru (§ 208) osnova přebírá, pokud jde o základní skutkové podstaty, bez zásadnějších změn. U těchto trestných činů osnova zavádí i další zvlášť přitěžující okolnosti, a to u všech skutkových podstat spáchání činu členem organizované skupiny a u neoprávněného užívání věci i spáchání činu osobou, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného nebo škody velkého rozsahu. U trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru (§ 208) byla pak doplněna i další zvlášť přitěžující okolnost, a to způsobení škody velkého rozsahu.

§ 209 (§ 250)

Podvod

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(vypuštěno: „kdo ke škodě cizího majetku“, „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem, nahrazeno: „způsobí-li činem uvedeným v odst. 1 škodu nikoli malou“)**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.

- (4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, **(vypuštěno: „nebo 2“)**
 - b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,
 - c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu. **(původně odst. 3, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

- (5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, **nahrazeno: 12**
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). **(původně odst. 4)**

(6) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 209:

Také u trestného činu podvodu (§ 209), který je jinak v základní skutkové podstatě přebírán osnovou beze změny, jsou stanoveny obdobné přitěžující okolnosti jako u trestných činů krádeže, zpronevěry nebo i neoprávněného užívání cizí věci, tak aby tím byly vyjádřeny typově závažnější případy.

§ 210 (§ 250a)

Pojistný podvod

(1) Kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí (původní text „ při sjednávání pojistné smlouvy nebo při uplatnění nároku na plnění z takové smlouvy“ zčásti nahrazen a rozdělení na písm.)

a) v souvislosti s uzavíráním nebo změnou pojistné smlouvy,
b) v souvislosti s likvidací pojistné události, nebo
c) při uplatnění práva na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění,
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (vypuštěno: „peněžitým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch vyvolá nebo předstírá událost, s níž je spojeno právo na plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění, nebo stav vyvolaný pojistnou událostí udržuje, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. (nahrazeno: „v úmyslu zvýšit vzniklou škodu“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. (vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“, „způsobí-li na cizím majetku škodu nikoli malou“)

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, (původně odst. 4)

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. (vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, (původně odst. 5)

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu

vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). **nahrazeno: 12**

(7) Příprava je trestná.

§ 211 (§ 250b)
Úvěrový podvod

(1) Kdo při sjednávání úvěrové smlouvy nebo **při čerpání úvěru** uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „či v žádosti o poskytnutí subvence nebo dotace“, vypuštěno: „peněžítým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo bez souhlasu věřitele, v nikoli malém rozsahu, použije **prostředky získané účelovým úvěrem na jiný než určený účel.** **(vypuštěno: „nebo jiné oprávněné osoby“, nahrazeno: „úvěr, subvenci nebo dotaci“)**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.** **(vypuštěno: „nebo peněžítým trestem“, „způsobí-li na cizím majetku škodu nikoli malou“)**

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžítým trestem bude pachatel potrestán, **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.**

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, **(původně odst. 4)**

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,**
- b) **spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo**
- c) **způsobí-li takovým činem značnou škodu.** **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

(6) Odnětím svobody na pět až **deset let** bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 12)**

- a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo**
- b) **spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).** **(původně odst. 5)**

(7) Příprava je trestná.

§ 212
Dotiční podvod

(1) Kdo v žádosti o poskytnutí dotace, subvence nebo návratné finanční výpomoci nebo příspěvku uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo použije, v nikoli malém rozsahu, prostředky získané účelovou dotací, subvencí nebo návratnou finanční výpomocí nebo příspěvkem na jiný než určený účel.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 větší škodu.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,**
- b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo**
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.**

(6) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo**
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).**

(7) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 210 až 212:

Osnova zachovává zvláštní typy podvodů, které dále vzhledem k zkušenostem praxe doplňuje a propracovává. Tato zvláštní úprava pojistného a úvěrového podvodu je odůvodněna tím, že takové jednání, které tyto skutkové podstaty trestají, je jen obtížně postižitelné podle obecné skutkové podstaty podvodu, přičemž, jak ukázaly zejména devadesátá léta minulého století, má jednání jimi postihované, které se dotýká zvláště činnosti pojišťoven a bank, dalekosáhlé důsledky pro ekonomiku republiky jako celku.

U těchto speciálních trestných činů pojistného podvodu (§ 210), úvěrového podvodu (§ 211) a dotačního podvodu (§ 212), který byl pro svou zvláštní a rozdílnou povahu od úvěrového trestného činu upraven samostatně, byly provedeny zásadnější změny než jen obdobně vymezené zvlášť přitěžující okolnosti. Trestný čin dotačního podvodu byl mimo dotací a subvencí výslovně rozšířen i na návratné finanční výpomoci a příspěvky. U úvěrového podvodu byla pak do odstavce 1 doplněna i slova „při čerpání úvěru“, neboť některé úvěrové smlouvy vážou čerpání úvěru na splnění určitých podmínek. Z hlediska typové závažnosti byla odlišena i skutková podstata úvěrového podvodu podle § 211 odst. 2, kde není rozhodující způsobení škody, ale naopak použití prostředků získaných účelovým úvěrem na jiný než určený účel v nikoli malém rozsahu. Obdobně je tomu pak u dotačního podvodu podle § 212 odst. 2. Formulace pojistného podvodu byla pak upřesněna s ohledem na zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, který nezná pojem „sjednávání pojistné smlouvy“ a zásadně používá sousloví „uzavírání pojistné smlouvy“ a „změna pojistné smlouvy“, přitom vznikaly někdy pochybnosti, zda pod sjednávání smlouvy lze zahrnout i její změnu. Podobně je tomu i s pojmem „likvidace pojistné události“, jenž je definován v zákonu o pojišťovnictví a který nahrazuje sousloví „při uplatnění nároku na plnění z takové

smlouvy“, přičemž nový pojem vyjadřuje i skutečnost, že uvedení nepravdivých údajů se týká celého procesu likvidace, nikoli jen jeho části. Pojem „plnění z pojištění nebo jiné obdobné plnění“ pokrývá jak plnění na základě pojistné smlouvy, tak i na základě jiného důvodu. To se týká např. zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož musí Česká kancelář pojistitelů plnit v případech vymezených zákonem poškozeným, aniž existuje pojistná smlouva. Navrhované ustanovení také umožňuje postihovat i osoby, které nejsou přímými účastníky pojistného vztahu, ale jsou typickými subjekty dopouštějícími se této trestné činnosti (např. zmocněnce účastníků, příp. další osoby podílející se zejména na likvidaci nebo uplatnění práva na pojistné nebo jiné obdobné plnění).

§ 213 (§250c)

Provozování nepoctivých her a sázek

(1) Kdo provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „nebo peněžním trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let **nebo peněžním trestem** bude pachatel potrestán,

- a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu, nebo**
- b) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch.**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,**
- b) **způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo**
- c) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.**

(5) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo**
- b) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.**

Důvodová zpráva k § 213:

U trestného činu provozování nepoctivých her a sázek podle § 213 zavádí osnova jen příslušné nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby byly náležitě postiženy typově závažnější v praxi se vyskytující případy.

§ 214 (§ 251)

Podílnictví

- (1) Kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá
- a) věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla získána trestným činem spáchaným **na území** České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo jako odměna za něj, nebo
 - b) věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v písmenu a),

bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty; spáchá-li však čin ve vztahu k věci, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším. **(vypuštěno: „nebo jiné majetkové hodnotě“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která má větší hodnotu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch. **(vypuštěno původní písm. a/ „spáchá-li čin uvedený v odst. 1 jako člen organizované skupiny“ – přesunut do odst. 3 písm. a/)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až **šest** let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 8)**

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,**
- b) spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě pocházející ze zvlášť závažného **zločinu, (nahrazeno: „trestného činu“)**
- c) spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která má značnou hodnotu, nebo
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až **osm** let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 10)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která má hodnotu velkého rozsahu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 214:

U trestného činu podílnictví (§ 214) bylo v souladu s požadavky vyplývajícími z mezinárodních dokumentů, zejména z Evropské úmluvy o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (č. 33/1997 Sb.), Společné akce Rady 1998/699/JVV o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti (31998E0699), Rámcového rozhodnutí Rady 2001/500/JVV o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti (32001F0500) a doporučení Výboru expertů Rady Evropy k hodnocení opatření proti praní špinavých peněz (PC-R-EV) znění skutkové podstaty doplněno tak, aby se tento trestný čin vztahoval nejen na věci nebo jiný majetkový prospěch získaný trestným činem spáchaným v České republice, ale i na věci nebo jiný majetkový prospěch získaný trestným činem v cizině.

Sazba u základní skutkové podstaty trestného činu podílnictví (§ 214) byla upravena v základní skutkové podstatě v souladu s článkem 2 Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti (32001F0500), který stanoví, aby za závažné trestné činy vymezené v Úmluvě Rady Evropy z roku 1990 o praní špinavých peněz, vysledování, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti bylo možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky. Vzhledem k tomu, že však taková věc nebo výnos může pocházet z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bylo obdobně jako v § 360 odst. 1 stanoveno, že bude-li takový čin spáchán „ve vztahu k věci, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším“.

§ 215 (§ 252)

Podílnictví z nedbalosti

(1) Kdo ukryje nebo na sebe nebo jiného převede z nedbalosti věc nebo jinou majetkovou hodnotu **nikoli malé hodnoty**, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině jinou osobou, nebo jako odměna za něj, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „větší hodnoty“, vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(vypuštěn celý původní odst. 2 obsahující text: „Stejně bude potrestán, kdo jinému z nedbalosti umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty získané trestným činem spáchaným v České republice nebo v cizině nebo jako odměna za něj“)

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo **(vypuštěno: „nebo 2“)**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě pocházející ze zvlášť závažného **zločinu**, nebo **(vypuštěno: „nebo 2“, nahrazeno: „trestného činu“)**
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 215:

Také u trestného činu podílnictví z nedbalosti (§ 215) bylo v souladu s požadavky vyplývajícími z mezinárodních dokumentů uvedenými u § 214 doplněno znění této skutkové podstaty tak, aby se tento trestný čin vztahoval nejen na věci nebo jinou majetkovou hodnotu získanou trestným činem spáchaným v České republice, ale i na věc nebo jinou majetkovou hodnotu získanou trestným činem v cizině.

§ 216 (§ 252a)

Legalizace výnosů z trestné činnosti

(1) Kdo zastírá původ nebo jinak usiluje, aby bylo podstatně ztíženo nebo znemožněno zjištění původu

- a) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, nebo
- b) věci nebo jiné majetkové hodnoty, která byla opatřena za věc nebo jinou majetkovou hodnotu uvedenou v písmenu a), nebo

kdo jinému spáchání takového činu umožní, (nahrazeno: „s cílem vzbudit zdání, že taková věc nebo jiná majetková hodnota byla nabyta v souladu se zákonem. Obsahem této alinei je původní obsah odst. 2 „Stejně bude potrestán, kdo, jinému spáchání činu uvedeného v odst. 1 umožní“)

bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty; spáchá-li však takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, (vypuštěno: „nebo zákazem činnosti“)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě ve větší hodnotě, nebo (vypuštěno: „nebo 2“)
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch.

(obsahuje text původní odst. 3/ vypuštěno původní písm. a/ „spáchá-li čin uvedený v odst. 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny“ – přesunut nyní do odst. 3 písm. a/)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 8)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě pocházející ze zvlášť závažného zločinu, (nahrazeno: „uvedený v odstavci 1 nebo 2)
- c) spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě ve značné hodnotě,
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- e) zneužije-li ke spáchání takového činu svého postavení v zaměstnání nebo své funkce.

(původně odst. 4)

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 10)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech, (vypuštěno: „nebo 2“)
- b) spáchá-li takový čin ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě v hodnotě velkého rozsahu, nebo
- c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

(původně odst. 5)

§ 217

Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti

(1) Kdo jinému z nedbalosti umožní zastřít původ nebo zjištění původu věci nebo jiné majetkové hodnoty ve větší hodnotě, která byla získána trestným činem spáchaným

na území České republiky nebo v cizině, nebo jako odměna za něj, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k věci nebo jiné majetkové hodnotě pocházející ze zvlášť závažného zločinu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 216 a 217:

U trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216) bylo v souladu s požadavky vyplývajícími z mezinárodních dokumentů uvedenými u § 214 doplněno znění této skutkové podstaty tak, aby se tento trestný čin vztahoval nejen na věc nebo jinou majetkovou hodnotu získanou trestným činem spáchaným v České republice, ale i na věc nebo jinou majetkovou hodnotu získanou trestným činem v cizině.

Sazba u základní skutkové podstaty trestného činu legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216) byla upravena v základní skutkové podstatě v souladu s článkem 2 Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti (32001F0500), který stanoví, aby za závažné trestné činy vymezené v Úmluvě Rady Evropy z roku 1990 o praní špinavých peněz, vysledování, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti bylo možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky. Vzhledem k tomu, že však taková věc nebo výnos může pocházet z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bylo obdobně jako v § 360 odst. 1 stanoveno, že bude-li takový čin spáchán „ve vztahu k věci, která pochází z trestného činu, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším“.

Nově návrh upravuje samostatnou skutkovou podstatu legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti (§ 217), kterou, pokud jde o její obsah, přejímá z platného trestného činu podílnictví z nedbalosti podle § 252 odst. 2, včetně navazujících okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, které upravuje obdobně jako v § 215.

§ 218 (§ 253)

Lichva

(1) Kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lekomyslnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, nebo

kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude

pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
- b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo
- c) způsobí-li takovým činem jinému stav těžké nouze.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 219 (§ 254)

Zatajení věci

(1) Kdo si přisvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu nikoli nepatrné hodnoty, která se dostala do jeho moci nálezem, omylem nebo jinak bez přivolení osoby oprávněné, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 220 (§ 255)

Porušení povinnosti při správě cizího majetku

(1) Kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(přehozen slovosled, nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

§ 221 (§ 255a)

Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou důležitou povinnost při opatrování nebo správě cizího majetku, a tím jinému způsobí značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „z vědomé“ a vypuštěn § 5 písm. a/“; přehozen slovosled,**

vypuštěno: „nebo peněžítým trestem“

- (2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,
- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, nebo
 - způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 218 až 221:

V podstatě beze změny v základních skutkových podstatách oproti platnému znění trestního zákona upravuje osnova trestné činy lichvy (§ 218), kde je pouze doplněno zneužití i lehkomyšlnosti, dále zatajení věci (§ 219), kde byla v rámci návaznosti na trestný čin zpronevěry doplněna vedle věci jiná majetková hodnota, jakož i porušení povinnosti při správě cizího majetku (§ 220) a porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti (§ 221), kde nedbalost vědomá je nahrazena nedbalostí hrubou ve smyslu § 16 odst. 2. U trestných činů lichvy a zatajení věci jsou pak doplněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby obdobně jako je tomu u ostatních majetkových trestných činů.

§ 222 (§ 256)

Poškození věřitele

(nahrazeno „poškození“)

- (1) Kdo, **byť i jen** částečně, zmaří uspokojení svého věřitele tím, že
- zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou, nebo odstraní, **byť i jen** část svého majetku,
 - postoupí svou pohledávku, anebo převezme dluh jiného,
 - zatíží věc, která je předmětem závazku, nebo ji pronajme,
 - předstírá nebo uzná neexistující právo nebo závazek,
 - předstírá nebo uzná právo nebo závazek ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti,
 - předstírá splnění závazku, nebo
 - předstírá úpadek nebo svůj majetek jinak zdánlivě zmenšuje nebo předstírá jeho zánik,

a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „až na 1 rok“, „peněžítým trestem“, vypuštěno původní písmo d/ „v řízení před soudem odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku, nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat, nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje“, která zčásti vytváří novou skutkovou podstatu trestného činu „Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku v § 227)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo, **byť i jen** částečně, zmaří uspokojení věřitele jiné osoby tím, že

- zničí, poškodí, zatají, zcizí, učiní neupotřebitelnou nebo odstraní, **byť i jen** část majetku dlužníka, nebo
- k majetku dlužníka uplatní neexistující právo nebo pohledávku nebo existující právo nebo pohledávku ve vyšší hodnotě či lepším pořadí, než jaké má, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až **pět** let bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 3)**

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) způsobí-li takovým činem jinému úpadek.

§ 223 (§ 256a)

Zvýhodnění věřitele

(nahrazeno „zvýhodňování“)

(1) Kdo jako dlužník, který je v úpadku, zmaří, byť i jen částečně, uspokojení svého věřitele zvýhodněním jiného věřitele, a způsobí tím na cizím majetku škodu nikoli malou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „není schopen plnit své závazky“, nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) způsobí-li takovým činem jinému úpadek.

§ 224 (§ 256c)

Způsobení úpadku

(nahrazeno: „Předlužení“)

(1) Kdo, byť i z hrubé nedbalosti, si přivodí úpadek tím, že **(nahrazeno: „z vědomé“ a vypuštěn § 5 písm. a/)**

- a) činí vydání hrubě nepřiměřená svým majetkovým poměrům,
- b) spravuje svůj majetek způsobem, který neodpovídá zákonem mu uloženým nebo smluvně převzatým povinnostem nebo je s nimi v hrubém nepoměru,
- c) užívá poskytnutý úvěr v rozporu nebo hrubém nepoměru s jeho účelem,
- d) poskytuje ze svého majetku půjčky nebo úvěry jiným osobám, ač to je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům, nebo
- e) učiní nad rámec obvyklého podnikatelského rizika obchod nebo operaci, která nenáleží k jeho pravidelné podnikatelské činnosti nebo je v hrubém nepoměru k jeho majetkovým poměrům,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo, byť i z hrubé nedbalosti, přijme nový závazek nebo zřídí zástavu, ač ví, že je v úpadku, a tím zhorší postavení dosavadních věřitelů. **(nahrazeno: „z vědomé“ a vypuštěn § 5 písm. a/, „je předlužen“)**

(3) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

§ 225 (§ 126)

Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

Kdo v insolvenčním řízení maří nebo hrubě ztěžuje výkon funkce insolvenčního správce, a tím ohrozí účel insolvenčního řízení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti. (vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)

§ 226 (§ 256b)

Pletichy v insolvenčním řízení

(1) Kdo jako věřitel v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný prospěch, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo věřiteli v souvislosti s hlasováním věřitelů v insolvenčním řízení poskytne, nabídne nebo slíbí v rozporu se zásadami a pravidly insolvenčního řízení majetkový nebo jiný prospěch.

(3) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude potrestán, kdo jako insolvenční správce, člen věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů v insolvenčním řízení přijme nebo si dá slíbit pro sebe nebo jiného ke škodě věřitelů majetkový nebo jiný prospěch, který mu nepřísluší. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 značnou škodu, nebo
b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(5) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: §)
a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1, 2 nebo 3 škodu velkého rozsahu, nebo
b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 227 (§ 256 odst. 1 písm. d)

Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku

Kdo v řízení před soudem nebo jiným orgánem veřejné moci odmítne splnit zákonnou povinnost učinit prohlášení o svém majetku nebo o majetku právnické osoby, za kterou je oprávněn jednat, nebo se takové povinnosti vyhýbá nebo v takovém prohlášení uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (nahrazeno „peněžitým trestem“)

Důvodová zpráva k § 222 až 227:

U tzv. úpadkových deliktů – poškození věřitele (§ 222), zvýhodnění věřitele (§ 223), způsobení úpadku (§ 224 – dřívější „předlužení“), porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225), pletichy v insolvenčním řízení (§ 226) a porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227 – dříve zařazené do „poškození věřitele“) byly provedeny jen dílčí změny upřesňující a doplňující dikci těchto ustanovení, a to i v návaznosti na přijetí nových právních předpisů (§ 225 a 226).

Nejpodstatněji bylo změněno a doplněno poškození věřitele (§ 222), kde mimo již zmíněného osamostatnění skutkové podstaty, nyní nazvané porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227), byly doplněny další, v praxi se vyskytující formy jednání, které je třeba také postihnout jako poškození věřitele (postoupení své pohledávky, anebo převzetí dluhu jiného, zatížení věci, která je předmětem závazku, nebo její pronajmutí, a předstírání nebo uznání práva nebo závazku ve větším rozsahu, než odpovídá skutečnosti, nebo předstírání splnění závazku). Vzhledem k tomu, že v regulatorním prostředí nového insolvenčního práva, v němž dlužník ve dvou ze třech možných způsobů řešení úpadku (v reorganizaci a oddlužení) neztrácí kontrolu nad svým majetkem, doplňuje se do skutkové podstaty i předstírání úpadku nebo hrozícího úpadku, kterými se může dlužník zbavit podstatného rozsahu svých závazků. Z toho vyplývá i předpoklad, že dlužníci budou motivováni k pokusům zneužít reorganizaci nebo oddlužení v neprospěch svých věřitelů. U poškození věřitele podle odstavce 2 je skutková podstata rozšířena i na případy, kdy k majetku dlužníka je uplatněno sice existující právo nebo pohledávka, ale ve vyšší výši či lepším pořadí, než jaké skutečně má.

Vzhledem k formálnímu pojetí trestného činu a s přihlédnutím k formulaci ostatních majetkových trestných činů byly do skutkových podstat trestných činů poškození věřitele a zvýhodňování věřitele doplněny spodní hranice škody nikoli malé (25 000 Kč), která s ohledem na tento druh trestné činnosti tvoří spodní hranici trestní odpovědnosti za tyto trestné činy, jež je podobně jako u daňových deliktů vyšší než u klasických majetkových trestných činů, např. krádeže, zpronevěry, podvodu apod. (škoda nikoli nepatrná – 5 000 Kč). Trestné činy zvýhodňování věřitele a způsobení úpadku byly rozšířeny na oba úpadkové stavy, tedy jak na předlužení, tak i na platební neschopnost, když pro dosavadní zúžení pouze na jeden tento stav (navíc u každé této skutkové podstaty jiný) není logický důvod.

U trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení (§ 225), který byl mezi majetkové trestné činy přesunut z trestných činů hospodářských, byla provedena úprava znění této skutkové podstaty vzhledem k přijetí zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Nově nebude již trestně sankcionována povinnost podat insolvenční návrh (§ 98 insolvenčního zákona), neboť v pojetí nové úpravy úpadkového práva by tato hrozba trestním postihem působila proti tendenci motivovat dlužníka ke včasnému řešení krizové situace především pozitivně. Namísto trestní úpravy zavedla totiž nová úprava sankce soukromoprávní povahy (srov. § 98 a násl. insolvenčního zákona), které směřují ve prospěch věřitelů dlužníka, kteří jsou porušením povinnosti podat návrh zpravidla nejvíce postiženi. To je i v souladu se zásadou subsidiarity trestní represe, podle níž soukromoprávní vztahy je třeba primárně řešit mimo trestními prostředky (podobně bylo nedávno postupováno i v SRN). Ohledně vymezení insolvenčního správce a insolvenčního řízení viz § 128.

Nový trestný čin porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku § 227, který byl dříve nesystémově zařazen do poškození věřitele, byl při nové úpravě rozšířen na všechna prohlášení o majetku před státními orgány činěná na základě zákonné povinnosti a navíc, pokud jde o formy jednání popsané ve skutkové podstatě, i na vyhýbání se takové zákonné povinnosti, které se v praxi také poměrně často vyskytuje.

§ 228 (§ 257)
Poškození cizí věci

(nahrazeno: „poškozování“)

(1) Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (vypuštěno: „nebo peněžítým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 na věci svědka, znalce nebo tlumočnicka pro výkon jejich povinností,
 - b) spáchá-li takový čin na věci jiného pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - c) spáchá-li takový čin na věci, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, (nahrazeno: „podle zvláštních“)
 - d) způsobí-li takovým činem značnou škodu. (původně odst. 2)

(4) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu. (původně odst. 3, nahrazeno: 8)

Důvodová zpráva k § 228:

Do trestného činu poškození cizí věci podle § 228 bylo jako samostatná skutková podstata (odstavec 2) zařazeno poškození cizí věci postříkáním, pomalováním či popsáním barvou nebo jinou látkou (tzv. sprejerství), které na rozdíl od základní skutkové podstaty podle odstavce 1 není vázáno na dosažení škody nikoli nepatrné, ale je svou povahou poškozováním cizí věci, a které bylo dosud upraveno v samostatném ustanovení. Upraveny byly také okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to v souladu s ostatními majetkovými trestnými činy.

§ 229 (§ 258)
Zneužívání vlastnictví

Kdo poškodí důležitý zájem kulturní, vědecký, na ochraně přírody, krajiny nebo životního prostředí, chráněný jiným právním předpisem, tím, že zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou nebo zašantročí vlastní věc větší hodnoty, která požívá ochrany podle jiného právního předpisu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (vypuštěno: „nebo jiný důležitý obecný zájem“, nahrazeno: „podle zvláštních“, vypuštěno: „peněžítým trestem“)

Důvodová zpráva k § 229:

Trestný čin zneužívání vlastnictví osnova přebírá z platné právní úpravy s tím, že konkrétně specifikuje „jiný důležitý zájem“ a zároveň omezuje trestní postih pouze na případy, kdy hodnota takové věci dosáhne hranice větší hodnoty, tj. minimálně částky 50 000 Kč, aby nedocházelo k používání trestněprávní represe mimo princip subsidiarity, který osnova důsledně i v tomto případě respektuje.

§ 230 (§ 257a)

Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací

(1) Kdo překoná bezpečnostní opatření, a tím neoprávněně získá přístup k počítačovému systému nebo k jeho části, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo získá přístup k počítačovému systému nebo k nosiči informací a

- a) neoprávněně užije data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací,
- b) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací neoprávněně vymaže nebo jinak zničí, poškodí, změní, potlačí, sníží jejich kvalitu nebo je učiní neupotřebitelnými,
- c) padělá nebo pozmění data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací tak, aby byla považována za pravá nebo podle nich bylo jednáno tak, jako by to byla data pravá, bez ohledu na to, zda jsou tato data přímo čitelná a srozumitelná, nebo
- d) neoprávněně vloží data do počítačového systému nebo na nosič informací nebo učiní jiný zásah do programového nebo technického vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (upravuje okolnosti původně v odst. 1 uvedené, ale je vypuštěno z návrhy „v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch“, a nyní uvedený text písm. a/, b/, c/, d/ je nově vymezen „peněžitý trest“, nahrazeno: „až na 1 rok“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou újmu nebo získat sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo
- b) v úmyslu neoprávněně omezit funkčnost počítačového systému nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat.

(vypuštěno původní v odst. 2 písm. a/ „spáchá-li čin uvedený v odst. 1 jako člen organizované skupiny“ – přesunuto do odst. 4 písm. a/, a původně v odst. 2 písm. b/ „způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo získá-li sobě nebo jinému značný prospěch – přesunuto do odst. 4 písm. b/, d)

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, (sazba dle původní odst. 3, podmínky podle odst. 2)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu,

- c) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- e) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.

(5) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu, nebo
 - b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.
- (podmínky podle původního odst. 3, nahrazeno: 1 rok, 5, - tato sazba je ponechána u odst. 4)

§ 231

Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat

(1) Kdo v úmyslu spáchat trestný čin porušení tajemství dopravovaných zpráv podle § 182 odst. 1 písm. b), c) nebo trestný čin neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 odst. 1, 2 vyrobí, uvede do oběhu, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává

- a) zařízení nebo jeho součást, postup, nástroj nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k neoprávněnému přístupu do sítě elektronických komunikací, k počítačovému systému nebo k jeho části, nebo
- b) počítačové heslo, přístupový kód, data, postup nebo jakýkoli jiný podobný prostředek, pomocí něhož lze získat přístup k počítačovému systému nebo jeho části,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 232

Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti porušením povinností vyplývajících ze zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uložené podle zákona nebo smluvně převzaté

- a) data uložená v počítačovém systému nebo na nosiči informací zničí, poškodí, pozmění nebo učiní neupotřebitelnými, nebo

b) učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače nebo jiného technického zařízení pro zpracování dat, a tím způsobí na cizím majetku značnou škodu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 230 až 232:

Skutkové podstaty trestných činů neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací (§ 230) a opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat (§ 231) jsou v osnově upraveny na základě Úmluvy o počítačové kriminalitě, Budapešť, ze dne 23. listopadu 2001, kdy bylo třeba zpracovat zejména články 2 až 11, které stanoví kriminalizaci nezákonného získání přístupu k počítačovému systému, nezákonného odposlechu počítačového systému technickými prostředky, neoprávněného poškození, vymazání, snížení kvality, pozměnění nebo potlačení počítačových dat, která jako širší pojem zahrnují i počítačové informace, omezování funkčnosti počítačového systému pomocí manipulace s počítačovými daty, počítačového padělání, dále výrobu, prodej, opatření za účelem použití, držení, dovoz, distribuci a zpřístupňování zařízení, která jsou vytvořena nebo uzpůsobena k páčání uvedených trestných činů podle článků 2 až 5 uvedené Úmluvy, nebo přístupových hesel, kódů a podobných počítačových dat, pokud má pachatel v úmyslu tato zařízení nebo kódy použít ke spáchání uvedených trestných činů podle článků 2 až 5 uvedené Úmluvy atd. V souvislosti s tím osnova na základě požadavků z praxe upravuje i trestný čin poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti podle § 232.

Hlava VI

Trestné činy hospodářské

Vypuštěno „proti“ „kázni“

Důvodová zpráva k hlavě VI – Trestné činy hospodářské – § 233 až 271:

Trestné činy hospodářské tvoří významnou součást trestního zákoníku i v demokratické společnosti založené, pokud jde o ekonomiku, na tržním hospodářství, neboť je třeba zajistit adekvátní trestněprávní ochranu ekonomiky před trestnou činností, a tím i ochranu nového hospodářského mechanismu a systému ekonomických vztahů. Hospodářské zájmy jsou chráněny i v dalších hlavách zvláštní části trestního zákona, zejména v hlavě páté, jestliže tu je výrazný prvek majetkové škody, a v hlavě deváté, pokud je tu úmysl poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost republiky.

V oblasti hospodářských trestných činů je však třeba zvláště uplatňovat zásadu pomocné úlohy (subsidiarity) trestní represe, a proto se zásahy státu pomocí trestněprávních prostředků omezují v podstatě na:

a) postih pro nesplnění povinností vůči státu, zejména finančních (daňových, celních, devizových atd.),

b) postih pro nedodržení důležitých předpisů vymezujících rámec podnikání a závazná pravidla podnikání, včetně zajištění rovnosti na trhu (neoprávněné podnikání, porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou, porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi, porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem, porušování závazných pravidel hospodářského styku apod.),

c) postih různých jednání podvodného charakteru (poškození spotřebitele, pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě apod.),

d) ochranu tajemství obchodních informací a účetní evidence (zneužívání informací v obchodním styku, zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění atd.),

e) ochranu měny a závazků vyplývajících z mezinárodních smluv a úmluv (padělání a pozměnění peněz, průmyslová práva, autorské právo, poškození finančních zájmů Evropských společenství apod.).

Hlava šestá zvláštní části se člení na čtyři díly:

–Díl první – Trestné činy proti měně a platebním prostředkům,

–Díl druhý – Trestné činy daňové, poplatkové a devizové,

–Díl třetí – Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou,

–Díl čtvrtý – Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu.

Díl 1

Trestné činy proti měně a platebním prostředkům

§ 233 (§ 140)

Padělání a pozměnění peněz

(nahrazeno: pozměňování“)

(1) Kdo sobě nebo jinému opatří nebo přechovává padělané nebo pozměněné peníze nebo prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. (změněn slovosled, nahrazeno: 2, 8)

(2) Kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, nebo

kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty,

bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let. (nahrazeno: 5, 10)

(3) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 10, 15)

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo

b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 233:

Osnova přejímá základní skutkovou podstatu padělání a pozměnění peněz (§ 233) z platného trestního zákona pouze s nutnými upřesněními, neboť jde o osvědčenou skutkovou podstatu, jejíž aplikace je v praxi již zažitá a podpořená bohatou judikaturou. Proto jsou u tohoto trestného činu v odstavci 1 vedle upřesnění způsobů páčání doplněny jen prvky peněz sloužící k ochraně proti jejich padělání, které také vyžadují obdobnou ochranu jako samotné peníze, a také další zvlášť přitěžující okolnosti, a to spáchání činu ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech a spáchání takového činu ve velkém rozsahu. V návaznosti na snížení maximálních trestních sazeb u majetkových deliktů se také snižuje nejvyšší trestní sazba ve čtvrtém odstavci tak, aby i tento nejpřísněji trestný hospodářský delikt zachovával relaci k trestným činům proti životu a zdraví.

§ 234

Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku

(1) Kdo sobě nebo jinému bez souhlasu oprávněného držitele opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává platební prostředek jiného, zejména nepřenositelnou platební kartu identifikovatelnou podle jména nebo čísla, elektronické peníze, příkaz k zúčtování, cestovní šek nebo záruční šekovou kartu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo sobě nebo jinému opatří, zpřístupní, přijme nebo přechovává padělaný nebo pozměněný platební prostředek, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(3) Kdo padělá nebo pozmění platební prostředek v úmyslu použít jej jako pravý nebo platný, nebo kdo padělaný nebo pozměněný platební prostředek použije jako pravý nebo platný, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

(4) Odnětím svobody na pět až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny, nebo**
- b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.**

(5) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, 2 nebo 3 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo**
- b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.**

(6) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 234:

V souladu s Rámcovým rozhodnutím Rady Evropské unie č. 2001/413/JVV o boji proti podvodům a padělání v oblasti bezhotovostních platebních prostředků osnova zavádí novou skutkovou podstatu trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního

prostředku. Z důvodu návaznosti pak upravuje v jednom ustanovení jak neoprávněné opatření (dosud § 249b platného trestního zákona), tak i padělání a pozměnění, které bylo upraveno jen odkazem ve společném ustanovení v § 143 platného trestního zákona.

Především je třeba uvést, že osnova nepředpokládá trestní postih nikoli příliš závažného jednání, kdy si jiná osoba v dohodě s držitelem např. platební karty takový platební prostředek opatří či jej po určitou dobu přechovává za účelem výběru hotovosti z bankomatu apod., neboť sice se nejedná o oprávněné opatření nebo přechovávání, když na platebním prostředku bývá výslovně uvedeno, že držitel nesmí prostředek svěřit jiné osobě, ale není třeba jeho trestního postihu. Proto nahrazuje pojem „neoprávněně opatří“ pojmem „bez souhlasu oprávněného držitele (obecné ustanovení o svolení poškozeného podle § 30 na to nelze aplikovat s ohledem na to, že poškozený musí být podle tohoto ustanovení oprávněně rozhodovat o dotčených zájmech „bez omezení“, přičemž zde je zpravidla uvedeno shora uvedené omezení ze strany banky).

U neoprávněného opatření platebního prostředku osnova oproti původnímu neoprávněnému držení platební karty (srov. § 249b platného trestního zákona) rozšiřuje trestněprávní ochranu z platební karty i na další platební prostředky jiného, přičemž současně provádí plnou transpozici Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2000/413/JHA, a proto mimo neoprávněného opatření sobě nebo jinému zavádí i trestněprávní postih dalších jednání, a to zpřístupnění, přijetí a přechovávání platebního prostředku. Pojem „zpřístupnit“ není totožný s pojmem opatřit. Zatímco „opatření“ je spojováno s hmatatelnými předměty, pojem „zpřístupnění“ vyjadřuje i elektronickou podobu (např. na internetu), a to popřípadě i ve formě poskytnutí potřebných prostředků (např. návodu) v elektronické podobě na internetových stránkách atd. „Přijetí“ platebního prostředku zahrnuje úmyslné převzetí takového platebního prostředku osobou, která s ním nakládá při placení nebo zúčtování, jako např. jednání prodáváče, který úmyslně přijme neprenosnou platební kartu jiného zpravidla v dohodě s osobou, která ji předkládá při placení zboží nebo služby. Dále jsou v tomto ustanovení jednotlivé platební prostředky demonstrativně vypočítávány, a to proto, že se jednotlivé typy platebních prostředků používaných v bezhotovostním platebním styku stále rozšiřují (nemůže tedy obsahovat jejich taxativní výčet). Použití těchto platebních prostředků bude vyjádřeno souběhem trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 a příslušného majetkového trestného činu, zpravidla trestného činu podvodu podle § 209.

S ohledem na rozvoj používání platebních prostředků a jejich nové typy se ukázalo potřebným upravit i zvláštním způsobem oproti penězům i jejich padělání a pozměňování, neboť má své zvláštní rysy dané právě povahou platebních prostředků a možnostmi jejich padělání v rámci bezhotovostního platebního styku. Za padělání platebního prostředku bude třeba mimo kompletní vyhotovení platebního prostředku považovat i jakýkoli jiný způsob padělání včetně všech napodobenin platebních prostředků (např. bílá platební karta s magnetickým proužkem). U padělaných platebních prostředků je upraveno i jejich použití, což je obdobou udání peněz jako pravých nebo platných (odstavec 3).

Obligatorní ukládání trestu propadnutí věci nebo ochranného opatření zabrání věci, které vyžaduje uvedené Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie, upravují obecná ustanovení § § 70 odst. 3 a § 101 odst. 2.

§ 235 (§ 141)

Udávání padělaných a pozměněných peněz

Kdo padělané nebo pozměněné peníze, jimiž mu bylo placeno jako pravými, udá jako pravé, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (změněno: peněžité trestem“)

§ 236 (§ 142)

Výroba a držení padělatelského náčiní

(1) Kdo vyrobí, nabízí, prodá, zprostředkuje nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává nástroj, zařízení nebo jeho součást, postup, pomůcku nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění peněz nebo prvků sloužících k ochraně peněz proti padělání anebo vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění platebních prostředků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „nebo jiný předmět určený padělání nebo pozměňování peněz“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 při výkonu svého povolání.

Důvodová zpráva k § 235 a 236:

Osnova přejímá skutkovou podstatu udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235) z platného trestního zákona, neboť jde o osvědčenou skutkovou podstatu, jejíž aplikace je v praxi již zažitá a podpořená bohatou judikaturou.

Skutková podstata trestného činu výroby a držení padělatelského náčiní (§ 236) je v návaznosti na Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků (2001/413/JVV), pokud jde o formy páčání, doplněna obdobně jako u trestného činu padělání a pozměňování peněz, a pokud jde o jednotlivé prostředky používané k padělání nebo pozměňování peněz, prvků sloužících k ochraně peněz proti padělání nebo platebních prostředků, platebních prostředků a při použití § 236 i cenných papírů je vedle nástroje nebo jiného předmětu určeného k padělání nebo pozměňování peněz doplněn i počítačový program a pomůcka určená k takovému padělání nebo pozměnění.

§ 237

Neoprávněná výroba peněz

(1) Kdo neoprávněně, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držných v souladu se zákonem, vyrobí peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání, nebo

kdo neoprávněně vyrobené peníze nebo prvky sloužící k ochraně peněz proti padělání sobě nebo jinému opatří, uvede do oběhu nebo přechovává, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo
- b) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu.

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 237:

Osnova zavádí, v souladu s Rámcovým rozhodnutím Rady ze dne 29. května 2000 o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura (2000/383/JVV), ve znění Rámcového rozhodnutí Rady ze dne 6. prosince 2001, kterým se mění Rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/JVV o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura (2001/888/JVV), novou skutkovou podstatu neoprávněné výroby peněz (§ 237), neboť v souvislosti s měnovými opatřeními a stále důležitější rolí měny ve vztazích mezi státy a zejména ve vazbě na univerzální platidlo zavedené v Evropské unii v podobě eura, je nezbytně nutné zajistit odpovídající trestněprávní postih i takových forem jednání, která narušují měnovou stabilitu výrobou peněz, s použitím zařízení nebo materiálů k výrobě peněz určených a držených v souladu se zákonem. Na rozdíl od skutkové podstaty podle § 233 jde z technického hlediska o výrobu peněz „pravých“, tj. peněz vyrobených osobami jinak k výrobě peněz oprávněných na zařízeních, která jsou k výrobě bankovek určena a z materiálů, které se k výrobě pravých peněz používají. Porušeno je pouze právo příslušných institucí výrobu peněz zadávat a vyrobené peníze uvádět do oběhu.

Toto ustanovení se týká i peněz dosud nevydaných, ale pro peněžní oběh v budoucnu určených (např. nové vzory bankovek dosud neuvedené do oběhu, nové měny, jež začnou brzo platit apod.), a to případně i za použití ustanovení o přípravě (srov. odstavec 5 § 233). Taková trestní ochrana je požadavkem předpisu Evropské unie.

Obligatorní ukládání trestu propadnutí věci nebo ochranného opatření zabrání věci, které vyžaduje uvedené Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie upravují obecná ustanovení § 70 odst. 3 a § 101 odst. 2.

§ 238 (§ 143)

Společné ustanovení

Ochrana podle § 233 až 237 se poskytuje též penězům a platebním prostředkům jiným než tuzemským a tuzemským a zahraničním cenným papírům. (vypuštěno: „a cizozemským bezhotovostním platebním prostředkům jakož i“, nahrazeno: § 140 až 142)

Důvodová zpráva k § 238:

V souladu se speciální úpravou trestného činu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebních prostředků (§ 234) a v návaznosti na Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2001/413/JVV o boji proti podvodům a padělání v oblasti bezhotovostních platebních prostředků osnova ponechává jinak v podstatě bez zásadních změn společné ustanovení (§ 238), které bude poskytovat ochranu proti padělání penězům a platebním prostředkům jiným než tuzemským, tuzemským a zahraničním cenným papírům.

§ 239 (§ 144)

Ohrožování oběhu tuzemských peněz

(1) Kdo neoprávněně vyrobí nebo vydá náhražky tuzemských peněz, nebo

kdo takové náhražky neoprávněně dává do oběhu, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo

- a) bez zákonného důvodu odmítá tuzemské peníze, nebo
- b) poškozují tuzemské peníze. (vypuštěno původní písm. b/ „bez hospodářské potřeby shromažďuje drobné tuzemské peníze“)

Důvodová zpráva k § 239:

Ustanovení o ohrožování oběhu tuzemských peněz bylo k návrhu České národní banky převzato do trestního zákoníku s úpravou spočívající ve vypuštění dosavadního odstavce 2 písm. b), který sankcionoval „shromažďování drobných tuzemských peněz bez hospodářské potřeby“.

Díl 2

Trestné činy daňové, poplatkové a devizové

§ 240 (§ 148)

Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

(1) Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti. (došlo ke spojení původního odst. 1 a odst. 2, nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami,
- b) poruší-li k usnadnění takového činu úřední uzávěru, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve značném rozsahu. (původně odst. 3, nahrazeno: 1 rok „způsobí-li takovým činem značnou škodu“.

(3) Odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve velkém rozsahu. (původně odst. 4, nahrazeno: 12, „způsobí-li činem uvedeným v odst. 1, 2 škodu velkého rozsahu“)

Důvodová zpráva k § 240:

Ustanovení o trestných činech daňových, poplatkových a devizových chrání zájem státu na řádném vyměření a odvedení daní a poplatků a v oblasti devizové zájem státu na vývoji platební bilance, pokud bezprostředně ohrožuje platební schopnost vůči zahraničí nebo vnitřní měnovou rovnováhu České republiky. Osnova v podstatě přejímá osvědčenou právní úpravu těchto trestných činů z platného trestního zákona s určitými upřesněními těch skutkových podstat, jejichž používání činí v praxi aplikační problémy.

U trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240) je dosud legislativně oddělená samostatná skutková podstata sankcionující vylákání povinné výhody na

některé z povinných plateb (§ 148 odst. 2 platného trestního zákona, ve znění zák. č. 253/1997 Sb.) převedena do základní skutkové podstaty obsahující klasické zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (odstavec 1), čímž je odstraněna dosavadní nemožnost sčítat vylákanou výhodu na povinné platbě se zkrácením daně, poplatku nebo podobné povinné platby. To má význam jak z hlediska naplnění základní skutkové podstaty (viz větší rozsah), tak i z hlediska naplnění okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby (viz značný rozsah a velkého rozsahu), kde je možno při navrhované úpravě bez problémů sčítat rozsah vylákané výhody na některé z těchto povinných plateb a rozsah zkrácení daně, poplatku nebo podobné povinné platby. Je tak odstraněno např. u daně z přidané hodnoty zvýhodnění těch pachatelů (často v důsledku jen náhodných okolností), u kterých v důsledku jejich jednání týkajícího se uplatňování odpočtů, převýšil nárok na odpočet daně zaplacené na vstupu daňovou povinnost na výstupu, a v důsledku toho vznikl tzv. nadměrný odpočet, který je potřeba považovat za daňovou výhodu a nikoli za zkrácení daně. Dále je do této skutkové podstaty doplněno i krácení příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které sem logicky patří (srov. i § 241 – dosavadní § 147 platného trestního zákona). Úřední uzávěrou se rozumí zvláštní způsob zajištění zboží či zařízení (např. pečeti páskou).

§ 241 (§ 147)

Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

(nahrazeno: „na zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti“)

(1) Kdo jako **zaměstnavatel nebo plátce** ve větším rozsahu nesplní svoji zákonnou povinnost za **zaměstnance nebo jinou osobu** odvést daň, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistné na zdravotní pojištění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo **zákazem činnosti**. **(nahrazeno: „poplatníka“, peněžitým trestem“, vypuštěno: „na šest měsíců“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo jako **zaměstnavatel** ve větším rozsahu nesplní svoji zákonnou povinnost odvést pojistné na úrazové pojištění zaměstnanců.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na **dvě léta až osm let** bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. **(původně odst. 2, nahrazeno: 1 rok)**

§ 242 (§ 147a)

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) zaniká, jestliže pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlašovat rozsudek. **(nahrazeno: „trestnost“, „na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti /§ 147/“)**

Důvodová zpráva k § 241 a 242:

Ve vymezení skutkové podstaty neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) jsou upřesněny základní pojmy vymezující dosavadní pojmy „plátce“ a „poplatníka“ tak, aby byly v souladu nejen s daňovými předpisy, ale i s předpisy upravujícími pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění [srov. zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (zejména § 3 a § 8 odst. 1), a zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zejména § 4 a § 8 odst. 4)]. Jinou osobou se rozumí například poplatník-fyzická osoba, kterému je plátcem daně stržena a odvedena tzv. srážková daň.

Zařazení úrazového pojištění zaměstnanců do odstavce 2 § 241 navazuje na zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, přičemž okruh pojištěných osob je vymezen v § 3 tohoto zákona. I když placení pojistného za zaměstnance je uložena zaměstnavateli, výše a placení pojistného se stanoví procentní sazbou z úhrnu vyměřovacích základů zaměstnanců pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti v rozhodném období. Vzhledem ke konstrukci výše a placení pojistného jde o situaci podobnou, byť nikoli zcela stejnou, neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které je upraveno v odstavci 1.

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti (§ 242) osnova přejímá z platné právní úpravy beze změny.

§ 243 (§ 148b)

Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení

(1) Kdo nesplní svoji zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně, a ohrozí tak ve větším rozsahu řádné a včasné stanovení daně jinému nebo její vymáhání od jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „vyměření“, 6 měsíců až 3 léta)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve značném rozsahu. (nahrazeno: 5 „způsobí-li takovým činem značnou škodu“)

Důvodová zpráva k § 243:

U trestného činu nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení (§ 243) osnova upřesňuje vyměření daně na „stanovení daně“, neboť pojem „vyměření daně“ je v rámci daňového procesu používán jen pro prvotní stanovení daně, přičemž tato může být i doměřována. Dále se upřesňuje i ohrožení vymáhání daně od jiného daňového dlužníka, čímž se vylučuje ohrožení vymáhání daně ze strany osoby, která nesplnila oznamovací povinnost. Dále se rozšiřuje pouze možnost ukládat alternativní tresty (trest zákazu činnosti a peněžitý trest) k trestu odnětí svobody.

§ 244 (§ 148a)

Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

(1) Kdo s nálepkami, kontrolními páskami nebo jinými předměty k označení zboží pro daňové účely nakládá v rozporu s jiným právním předpisem v úmyslu

způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo v rozporu se jiným právním předpisem **dovází, skladuje, přepravuje nebo uvádí do oběhu zboží bez nálepek, kontrolních pásek nebo jiných předmětů** k jeho označení pro daňové účely, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo **zákazem činnosti**. **(vypuštěno: „na šest měsíců“, nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

- (2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,
- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami, nebo
 - získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na **dvě** léta až **osm** let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. **(nahrazeno: 5, 12)**

§ 245 (§ 145a)

Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
(nahrazeno: „pozměňování“, „nálepek“)

(1) Kdo padělá nebo pozmění nálepky, **kontrolní pásky nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely** anebo předměty vydávané **orgánem veřejné moci** nebo jím zmocněnou právníčkou osobou jako doklad o splnění poplatkové povinnosti v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo **(vypuštěno: „jiné“, nahrazeno: „státním orgánem“)**

kdo takové nálepky, **pásky nebo předměty** uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, **zákazem činnosti** nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let **nebo peněžitým trestem** bude pachatel potrestán,

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve značném rozsahu, nebo
- získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 244 a 245:

Skutkovou podstatu porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží (§ 244) osnova rozšiřuje v souladu s požadavky praxe i na kontrolní pásky nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely tak, aby i ohledně těchto důležitých předmětů pro daňové účely byla zajištěna trestněprávní ochrana při jejich nezákonném užití nebo jiném nakládání. Podle § 148a odst. 1 alinei druhé platného trestního zákona je trestným činem uvádění do oběhu zboží bez nálepek k jeho označení pro daňové účely v rozporu s právním předpisem, tj. v rozporu se zákonem č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění dalších předpisů, zejména zákona č. 303/1993 Sb., o zrušení státního tabákového monopolu. Tento zákon jako správní delikt postihuje vedle prodeje neoznačených cigaret i skladování takových cigaret,

jímž se rozumí i skladování v dopravních prostředcích, a to při přepravě (viz § 8 odst. 10 cit zák.). Zjištění skladování a přeprava neoznačených cigaret je v praxi frekventovanější než zjištění jejich prodeje či jiného způsobu uvádění do oběhu. Samotné skladování či přepravování však dosud nebylo trestné podle § 148a platného trestního zákona, přestože představuje pro společnost stejné ohrožení, jako je uvádění do oběhu. Proto osnova tento nedostatek odstraňuje. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby jsou upřesněny tak, aby odpovídaly těmto okolnostem v jiných obdobných případech. Obdobným způsobem je rozšířena a upravena i navazující skutkové podstata padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti (§ 245).

§ 246 (§ 145)

Padělání a pozměnění známek

(nahrazeno: „pozměňování“)

(1) Kdo padělá nebo pozmění poštovní nebo kolkové známky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové známky úmyslně uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve značném rozsahu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 246:

U trestného činu padělání a pozměnění známek (§ 246) osnova rozšiřuje pouze možnost ukládat alternativní tresty (trest zákazu činnosti a peněžitý trest) k trestu odnětí svobody a upřesňuje okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby odpovídaly těmto okolnostem v jiných obdobných případech.

§ 247 (§ 146)

Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství

Kdo v době nouzového stavu v devizovém hospodářství poruší zákazy, které jsou stanoveny devizovým zákonem pro nouzový stav v devizovém hospodářství a vztahují se na vyhlášený nouzový stav, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až šest let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

Důvodová zpráva k § 247:

Podobně jako u § 246 také u trestného činu porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství (§ 247) osnova rozšiřuje pouze možnost ukládat alternativní tresty (trest zákazu činnosti a peněžitý trest) k trestu odnětí svobody.

Díl 3

Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou

§ 248 (§ 127 a § 149)

Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (nahrazeno: „Porušování závazných pravidel hospodářského styku“)

(1) Kdo poruší jiný právní předpis o nekalé soutěži tím, že se při účasti v hospodářské soutěži dopustí

- a) klamavé reklamy,
- b) klamavého označování zboží a služeb,
- c) vyvolávání nebezpečí záměny,
- d) parazitování na pověsti podniku, výrobků či služeb jiného soutěžitele,
- e) podplácení,
- f) zlehčování,
- g) srovnávací reklamy,
- h) porušování obchodního tajemství, nebo
- i) ohrožování zdraví spotřebitelů a životního prostředí,

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (oproti původnímu § 149 neobsahuje tato nová úprava jednání pouze podle generální klauzule nekalé soutěže ve smyslu § 44 odst. 1 obchodního zákoníku)

(2) Stejně bude potrestán,

kdo v rozporu s jiným právním předpisem na ochranu hospodářské soutěže se svým konkurentem uzavře dohodu o určení ceny, dohodu o rozdělení trhu nebo jinou dohodu narušující hospodářskou soutěž, (oproti původnímu § 127 obsahuje trestní postih pouze kartelových dohod, neobsahuje ostatní formy jednání zahrnované pod zákon č. 143/2001 Sb. o ochraně hospodářské soutěže)

kdo v rozporu s jiným právním předpisem o veřejných zakázkách poruší závazným způsobem závazná pravidla zadávacího řízení, nebo

kdo v rozporu s jiným právním předpisem upravujícím činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s investičními nástroji, kolektivního investování, penzijního připojištění a pojišťovnictví, poruší závazným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnosti,

a způsobí tím ve větším rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům, zadavateli nebo jinému dodavateli nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,**
- b) **spáchá-li takový čin opětovně,**
- c) **způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo**
- d) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu,**
- b) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo**
- c) **způsobí-li takovým činem jinému úpadek.**

Důvodová zpráva k § 248:

Osnova nahrazuje nekonkrétní a vágní ustanovení o trestném činu porušování závazných pravidel hospodářského styku (§ 127 platného trestního zákona) a o trestném činu nekalé soutěže (§ 149 platného trestního zákona) skutkovou podstatou porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§ 248), která v odstavci 1 upravuje porušení jednotlivých skutkových podstat nekalé soutěže upravených v § 45 až 52 obchodního zákoníku, (nikoli pouze podle tzv. generální klauzule podle § 44 odst.1 obchodního zákoníku). Uvedené upřesnění je v souladu se zásadou určitosti skutkových podstat zařazených do trestního zákoníku.

V odstavci 2 se především upravuje postih fyzických osob, které jako soutěžitelé nebo jako osoby jednající jménem soutěžitelů uzavírají kartelové dohody. Navrhované znění skutkové podstaty se omezuje pouze na případy uzavření tzv. horizontálních kartelů, tj. dohod narušujících hospodářskou soutěž uzavíraných mezi přímými konkurenty. Tzv. tvrdé kartely (hard-core kartely), na které tato skutková podstata směřuje, jsou obecně považovány za nejzávažnější porušení soutěžního práva. Jedná se přitom o jednání mimořádně vysoké společenské nebezpečnosti – kartelové jednání má zpravidla velmi negativní dopad na ekonomiku jako celek, zejména pak na konečné spotřebitele. Takové jednání totiž vždy v konečném důsledku vede ke zvýšení cen pro konečné spotřebitele, ke zhoršení výběru a kvality nabízeného zboží. Dlouhodobost kartelu, která je pravidlem, pak škodu způsobenou hospodářství a spotřebitelům podstatným způsobem zvyšuje. Z dosahu působnosti trestního práva jsou naopak vyjmuta společensky méně závažná porušení soutěžního práva – vertikální dohody narušující soutěž, zneužití dominantního postavení a nepovolené uskutečnění spojení soutěžitelů. Trestní postih proti soutěžnímu jednání protikartelových dohod je zakotven v řadě členských států EU – Dánsku, Estonsku, ve Francii, v Irsku, Německu, v Řecku atd. Zkušenost z těchto zemí ukazují, že hrozba kriminálního postihu je nejúčinnějším odstraňujícím faktorem u fyzických osob, které se takového jednání aktivně zúčastnily, zatím co administrativní postihy se soustřeďují na společnosti, jejichž jsou tyto fyzické osoby statutárními zástupci, manažery atp.

Dále se v tomto odstavci upravuje porušení závazných pravidel zadávacího řízení v rozporu s předpisy o veřejných zakázkách, které se musí stát závažným způsobem, dále i porušení předpisů upravujících činnost bank a jiných právnických osob oprávněných k provozování finanční činnosti, obchodování s investičními nástroji, kolektivního investování, penzijního připojištění a pojišťovnictví, pokud tím jsou porušeny závažným způsobem závazná pravidla obezřetného podnikání, obhospodařování majetku, kapitálové přiměřenosti, odborné péče nebo zákaz vykonávat zákonem nebo úředním rozhodnutím určené úkony, služby nebo jiné činnosti, avšak jen za podmínky, že pachatel jednáním v odstavci 1 nebo 2 způsobí ve větším

rozsahu újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům nebo opatří tím sobě nebo jinému ve větším rozsahu neoprávněné výhody. Zároveň se odstraňuje vágní pojem zvyklosti soutěže, poněvadž vázání trestní odpovědnosti na takto vymezený pojem je v rozporu s určitostí trestního zákona. V návaznosti na tyto základní skutkové podstaty jsou pak stanoveny i příslušné okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

§ 249

Neoprávněné vydání cenného papíru

(1) Kdo v úmyslu způsobit jinému škodu nebo získat pro sebe nebo pro jiného neoprávněnou výhodu nebo prospěch uvede do oběhu jako cenný papír listinu, aniž jsou splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho vydání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu uvedeném v odstavci 1 nechá provést zápis o vydání zaknihovaného cenného papíru do zákonem stanovené evidence cenných papírů, aniž jsou splněny podmínky stanovené zákonem pro takový zápis.

Důvodová zpráva k § 249:

V souvislosti s rozvojem kapitálového trhu vzrůstá význam cenných papírů. V praxi se vyskytují např. případy, kdy jsou vydány akcie nebo zatímní listy před zápisem akciové společnosti do obchodního rejstříku, nebo kdy jsou vydány zatímní listy před splacením zákonem stanovené části emisního kursu upsaných akcií, anebo jsou vydány akcie před úplným splacením jejich emisního kursu atd. S přihlédnutím k trestuhodnosti takových jednání a jejich závažnosti z hlediska kapitálového trhu, osnova navrhuje trestněprávní postih neoprávněného vydání cenného papíru (§ 249). Vzhledem k tomu, že zákonem stanovené podmínky vydání cenného papíru jsou poměrně široké a není třeba vždy nesplnění jakýchkoli podmínek vydání cenného papíru trestně postihovat (např. technické náležitosti cenného papíru pro přijetí k obchodování stanovené zákonem a provedené vyhláškou č. 260/2004 Sb.), je k trestní odpovědnosti nutný úmysl způsobit jinému škodu nebo získat pro sebe nebo pro jiného neoprávněnou výhodu nebo prospěch. Podobně je tomu i u zaknihovaných emisí, kde rovněž existuje značné množství různých zákonných povinností spojených s vydáním cenného papíru, jejichž nesplnění je třeba rozlišit s ohledem na různou míru jejich významu z hlediska závažnosti deliktního jednání, a proto i zde je stanoven uvedený speciální úmysl.

§ 250

Manipulace s kurzem investičních nástrojů

(1) Kdo v úmyslu ovlivnit cenu nebo kurz investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno,

- a) rozšíří nepravdivé nebo hrubě zkreslené informace významně ovlivňující cenu nebo kurz takových investičních nástrojů, nebo**
- b) uskuteční obchod nebo zadá pokyn, který je způsobilý vyvolat nesprávnou představu o nabídce, poptávce, ceně nebo kurzu takového investičního nástroje, bude potrestán odnětím svobody šest měsíců až pět let nebo zákazem činnosti.**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 250:

V praxi také poměrně často dochází k ovlivňování kurzu cenných papírů nebo jiných finančních nástrojů, kterými se rozumí ve smyslu zákona o podnikání na kapitálovém trhu investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno, a proto osnova po vzoru některých zahraničních úprav (např. čl. 161 bis o manipulaci s kurzem švýcarského trestního zákona) upravuje trestný čin manipulace s kurzem investičních nástrojů (§ 250), včetně okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby vázaných na získání značného majetkového prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu.

Regulovaný trh využívá k obchodování nejen cenné papíry, které však stále tvoří podstatnou část nástrojů obchodovatelných na finančním trhu, ale i složitější nástroje než jsou cenné papíry. Jedná se o různé druhy standardizovaných obchodů, například deriváty či nástroje peněžního trhu. Právní úprava označuje všechny nástroje, které podléhají ochraně před manipulací souhrnně jako finanční nástroje. Princip obchodování s těmito nástroji zůstal prakticky nezměněn a také tyto složitější nástroje jsou zranitelné vůči nekalým praktikám, přičemž není důvod jim neposkytnout stejný stupeň ochrany jako cenným papírům. Přitom však je významné, aby byly na trhu skutečně obchodovány, lépe kótovány, proto i tuto skutečnost vyjadřuje navrhovaná skutková podstata.

Manipulace mohou směřovat k uskutečnění obchodu nebo zadání pokynu, který je způsobilý vyvolat nesprávnou představu o nabídce, poptávce, ceně nebo kurzu takového investičního nástroje [srov. odstavec 1 písm. b)], avšak toto jednání, byť postihující podstatnou část manipulativních praktik, by nepostihlo jejich celou škálu, a proto jsou zde uvedeny i jiné manipulace, které postihují např. ovlivnění ceny derivátu prostřednictvím vlivu na dodávku komodity; tato praktika má ekvivalent i v obchodování s cennými papíry. Jednání popsané ve skutkové podstatě nevyčerpává pojem manipulace s kurzem, pokrývá však naprostou většinu případů a odpovídá mírně zužující definici ve směrnici 2003/6 ES.

Terminologie odpovídá zákonu č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákonu č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a navazujícím předpisům, jakož i evropským předpisům, včetně směrnice č. 2004/39/ES o trzích s finančními nástroji.

§ 251 (§ 118)

Neoprávněné podnikání

(1) Kdo neoprávněně ve větším rozsahu poskytuje služby nebo provozuje výrobní, obchodní nebo jiné podnikání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (vypuštěno: „výdělečné“, nahrazeno : 1 rok, „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 3)

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.
(v písm. a/ nahrazeno: „spáchá-li čin uvedený v odst. 1 jako člen organizované skupiny“)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 252 (§ 118a)

Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry

(1) Kdo neoprávněně provozuje, organizuje, propaguje nebo zprostředkovává loterii nebo podobnou sázkovou hru, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno : 2, „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 5)

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 251 a 252:

Trestný čin neoprávněného podnikání (§ 251) je do osnovy přebírán jen s drobným upřesněním základní skutkové podstaty, kde je výslovně doplněno i „obchodní“ podnikání a se zavedením přísněji postižitelnými okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby, a to vzhledem k tomu, že v posledních letech dochází ve větším rozsahu k neoprávněnému podnikání spočívajícím v průmyslové výrobě lihu a výrobě alkoholických nápojů, z které pachatelé získávají značné zisky, aniž by z takové neoprávněné výroby platily daně. Tyto pachatele nelze postihnout pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240, neboť tito pachatelé by se tím nepřímou nutili k oznámení své vlastní trestné činnosti spočívající v neoprávněném podnikání, což je v rozporu se zásadou, že k doznání nesmí být obviněný donucován žádným způsobem (srov. § 92 odst. 1 trestního řádu). S přihlédnutím k tomu se upravují trestní sazby odnětí svobody stanovené u trestných činů podle § 251 odst. 1, 2 a dále se doplňují nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby spočívající ve způsobení značné škody a škody velkého rozsahu a v odstavci 3 okolnost spočívající v získání prospěchu velkého rozsahu. Tím bude zajištěno, aby zmíněné, ale i další, v budoucnu se vyskytující trestné činy spočívající v různých formách neoprávněného podnikání, mohly být adekvátně postiženy s přihlédnutím k jejich stupni konkrétní závažnosti. Obdobně a v návaznosti na trestný čin neoprávněného podnikání, jsou upraveny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, pokud jde o získání prospěchu, i u speciální skutkové podstaty trestného činu neoprávněného provozování loterie a jiné sázkové hry (§ 252), která se navíc rozšiřuje v základní skutkové podstatě i o organizování, propagaci nebo zprostředkování loterie nebo podobné sázkové hry, které se v těchto formách také v praxi objevují a které je také třeba trestně postihovat.

§ 253 (§ 121)

Poškozování spotřebitele

(1) Kdo na cizím majetku způsobí škodu nikoli nepatrnou tím, že poškozuje spotřebitele zejména tím, že je šidí na jakosti, množství nebo hmotnosti zboží, nebo kdo uvede ve větším rozsahu na trh výrobky, práce nebo služby a zatají přitom jejich podstatné vady, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **nahrazeno : „na 6 měsíců až 3 léta“, „peněžitým trestem“**

(2) Odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 2 až 8)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) byl-li pro takový čin v posledních pěti letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 253:

Trestný čin poškozování spotřebitele (§ 253) je, pokud jde o jeho vymezení v základní skutkové podstatě, v osnově upraven v souladu s platným zněním v trestním zákoně (§ 121 platného trestního zákona) s tím, že jsou upraveny trestní sazby tak, aby byly zejména v méně závažných případech využívány více alternativní tresty (propadnutí věci a zákaz činnosti). V návaznosti na to jsou upraveny zvlášť přitěžující okolnosti a trestní sazby k nim se vztahující tak, aby lépe než dosud vyjadřovaly typovou závažnost tohoto trestného činu, jak v základní, tak i v kvalifikovaných skutkových podstatách.

§ 254 (§ 125)

Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

(1) Kdo nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen, kdo v takových účetních knihách, zápisech nebo jiných dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje, nebo kdo takové účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady **změní**, zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými nebo zatají, a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „6 měsíců až 3 léta“, vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku, nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek anebo v takových podkladech zamlčí podstatné skutečnosti, kdo v podkladech sloužících pro vypracování znaleckého posudku, který se

přikládá k návrhu na zápis do obchodního rejstříku, **nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek** uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo v takových podkladech zamlčí podstatné údaje, nebo

kdo jiného ohrozí nebo omezí na právech tím, že bez zbytečného odkladu nepodá návrh na zápis zákonem stanoveného údaje do obchodního rejstříku, **nadačního rejstříku, rejstříku obecně prospěšných společností nebo rejstříku společenství vlastníků jednotek** nebo neuloží listinu do sbírky listin, ač je k tomu podle zákona nebo smlouvy povinen.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku značnou škodu. **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 na cizím majetku škodu velkého rozsahu. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

Důvodová zpráva k § 254:

Pouze s úpravou vymezení odstavce druhého i na rejstříky nadací, obecně prospěšných společností a společenství vlastníků bytových jednotek, včetně úpravy trestních sazeb s ohledem na typovou závažnost a doplněním okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby osnova přejímá osvědčený trestný čin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254).

§ 255 (§ 128)

Zneužití informace a postavení v obchodním styku **(nahrazeno: „Zneužívání informací“)**

(1) Kdo v úmyslu opatřit sobě nebo jinému výhodu nebo prospěch neoprávněně užije informace dosud nikoli veřejně přístupné, kterou získal **při výkonu** svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce a jejíž zveřejnění podstatně ovlivňuje rozhodování v obchodním styku, a uskuteční nebo dá podnět k uskutečnění smlouvy nebo operace na **regulovaném, trhu s investičními nástroji nebo na organizovaném trhu se zbožím**, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „organizovaném trhu cenných papírů nebo zboží“, vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo jako podnikatel, společník, člen orgánu, **zaměstnanec** nebo účastník na podnikání dvou nebo více **podnikatelů** se stejným nebo podobným předmětem činnosti v úmyslu uvedeném v odstavci 1 uzavře nebo dá popud k uzavření smlouvy na úkor **jednoho nebo více podnikatelů nebo jejich podniků**. **(nahrazeno: „pracovník“, „více podniků nebo organizací“ „jedné nebo více z nich“)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na pět až **deset** let bude pachatel potrestán, získá-li činem

uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. **(nahrazeno: 12)**

Důvodová zpráva k § 255:

U trestného činu zneužití informace a postavení v obchodním styku (§ 255) osnova upravuje jednak název tak, aby vyjadřoval i samostatnou skutkovou podstatu uvedenou v odstavci 2 a jednak terminologii tohoto odstavce tak, aby odpovídala současným ekonomickým podmínkám a pojmům obvyklým v tržním hospodářství, které používá obchodní zákoník a další civilní předpisy.

§ 256 (§ 128a)

Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě

(1) Kdo v souvislosti se zadáním veřejné zakázky, s veřejnou soutěží nebo veřejnou dražbou v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému prospěch sjedná některému dodavateli, soutěžiteli nebo účastníku dražby přednost nebo výhodnější podmínky na úkor jiných dodavatelů nebo soutěžitelů, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, jestliže

- a) spáchá čin uvedený v odstavci 1 jako člen hodnotící komise, vyhlášovatel nebo pořadatel veřejné soutěže nebo veřejné dražby, licitátor nebo jako člen organizované skupiny, **(vypuštěno: „člen privatizační komise“)**
- b) způsobí takovým činem značnou škodu, nebo
- c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo za okolností uvedených v odstavci 1 žádá, přijme nebo si dá slíbit majetkový nebo jiný prospěch.

§ 257 (§ 128b)

Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži

(1) Kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží tím, že

- a) lstí nebo pohrůžkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,
- b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,
- c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži, nebo
- d) na základě dohody s jiným zájemcem nebo uchazečem vyvíjí činnost směřující k zadání veřejné zakázky za nepřiměřeně vysokou nebo jinak nevýhodnou cenu, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: 2)**

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo

b) jako úřední osoba.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

§ 258 (§ 128c)

Pletichy při veřejné dražbě

(1) Kdo se dopustí pletich při veřejné dražbě věci tím, že

- a) lstí nebo pohružkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti na podávání návrhů při dražbě,
- b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží podávání návrhů při dražbě, nebo
- c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží podávání návrhů při dražbě,

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: 2, „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
- b) jako úřední osoba.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch.

Důvodová zpráva k § 256 až 258:

Dosavadní trestné činy zjednání výhody při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletichy při veřejné soutěži (§ 257) osnova rozšiřuje i na zadávání veřejných zakázek.

U trestných činů zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256), pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257) a pletichy při veřejné dražbě (§ 258) osnova umožňuje širší použití alternativních trestů (zákaz činnosti) a doplňuje zvláště přitěžující okolnosti, tak aby kvalifikované skutkové podstaty navazovaly na ostatní hospodářské trestné činy.

§ 259 (§ 129)

Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy

Kdo jménem banky nebo jiného podnikatele oprávněného k provozování finanční činnosti podle jiného právního předpisu vystaví jinému nepravdivé potvrzení o jeho finanční situaci nebo jeho majetkových poměrech, nebo (nahrazeno: „jiné právnické osoby“, „zvláštního zákona“, vypuštěno „nebo jako auditor“)

kdo jako auditor vystaví jinému nepravdivou zprávu auditora nebo nepravdivé

potvrzení o finanční situaci nebo majetkových poměrech,
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

Důvodová zpráva k § 259:

U trestného činu vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy (§ 259) osnova upravuje terminologii tak, aby u auditora odpovídala zákonu č. 254/2000 Sb., o auditorech a o změně zákona č. 165/1998 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

§ 260 (§ 129a)

Poškození finančních zájmů Evropských společenství

(nahrazeno: „poškození“)

(1) Kdo vyhotoví, použije nebo předloží nepravdivé, nesprávné nebo neúplné doklady **nebo v takových dokladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslující údaje** vztahující se k příjmům nebo výdajům souhrnného rozpočtu Evropských společenství nebo rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem anebo takové doklady **nebo údaje** zatají, a tím umožní nesprávné použití nebo zadržování finančních prostředků z některého takového rozpočtu nebo **zmenšení** zdrojů některého takového rozpočtu, bude potrestán odnětím svobody až na **tři** léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „snížení“, 2. vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo neoprávněně **zkrátí** nebo použije finanční prostředky, které tvoří příjmy nebo výdaje souhrnného rozpočtu Evropských společenství nebo rozpočtů spravovaných Evropskými společenstvími nebo jejich jménem. **(vypuštěno: „nebo zkrátí finanční prostředky pro některý takový rozpočet“)**

(3) Odnětím svobody na **jeden rok** až **pět** let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 **větší** škodu. **(nahrazeno: „6 měsíců až 3 léta“, „malou“)**

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy Evropských společenství, nebo
c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na **pět až deset** let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu. **(nahrazeno: 12)**

Důvodová zpráva k § 260:

V návaznosti na Úmluvu o ochraně finančních zájmů Evropských společenství je v osnově upraven nový trestný čin poškození finančních zájmů Evropských společenství (§ 260), jejíž články 1 a 2 jsou tímto implementovány do našeho právního řádu. Přestože v uvedené úmluvě

se mluví o podvodu poškozujícím finanční zájmy Evropských společenství, povahou popsaného jednání v čl. 1 uvedené Úmluvy jde spíše o porušení hospodářské disciplíny než podvod v našem pojetí, neboť, byť jde o úmyslný trestný čin, nevyžaduje uvedený čl. 1 ani podvodný úmysl. Proto je tento trestný čin zařazen do dflu 3. hlavy VI. o trestných činech hospodářských.

Trestný čin poškození finančních zájmů Evropských společenství (§ 260) postihuje různé machinace, přičemž podle odstavce 1 se vyžaduje i škodlivý následek spočívající v oblasti výdajů v nesprávném použití finančních prostředků nebo zadržování finančních prostředků buď ze souhrnného rozpočtu Evropských společenství nebo z některého rozpočtu spravovaného Evropskými společenstvími nebo jejich jménem, anebo v oblasti zdrojů zmenšení zdrojů některého takového rozpočtu.

§ 261 (§ 124)

Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou

(nahrazeno: „porušování“)

(1) Kdo podstatně ohrozí obecný zájem tím, že poruší zákaz, omezení nebo jinou důležitou povinnost stanovenou pro dovoz, vývoz nebo průvoz zboží, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „nebo omezení dovozu“, „peněžitý trest“)**

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nejméně se dvěma osobami,
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo
- c) způsobí-li nebo zvýší takovým činem nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci zvířat v zájmových chovech, hospodářských zvířat nebo volně žijících zvířat nebo nakažlivé nemoci nebo škůdce užitkových rostlin. **(vypuštěno: v písm. b/ „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) způsobí-li nebo zvýší takovým činem nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé lidské nemoci.

Důvodová zpráva k § 261:

Skutková podstata trestného činu porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261) byla doplněna tak, aby mimo porušení zákazu nebo omezení zahrnovala i porušení jiné důležité povinnosti stanovené pro dovoz, vývoz nebo průvoz zboží. Tím se základní skutková podstata rozšiřuje i na jednání, které podle převažujících názorů v praxi se nepovažují za jednání porušující zákaz nebo omezení dovozu, vývozu nebo průvozu zboží, např. nepřihlášení zboží při přestupu státní hranice, pokud současně nedochází k porušení zákazu či omezení dovozu, vývozu nebo průvozu zboží upraveného zvláštním předpisem (např. zákonem č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, zákona č. 87/1987 Sb., o veterinární péči, ve znění pozdějších předpisů atd.). Nové znění skutkové podstaty zajišťuje trestní postih takových jednání, která porušují některou důležitou povinnost stanovenou v předpisech upravujících dovoz, vývoz a průvoz zboží. Dále osnova upravila i u tohoto trestného činu zvlášť přitěžující okolnosti, tak aby kvalifikované skutkové podstaty

navazovaly na ostatní hospodářské trestné činy a postihovaly taková jednání, která jsou typově velmi závažná, a to způsobení nebo zvýšení nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé nemoci domácích nebo jiných hospodářsky důležitých zvířat nebo nakažlivé nemoci nebo škůdce užitkových rostlin, anebo spáchání takový činu ohledně věci, která je předmětem kulturní hodnoty nebo archiválií, anebo na věci patřící do sbírky muzejní povahy, event. ohledně věci, která je kulturní památkou.

§ 262 (§ 124a odst. 2)

Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití

Kdo bez **platného** povolení vyveze zboží nebo technologie **dvojího užití**, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let, peněžitým trestem nebo propadnutím majetku. **(vypuštěn zcela odst. 1 původního znění, současný text zčásti odpovídá původnímu odst. 2, v němž bylo nahrazeno: „kontrolované podle zvláštních předpisů nebo jinak převede na cizí stát, nebo na organizaci, která má sídlo v cizině, anebo na cizího činitele“)**

§ 263 (§ 124b)

Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití

(1) Kdo poruší nebo nesplní důležitou povinnost **vyplývající z jeho** zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, a způsobí tím, že je neoprávněně vydáno povolení k **vývozu zboží nebo technologií dvojího užití** anebo že takové zboží unikne z evidence, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „nakládání se zbožím a technologiemi kontrolovanými podle zvláštních předpisů“, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) jestliže v důsledku činu uvedeného v odstavci 1 **bylo** zboží **vyvezeno**, **(nahrazeno: „dostalo se do ciziny“)**
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch, nebo
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. **(vypuštěno: „nebo jinou značnou újmu“)**

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let nebo **propadnutím majetku** bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat **pro sebe nebo pro jiného** prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

§ 264 (§ 124c)

Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně
vývozu zboží a technologií dvojího užití

(1) Kdo dosáhne na základě nepravdivého nebo neúplného údaje vydání **povolení k vývozu zboží nebo technologií dvojího užití**, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „dokladu potřebného pro orgány kontrolující zboží a technologie podle zvláštních předpisů“, nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo podklady potřebné pro evidenci vývozu zboží a technologií **dvojího užití** zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými, zatají nebo evidenci nevede anebo kdo učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače, v němž se vede evidence tohoto zboží a technologií. **(nahrazeno: „kontrolovaných podle zvláštních předpisů“)**

§ 265 (§ 124d)

Provedení zahraničního obchodu
s vojenským materiálem bez povolení nebo licence

(1) Kdo bez povolení nebo licence provede zahraniční obchod s vojenským materiálem, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, **(vypuštěno: „zákazem činnosti“, nebo peněžitým trestem“)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou,
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu,
- c) spáchá-li takový čin opětovně,
- d) získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch,
- e) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- f) spáchá-li takový čin ve vztahu k významnému vojenskému materiálu, nebo
- g) způsobí-li takovým činem, že se vojenský materiál dostane do oblasti válečného nebo jiného ozbrojeného konfliktu nebo do státu, kde je zvýšené nebezpečí válečného nebo jiného ozbrojeného konfliktu.

§ 266 (§ 124e)

Porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence
pro zahraniční obchod s vojenským materiálem

(1) Kdo poruší nebo nesplní důležitou povinnost **vyplývající z jeho** zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, a způsobí tím, že je neoprávněně vydáno povolení k provádění zahraničního obchodu s vojenským materiálem nebo licence pro určitý obchod s vojenským materiálem, nebo vydá nepravdivý nebo neúplný doklad, na jehož základě je takové povolení nebo licence neoprávněně vydána, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou, **(původně uvedeno pod písm..d/**
- b) způsobí-li takovým činem, že se vojenský materiál dostal do ciziny,
- c) spáchá-li takový čin v úmyslu získat **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch,
- d) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- e) **spáchá-li takový čin ve vztahu k významnému vojenskému materiálu.**

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo **propadnutím majetku** bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat **pro sebe nebo pro jiného** prospěch velkého rozsahu,
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- d) **způsobí-li takovým činem, že se vojenský materiál dostane do oblasti válečného nebo jiného ozbrojeného konfliktu nebo do státu, kde je zvýšené nebezpečí válečného nebo jiného ozbrojeného konfliktu.**

§ 267 (§ 124f)

Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem

(1) Kdo žádost o povolení nebo o licenci k zahraničnímu obchodu s vojenským materiálem doloží nepravdivým nebo neúplným dokladem nebo zatají skutečnosti důležité pro vydání povolení nebo licence, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo **zákazem činnosti (nahrazeno: „peněžitým trestem“)**.

(2) Stejně bude potrestán,
kdo podklady potřebné pro evidenci zahraničního obchodu s vojenským materiálem zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnými, zatají nebo evidenci nevede, nebo
kdo učiní zásah do technického nebo programového vybavení počítače, v němž se vede evidence zahraničního obchodu s vojenským materiálem.

Důvodová zpráva k § 262 až 267:

V podstatě beze změny přebírá osnova dosavadní trestné činy týkající se předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem (§ 265, § 266, § 267). Doplněny jsou jen některé další okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, u trestného činu provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265) se upřesňuje název ustanovení.

Změny se navrhuje jen u trestných činů postihujících porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi (§ 262, § 263, § 264). Změny se týkají jak názvů jednotlivých ustanovení, tak i jejich obsahu a jsou důsledkem změny právní úpravy. Proti stávající právní úpravě došlo k podstatné změně zejména v důsledku přístupu České republiky k Evropské unii, v rámci níž upravují nakládání se zbožím a technologiemi dvojího užití i se

souvisejícími službami přímo aplikovatelná nařízení [zejm. nařízení Rady (ES) č. 1334/2000 ze dne 22. června 2000, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití, ve znění nařízení Rady (ES) č. 2432/2001 ze dne 20. listopadu 2001 a nařízení Rady (ES) č. 149/2003 ze dne 27. ledna 2003]. V návaznosti na tuto úpravu přijala Česká republika zákon č. 594/2004 Sb., jímž se provádí režim Evropských společenství pro kontrolu vývozu zboží a technologií dvojího užití, a k jeho provedení nařízení vlády č. 595/2004 Sb., o stanovení formulářů žádosti o individuální a souhrnné vývozní povolení a žádosti o mezinárodní dovozní certifikát pro zboží a technologie dvojího užití, jímž byl nahrazen předchozí zákon č. 21/1997 Sb., o kontrole vývozu a dovozu zboží a technologií podléhajících mezinárodním kontrolním režimům se souvisejícími předpisy. Trestní zákoník reaguje na tuto změnu úpravou uvedených skutkových podstat tak, aby odpovídala aktuálnímu znění právní úpravy.

Definice vývozu a vývozce se pro účely aplikace těchto ustanovení nemění a nemění se ani rozsah kontrolovaného zboží dvojího použití, který je obsažen v seznamu platném v Evropské unii, z něhož je třeba podle současně platné úpravy vycházet, neboť dříve platná vyhláška č. 397/2003 Sb., která tento seznam obsahovala, byla v souvislosti s přijetím zákona č. 594/2004 Sb. rovněž zrušena.

Díl 4

**Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu
(nahrazeno: „proti předpisům o nekalé soutěži, ochranných známkách, chráněných
vzorek a vynálezech“, „proti právům souvisejícím s právem autorským a proti právům
k databázi“)**

§ 268 (§ 150)

Porušení práv k ochranné známce a jiným označením

(nahrazeno: „obchodnímu jménu a ochrannému označení původu“)

(1) Kdo uvede do oběhu výrobky nebo poskytuje služby neoprávněně označené ochrannou známkou, k níž přísluší výhradní právo jinému, nebo známkou s ní zaměnitelnou nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nabízí, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává, anebo takovou službu nabídne nebo zprostředkuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(vypuštěno: „snadno“, nahrazeno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo pro dosažení hospodářského prospěchu neoprávněně užívá obchodní firmu nebo jakékoliv označení s ní zaměnitelné nebo uvede do oběhu výrobky nebo služby neoprávněně opatřené označením původu nebo zeměpisným označením anebo takovým označením s ním zaměnitelným nebo pro tento účel sobě nebo jinému takové výrobky nebo služby nabídne, zprostředkuje, vyrobí, doveze, vyveze nebo jinak opatří nebo přechovává. **(text již není rozdělen na písm. a/, b/, nahrazeno: „jméno“, „k němuž přísluší výhradní právo jinému, nebo značením původu snadno s ním zaměnitelným“)**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,
a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

§ 269 (§ 151)

Porušení chráněných průmyslových práv

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do práv k chráněnému vynálezu, průmyslovému vzoru, užitému vzoru nebo topografii polovodičového výrobku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo

c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo

b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

§ 270 (§ 152)

Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

(nahrazeno: porušování“)

(1) Kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

a) vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání,

b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch nebo způsobí-li tím jinému značnou škodu, nebo

c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu nebo způsobí-li tím jinému škodu velkého rozsahu, nebo
- b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Důvodová zpráva k § 268 až 270:

Skutková podstata trestného činu porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle § 268 je nově formulována s přihlédnutím k zákonu č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele a dalším právním předpisům v této oblasti, tak, aby lépe vyjadřovala znaky tohoto trestného činu z hlediska zájmu na ochraně řádného průběhu hospodářské soutěže, tedy ochranu subjektů vstupujících na trh, konkrétně zájem na ochraně užívání ochranné známky, obchodní firmy a označení původu a zeměpisného označení výrobků a služeb. U trestného činu porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu v platném znění podle § 150 trestního zákona lze podle stávající právní úpravy uplatnit trestní odpovědnost jen vůči osobám, které uvádějí do oběhu výrobky nebo poskytují služby neoprávněně označované ochrannou známkou jiného nebo známkou s ní snadno zaměnitelnou (pojem „snadno zaměnitelná“ však zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů, nezná, a proto se vypouští). Obdobně je tomu u výrobků neoprávněně opatřených označením původu nebo zeměpisného označení. Osoby, jež se podílejí na trestné činnosti jednáním předcházejícím uvádění do oběhu (např. výrobou, dovozem, vývozem, skladováním atd. takových výrobků nebo služeb), lze postihnout jen v některých případech jako účastníky nebo trestnímu postihu unikají. Proto se upravují i základní skutkové podstaty § 266 odst. 1, 2 tak, aby trestní postih těchto osob páchajících tuto výrazně společensky závažnou trestnou činnost byl náležitým způsobem zajištěn. Naproti tomu není postihován průvoz takových výrobků s ohledem na rozsudek Evropského soudního dvora C-281/05 ve věci Montex, podle kterého za určitých podmínek nemusí nezákonnost výroby zboží při jeho tranzitu na daném území způsobit porušení práv a tudíž ani nemůže založit trestní odpovědnost. V ustanovení § 268 odst. 2 písm. a) se „obchodní jméno“ nahrazuje pojmem „obchodní firma“ (§ 8 odst. 1 obchodního zákoníku). Ostatní označení subjektů nezapisovaných do obchodního rejstříku, zejména jméno a příjmení, včetně případného dodatku fyzických osob, které jsou podnikateli, nebo název jiných právnických osob nebude chráněn tímto ustanovením, ale v souladu s § 8 odst. 2 obchodního zákoníku ustanovením o nekalé soutěži.

V souvislosti s asociační dohodou s Evropskými společenstvími je třeba přiblížit trestněprávní ochranu proti zásahům do práv tzv. duševního vlastnictví ochráně, jaká je poskytována jiným především majetkovým vztahům. Z tohoto důvodu se zavádějí do jednotlivých skutkových podstat trestných činů porušení práv k ochranné známce a jiným označením podle (§ 268), porušení chráněných průmyslových práv (§ 269) a porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270) nové okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to v obdobném rozsahu jako u majetkových trestných činů. U trestných činů porušení chráněných průmyslových práv (§ 269) a porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (§ 270) v návaznosti na připravovanou směrnici Evropského parlamentu a Rady, která se týká trestních opatření k prosazování práv duševního vlastnictví, jež navazuje na směrnici Evropského parlamentu a Rady, která se týká trestních opatření k prosazování práv duševního vlastnictví (2005/0127/COD), jež navazuje na směrnici 2004/48/ES ze dne 29.4.2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, která stanoví opatření, řízení a náhrady občanskoprávní a správní povahy, návrh trestního zákoníku zavádí i novou zvlášť přitěžující okolnost – „vykazuje-li čin uvedený v odstavci 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného

podnikání“, kdy znaky podnikání musí mít vlastní porušení průmyslových práv nebo porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi (směrnice používá termín „v obchodním měřítku“, který je však vágní a z hlediska naší terminologie by bylo přinejmenším sporné, zda by pokrýval např. výrobní podnikání). Zásah vykazující znaky podnikání má vedle obchodní činnosti např. výroba, rozmnožování nebo skladování zboží, porušujícího průmyslové právo, autorské právo apod., za účelem obchodování s ním apod. K naplnění této okolnosti tedy nepostačuje porušení těchto práv „při podnikání, popř. v souvislosti s podnikáním“, neboť pak by šlo o jakýkoli takový zásah i jednorázový (např. protiprávní využití počítačového programu při zpracování daňového přiznání podnikatele apod.). Pojem „vykazující znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání“ je použit s ohledem na to, že se nemusí přímo jednat o podnikání ve vlastním slova smyslu (srov. § 2 obchodního zákoníku), příp. může jít i o podnikání neoprávněné, kdy může přicházet v úvahu i souběh s trestným činem neoprávněného podnikání (§ 251).

§ 271

Padělání a napodobení díla výtvarného umění

(1) Kdo padělá výtvarné autorské dílo nebo napodobí výtvarný projev jiného autora v úmyslu, aby nové dílo bylo považováno za původní dílo takového autora, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) dopustí-li se takového činu ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) dopustí-li se takového činu ve velkém rozsahu.

Důvodová zpráva k § 271:

Osnova zavádí novou skutkovou podstatu padělání a napodobení díla výtvarného umění (§ 271), která přísněji postihuje případy, kdy se vytvářejí buď padělky významných děl, které mohou být později využity na místě díla původního a vydávány za originál, zatímco v této souvislosti nezákonně získaný originál je prodán soukromému sběrateli, a dále i případy, kdy dílo není kopií jednoho určitého díla, ale napodobením stylu dobře známého umělce, se zhotoví dílo, které může být pomocí napodobení i podpisu za jeho méně známé dílo vydáváno. Majetková práva tohoto známého umělce by v tomto případě zpravidla již nebyla chráněna autorským právem. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby navazují na novou úpravu takových zvláště přitěžujících okolností v § 270.

Hlava VII

Trestné činy obecně nebezpečné

Důvodová zpráva k hlavě VII – Trestné činy obecně nebezpečné – § 272 až 292:

V této hlavě jsou zařazeny trestné činy obecně nebezpečné, kterými jsou takové činy, s nimiž je nebo bývá spojeno nebezpečí ohrožující život a zdraví více lidí nebo cizí majetek ve velkém rozsahu. Pro tyto činy je zpravidla charakteristický velký rozsah nebezpečí, jaký je spojen např. s výbuchem plynu, požárem, povodní, ale i s dopravní nehodou na železnici, leteckým neštěstím, důlní katastrofou nebo epidemií apod.

Jde o trestné činy ohrožovací, což znamená, že k jejich dokonání postačuje pouhé ohrožení chráněného zájmu. Jejich následek spočívá ve vyvolání takového reálného nebezpečí, že chybí jen jeden nebo několik málo aktů k tomu, aby nastala porucha. Pokud přeroste ohrožení v poruchu, což se však nemusí stát, půjde zpravidla o větší počet obětí, ať již zraněných či usmrcených, anebo o milionové škody na majetku. Porucha na chráněných zájmech tu je zpravidla okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby. Může však také jít o souběh s jiným poruchovým trestným činem. Při poruše menšího rozsahu, která je zpravidla obsažena v právní kvalifikaci ohrožovacího deliktu, půjde zpravidla o okolnost přitěžující (§ 42).

Díl 1

Trestné činy obecně ohrožující

§ 272 (§ 179)

Obecné ohrožení

(1) Kdo úmyslně **způsobí obecné nebezpečí tím, že** vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že **zapříčiní** požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo **(nahrazeno: „/obecné ohrožení/“ „způsobí“)**

kdo **takové** obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až osm let.

(2) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin opětovně v krátké době,
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- d) **způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví** **nejméně dvou** osob nebo smrt. **(nahrazeno: „více“)**

(3) Odnětím svobody na dvanáct až **dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 15)**

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 úmyslně smrt, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 272:

Základní skutkovou trestného činu obecného ohrožení (§ 272) přebírá osnova beze změny. U nejtěžších zvlášť přitěžujících okolností (úmyslné způsobení smrti a spáchání činu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu) se v souladu s postihem vraždy zvyšuje trestní sazba odnětí svobody.

§ 273 (§ 180)

Obecné ohrožení z nedbalosti

(1) Kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo

kdo z nedbalosti takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, **původně nebylo děleno na dvě alinee** bude potrestán odnětím svobody až na **dvě léta** nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „až na 1 rok“)**

(2) Odnětím svobody **na šest měsíců až pět let** nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: „až na 3 léta“)**

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, **(vypuštěno: „nebo smrt“- viz odst. 3 písm. a/)**
- b) spáchá-li takový čin proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, nebo
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(3) Odnětím svobody **na dvě léta** až **osm** let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 1 rok, 5)**

- a) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo**
- b) **způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) škodu velkého rozsahu nebo těžkou újmu na zdraví. (vypuštěno: „nebo smrt“- viz odst. 4)**

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 2 písm. b) **smrt. (nahrazeno: „těžkou újmu na zdraví nebo smrt více osob“)**

Důvodová zpráva k § 273:

U obecného ohrožení z nedbalosti (§ 273) se oproti platné úpravě pouze zvyšují trestní sazby, a to v základní i v kvalifikovaných skutkových podstatách, tak aby odpovídaly typové závažnosti zde uvedených případů a navazovaly na odpovídající nedbalostní trestné činy zejména proti životu a zdraví.

§ 274 (§ 201)

Ohrožení pod vlivem návykové látky

(1) Kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „bvl“ i z nedbalosti“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, **peněžitým trestem** nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek, **(původně písm. c/)**,
- b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo **(původně písm.d/)**,
- c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn. **(původně písm.a/), vypuštěno: původní písm. b/ „bvl-li za obdobný čin spáchaný pod vlivem návykové látky posledních dvou letech postižen“)**

Důvodová zpráva k § 274:

Osnova přebírá skutkovou podstatu trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky v zásadě z platné právní úpravy s tím, že se v souladu s koncepcí trestního zákoníku vypouští tzv. přestupková recidiva.

§ 275 (§ 181)

Porušení povinnosti při hrozivé tísni

(nahrazeno „porušování“)

Kdo zmaří nebo ztíží odvrácení nebo zmírnění hrozivé tísně, která přímo postihuje větší skupinu osob, tím, že bez závažného důvodu

- a) odepře pomoc, která je mu podle zákona uložena nebo k níž se zavázal, nebo
 - b) zmaří poskytnutí takové pomoci jinou osobou,
- bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo **zákazem činnosti (vypuštěno: „peněžitým trestem“)**.

Důvodová zpráva k § 275:

Zcela beze změny osnova přejímá z platného trestního zákona osvědčenou skutkovou podstatu porušení povinnosti při hrozivé tísni (§ 275).

§ 276 (§ 182)

Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení

(naráženo: „poškození ohrožení“)

(1) Kdo úmyslně poškodí obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí jeho provoz nebo využívání, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (původní písm. a/-f/ vymezující jednotlivá zařízení, jsou nahrazeny pojmem „obecně prospěšné zařízení“, které je definováno v § 132, „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) zničí-li, odstraní-li nebo učiní-li neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení,
- b) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 poruchu provozu obecně prospěšného zařízení, nebo (původně písm. a/),
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. (nahrazeno původní písm. b/ „spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu“ – viz odst. 4 písm. b/).

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 písm. a) škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

§ 277 (§ 184)

Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí provoz obecně prospěšného zařízení, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (vypuštěno: „/§ 182 odst. 1/“, nahrazeno: na 6 měsíců, „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

Důvodová zpráva k § 276 a 277:

V návaznosti na novou definici obecně prospěšného zařízení (§ 132) návrh trestního zákoníku upřesňuje znění skutkových podstat poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení (§ 276) a poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti (§ 277).

§ 278 (§ 183)

Poškození geodetického bodu

(1) Kdo úmyslně zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou značku

- a) geodetického bodu základní geodynamické sítě,
- b) geodetického bodu referenční sítě nultého řádu,
- c) geodetického bodu referenční sítě doplněného nultého řádu,

d) základního nivelačního geodetického bodu, nebo
e) absolutního tíhového geodetického bodu, (nahrazeno: „zřetelně označenou značku bodu astronomicko-geodetické sítě nebo základní nivelačního bodu nebo opěrného gravimetrického bodu“)
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem. (nahrazeno: 1 rok)

(2) Stejně bude potrestán, kdo úmyslně zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelným zařízení permanentní stanice pro příjem signálů globálních navigačních systémů České sítě permanentních stanic pro určování polohy.

Důvodová zpráva k § 278:

Původní trestný čin poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení (§ 183 platného trestního zákona) je nově formulován tak, aby lépe vyhovoval současným potřebám ochrany značek nejdůležitějších geodetických bodů a zařízení permanentních stanic pro příjem signálů globálních navigačních systémů České sítě permanentních stanic pro určování polohy. Obecně tyto otázky upravuje zákon č. 200/1994 Sb., o zeměměřictví a o změně a doplnění některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů, a příslušné navazující prováděcí předpisy. Současně se zpřísňují trestní sazby odnětí svobody s ohledem na závažnost takového jednání, zejména škody, které v souvislosti s takovým jednáním vznikají (hodnota zde uvedených bodů a zařízení se pohybuje od 50 000 do 1 000 000 Kč), a to v návaznosti na zpřísnění trestní sazby poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti.

Navrhované znění odpovídá lépe současných potřebám ochrany značek nejdůležitějších geodetických bodů a zařízení permanentních stanic pro příjem signálů globálních navigačních systémů České sítě permanentních stanic pro určování polohy, které spravuje Český úřad zeměměřický a katastrální jako součásti geodetických základů České republiky podle zákona č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, ve znění pozdějších předpisů. Klasické geodetické základny reprezentují bodová pole složená z geodetických bodů pevně stabilizovaných v terénu se známými souřadnicemi v závazných referenčních systémech. Celkem jde o 72 000 center trigonometrických a zhušťovacích bodů, 38 000 přidružených bodů, 83 000 nivelačních bodů a 400 tíhových bodů.

Zařízení permanentních stanic pro příjem signálů globálních navigačních systémů (GPS) České sítě permanentních stanic pro určování polohy (CZEPOS) plní obdobnou funkci jako geodetické body. Poskytuje uživatelům GPS korekční data pro přesné určení pozice na území České republiky a slouží mimo jiné v zeměměřictví a katastru nemovitostí pro zaměřování změn, vytyčování vlastnických hranic, určování souřadnic geodetických bodů a mapování. Síť lze využít i pro přesnou navigaci v dopravě, stavebnictví a v dalších činnostech veřejného i soukromého sektoru. V současné době zahrnuje 27 stanic rovnoměrně rozmístěných po celém území České republiky.

§ 279 (§ 185)

Nedovolené ozbrojování

(1) Kdo bez povolení vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává střelnou zbraň nebo její hlavní části nebo díly nebo ve větším množství střelivo nebo zakázaný doplněk zbraně, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo

propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: 1 rok, „peněžitým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán,

kdo uvede do střelbyschopného stavu znehodnocenou zbraň nebo na ní provede konstrukční změny směřující k jejímu uvedení do střelbyschopného stavu nebo na zbrani provede konstrukční změny směřující ke zvýšení její účinnosti, nebo kdo padělá, pozmění, zahlazuje nebo odstraňuje jedinečné označení střelné zbraně, které umožňuje její identifikaci.

(3) Kdo bez povolení

- a) vyrobí, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává výbušninu v množství větším než malém, zbraň hromadně účinnou nebo součástky, jichž je k užití takové zbraně nezbytně třeba, nebo
- b) hromadí, vyrábí nebo sobě nebo jinému opatřuje zbraně nebo ve značném množství střelivo,

bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. (původně odst. 2, nahrazeno: 1 rok)

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 3 jako člen organizované skupiny, (nahrazeno: „odst. 2“)
- b) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (původně odst. 3, nahrazeno: 1 rok, 5)

Důvodová zpráva k § 279:

Skutková podstata nedovoleného ozbrojování (§ 279) byla v základní skutkové podstatě upřesněna tak, aby se trestněprávní ochrana vztahovala i na výrobu, opatření sobě nebo jinému nebo přechovávání i hlavních částí nebo dílů střelné zbraně nebo střeliva za podmínky, že jde o větší množství, anebo o zakázaný doplněk zbraně. Tato úprava navazuje na protokol o nezákonné výrobě střelných (palných) zbraní, jejich částí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi, který navazuje na Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu ze dne 15. listopadu 2000 a který byl přijat Valným shromážděním OSN dne 31. května 2001, stejně jako doplnění stávající úpravy o odstavec 2, který trestně sankcionuje uvedení znehodnocené zbraně do střelbyschopného stavu nebo provedení konstrukčních změn směřujících k jejímu uvedení do střelbyschopného stavu nebo provedení konstrukčních změn na střelbyschopné zbrani směřujících ke zvýšení její účinnosti, anebo padělání, pozměnění, zahlazování nebo odstraňování jedinečného označení střelné zbraně, které umožňuje identifikaci střelné zbraně. Tuto úpravu vyžaduje článek 5 odst. 1 písm. c) uvedeného Protokolu. Dále byla, v souladu se zněním odstavce 1, do dikce odstavce 3 písm. a) doplněna vedle opatření i „výroba“ a kvalifikované množství vztahující se k výbušnině i střelivu, tak aby tato úprava logicky navazovala na nižší odstavce, přičemž byly také zpřísněny sankce u kvalifikovaných skutkových podstat tak, aby vyjadřovaly typovou závažnost takového jednání.

§ 280 (§ 185a)

Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků

(1) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, vyvíjí, přechovává nebo hromadí zbraně, bojové prostředky nebo výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou anebo s nimi jinak nakládá, bude potrestán odnětím svobody na **dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku**. **(vypuštěno: „se kterou parlament vyslovil souhlas“, nahrazeno: 1 rok, 5)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo provozy určené k vývoji, výrobě nebo skladování zbraní, bojových prostředků nebo výbušnin uvedených v odstavci 1 projektuje, staví nebo užívá.

(3) Odnětím svobody na **pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku** bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 280:

U trestného činu vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280) byly zásadním způsobem zpřísněny trestní sazby, jak u základní, tak i u kvalifikované skutkové podstaty, kde byly doplněny i okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby náležitým způsobem vyjadřovaly typově závažnější jednání.

§ 281 (§ 186)

Nedovolená výroba a držení **radioaktivní látky** a vysoce nebezpečné látky

(nahrazeno: „radioaktivního materiálu“)

(1) Kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, proveze, přechovává anebo jinému obstará radioaktivní **látku** nebo vysoce nebezpečnou látku nebo předměty určené k její výrobě, bude potrestán odnětím svobody na **jeden rok až pět let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti**. **(nahrazeno: „materiál“ - viz samostatná skutková podstata Nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu v § 282)**

(2) Odnětím svobody na **dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku** bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,
- b) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu, nebo
- c) získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch. **(původně písm. b/).**

(3) Odnětím svobody na **osm až patnáct let nebo propadnutím majetku** bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví **nejméně dvou**

- osob nebo smrt, **nahrazeno: „více“**
- b) získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** prospěch velkého rozsahu,
 - c) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny, nebo
 - d) **spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.**

(4) Příprava je trestná.

§ 282 (jen zčásti § 186)

Nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu

(1) Kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, proveze, přechovává anebo jinému obstará výchozí jaderný materiál nebo předměty určené k jeho výrobě, bude potrestán odnětím svobody na dva roky až deset let.

(2) Kdo bez povolení vyrobí, doveze, vyveze, proveze, přechovává anebo jinému obstará zvláštní štěpný materiál nebo předměty určené k jeho výrobě, bude potrestán odnětím svobody na osm až patnáct let.

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 281 a 282:

Stávající ustanovení nedovolené výroby a držení radioaktivního materiálu a vysoce nebezpečné látky je v návrhu upraveno ve dvou ustanoveních § 281 a § 282; přitom bylo při přípravě bylo vycházeno ze zákona č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů. Atomový zákon definuje jak radioaktivní látky, podle definice v právních předpisech EU, tak jaderné materiály, přesně podle předpisů EK a statutu MAAE. Výchozí jaderné materiály obecně lze využít nebo zneužít k výrobě zvláštních štěpných materiálů. Zvláštní štěpné materiály jsou již přímo nebo snadno využitelné pro výrobu jaderných výbušných zařízení nebo jaderných zbraní. Přitom jaderný materiál vůbec nemusí být radioaktivní látkou podle definice radioaktivní látky použité v atomovém zákoně.

V dikci byly reflektovány všechny mezinárodní úmluvy, které se nějakým způsobem dotýkají jaderné oblasti, zejména pak Úmluva o nešíření jaderných zbraní (NPT), Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů a Mezinárodní úmluva o potírání činů jaderného terorismu, včetně Deklarace zásad Globální iniciativy pro potírání jaderného terorismu. Zmíněné dokumenty zavazují členské státy k ukládání přísných postihů za nakládání s jadernými materiály, které lze zneužít pro výrobu jaderných výbušných zařízení nebo jaderných zbraní. Tento požadavek se v uvedených ustanovení odráží zejména v navrhovaných trestních sazbách a to diferencovaně podle typu materiálu, jenž se stane předmětem neoprávněného nakládání resp. zneužití. Zneužití jaderných materiálů pro výrobu jaderné zbraně a důsledky výbuchu jaderného zbraně jsou totiž mnohem ničivější, než důsledky zneužití radioaktivní látky např. cesia pro výrobu tzv. „špinavé bomby“, s cílem zamořit určitý omezený prostor – zde by radioaktivní zamoření nemuselo bezpodmínečně vést k usmrcení postižené osoby. Z tohoto důvodu je potřeba jasně rozlišovat mezi jaderným materiálem a radioaktivní látkou.

§ 283 (§ 187)

**Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými
a psychotropními látkami a s jedy
(nahrazeno: „držení“)**

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, zprostředkuje, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného přechovává omamnou nebo psychotropní látku, přípravek obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursor nebo jed, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem. (nahrazeno: „nabízí“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny, (původně písm. a/),
- b) ač byl za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán,
- c) ve značném rozsahu, nebo
- d) ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu čtrnácti let. (původně písm. a/, vypuštěn text původ. písm. b/ „spáchá-li takový čin na osobě mladší než 18 let“)

(3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, (původně písm. c/),
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, (nahrazeno: „získá-li činem“, původně písm. a/),
- c) spáchá-li takový čin ve velkém rozsahu, nebo
- d) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu čtrnácti let. (nahrazeno: „osobě mladší patnácti let“, původně písm. b/)

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, (nahrazeno: více“)
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 283:

Trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283) osnova přebírá, pokud jde o základní skutkovou podstatu, beze změny. Výrobou se zde označují všechny procesy včetně produkce, podle čl. 1 písm. t) Jednotné úmluvy o omamných látkách. Pouhé vypěstování rostlin, které slouží nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu, je opatřením předmětu k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky nebo jedu ve smyslu § 286 odst. 1, pokud již samotná vypěstovaná rostlina není takovou látkou, neboť pak je třeba vypěstování považovat za opatření podle § 283 odst. 1 a její držení za přechovávání podle § 283 odst. 1 či § 284 odst. 1 či 2. Vypěstování pro vlastní potřebu upravuje nová privilegovaná skutková podstata § 285. U

tohoto trestného činu osnova však odstraňuje přepínání trestní represe u některých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby zavedením spodních hranic množství takových látek poskytovaných osobám mladším čtrnácti a osmnácti let [§ 283 odst. 2 písm. d), odst. 3 písm. d)]. Zvláště přitěžující okolnosti vztahující se k prospěchu byly na základě požadavků praxe upraveny tak, aby se vztahovaly nikoli k získání takového značného prospěchu nebo prospěchu velkého rozsahu, ale již jen k úmyslu takový prospěch získat, který bude možno dovozovat z množství omamné nebo psychotropní látky nebo jedu.

Problematika prekursorů je upravena přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, jimiž jsou:

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog,
- nařízení Rady (ES) č. 111/2005 ze dne 22. prosince 2004, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi Společenstvím a třetími zeměmi,
- nařízení Komise (ES) č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog a k nařízení Rady (ES) č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog mezi společenstvím a třetími zeměmi.
- nařízení č. 273/2004 o prekursorech drog, již nezná termín pomocné látky. Vždy se jedná o prekursory, které jsou tímto nařízením rozděleny do tří kategorií. Ve vztahu k prekursorům kategorie 2 a 3 podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 v současné době není nutné žádné oprávnění. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 o prekursorech drog ale přesně vymezuje pro každou z těchto látek zvláštní režim (například pro výrobu, dovoz, prodej a držení acetonu není nutné žádné oprávnění, přičemž oprávněním se v tomto případě rozumí registrace u Ministerstva zdravotnictví ČR).

§ 284 (§ 187a)

Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává v množství větším než malém omamnou látku konopí, pryskyřici z konopí nebo psychotropní látku obsahující jakýkoli tetrahydrokanabinol, izomer nebo jeho stereochemickou variantu (THC), bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu přechovává jinou omamnou nebo psychotropní látku než uvedenou v odstavci 1 nebo jed v množství větším než malém, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (původně odst. 1, nahrazeno: „bez povolení“, „peněžitým trestem“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu. (původně odst. 2, nahrazeno: 1 rok)

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Důvodová zpráva k § 284:

U trestného činu přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu (§ 284) bylo realizováno praxí požadované rozdělení omamných a psychotropních látek na „měkké“ a „tvrdé“, přičemž pojem bez povolení byl nahrazen slovem neoprávněně, tak aby tato skutková podstata navazovala na § 283, kde je také uveden pojem neoprávněně. Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 14. listopadu 2001 č. 1177 a ze dne 22. ledna 2003 č. 88 byly drogy rozděleny do dvou kategorií podle míry jejich zdravotní a společenské nebezpečnosti, tj. podle negativních zdravotních a společenských dopadů v důsledku jejich zneužívání. Podle návrhu Ministerstva zdravotnictví ze dne 13. března 2003 č.j. 6898/03; OZP/4-179/2 byly do první nejlehčí skupiny zařazeny konopné látky – kanabinoidy (rostlinné produkty obsahující THC). V návaznosti na seznamy omamných a psychotropních látek připojené jako přílohy 1 až 7 k zákonu č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byly vymezeny tyto látky podle přílohy 3 – konopí a pryskyřice z konopí a podle přílohy 4 tetrahydrokanabinoly, všechny isomery a jejich stereochemické varianty. Tyto látky byly zařazeny do odstavce 1, zatímco ostatní látky byly zařazeny do odstavce 2. „Přechovávání ve větším rozsahu“ zůstává okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby ve vztahu k oběma samostatným skutkovým podstatám podle odstavce 1 a 2. Dále byla u tohoto trestného činu doplněna okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby, a to spáchání činu ve značném rozsahu.

§ 285

Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

(1) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém rostlinu konopí, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Kdo neoprávněně pro vlastní potřebu pěstuje v množství větším než malém houbu nebo jinou rostlinu než uvedenou v odstavci 1 obsahující omamnou nebo psychotropní látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve větším rozsahu.

(4) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ve značném rozsahu.

Důvodová zpráva k § 285:

Osnova zavádí v návaznosti na diferenciaci držení drog pro vlastní potřebu podle typu drogy také novou skutkovou podstatu trestného činu nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku, neboť by měly existovat rozdílné sankce také pro pěstování těchto drog za účelem samozásobitelství (tzn. že navazujícím krokem není distribuce a s tím související ohrožení zdraví třetích osob) oproti sankcím pro „komerční“ pěstování, které díky privilegovanosti navrhovaného § 285 bude nadále postihováno jako výroba drogy.

Navrhovaná zákonná úprava je analogická k současnému návrhu úpravy skutkové podstaty držení drog pro vlastní potřebu a stejně jako ona řeší odkazem na vládní nařízení v § 289

stanovení pojmu větší množství a množství větší než malé a v daném případě i druhu rostliny, resp. houby – to mj. zajišťuje dostatečnou rychlost reakce na aktuální vývoj v epidemiologických trendech.

Zároveň takováto úprava naplňuje záměr vlády, vyjádřený v usneseních vlády České republiky č. 1177/01 a 753/03, totiž legislativní rozdělení drog do dvou nebo tří skupin (bod 1 Přílohy 1177/01) a jeho zohlednění při rekodifikaci trestního práva hmotného (bod 4 Přílohy 1177/01). Vlastním smyslem je zachovat trestnost (držení a) pěstování psychotropních rostlin – a z nich zejména nejčastěji pěstovaného konopí – pro vlastní potřebu, zároveň však aktivně vyřadit (vesměs experimentální a rekreační, tedy „neproblémové“) konzumenty konopných drog (a dalších rostlinných drog a hub) z účasti na trhu, na němž se vyskytují s komparativně významně nebezpečnějšími drogami typu heroinu, metamfetaminu, kokainu apod.

Privilegovaná skutková podstata § 285 umožňuje změkčit trestní postih proti samozásobitelům psychotropních rostlin a hub přesně tak, jak jej měla na mysli vláda ve shora citovaném usnesení č. 1177/01.

Formulace privilegované skutkové podstaty nedovoleného pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku (srov. i § 285 odst. 3) umožňuje pak přísněji postihovat pěstování rostlin nebo hub, které obsahují psychotropní nebo omamné látky, které jsou pěstovány pro výrobu (např. kokový keř atd.) a nikoli pro vlastní potřebu podle skutkové podstaty nedovolené výroba a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283). Na druhé straně ustanovení § 285 nekriminalizuje pěstování rostlin s psychotropním účinkem, které dosud žádnému zákonnému omezení nepodléhají (jako je puškovec, muškátový oříšek, petúnie atd.).

§ 286 (§ 188)

Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu

(1) Kdo vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává **prekursor nebo jiný předmět určený k nedovolené výrobě omamné nebo psychotropní látky, přípravku, který obsahuje omamnou nebo psychotropní látku, nebo jedu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let, peněžitým trestem, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (vypuštěno: 1 rok)**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) **spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,**
- b) **spáchá-li takový čin ve značném rozsahu,**
- c) **spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti, nebo (obsahově odpovídá písm. a/, byla vypuštěna původně samostatná podmínka uvedená v písm. b/ „spáchá-li takový čin vůči osobě mladší 18 let“)**
- d) **získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.**

Důvodová zpráva k § 286:

U trestného činu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu (§ 286) osnova upřesňuje základní skutkovou podstatu v souladu s Úmluvou OSN 6proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami ze dne 20. prosince 1988 (č. 62/1989 Sb.). Dále zde byla rozšířena sazba trestu odnětí svobody směrem dolů a upřesněny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

§ 287 (§ 188a)
Šíření toxikomanie

(1) Kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno : „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) vůči dítěti, nebo **(nahrazeno: „osobě mladší 18 let“ (původně písm.a/))**
- c) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem. **(původně písm.b/)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 vůči dítěti mladšímu čtrnácti let.

Důvodová zpráva k § 287:

U šíření toxikomanie (§ 287) byly doplněny pouze okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, spáchá-li pachatel tento trestný čin jako člen organizované skupiny a dopustí-li se tohoto trestného činu vůči osobě mladší čtrnácti let tak, aby tyto zvlášť ohrožené osoby byly proti takovému jednání zvýšeně chráněny.

Vymezení šíření toxikomanie navazuje na definici návykové látky v § 130, podle níž se za návykovou látku považuje i alkohol; naproti tomu se za návykové látky nepovažují jiné společensky akceptovatelné látky, např. tabák, káva, čaj, čokoláda apod., na které také může u člověka vzniknout návyk, ale na rozdíl od ostatních návykových látek nepříznivě neovlivňují psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

Smyslem tohoto ustanovení není postihnout jednání, které je vykonáváno se záměrem zmírnit negativní psychické, zdravotní a sociální dopady zneužívání návykových látek na jejich uživatele. To odpovídá Národní strategii protidrogové politiky, která stanoví jako jeden z dlouhodobých cílů snížení negativních sociálních a zdravotních dopadů a poškození způsobovaných užíváním drog snížit s tím spojené společenské náklady. To souvisí i s terciální prevencí v oblasti sociální práce s uživateli drog, kde mezi moderní techniky práce s uživateli patří např. výměna injekčních stříkaček a jehel nebo toxikologické testování některých drog (např. extáze). Terciální prevence není totiž orientována na omezování poptávky po drogách, nýbrž na minimalizaci škod a úmrtí způsobených drogami.

§ 288 (§ 218a, § 218b)

Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem

(1) Kdo neoprávněně ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabízí, prodá, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo kdo vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

- (2) Odnětím svobody na jeden rok až tři léta bude pachatel potrestán,**
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo**
 - b) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti nebo v množství větším než malém vůči dítěti mladšímu čtrnácti let.**

- (3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,**
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví,**
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,**
 - c) spáchá-li takový čin ve větším rozsahu vůči dítěti mladšímu čtrnácti let,**
 - d) spáchá-li takový čin jako lékař nebo jiná způsobilá zdravotnická osoba.**

- (4) Odnětím svobody na pět let až dvanáct let bude pachatel potrestán,**
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt,**
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo**
 - c) spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech.**

Důvodová zpráva k § 288:

V souladu s usnesením vlády č. 759 ze dne 21. června 2006 se navrhuje úprava trestného činu výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem, a to v návaznosti na mezinárodní antidopingovou úmluvu (ve smyslu sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 57/2005 Sb. m. s., kterým se nahrazuje sdělení Ministerstva zahraničních věcí vyhlášené pod č. 119/1996 Sb. o přijetí Antidopingové úmluvy) a souladu s § 3 odst. 1 písm. e) zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu ve znění pozdějších předpisů, podle něhož bylo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zmocněno vydat antidopingový program. Jedním z opatření, která jsou z věcného hlediska nezbytná k zajištění omezení dostupnosti látek s dopingovým účinkem, je také trestněprávní postih některých společensky nebezpečných jednání týkajících se nakládání s některými látkami s dopingovým účinkem, která dosud trestněprávně postihnout nelze. Z tohoto důvodu se nahrazuje skutková podstata trestného činu „podávání anabolických látek mládeži“ nově pojatou skutkovou podstatou „Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem“. Zneužití látek s anabolickým nebo hormonálním účinkem je vzhledem k rozšířenosti jejich užívání s cílem zvyšování sportovní výkonnosti a zlepšení projevu fyzické síly nebezpečným jevem, který v určité míře může způsobit zdravotní poškození komukoliv, tj. nejen osobám mladším 18 let. Omezení skutkové podstaty pouze na osoby mladší 18 let již není z praktického hlediska na místě.

Tato nová skutková podstata se netýká pouze anabolických látek (jejichž vymezení ve stávajícím nařízení vlády č. 72/1997 Sb., kterým se stanoví, co se považuje za anabolika a jiné prostředky s anabolickým účinkem ve smyslu trestního zákona, již neodpovídá požadavkům praxe), ale také některých látek s jiným hormonálním účinkem, jejichž nebezpečnost je stejná, jako například nebezpečnost anabolických steroidů. Půjde tedy o tyto látky:

- anabolické látky (androgenní anabolické steroidy, ostatní anabolické látky),
- některé hormony a příbuzné látky (erythropoetin, růstový hormon, gonadotropiny, inzulin, kortikotropiny),
- látky s antiestrogenní aktivitou.

Všechny tyto látky jsou v zásadě všechny látkami hormonálními, z nichž některé mají anabolický účinek a ostatní mají účinek jiný, například uvolňují některé další látky, stimulují účinnost, působí na metabolismus apod.

Tato skutková podstata má zabránit neoprávněné výrobě nebo jinému nakládání s látkami s hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem.

Zároveň jsou nově vymezeny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby s přihlédnutím k nejzávažnějším případům.

§ 289 (§ 195)

Společné ustanovení

(1) Zákon stanoví, co se považuje za omamné látky, psychotropní látky, přípravky obsahující omamnou nebo psychotropní látku, prekursory používané pro nezákonnou výrobu omamných nebo psychotropních látek.

(2) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za jedy ve smyslu § 283, 284 a 286 a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. (vypuštěno: „které choroby se považují za nakažlivé ve smyslu § 189 až 192 a na které škůdce se vztahuje ustanovení § 192 – viz společné ustanovení § 308)

(3) Vláda nařízením stanoví, které rostliny nebo houby se považují za rostliny a houby obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 a jaké je jejich množství větší než malé ve smyslu § 285.

(4) Vláda nařízením stanoví, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je větší množství ve smyslu § 288, a co se považuje za metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu a jiné metody s dopingovým účinkem ve smyslu § 288.

Důvodová zpráva k § 289:

Vzhledem k potřebám praxe, když jen velmi obtížně se sjednocuje postup orgánů činných v přípravném řízení trestním (viz rozdílné tabulky v závazném pokynu policejního prezidenta č. 39/1998 a v pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 6/2000) a judikatura ohledně v zákoně stanoveného množství většího než malého u omamných a psychotropních látek a jedů, což má za následek nejednotnost v postupu orgánů činných v trestním řízení, osnova v § 289 zmocňuje vládu, aby vládním nařízením stanovila, jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek a jedů, určení rostlin nebo hub, obsahujících omamnou nebo psychotropní látku a jaké je množství větší než malé ve smyslu § 285. Osnova dále zmocňuje vládu, aby vládním nařízením stanovila, co se považuje za látky s anabolickým a jiným hormonálním účinkem a jaké je větší množství ve smyslu § 288. Jinak přebírá osnova toto zmocňující společné ustanovení beze změny.

Díl 2

Trestné činy ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo a pevnou plošinu

§ 290 (§ 180a)

Získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou

(1) Kdo na palubě vzdušného dopravního prostředku, civilního plavidla nebo na pevné plošině na pevninské mělčině v úmyslu získat nebo vykonávat kontrolu nad tímto vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem nebo pevnou plošinou, (nahrazeno: „nad takovým prostředkem“)

- a) užije proti jinému násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí,
 - b) vyhrožuje jinému usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, nebo
 - c) zneužije bezbrannosti jiného,
- bude potrestán odnětím svobody na osm až patnáct let nebo propadnutím majetku.

(2) Odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem, popřípadě vedle těchto trestů též propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 15)

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou ujmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 290:

Česká republika je vázána mezinárodními závazky vyplývajícími z Úmluvy o potlačení protiprávního zmocnění se letadel přijaté v roce 1970 v Haagu (vyhláška č. 96/1974 Sb.) a z Úmluvy o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví, přijaté v roce 1971 v Montrealu (vyhláška č. 16/1974 Sb.). – srov. i Tokijskou úmluvu o trestných a některých jiných činech spáchaných na palubě letadla (vyhláška č. 102/1984 Sb.).

Útoky proti civilní letecké dopravě, kdy se pachatelé zmocňují letadel s cestujícími na palubě jako prostředku k útěku za hranice nebo používají cestujících jako rukojmí k nátlaku na vlády, vynucení si volného odletu, příp. k získání výkupného apod., je vážně narušován provoz leteckých služeb a oslabována důvěra v bezpečnost letecké dopravy. Ve stejném rozsahu je osnovou poskytována ochrana civilním plavidlům proti obdobným útokům, která byla do platné úpravy doplněna novelou z roku 1990. Vzhledem k přistoupení České republiky k Úmluvě o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby (č. 100/2005 Sb.m.s.) a k Protokolu o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti pevných plošin na pevninské mělčině (č. 101/2005 Sb.m.s. ze dne 10. 3. 1988, Řím) je vhodné rozšíření o trestný čin získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem a civilním plavidlem i na pevné plošiny na pevninské mělčině, neboť Česká republika je od 10 března 2005 vázána předmětnou úmluvou. Jinak osnova přebírá v podstatě beze změny dikci ustanovení o trestném činu získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a nově i pevnou plošinou (§ 290), u které mimo doplnění o pevnou plošinu na pevninské mělčině dále jen upřesňuje následek v odstavci 2 písm. a) a zpřísňuje trestní sazbu odnětí svobody u odstavce 2 tak, aby odpovídala nejzávažnějším trestným činům proti životu a zdraví.

§ 291 (§ 180b)

Ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla

Kdo sdělí nepravdivou informaci, která může ohrozit bezpečnost nebo provoz vzdušného dopravního prostředku za letu nebo civilního plavidla za plavby, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)

Důvodová zpráva k § 291:

Ustanovení § 291 o trestném činu ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla, které poskytuje širší ochranu civilnímu letectví, než požaduje mezinárodní Úmluva o potlačování protiprávních činů ohrožujících bezpečnost civilního letectví přijatá v roce 1971 v Montrealu (vyhláška č. 16/1974 Sb.), neboť chrání nejen bezpečnost, ale i provoz vzdušného dopravního prostředku, osnova přejímá zcela v souladu s platnou úpravou.

§ 292 (§ 180c)

Zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny

(1) Kdo za účelem zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny se takového dopravního prostředku zmocní nebo neoprávněně užije takového dopravního prostředku, který mu byl svěřen, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku.

(2) Odnětím svobody na osm až patnáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem, bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví.

(3) Odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem, popřípadě vedle těchto trestů též propadnutím majetku bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 10, 15)

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, nebo

b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (původně odst. 2)

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 292:

U trestného činu zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292) osnova přebírá z platné právní úpravy obsažené v trestním zákoně s obdobnými úpravami okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby jako u trestného činu získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem a civilním plavidlem včetně zpřísnění nejzávažnější kvalifikované skutkové podstaty (odstavec 3).

Hlava VIII

Trestné činy proti životnímu prostředí

Důvodová zpráva k hlavě VIII – Trestné činy proti životnímu prostředí – § 293 až 308:

Druhovým objektem trestných činů proti životnímu prostředí obsažených v této hlavě je zájem na ochraně životního prostředí jako základního životního prostoru člověka, živočichů i jiných organismů. Životním prostředím je vše, co vytváří přirozené podmínky existence organismů včetně člověka a je předpokladem jejich dalšího vývoje (§ 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí). Za základní složky životního prostředí se považují zejména ovzduší, voda, horniny, půda, organismy, ekosystémy a energie. Výčet složek životního prostředí je jen demonstrativní.

Ochrana životního prostředí se zajišťuje jednak právní úpravou režimu jednotlivých jeho složek (ovzduší, vody, půdy, lesa atd.), a to včetně ochrany způsobu uspořádání těchto složek (ochrana přírody a krajiny). Dále je tato ochrana zajišťována právní úpravou režimu činností, které mohou mít na jednotlivé složky životního prostředí a na jejich uspořádání negativní vliv, tj. právní regulací využívání přírodních zdrojů, stavební činností, nakládání s odpady atd.

Úvodní ustanovení skutkových podstat trestných činů namířených proti životnímu prostředí byla osnovou převzata v zásadě z jedné z posledních novelizací platného trestního zákona provedené zákonem č. 134/2002 Sb. Tato novelizace upřesnila a konkretizovala některé zákonné znaky trestných činů proti životnímu prostředí, jak v obecných skutkových podstatách poškození a ohrožení životního prostředí (§ 293) a poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti (§ 294) a zavedla možnost trestního postihu za poškozování nebo ohrožování životního prostředí nejen jako celku, ale též některých jeho složek, tj. lesa (§ 295), zvláště chráněných nebo ohrožených živočichů a rostlin nebo volně žijících živočichů a rostlin (§ 299 až § 301), resp. umožnila postih za zvláště škodlivé specifické zásahy do životního prostředí, zejména v podobě těžby dřeva v lese (§ 295), neoprávněného nakládání s odpady (§ 298) a odnímání nebo ničení živočichů a rostlin (§ 301).

Tím byly odstraněny některé výkladové a aplikační potíže vyplývající z mnohdy obecných a neurčitých formulací v právní úpravě účinné do 30. 6. 2002, jež ve svých důsledcích limitovaly možnosti využívání trestního postihu některých rozšířených zásahů do životního prostředí. Stávající formulace ustanovení § 293 až § 301 tedy již umožňují efektivnější trestněprávní ochranu životního prostředí jako celku i jeho jednotlivých složek při respektování požadavků na přesnost a předvídatelnost podmínek trestní odpovědnosti a zároveň jimi Česká republika plní některé mezinárodní závazky vyplývající zejména z Basilejské úmluvy o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování (viz sdělení pod č. 100/1994 Sb.) a Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin (viz sdělení pod č. 572/1992 Sb.).

Druhovým objektem trestných činů podle § 293 až § 301 je zájem na ochraně životního prostředí a jeho jednotlivých složek. K naplnění jejich skutkových podstat je třeba, aby byly dány dva základní předpoklady:

- a) protiprávnost jednání pachatele, která je v jednotlivých skutkových podstatách výslovně vyjádřena odkazem na příslušné právní předpisy (jde o skutkové podstaty s blanketní dispozicí),
- b) nežádoucí stav – ohrožení či poškození životního prostředí jako celku nebo jeho jednotlivých složek určitým jednáním.

V citovaných ustanoveních je obsažena trestní sankce za některé případy porušování ústavně zakotvené zásady, podle níž má každý právo na příznivé životní prostředí (čl. 35 odst. 1 LPS) a při výkonu svých práv nikdo nesmí ohrožovat ani poškozovat životní prostředí, přírodní zdroje, druhové bohatství přírody a kulturní památky nad míru stanovenou zákonem (čl. 35 odst. 3 LPS).

V některých případech jde v základních skutkových podstatách o trestné činy ohrožovací (např. v § 301), jinde zákon vyžaduje poškození (§ 295) nebo poškození a ohrožení životního prostředí stanoví alternativně (§ 298).

Osnova upravuje v ustanoveních § 293 až 301 oproti stávající úpravě jen některé alternativní tresty k trestu odnětí svobody u trestného činu ohrožení a poškození životního prostředí (§ 293).

§ 293 (§ 181a)

Poškození a ohrožení životního prostředí

(1) Kdo úmyslně znečistí nebo jiným způsobem poškodí půdu, vodu, ovzduší, les nebo jinou složku životního prostředí tím, že poruší zákony o ochraně životního prostředí nebo jeho složek nebo zákony o ochraně a využívání přírodních zdrojů nebo zákony o chemických látkách nebo chemických přípravcích, na zvláště chráněném území, v evropsky významné lokalitě, v ptačí oblasti nebo ve vodním zdroji, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, nebo na větším území mimo tyto lokality, a tím ohrozí společenstva nebo populace volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin, nebo (nahrazeno: „předpisy“, vypuštěno: „/poškození životního prostředí“ změněn v části i slovosled)

kdo úmyslně takové poškození životního prostředí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 opětovně,
- b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvláště uloženou povinnost chránit životní prostředí,
- c) způsobí-li takovým činem trvalé nebo dlouhodobé poškození životního prostředí, nebo
- d) způsobí-li takovým činem poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) poškození zvláště chráněného území, evropsky významné lokality, ptačí oblasti nebo vodního zdroje, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, tak, že tím zanikne nebo je značně oslaben důvod pro zvláštní ochranu takového území, nebo
- b) poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve velkém rozsahu.

§ 294 (§ 181b)

Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti

(1) Kdo z nedbalosti znečistí nebo jiným způsobem poškodí půdu, vodu, ovzduší, les nebo jinou složku životního prostředí tím, že poruší zákony o ochraně životního prostředí nebo jeho složek nebo zákony o ochraně a využívání přírodních zdrojů nebo zákony o chemických látkách nebo chemických přípravcích, na zvláště chráněném území, v evropsky významné lokalitě, v ptačí oblasti, ve vodním zdroji, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, nebo na větším území mimo tyto lokality, a tím ohrozí společenstva nebo populace volně žijících živočichů nebo planě rostoucích rostlin, nebo

kdo z nedbalosti takové poškození životního prostředí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění, (první alinea nově nahrazuje: „způsobí“, které již ve druhé alinei neuvádí)

bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců nebo zákazem činnosti. (vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, (vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženu mu podle zákona,
- b) způsobí-li takovým činem trvalé nebo dlouhodobé poškození životního prostředí, nebo
- c) způsobí-li takovým činem poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) poškození zvláště chráněného území, evropsky významné lokality, ptačí oblasti nebo vodního zdroje, u něhož je stanoveno ochranné pásmo, tak, že tím zanikne nebo je značně oslaben důvod pro zvláštní ochranu takového území, nebo
- b) poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve velkém rozsahu.

Důvodová zpráva k § 293 a § 294:

V ustanoveních § 293 a § 294 na základě vstupu České republiky do Evropské unie je potřebné stanovit vysoký stupeň ochrany nejen u zvláště chráněných území, ale rovnocennou měrou i u evropsky významných lokalit a ptačích oblastí, které tvoří dohromady část celoevropské soustavy chráněných území Natura 2000. Definice těchto pojmů jsou obsaženy v § 3 odst. 1 písm. o), písm. p) a § 45e zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a povinnost je vyhlásit a chránit vyplývá ze směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin a ze směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků. Za poškození území Natury 2000 hrozí České republice sankce ze strany Evropské unie.

§ 295 (§ 181c)

Poškození lesa

(nahrazeno: „poškození“, vypuštěno: „těžbou“)

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, těžbou lesních porostů nebo jinou činností provedenou v rozporu s jiným právním předpisem způsobí, byť i připojením k již existující holině, vznik holé seče nebo způsobí závažné poškození lesa na celkové větší ploše lesa nebo proředí lesní porost pod hranici zakmenění stanovené jiným právním předpisem na celkové větší ploše lesa, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „zvláštním“, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, (nahrazeno: „až na 3 léta“)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 opětovně, nebo
- b) vznikne-li těžbou nebo jinou činností uvedenou v odstavci 1 holá seč nebo proředění na celkové značné ploše lesa.

Důvodová zpráva k § 295:

U poškození lesa současná úprava nepostihuje všechny případy závažného poškozování lesa a v praxi se objevuje časté obcházení zákona, proto je potřebné tuto skutkovou podstatu upřesnit. K závažnému poškozování lesa dochází neoprávněnou těžbou těsně pod stanovenou hranici 1,5 ha, přičemž takových ploch může být více umístěno blízko sebe (např. v lese téhož vlastníka, v témže lesním zařizovacím obvodu apod.). Za uplynulé decennium vzniklo v lesích soukromých vlastníků mnoho holin nezákonným způsobem nebo následkem kalamit vzniklých působením abiotických (vítr, mokrý sníh) nebo biotických (kůrovec) činitelů. Tyto holiny zůstávají obvykle dlouhodobě nezalesněné, přirozeně vzniklý keřový porost je mezernatý a špatně odrůstá. Těžením lesních porostů přímo navazujících na tyto nezajištěné holiny dochází k další prodlevě při vývoji následných porostů a ke kumulaci negativních účinků velkoplošného odlesnění. Celková újma na lese je v takových případech mnohem vyšší než při jednorázovém vykácení lesa na ploše větší než 1,5 ha uvnitř neporušeného zralého lesa. Proto je třeba, aby takové případy byly rovněž postižitelné podle trestního zákona. Touto trestnou činností jsou poškozování jak vlastníci sousedních lesů, kterým hrozí nárůst škod následkem větrných kalamit na nově vzniklých porostních stěnách, tak i veřejnost, protože les z hlediska životního prostředí plní v krajině řadu cenných mimoprodukčních funkcí (ochrana biodiverzity, zadržování vody v krajině a jiné klimatické funkce, rekreační funkce atd.).

§ 296 (§ 181d)

Společné ustanovení

(1) Větším územím podle § 293 a 294 se rozumí území o rozloze nejméně tři hektary a v případě povrchových vod ve vodních útvarech, s výjimkou vodních toků, nejméně jeden hektar vodní plochy a u vodního toku nejméně dva kilometry jeho délky; jednotlivá zasažená území a délky vodního toku se sčítají. (nahrazeno: § 181a a § 181b, „dět“)

(2) Celkovou větší plochou lesa podle § 295 se rozumí plocha větší než jeden a půl hektaru a celkovou značnou plochou lesa se rozumí plocha větší než tři hektary. (nahrazeno: § 181c)

Důvodová zpráva k § 296:

Úprava tohoto ustanovení má úzkou návaznost na § 293 a § 294. Doplnuje se zde na základě požadavků z praxe sčítání zasažených území a vodních toků. Smyslem této úpravy je zabránit obcházení zákona a umožnit postih zasažení více menších ploch v souvisejících případech, což v případě nepostižitelnosti může mít za následek ještě závažnější poškození životního prostředí než jedno takové zasažení.

§ 297

Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek

(1) Kdo v rozporu s mezinárodní smlouvou, byť i z hrubé nedbalosti, vypustí nebo, ač je k tomu povinen, nezabrání vypuštění ropné, jedovaté kapalné nebo jiné obdobné znečišťující látky z lodi nebo jiného námořního plavidla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny, nebo**
- b) opětovně.**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví,**
- b) závažné a rozsáhlé poškození jakosti vody, živočišných nebo rostlinných druhů nebo jejich částí, nebo**
- c) poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve velkém rozsahu.**

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

Důvodová zpráva k § 297:

Ustanovení o trestném činu neoprávněného vypuštění znečišťujících látek je nově do trestního zákoníku zařazeno na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/35/ES ze dne 7. září 2005 o znečištění z lodí a o zavedení sankcí za protiprávní jednání a Rámcového rozhodnutí Rady EU č. 2005/667/SVV ze dne 12. července 2005 k posílení rámce trestního práva pro boj proti znečištění z lodí. Tyto dokumenty navazují na provádění Mezinárodní úmluvy o zabránění znečišťování z lodí z roku 1973 a protokol k této úmluvě z roku 1978, v platném znění (Marpol 73/78), které je třeba harmonizovat na úrovni Společenství. Účelem je zajistit, aby osoby odpovědné za vypouštění podléhaly odpovídajícím trestním sankcím uvedeným ve Směrnici a Rámcovém rozhodnutí, a tím byla zlepšena námořní bezpečnost a zvýšena ochrana mořského prostředí před znečištěním z lodí.

„Znečišťujícími látkami“ rozumějí látky zahrnuté v přílohách I (ropné látky) a II (jedovaté kapalné látky volně ložené) úmluvy Marpol 73/78. „Vypouštěním“ je jakékoli vypuštění z lodi nebo jiného námořního plavidla bez ohledu na to, pod jakou vlajkou pluje, podle článku 2 úmluvy Marpol 73/78. Námořními plavidly jsou mimo lodí jakéhokoli typu, provozovaných v mořském prostředí, i křídlové čluny, vznášedla, ponorky a plovoucí zařízení.

Vzhledem k tomu, že úmluva Marpol 73/78 obsahuje značné množství výjimek [srov. například výjimky stanovené v příloze I pravidle 9, pravidle 10 nebo pravidle 11 písm. a) nebo c) nebo v příloze II pravidle 5 nebo pravidle 6 písm. a) nebo c) úmluvy Marpol 73/78], kdy je naopak vypouštění znečišťujících látek povoleno, bylo třeba v dikci skutkové podstaty podle § 297 vyjádřit, že vypouštění se musí stát v „rozporu s mezinárodní smlouvou“.

§ 298 (§ 181e)

Neoprávněné nakládání s odpady

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis upravující nakládání s odpady tím, že přepraví odpad přes hranice státu bez oznámení nebo souhlasu příslušného orgánu veřejné moci, anebo v takovém oznámení nebo žádosti o souhlas nebo v připojených podkladech uvede nepravdivé nebo hrubě zkreslené údaje nebo podstatné údaje zamlčí, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok (tento text koresponduje s původním odst. 2, nahrazeno: „správního orgánu“, nahrazeno: 2 léta, vypuštěno „nebo peněžitým trestem“)

(2) Kdo, byť i z nedbalosti, v rozporu s jiným právním předpisem ukládá odpady nebo je odkládá, přepravuje nebo jinak s nimi nakládá, a tím způsobí poškození nebo ohrožení životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady ve značném rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. (tento text koresponduje s původním odst. 1, vypuštěno „nebezpečné“, vypuštěno „nebo peněžitým trestem“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, (nahrazeno: „až na 3 léta“, vypuštěno „nebo peněžitým trestem“)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- c) spáchá-li takový čin opětovně.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 6 měsíců)

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) týká-li se takový čin nebezpečného odpadu.

Důvodová zpráva k § 298:

Skutková podstata neoprávněného nakládání s odpady byla oproti platné právní úpravě důsledně vztažena k nakládání s odpady, a proto bylo vypuštěno slovo „nebezpečné“. Důraz je totiž kladen v základních skutkových podstatách na ohrožení životního prostředí a nikoliv na skutečnost, zda jde o odpady nebezpečné či jiné. Nebezpečnost odpadů, která samozřejmě výrazněji ohrožuje životní prostředí, byla vyjádřena jako okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby v odstavci 4. Vzhledem k tomu, že v praxi dochází k páčání trestné činnosti v rámci organizovaných skupin byla do odstavce 3 doplněna okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby spácháním činu jako člen organizované skupiny.

§ 299 (§ 181f)

Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami

(1) Kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář chráněného druhu a spáchá takový čin na více než dvaceti pěti kusech živočichů, rostlin nebo exemplářů, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „s právními předpisy“, „padesáti“, „vypuštěn text pod písm. b/ „dopustí se takového činu, přestože byl v posledních dvou letech pro přestupek obdobné povahy postižen nebo v posledních třech letech pro takový trestný čin odsouzeno nebo potrestán“ nahrazeno: „peněžitým trestem“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo v rozporu s jiným právním předpisem usmrtí, zničí, zpracovává, doveze, vyveze, proveze, přechovává, nabízí, zprostředkuje, sobě nebo jinému opatří jedince kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím. (nahrazeno: „s právními předpisy“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) jako člen organizované skupiny, nebo (původně písm.b/)
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch. (původně písm.a/)

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech, nebo (původně písm.b/)
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu. (původně písm.a/)

§ 300 (§ 181g)

Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti

Kdo z nedbalosti poruší jiný právní předpis tím, že usmrtí, zničí, opakovaně doveze, vyveze nebo proveze, nebo sobě nebo jinému opatří jedince zvláště chráněného druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář chráněného druhu ve větším rozsahu než dvaceti pěti kusů nebo jedince kriticky ohroženého druhu živočicha nebo rostliny nebo exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „s právními předpisy“, „padesáti“, „peněžitým trestem“)

Důvodová zpráva k § 299 a § 300:

Oproti platné úpravě jde pouze o nápravu nepřesně použitých pojmů v odstavci 2 § 299, a to pro dva typy objektu ochrany: jednak pro naše zvláště chráněné druhy podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a jednak o tzv. exempláře CITES používané v mezinárodním obchodě, což jsou převážně chráněné druhy

rostlin a živočichů z jiných zemí (papoušci, velké kočkovité šelmy, orchideje atd.). V § 299 odst. 2 jde navíc o ty nejpřísněji chráněné kategorie, kde je trestná neoprávněná manipulace již s jedním jedincem nebo exemplářem. Podle odstavce 1 tohoto ustanovení je chráněno nakládání v rozporu s právními předpisy na více než dvaceti pěti kusech živočichů, rostlin nebo exemplářů, tento počet je nově stanoven na potřebu zvýšené ochrany těchto zvláštních druhů živočichů, rostlin nebo exemplářů. Označení objektu ochrany je nutno formulovat pro § 299 odst. 2 tak, že jde v prvním případě o takového rostlinného nebo živočišného jedince, který patří mezi zvláště chráněné druhy, a navíc spadá do kategorie kriticky ohrožených. To vyplývá z § 48 zákona č. 114/1992 a ze seznamů přílohy III vyhlášky č. 395/1992 Sb. V druhém případě jde o exemplář druhu přímo ohroženého vyhubením nebo vyhynutím, který je definován v čl. 2 písm. t) a čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 338/97 o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi (vymezeny jsou v příloze A tohoto nařízení). Je rovněž nutno do tohoto ustanovení doplnit slovo „vyhynutím“, protože pojem vyhubení neodpovídá oficiálnímu překladu v nařízení č. 338/97 (tam je uvedeno vyhynutí) a neodpovídá přesně ani obsahem. Obdobně je tomu i ohledně nedbalostního ustanovení § 300.

§ 301 (§ 181h)

Odnímání nebo ničení živočichů a rostlin

Kdo, byť i z nedbalosti, poruší jiný právní předpis nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci tím, že odnímá z přírody nebo ničí volně žijící živočichy nebo planě rostoucí rostliny v takovém množství, že tím ohrožuje místní populaci těchto živočichů nebo rostlin, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „právní předpisy“, „správního úřadu“, „měřítku“, „až na 1 rok“, „peněžitým trestem“)

Důvodová zpráva k § 301:

Toto ustanovení zůstává stejné jako v platném ustanovení § 181h trestního zákona. Hlavním důvodem pro jeho přijetí byly požadavky mezinárodní Úmluvy o biologické rozmanitosti z roku 1992, publikované ve Sbírce zákonů pod č. 134/1999 Sb. Nad rámec platné úpravy bylo do této skutkové podstaty zařazeno nejen odnámání, ale i „ničení“ a byla upravena příslušná trestní sazba z hlediska návaznosti na ostatní skutkové podstaty týkající se životního prostředí.

§ 302 (§ 203)

Týrání zvířat

(1) Kdo týrá zvíře

- a) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
- b) surovým nebo trýznivým způsobem veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazen zcela nově původní text, vypuštěno: „peněžitým trestem“, nahrazeno: „až na 1 rok“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,
a) byl-li za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, nebo
b) způsobí-li týranému zvířeti takovým činem trvalé následky na zdraví nebo smrt. **(nahrazen zcela nově původní text)**

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na větším počtu zvířat. **(nahrazeno: „až na 2 léta“)**

Důvodová zpráva k § 302:

Trestný čin týrání zvířat (§ 302), který je do této hlavy s ohledem na obecný chráněný zájem přeřazen, osnova zásadním způsobem přepracovává, neboť dosavadní postih je předmětem kritiky nejen ze strany fyzických a právnických osob, které se zabývají ochranou zvířat, ale i některých státních orgánů. U odstavce 1 se proto novým způsobem formuluje skutková podstata, aby na jedné straně byla odlišena od přestupku, vymezeny nejnebezpečnější formy jednání a byl umožněn náležitým způsobem opakovaný postih pachatelů této trestné činnosti.

Vzhledem k tomu, že jsou kritizovány zejména velmi nízké tresty, které zákon na tento trestný čin stanoví, zvyšují se i trestní sazby jak u základní skutkové podstaty, tak i u zvlášť přitěžujících okolností, které jsou nově formulovány, přičemž se doplňuje i okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby v odstavci 3 tak, aby byl zajištěn náležitý postih takového chování ve vztahu k většimu počtu zvířat. Současně se však zachovávají i relace k trestným činům proti životu a zdraví lidí (srov. hlavu I zvláštní části).

§ 303

Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti

(1) Kdo z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něž je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím trvalé následky na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt nebo trvalé následky na zdraví většimu počtu zvířat.

Důvodová zpráva k § 303:

Na základě zkušeností z praxe je poukazováno na případy, kdy na základě jednání z nedbalosti při zanedbání potřebné péče byla způsobena zvířatům smrt nebo trvalé následky na zdraví, které jsou dosud postihovány jen jako přestupky podle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, což neodpovídá jejich závažnosti. Z praxe jsou známé případy, kdy osoba, která má o zvíře pečovat, je ponechá z různých důvodů (odjezd na dovolenou, opuštění bydliště atd.) bez potřebné péče a zvířata strádají žízní, hladem, působením klimatických vlivů a následným poškozením fyziologických funkcí. V důsledku zanedbání potřebné péče jsou v některých případech v podobných podmínkách i celé skupiny zvířat chovaných k hospodářským účelům, což vyvolává oprávněně pozornost celé veřejnosti. Jako příklad lze uvést i situace, k nimž dochází při nesprávných podmínkách

transportu zvířat, kdy je přepravováno příliš velké množství zvířat v malých prostorách, kdy dochází velmi často k úhynu těchto zvířat. Z těchto důvodů osnova upravuje novou skutkovou podstatu trestného činu zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, která bude postihovat pachatele, který z hrubé nedbalosti zanedbá potřebnou péči o zvíře, které vlastní nebo o něj je povinen se z jiného důvodu starat, a způsobí mu tím smrt nebo trvalé následky na zdraví. Přísněji trestný bude pak takový pachatel, který se tohoto činu dopustí ve vztahu k většímu počtu zvířat. Případy, kdy dojde sice k zanedbání péče o zvíře, ale nedojde u něj ke smrti nebo k trvalým následkům na zdraví budou nadále postihovány na základě zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

§ 304 (§ 178a) Pytláctví

(1) Kdo neoprávněně uloví zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné nebo ukryje, na sebe nebo jiného převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř nebo ryby v hodnotě nikoli nepatrné, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (vypuštěno: „peněžitým trestem“)

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, peněžitým trestem nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, (původně písm. d/)
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného větší prospěch, (nahrazeno: „v úmyslu opatřit“)
- c) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí,
- d) spáchá-li takový čin zvlášť zavrženíhodným způsobem, hromadně účinným způsobem nebo v době hájení, nebo (původně písm. b/, c/)
- e) byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

Důvodová zpráva k § 304:

Trestný čin pytláctví (§ 304) byl oproti platné právní úpravě doplněn o způsobení škody nikoli nepatrné, aby byl odlišen od přestupku pytláctví. Základním pojmem tohoto trestného činu je ulovení zvěře nebo ryb, kterým se rozumí jakákoliv činnost směřující ke skolení či jinému usmrcení nebo chycení zvěře nebo ryb. Za lov zvěře nebo ryb je třeba považovat i činnost směřující k vyhledávání zvěře nebo ryb za účelem jejich odchytu, odstřelu nebo jiného usmrcení. Je přitom nerozhodné, zda-li se pachatel dostal se zvěří nebo rybami do kontaktu či zda se tam v kritickou dobu nějaká zvěř nebo ryby nacházely. Není třeba, aby pachatel jednal s úmyslem si chycenou zvěř nebo ryby ponechat. Může je také ponechat na místě nebo je vypustit zpět do přírody. Návrh také podrobněji upravuje okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

§ 305

Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat

(1) Kdo neoprávněně vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří nebo přechovává látku s thyreostatickými, gestagenními, androgenními, estrogenními nebo jinými hormonálními účinky, beta-agonisty nebo jinou látku určenou ke stimulaci užitkovosti hospodářských zvířat nebo přípravek obsahující takovou látku, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v rozporu s jiným právním předpisem používá léčiva za účelem zvýšení užitkovosti hospodářských zvířat nebo je za tím účelem vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabízí, zprostředkuje, prodá nebo jinak opatří nebo přechovává.

(3) Odnětím svobody šest měsíců až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) opětovně,
- c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- d) ve značném rozsahu.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech,
- b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- c) ve velkém rozsahu.

Důvodová zpráva k § 305:

Jednou z oblastí, která je v zemích Evropské unie stabilně pod velmi silným dohledem, je oblast nesprávného používání nebo zneužívání léčiv nebo dalších látek u hospodářských zvířat. Ve většině případů jde o látky antimikrobní, protizánětlivé, hormonální, antihormonální, látky s beta adrenergním účinkem, které jsou zneužívány s cílem zvýšení užitkovosti u zvířat, jímž jsou podávány, a tím k zajištění následného vyššího finančního profitu u chovatele. Takovým jednáním však může být v důsledku přítomnosti reziduí těchto látek v potravinách živočišného původu významně poškozeno zdraví u spotřebitele takových potravin. Z tohoto důvodu byla ze strany Evropské unie přijata řada předpisů regulujících podávání těchto látek zvířatům a následný dohled nad přítomností těchto látek jak v tělech zvířat, tak v potravinách živočišného původu. Na tyto předpisy navazují zákon č. 79/1997 Sb., o léčivech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon). Cílem obou těchto předpisů je ochrana zdraví zvířat, ochrana životního prostředí a zejména ochrana člověka (spotřebitele) před nepříznivými vlivy léčiv a v případě veterinárního zákona před nepříznivými vlivy pocházejícími od zvířat nebo potravin živočišného původu. Praktické zkušenosti, které navazují na výkon dozoru v této oblasti, ukazují, že možnost pouze správních postihů není dostatečná, když se objevily i v této oblasti případy jednání organizovaných skupin pachatelů. Z těchto důvodů osnova upravuje nový trestný čin neoprávněné výroby, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitkovost hospodářských zvířat (§ 305), který zajišťuje náležitý trestněprávní postih takového jednání, včetně příslušných okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

§ 306 (§ 191)

Šíření nakažlivé nemoci zvířat

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé **nemoci** zvířat **v zájmových chovech, hospodářských zvířat nebo volně žijících zvířat**, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. **(nahrazeno: „choroby“ vypuštěno „domácích“, nahrazeno: „nebo jiných hospodářsky důležitých“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 rozšíření takové **nemoci**. **(nahrazeno: „choroby“)**

§ 307 (§ 192)

Šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin

(1) Kdo, byť i z nedbalosti, způsobí nebo zvýší nebezpečí zavlečení nebo rozšíření nakažlivé **nemoci** nebo škůdce užitkových rostlin, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, **zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty**. **(nahrazeno: „choroby“, „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 rozšíření takové **nemoci** nebo takového škůdce. **(nahrazeno: „choroby“)**

§ 308 (§ 195 odst. 2)

Společné ustanovení

Vláda nařízením stanoví, které nemoci zvířat a rostlin se považují za nakažlivé ve smyslu **§ 306 a 307** a na které škůdce se vztahuje ustanovení **§ 307**. **(modifikovaný text na problematiku zvířat – viz společné ustanovení podle § 289, nahrazeno § 189- 192)**

Důvodová zpráva k § 306 až 308:

Osnova přebírá z platné právní úpravy jen s určitými terminologickými úpravami (pojem „choroby“ je nahrazen pojmem „nemoci“) trestné činy šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306), šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307) a příslušné společné zmocňující ustanovení (§ 308). Ve skutkové podstatě trestného činu šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306) jsou pojmy „domácí zvíře a jiné hospodářsky důležité zvíře“ nahrazeny pojmy „zvířat v zájmových chovech, hospodářských zvířat a volně žijících zvířat“, které obsahují platné právní předpisy [§ 3 písm. d), e), k) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů; srov. i zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů].

Hlava IX

Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci

Důvodová zpráva k hlavě IX – Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci – § 309 až 322:

Ustanovení hlavy IX chrání především základy suverénního demokratického právního státu, tj. jeho ústavní zřízení, bezpečnost a obranyschopnost. Osnova, na rozdíl od dosavadní úpravy, poskytuje ochranu nejen České republice, ale v určitém rozsahu i cizímu státu a mezinárodní organizaci (§ 313). Druhového objektu odpovídá i systematika první hlavy, jež se člení do tří dílů.

Ochranou těchto základních zájmů demokratického státu se zabezpečuje též ochrana základních práv a svobod občanů. Pouze demokratické ústavní zřízení garantuje pluralitní demokracii, tedy politický systém založený na svobodném a dobrovolném vzniku a soutěži politických stran respektujících základní demokratické principy, a tím zabezpečuje občanovi reálnou možnost ovlivňovat politické a ekonomické uspořádání státu. Současně zaručuje, že vůle většiny se nezmění na diktát tím, že většinu zavazuje, aby ve svém rozhodování dbala ochrany menšin (srov. čl. 5 a 6 Ústavy ČR).

Právě proto, že demokratické ústavní zřízení je zárukou práv a svobod občanů, musí být i prostředky trestního práva chráněno před jednáním, kterým má být násilnou, nedemokratickou cestou dosaženo jeho změny.

Jen suverénní stát může poskytnout účinnou ochranu svým občanům, jejich základním právům a svobodám. K obraně suverenity státu směřují i ustanovení této hlavy trestního zákona poskytující trestně právní ochranu bezpečnosti republiky a její obranyschopnosti před vnější agresí.

Díl 1

Trestné činy proti základům České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace

§ 309 (§ 91)

Vlastizrada

(1) Občan České republiky, který ve spojení s cizí mocí nebo s cizím činitelem spáchá trestný čin rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312) nebo sabotáže (§ 314), bude potrestán odnětím svobody na patnáct až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem. (nahrazeny: §§ 92, 93, 95, 96, 97, nahrazeno: 12, 15)

(2) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 309:

Osnova přebírá skutkovou podstatu trestného činu vlastizrady v podstatě ve stejném rozsahu jako je vymezena v platné právní úpravě, přičemž výčet trestných činů, kterých se dopustí občan České republiky ve spojení s cizí mocí, je přizpůsoben s ohledem na změny provedené v jejich úpravě v tomto oddílu (doplnění teroristického útoku a vypuštění záškodnictví). Vzhledem k závažnosti tohoto trestného činu a s přihlédnutím k nejvyšší výměře trestu odnětí svobody (§ 55 odst. 1) je upravena i výše sazby trestu odnětí svobody.

§ 310 (§ 92)

Rozvracení republiky

(1) Kdo v úmyslu rozvrátit ústavní zřízení, územní celistvost nebo obranyschopnost České republiky anebo zničit její samostatnost se účastní násilných akcí proti České republice nebo jejím orgánům, bude potrestán odnětím svobody na osm až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.

(2) Odnětím svobody na dvanáct až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 15)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, (nahrazeno „více“)
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, (vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)
- d) způsobí-li takovým činem závažné ohrožení mezinárodního postavení České republiky, nebo
- e) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (původně písm. d/)

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 310:

Také trestný čin rozvracení republiky je v osnově uveden v podstatě ve shodě s platnou právní úpravou (je pouze upřesněn pojem „více osob“ jako nejméně dvou osob). Upravena je též sazba trestu odnětí svobody u kvalifikované skutkové podstaty (odstavec 2), a to vzhledem k závažnosti tohoto trestného činu a s přihlédnutím k nejvyšší výměře trestu odnětí svobody (§ 55 odst. 1).

§ 311 (§ 95)

Teroristický útok

(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky, narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace, závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla, (nahrazeno: „státní“)

- a) provede útok ohrožující život nebo zdraví člověka s cílem způsobit smrt nebo těžkou újmu na zdraví,
- b) zmocní se rukojmí nebo provede únos,
- c) zničí nebo poškodí ve větší míře veřejné zařízení, dopravní nebo telekomunikační systém, včetně informačního systému, pevnou plošinu na pevninské mělčině, energetické, vodárenské, zdravotnické nebo jiné důležité zařízení, veřejné prostranství nebo majetek s cílem ohrožit tím lidské životy, bezpečnost

- uvedeného zařízení, systému nebo prostranství anebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,
- d) naruší nebo přeruší dodávku vody, elektrické energie nebo jiného základního přírodního zdroje s cílem ohrožit tím lidské životy nebo vydat majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,
 - e) zmocní se letadla, lodi nebo jiného prostředku osobní či nákladní dopravy nebo nad ním vykonává kontrolu, anebo zničí nebo vážně poškodí navigační zařízení nebo ve větším rozsahu zasahuje do jeho provozu nebo sdělí důležitou nepravdivou informaci, čímž ohrozí život nebo zdraví lidí, bezpečnost takového dopravního prostředku anebo vydá majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu,
 - f) nedovoleně vyrábí nebo jinak získá, přechovává, dováží, přepravuje, vyváží či jinak dodává nebo užije výbušninu, jadernou, biologickou, chemickou nebo jinou zbraň, anebo provádí nedovolený výzkum a vývoj jaderné, biologické, chemické nebo jiné zbraně nebo bojového prostředku nebo výbušniny zakázané zákonem nebo mezinárodní smlouvou, nebo
 - g) vydá lidi v obecné nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění,
- bude potrestán odnětím svobody na pět až patnáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.

(2) Stejně bude potrestán,
kdo jednáním uvedeným v odstavci 1 vyhrožuje, nebo
kdo takové jednání, **teroristu nebo člena teroristické skupiny** finančně, materiálně nebo jinak podporuje. **(vypuštěno rozdělení na písm. a/, b/ - text zachován)**

(3) Odnětím svobody na dvanáct až **dvacet** let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 15)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nebo smrt,
- c) způsobí-li takovým činem, že větší počet lidí zůstal bez přístřeší,
- d) způsobí-li takovým činem přerušeni dopravy ve větším rozsahu, **(původně písm. e/, vypuštěn původní text písm. d/ „způsobí-li takovým činem značné potíže ve výrobě zboží základní potřeby nebo při zásobování takovým zbožím“)**
- e) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, **(původně písm. f/,)**
- f) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, **(původně písm.g/,)**
- g) ohrozí-li takovým činem závažně mezinárodní postavení **České** republiky nebo postavení mezinárodní organizace, jejíž je Česká republika členem, nebo **(původně písm. h/,)**
- h) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(původně písm. i/)**

(4) Příprava je trestná. **(vypuštěn původní text odst. 4 „ochrana podle odst. 1 až 3 se poskytuje též cizímu státu“, přechází do společného ustanovení podle § 313)**

Důvodová zpráva k § 311:

Porušování práva páčáním trestných činů v mezinárodním rozsahu dosáhlo v poslední době značných rozměrů. Jsou zaznamenávány čím dál tím častější a stále nebezpečnější projevy terorismu, mífícího k samé podstatě demokracie a demokratických zřízení jednotlivých států i mezinárodních souručenství, ať už v podobě mezinárodních organizací či organizací států samotných. Státy se tomuto jevu brání nejen prostředky založenými na čistě vnitrostátních úpravách odrážejících jejich vlastní konkrétní podmínky, ale i nástroji založenými na společných postupech a principech, zakotvených na smluvním základě v řadě mezinárodních smluv a dalších dokumentů. Tyto principy reflektuje i osnova a vychází přitom zejména z následujících instrumentů, majících vazbu na problematiku mezinárodního terorismu, jichž je Česká republika smluvní stranou:

- Úmluva o trestných a některých jiných činech, spáchaných na palubě letadla (Tokio), sjednána dne 14. IX. 1963, přístup 23. II. 1984, vstoupila v platnost 23. V. 1984 (vyhláška č. 102/1984 Sb.)
- Úmluva o potlačení protiprávního zmocnění se letadel (Haag), sjednána dne 16. XII. 1970, ratifikována 6. IV. 1972, vstoupila v platnost 6. V. 1972 (vyhláška č. 96/1974 Sb.)
- Úmluva o potlačování protiprávních činů, ohrožujících bezpečnost civilního letectví (Montreal); podepsána dne 23. IX. 1971, ratifikována 10. VIII. 1973, vstoupila v platnost 9. IX. 1973 (vyhláška č. 16/1974 Sb.)
- Úmluva o zabránění a trestání trestných činů proti osobám, požívajícím mezinárodní ochrany včetně diplomatických zástupců (New York); podepsána dne 11. X. 1974, vstoupila v platnost 20. II. 1977 (vyhláška č. 131/1978 Sb.)
- Mezinárodní úmluva proti braní rukojmí (New York), sjednána dne 17. XII. 1979, přístup dne 27. I. 1988, vstoupila v platnost 26. II. 1988 (vyhláška č. 36/1988 Sb.)
- Úmluva o fyzické ochraně jaderných materiálů, podepsána dne 14. IX. 1981, ratifikována 23. IV. 1982, vstoupila v platnost 8. II. 1987 (sdělení MZV č. 27/2007 Sb.m.s)
- Protokol o boji s protiprávními činy násilí na letištích, sloužících mezinárodnímu civilnímu letectví (Montreal) (jedná se o dokument, doplňující Úmluvu o potlačování protiprávních činů, ohrožujících bezpečnost civilního letectví), podepsán dne 24. II. 1988, ratifikován dne 19. III. 1990, vstoupil v platnost 18. IV. 1990 (sdělení MZV č. 138/2002 Sb. m. s.)
- Úmluva o značkování plastických trhavin pro účely detekce, podepsána dne 1. III. 1991, ratifikována 18. XII. 1991, vstoupila v platnost 21. VI. 1998 (Úmluva č. NEO4/91)
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků; ratifikována 6. IX. 2000, pro ČR vstoupila v platnost 23. V. 2001 (sdělení MZV č. 80/2001 Sb. m. s.)
- Úmluva o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti námořní plavby (Řím); sjednána 10. III. 1988; ratifikována 10. XII. 2004; pro ČR stoupila v platnost 10. III. 2005
- Protokol o potlačování protiprávních činů proti bezpečnosti pevných plošin umístěných na pevninské mělčině (Řím); sjednán 10. 3. 1988; ČR podepsán 9. III. 1989; ratifikován 10. XII. 2004; pro ČR vstoupil v platnost 10. III. 2005 (sdělení MZV č. 101/2005 Sb.m.s.)
- Mezinárodní úmluva o potlačování činů jaderného terorismu; ratifikována 25. VII. 2006; vstoupila pro ČR v platnost 7. VII. 2007 (sdělení MZV č. 57/2007 Sb.m.s.)
- Mezinárodní úmluva o potlačování financování terorismu (New York); sjednání 9. XII. 1999; podepsána 6. IX. 2000; ratifikována 27 XII. 2005; pro Českou republiku vstoupila v platnost dne 26. I. 2006 (sdělení MZV 18/2006 Sb.m.s.).

Za další (jako Úmluvu Rady Evropy) lze uvést např. Evropskou úmluvu o potlačování terorismu (Štrasburk), sjednána 27. I. 1977, přístup 13. II. 1992, ratifikována 15. IV. 1992, vstoupila v platnost 15. VII. 1992 (sdělení FMZV č. 552/1992 Sb.).

Řada dokumentů má přímou vazbu i na další konkrétní ustanovení obsažená ve zvláštní části trestního zákoníku, chránící obdobně závažné zájmy, je proto na ně stručně odkazováno i u těchto ustanovení (např. u trestných činů ohrožujících bezpečnost letecké dopravy).

Projevy mezinárodního organizovaného zločinu dosahují stále větších rozměrů, stávají se univerzálnějšími a přitom z hlediska organizovanosti zločineckých struktur současně i specializovanějšími. Specializovanost těchto struktur přitom dosahuje dnes již takové mezinárodní úrovně, že dochází ke kooperaci jednotlivých entit specializovaných nejen podle dělby činnosti, ale současně i podle jejich národní příslušnosti. Internacionalizace zločinu, spolu s tímto jevem specializace až na „národní“ úroveň, vede k novým závažným negativním jevům, urychluje pronikání těchto zločineckých struktur do národních ekonomických i správních struktur a dochází tak k plošnému ohrožení demokratického fungování samotné společnosti. V souladu s tím musí být vytvořeny i efektivní prostředky v podobě institutů trestního práva hmotného, které by dovolovaly – a to rovněž i z pohledu mezinárodních potřeb – postihovat tvrdě a přísně, při zachování pravidla spravedlivého procesu, ty nejzávažnější kriminální jevy a přispívat tak k odstraňování všech kriminogenních faktorů včetně identifikace, zmrazování, odčerpávání a konfiskace hmotných, zejména finančních, zdrojů, jež jsou pro uvedené zločinecké struktury jak cílem tak i současně prostředkem k jeho dosažení.

Proto musí Česká republika vynaložit maximální úsilí na boj proti těmto formám projevu mezinárodního zločinu, chce-li zůstat nadále demokratickou společností a chce-li být jako taková také ze zahraničí vnímána. Cílem této úpravy je především a zejména (a právě proto je realizována povinně v členských státech Evropské unie v mezích tam stanovených pravidel) zefektivnit boj proti mezinárodnímu organizovanému zločinu v jeho nejhorší teroristické podobě uskutečňovaný orgány ochrany práva v oblasti mezinárodní trestní spolupráce na základě Rámcového rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2002/475/JVV o boji proti terorismu.

Požadavek na zpřísnění trestní represe a upřesnění skutkové podstaty postihující jednání, které směřuje k destabilizaci základních demokratických hodnot společnosti, zajišťovaných činnostmi státu, která vede fakticky k ohrožení základních hodnot života člověka a napadá funkce státu jako představitele společnosti, organizované na demokratických principech, vyplývá z rozvoje lidské civilizace, jejíž technická vyspělost vede k možnostem jejího zneužití proti ní samé izolovanými skupinami lidí (nebo i organizacemi s mezinárodní působností či celých států). Proto osnova formuluje skutkovou podstatu trestného činu teroristického útoku v zásadě shodně s platnou právní úpravou, tak aby chránila obecné demokratické principy, jsou-li napadány kýmkoli. Stejná ochrana jako orgánům veřejné moci (k pojmu „orgán veřejné moci“ srov. důvodovou zprávu k § 149) je poskytnuta i mezinárodním organizacím ve smyslu mezinárodního práva veřejného, jejichž význam roste s rozvojem mezinárodní interakce, specializace, dělby práce i potřebami zajišťovat určité výseky lidské činnosti v mezinárodním měřítku jednotně, pomocí těchto organizací, a také cizím státům (§ 313). Uvedená skutková podstata chrání v nejširší míře uvedené principy proti jakékoli formě jednání, mající povahu teroristických činů. Toto jednání vypočítává taxativně, jeho výčet odpovídá též požadavkům Rámcového rozhodnutí Rady o boji proti terorismu.

Nově formulovaná samostatná skutková podstata podle odstavce 2 postihuje stejným způsobem i jednání osob, které takovým jednáním vyhrožují nebo takové jednání, teroristu nebo člena teroristické skupiny úmyslně finančně nebo jinak podporují [jde tedy jednak o činnost, která je podřazena pod jednání, popsané ve všech alternativách písmen a) až g) odstavce 1 a jednak o finanční a jinou podporu teroristy nebo člena teroristické skupiny]. Jde fakticky o další formu trestné součinnosti, která má jinak svoji obdobu v pomoci k trestnému činu podle zásad uvedených v § 24, zejména v podobě poskytování prostředků ke spáchání trestného činu. Protože však jde o jednání natolik specifické a může mít řadu různých

zvláštních podob, přičemž dostatečná finanční podpora teroristických aktivit je základní podmínkou pro činnost těchto zločineckých struktur, je plně namístě vyjádřit zavrženíhodnost takového jednání formulací zvláštní skutkové podstaty, z níž jednoznačně vyplývá, že finanční podpora terorismu zasluhuje stejně přísný trest jako vlastní terorismus.

Odstavec třetí umožňuje postihnout jednání uvedená v odstavci 1 přísnější sankcí, pokud došlo k některé ze zde uvedených okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

§ 312 (§ 93)

Teror

(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení České republiky jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na patnáct až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem. (vypuštěno: „nebo se o to pokusí“, nahrazeno: 15)

(2) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 312:

Osnova zachovává vedle teroristického útoku i trestný čin teroru (§ 312), který postihuje úmyslné usmrcení jiného v úmyslu poškodit ústavní zřízení republiky, aniž by šlo o teroristický útok podle § 311. Na rozdíl od platné úpravy již nepovyšuje pokus na úroveň dokonatého trestného činu, neboť pro to není s ohledem na ustanovení § 21 odst. 1, 2 žádný důvod.

§ 313

Společné ustanovení

Ochrana podle § 311 a 312 se poskytuje též cizímu státu.

Důvodová zpráva k § 313:

Po teroristických událostech 11. září roku 2001, které ukázaly, kam až mohou podobné struktury zajít při prosazování svých vysoce nebezpečných zájmů, příkře odporujících demokratickým principům, na nichž stojí moderní lidská společnost, se zřetelně ukázala nedostatečnost izolovaného přístupu k trestněprávnímu postihu podobných teroristických činů, pokud je tento přístup založen jen na dnes již naprosto nevyhovujících úzkých zásadách ochrany jednotlivých států samotných, chránících takovou úpravou jen sama sebe. Každý moderní stát, chce-li se počítat mezi skutečně demokratické, je povinen s těmito jevy bojovat a je také povinen zásadně změnit přístup k posuzování nebezpečností těchto aktů, byť nebyly namířeny proti němu samotnému, ale proti jinému státu vyznávajícímu stejné principy, nebo proti jakékoli mezinárodní organizaci tyto principy ve své činnosti prosazující. Z tohoto pohledu již shora zmiňované Rámcové rozhodnutí společenství států Evropské unie o boji proti terorismu nutno chápat jako základ trestněprávní úpravy příslušných ustanovení o terorismu, který je i Česká republika povinna transformovat do své vlastní vnitřní právní úpravy v oblasti hmotného práva trestního (v podobě úprav příslušných ustanovení trestního

zákona), za účelem zefektivnění boje proti mezinárodnímu (zvláště pak organizovanému) zločinu obecně a proti terorismu jako jedné z nejhrošších forem jejího projevu zvláště.

Z těchto důvodů osnova poskytuje ochranu podle § 311 až 312 nejen České republice nebo mezinárodní organizaci, ale i cizímu státu, podobně jako to činí i platná právní úprava (§ 95 odst. 4 trestního zákona).

§ 314 (§ 97)

Sabotáž

(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky anebo poškodit mezinárodní organizaci zneužije svého zaměstnání, povolání, postavení nebo své funkce nebo se dopustí jiného jednání k tomu, aby

- a) mařil nebo ztěžoval plnění důležitého úkolu mezinárodní organizace, orgánu veřejné moci, ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru, hospodářské organizace nebo jiné instituce, nebo (nahrazeno: „státního“
- b) způsobil v činnosti takového orgánu anebo takové organizace nebo instituce poruchu nebo jinou závažnou škodu,

bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku.

(2) Odnětím svobody na osm až dvanáct let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Odnětím svobody na deset až dvacet let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 15)

- a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob nebo smrt, (nahrazeno: „více“)
- b) způsobil-li takovým činem škodu velkého rozsahu, (vypuštěno: „jiný zvlášť závažný následek“)
- c) ohrozí-li takovým činem závažně mezinárodní postavení České republiky nebo postavení mezinárodní organizace, jejíž je Česká republika členem, nebo
- d) zorganizuje-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (původně písm. c/)

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 314:

U trestného činu sabotáže (§ 314) osnova rozšiřuje ochranu podobně jako u teroristického útoku i na mezinárodní organizaci a rozšiřuje možnosti ukládat trest propadnutí majetku vedle trestu odnětí svobody. Jinak ponechává dikci tohoto trestného činu beze změny, až na terminologické přizpůsobení současné právní úpravě.

§ 315

Zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace

(1) Kdo v úmyslu poškodit ústavní zřízení, územní celistvost nebo obranyschopnost České republiky anebo zničit její samostatnost anebo poškodit mezinárodní organizaci, ač je pověřen zastupovat Českou republiku nebo mezinárodní organizaci, jejímž je Česká republika členem, nebo vyjednávat s cizí mocí anebo jinak chránit zájmy České republiky nebo mezinárodní organizace, jejíž je Česká republika členem, při jednání s osobou, která zastupuje zájmy cizí moci, zneužije své pravomoci jednat za Českou republiku nebo uvedenou mezinárodní organizaci, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v takovém úmyslu předstírá, že je pověřenou osobou a vstoupí v jednání o důležité záležitosti České republiky nebo mezinárodní organizace, jejíž je Česká republika členem, s osobou, která zastupuje zájmy cizí moci.

- (3) Odnětím svobody na osm až dvanáct let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny,
 - b) způsobí-li takovým činem závažné ohrožení mezinárodního postavení České republiky nebo postavení mezinárodní organizace, jejíž je Česká republika členem, nebo
 - c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 315:

Osnova formuluje novou skutkovou podstatu trestného činu zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace (§ 315), který postihuje dvě formy jednání, a to jednak jednání pachatele pověřeného zastupovat Českou republiku nebo mezinárodní organizaci, v níž je Česká republika členem, vyjednávat s cizí mocí nebo jinak chránit zájmy České republiky nebo takové mezinárodní organizace, a jednak jednání pachatele, který předstírá, že je takovou pověřenou osobou a vstoupí v jednání o důležité záležitosti České republiky nebo mezinárodní organizace, v níž je Česká republika členem, s osobou, která zastupuje zájmy cizí moci. Obě tato jednání jsou postižitelná podle této skutkové podstaty, jen jedná-li pachatel přitom v úmyslu poškodit ústavní zřízení, územní celistvost nebo obranyschopnost republiky anebo zničit její samostatnost, anebo poškodit mezinárodní organizaci.

Díl 2

Trestné činy proti bezpečnosti

České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace

§ 316 (§ 105)

Vyzvědačství

(1) Kdo vyzvídá informaci utajovanou podle jiného právního předpisu, jejíž zneužití může vážným způsobem ohrozit nebo poškodit ústavní zřízení, svrchovanost, územní celistvost, obranu a bezpečnost České republiky nebo jiného státu anebo obranu a bezpečnost mezinárodní organizace, k ochraně jejichž zájmů v uvedených oblastech se Česká republika zavázala, s cílem vyrazit ji cizí mocí, **(nahrazeno: „ústavnost“)** kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující utajovanou informaci, nebo

kdo takovou utajovanou informaci cizí moci úmyslně vyradí, **(původní text vyčleněn do samostatných alinai)** bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.

(2) Stejně bude potrestán, kdo umožní nebo usnadní činnost pachateli činu uvedeného v odstavci 1 nebo organizaci, jejímž cílem je vyzvídat utajované informace.

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizace, jejímž cílem je vyzvídat utajované informace,
- b) spáchá-li takový čin, ačkoli mu byla ochrana utajovaných informací zvlášť uložena,
- c) získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch nebo spáchá-li takový čin ve značném rozsahu, nebo
- d) týká-li se takový čin utajované informace v **jiném právním předpisu** klasifikované stupněm utajení „Přísně tajné“. **(nahrazeno: „ve zvláštním zákoně“)**

(4) Odnětím svobody na dvanáct až **dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(nahrazeno: 15)**

(5) Příprava je trestná.

§ 317 (§ 106)

Ohrožení utajované informace

(1) Kdo vyzvídá informaci utajovanou podle **jiného právního předpisu** s cílem vyradit ji nepovolané osobě, kdo s takovým cílem sbírá údaje obsahující utajovanou informaci nebo kdo takovou utajovanou informaci nepovolané osobě úmyslně vyradí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „zvláštního zákona“, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) vyradí-li úmyslně nepovolané osobě utajovanou informaci v **jiném právním předpisu** klasifikovanou stupněm utajení „Přísně tajné“ nebo „Tajné“, **(nahrazeno: „zvláštním zákonem“)**
- b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1, ačkoli mu ochrana utajovaných informací byla zvlášť uložena, nebo
- c) získá-li takovým činem **pro sebe nebo pro jiného** značný prospěch nebo způsobí-li značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) týká-li se čin uvedený v odstavci 1 utajované informace z oblasti zabezpečení obranyschopnosti České republiky **klasifikované v jiném právním předpisu** stupněm utajení „Přísně tajné“, nebo **(pozměněn slovosled, vypuštěno: jiného státu nebo mezinárodní organizace, k ochraně jejichž zájmů se v této oblasti Česká republika zavázala“)**
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Příprava je trestná.

§ 318 (§ 107)

Ohrožení utajované informace z nedbalosti

Kdo z nedbalosti způsobí vyzaření utajované informace v jiném právním předpisu klasifikované stupněm utajení „Přísně tajné“ nebo „Tajné“, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „ve zvláštním zákoně“, vypuštěno: „Důvěrné“, „nebo peněžitým trestem“)

Důvodová zpráva k § 316 až 318:

Úprava trestných činů proti bezpečnosti České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace navazuje na zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, který nahradil zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů (byť tento zákon nebyl v celém rozsahu zrušen), především nahradil pojem „utajovaná skutečnost“ pojmem „utajovaná informace“.

Tento zákon již nediferencuje mezi státním, hospodářským a služebním tajemstvím jako zákon č. 102/1971 Sb., ale zná pouze kategorii „utajovaná informace“. Vymezuje ji [§ 2 písm. a) zákona č. 412/2005 Sb.] a rozumí se jí informace v jakékoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči označená v souladu s tímto zákonem, jejíž vyzaření nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné a která je uvedena v seznamu utajovaných informací. Národní bezpečnostní úřad zpracovává návrh seznamu utajovaných informací. Seznam utajovaných informací vydává vláda svým nařízením. Seznam utajovaných informací klasifikuje jednotlivou utajovanou informaci do jednoho či více stupňů utajení podle § 4 zák. č. 412/2005 Sb. (srov. § 139 zák. č. 412/2005 Sb.). Zákon dále klasifikuje utajované informace podle závažnosti hrozící újmy do čtyř stupňů utajení:

- a) Přísně tajné,
- b) Tajné,
- c) Důvěrné,
- d) Vyhrazené.

Osnova přebírá trestné činy vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317) a ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318) z platné právní úpravy jen s drobnými upřesněními zejména týkajícími se okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby spočívající v získání prospěchu „pro sebe nebo pro jiného“.

U trestného činu vyzvědačství (§ 316) bude i nadále důležitý pojem „cizí moci“, který používá i trestný čin vlastizrady, a jíž se rozumí každý stát mimo Českou republiku bez ohledu na postoje, jaké k České republice zaujímá, ale i nadstátní organizace sdružující několik států, např. vojenská nebo jiná seskupení, v nichž není Česká republika členem. Představují ji orgány a instituce cizího státu nebo uvedené nadstátní organizace reprezentované jejich pracovníky (vládní úředníci, diplomaté, vojenští funkcionáři, pracovníci rozvědek apod.). Dále se zde vzhledem k závažnosti tohoto trestného činu a s přihlédnutím k nejvyšší výměře trestu odnětí svobody (§ 55 odst. 1) upravuje v kvalifikované skutkové podstatě podle odstavce 4 sazba trestu odnětí svobody.

Ve skutkové podstatě ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318) se vypouští stupeň utajení „Důvěrné“, čímž se zužuje rozsah trestní odpovědnosti za tento trestný čin, neboť ve stávající úpravě jde v tomto směru o nadbytečné uplatňování trestní represe u nedbalostního jednání, které lze postihnout dostatečně jiným způsobem.

Díl 3 Trestné činy proti obraně státu

§ 319 (§ 113)

Spolupráce s nepřítelem

(1) Kdo za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu opatřuje nepříteli prospěch nebo ho jakkoli podporuje, bude potrestán, nejde-li o čin přísněji trestný, odnětím svobody na jeden rok až deset let.

(2) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 319:

Osnova upravuje trestný čin spolupráce s nepřítelem (§ 319) ve stejném rozsahu a se stejnou trestní sankcí jako v platném trestním zákoně.

§ 320 (§ 114)

Válečná zrada

(1) Občan České republiky, který za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu koná službu v nepřátelských ozbrojených silách, bude potrestán odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem. **(nahrazeno: „v nepřátelském vojsku nebo v nepřátelském ozbrojeném sboru“, 15)**

(2) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 320:

U trestného činu válečné zrady (§ 320), u kterého jsou místo vojska a ozbrojeného sboru uvedeny „nepřátelské ozbrojené síly“, pak je, vzhledem k závažnosti tohoto trestného činu a s přihlédnutím k nejvyšší výměře trestu odnětí svobody (§ 55 odst. 1), upravena sazba trestu odnětí svobody. Navrhovaná díkce pokud jde o ozbrojené síly, odpovídá ustanovení § 34 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon). Branný zákon se na ozbrojené sbory nevztahuje.

§ 321 (§ 115)

Služba v cizích ozbrojených silách

(nahrazeno: „cizím vojsku“)

(1) Občan České republiky, který v rozporu s jiným právním předpisem koná službu ve vojsku nebo ozbrojených silách jiného státu, bude potrestán odnětím svobody až na pět let. **(nahrazeno: „bez povolení koná službu ve vojsku cizí moci nebo v cizím ozbrojeném sboru“)**

(2) Odnětím svobody na **tři** léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin

uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(nahrazeno: 5)**

Důvodová zpráva k § 321:

Trestný čin služby v cizích ozbrojených silách (v platné právní úpravě § 115 trestního zákona), je v odstavci 1 v osnově upraven podobně jako v platné trestním zákonně (obdobně jako v § 320 jsou zde uvedeny „ozbrojené síly“), ale sazba trestu odnětí svobody je zásadně snížena (až na pět let). Vzhledem k nové úpravě výkonu vojenské služby v cizích ozbrojených silách v zákoně č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, bylo do tohoto ustanovení doplněno, že se tak musí stát „v rozporu s jiným právním předpisem“. Vstup do ozbrojených sil jiného státu je upraven § 34 cit. zák. č. 585/2004 Sb., který vyžaduje ke vstupu souhlas prezidenta republiky, s výjimkou případu, že občan má více státních občanství a vstupuje do ozbrojených sil jiného státu, jehož je také státním občanem, a dále v případě vstupu do ozbrojených sil jiného státu za předpokladu, že tento stát je členem mezinárodní organizace zajišťující společnou obranu proti napadení a Česká republika je také jejím členem. Zvlášť přitěžující okolnost podle odstavce 2 osnova přebírá z platné právní úpravy s upravenou sazbou na tři léta až deset let odnětí svobody, tedy tak, aby navazovala na sazbu uvedenou v § 320 o válečné zradě.

§ 322 (§ 272)

Porušení osobní a věcné povinnosti pro obranu státu

(nahrazeno: „porušování“)

(1) Kdo nesplní, byť i z nedbalosti, osobní nebo věcnou povinnost pro obranu státu,

kdo se úmyslně vyhýbá plnění takové povinnosti, nebo kdo plnění takové povinnosti jinou osobou, byť i z nedbalosti, maří nebo ztěžuje, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. **(nahrazeno: „vlasti“, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, ohrozí-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou měrou zájmy obrany státu. **(nahrazeno: „vlasti“)**

Důvodová zpráva k § 322:

Trestný čin porušení osobní a věcné povinnosti pro obranu státu (§ 322), který sem byl v souladu s jeho objektem přesunut z hlavy týkající se trestných činů proti branné povinnosti, osnova upravuje v zásadě ve shodě s platným zněním této skutkové podstaty v trestním zákoně. V návaznosti na zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví osobní a věcné povinnosti pro obranu státu, se nahrazuje pojem „obranu vlasti“ pojmem „obranu státu“.

Hlava X

Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných

Důvodová zpráva k hlavě X – Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných – § 323 až 367:

Hlava desátá zvláštní části trestního zákoníku chrání široké spektrum společenských vztahů, zájmů a hodnot, které jsou nezbytné k tomu, aby stát budovaný na principech demokracie a zákonnosti mohl bezchybně vykonávat svoje funkce v zájmu veřejnosti. Jde o trestné činy, které přímo nebo nepřímo ohrožují řádnou činnost orgánů státu, územní samosprávy, jiných orgánů veřejné moci nebo jinak ohrožují pořádek ve věcech veřejných, zejména nerušené fungování orgánů státní správy, orgánů územní samosprávy, soudů a ostatních orgánů veřejné moci, důsledné uplatňování zákonnosti, výkon pravomoci úředních osob (dříve „veřejných činitelů“), čistotu veřejného života a ochranu obecných zájmů i práv a svobod jednotlivců v rámci veřejného pořádku.

Jednotlivé skutkové podstaty v této hlavě jsou rozděleny podle druhových objektů trestných činů do osmi dílů:

- díl první (§ 323 až 328) chrání řádný chod činnosti orgánů státní správy, orgánů územní samosprávy, soudů a ostatních orgánů veřejné moci a dále výkon pravomoci úředních osob před násilnými útoky a výhrůžkami pachatelů; v případě, že by útok na orgán státní správy, orgán územní samosprávy, soud nebo jiný orgán veřejné moci anebo úřední osobu byl veden v úmyslu rozvrátit nebo poškodit ústavní zřízení, územní celistvost, obranyschopnost nebo samostatnost republiky, bylo by takové jednání postihováno podle některého z ustanovení hlavy deváté zvláštní části trestního zákona,

- díl druhý (§ 329 a 330) chrání společnost i občany před úmyslným i nedbalostním porušováním povinností úředních osob,

- díl třetí (§ 331 až 334) chrání čistotu veřejného života, nestranné a objektivní obstarávání věcí obecného zájmu osobami, které věci obecného zájmu obstarávají, před různými formami korupce (úplatkářstvím),

- díl čtvrtý (§ 335 až 351) chrání další důležité zájmy spjaté s činností státu a jeho orgánů před různými formami jednání, která narušují řádnou činnost orgánů veřejné moci, ztěžují výkon správy státu nebo realizaci některých práv občanů,

- díl pátý (§ 352 až 356) chrání veřejný pořádek proti jednání, které z důvodu národnostního, rasového, etnického, náboženského, třídního, příslušnosti k určité skupině osob, anebo z důvodu omezování práv a svobod jejich příslušníků nebo jednotlivců narušuje občanské soužití občanů vykonáním násilí, vyhrožováním, podněcováním k nenávisti, hanobícími projevy nebo jinými podobnými projevy,

- díl šestý (§ 357 až 360) chrání veřejný pořádek proti jednáním šířícím poplašné zprávy, výtržnickým, vandalským a jiným podobným narušováním,

- díl sedmý (§ 361 až 363) chrání společnost před jednou z nejzávažnějších forem trestné součinnosti, před zločinným spolením, které se v osnově označuje nově jako organizovaná zločinecká skupina; v zájmu této ochrany, obdobně jako v jiných státech, se postihuje jako samostatný trestný čin již pouhé členství nebo jakákoli jiná forma podpory zločinného spolení,

- díl osmý (§ 364 až 368) poskytuje ochranu před některými formami trestné součinnosti, které vážně narušují zákonnost, veřejný pořádek a ohrožují úsilí státu v boji se zločinností.

Díl 1

Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánů veřejné moci a úřední osoby

(nahrazeno: „státního orgánu“, „veřejného činitele“)

§ 323 (§ 153)

Násilí proti orgánu veřejné moci

(nahrazeno: „útok na státní orgán“)

(1) Kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. (nahrazeno: „státního orgánu“)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 3, 10)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,
- b) ublíží-li takovým činem jinému na zdraví, nebo
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu. (uvedené podmínky jsou nově formulovány, původní písm. a/ „způsobí-li těžkou újmu na zdraví“ a b/ „způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu nebo jiný zvlášť závažný následek“ přesunuty do odst. 3)

(3) Odnětím svobody na čtyři léta až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) těžkou újmu na zdraví, (původně odst. 2 písm. a/)
- b) škodu velkého rozsahu, nebo (původně odst. 2 písm. b/, avšak vypuštěno: „jiný zvlášť závažný následek“)
- c) poruchu v činnosti takového orgánu.

(4) Odnětím svobody na deset až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt. (původně odst. 3)

(5) Příprava je trestná.

§ 324 (§ 154)

Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením značné škody (nahrazeno: „velkého rozsahu“)

- a) v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, nebo (nahrazeno: „státního orgánu“)
 - b) pro výkon pravomoci takového orgánu, (nahrazeno: „státního“)
- bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. (nahrazeno: 2)

(2) Odnětím svobody až na pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní. (odst. 2 nově formulován, vypuštěno původněji znění: „Kdo hrubě urazí nebo pomluví státní orgán při výkonu jeho pravomoci nebo pro tento výkon, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem“)

Důvodová zpráva k § 323 a 324:

Trestné činy násilí proti orgánu veřejné moci (§ 323) a vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci (§ 324) přebírá osnova z platné právní úpravy s tím, že pojem škody

velkého rozsahu (5 000 000 Kč) byl nahrazen pojmem značné škody (500 000 Kč), který více odpovídá majetkovým poměrům úředních osob, a dále pojem „orgánu ... samosprávy“ byl nahrazen pojmem „orgánu ... územní samosprávy“ a pojem „státního orgánu“ byl nahrazen přesnějším pojmem „orgánu veřejné moci“. Pojem „orgán veřejné moci“ používá např. Ústava České republiky [srov. čl. 87 odst. 1 písm. d) atd.] a zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů [srov. § 72 odst. 1 písm. a), § 76 odst. 1, § 82 odst. 2 písm. a) atd.] a je v našem právním řádu jednoznačně vymezen. Srovnej k tomu náleží Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 229/1998, podle kterého jsou za orgány veřejné moci považovány orgány autoritativně rozhodující o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo nebo zprostředkovaně, přičemž veřejnou moc vykonává stát především prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní, a za určitých podmínek ji může vykonávat i prostřednictvím dalších subjektů. Kriteřiem pro určení, zda i jiný subjekt jedná jako orgán veřejné moci, je skutečnost, zda konkrétní subjekt rozhoduje o právech a povinnostech jiných osob a tato rozhodnutí jsou státní mocí vynutitelná, nebo zda může stát do těchto práv a povinností zasahovat. Orgánem v právním slova smyslu je právnická osoba vykonávající svou činnost jako povinnost nebo kompetenci a je zřizovaná k trvalému a opakujícímu se výkonu činnosti. Srov. i Ústavní soud ČSFR, Sbírka usnesení a nálezů č. 1, Brno 1992, str. 11.

Do kvalifikované skutkové podstaty byla pak doplněna zvláště přitěžující okolnost způsobení poruchy v činnosti některého orgánu uvedeného v odstavci 1. Obdobně bylo upraveno i v ustanovení § 324 postihující vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci. Osnova nepoužívá pojem veřejné správy, neboť tam patří mimo státní správy a územní samosprávy i ostatní vykonavatelé veřejné správy, kterými jsou i orgány jiných, zejména zájmových, samosprávných korporací, mezi které patří různé komory (např. advokátní, lékařská) a částečně v rozsahu zákona i vysoké školy, a dále mohou ostatní veřejnou správu vykonávat i orgány institucí, které nelze označovat jako samosprávné, neboť nemají žádnou členskou základnu, kdy jde zejména o instituce typu veřejného ústavu (podniku) s právní subjektivitou, např. Všeobecná zdravotní pojišťovna, Česká národní banka - s výjimkou případu, kdy působí jako správní úřad apod.

§ 325 (§ 155)

Násilí proti úřední osobě

(nahrazeno: „útok na veřejného činitele“)

(1) Kdo užije násilí

- a) v úmyslu působit na výkon pravomoci **úřední osoby**, nebo **(nahrazeno: „veřejného činitele“)**
- b) pro výkon pravomoci **úřední osoby**, **(nahrazeno: „veřejného činitele“)** bude potrestán odnětím svobody až na **čtyři** léta. **(nahrazeno: 3)**

(2) Odnětím svobody na **šest měsíců** až **šest** let bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 1, 5)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,
- b) ublíží-li takovým činem jinému na zdraví, nebo
- c) způsobí-li takovým činem větší škodu.

(3) Odnětím svobody na tři léta až **dvanáct** let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 **(nahrazeno: 10)**

- a) těžkou újmu na zdraví, nebo

b) škodu velkého rozsahu.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 326 (§ 156)

Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením značné škody **(nahrazeno: „velkého rozsahu“)**

a) v úmyslu působit na výkon pravomoci **úřední osoby**, nebo **(nahrazeno: „veřejného činitele“)**

b) pro výkon pravomoci **úřední osoby**, **(nahrazeno: „veřejného činitele“)** bude potrestán odnětím svobody až na **tři léta**. **(nahrazeno: 2)**

(2) Odnětím svobody až na **pět** let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní. **(nahrazeno: 3)**

Důvodová zpráva k § 325 a 326:

U trestných činů násilí proti úřední osobě (§ 325) a vyhrožování s cílem působit na úřední osobu (§ 326) byl pojem veřejného činitele, který byl charakteristický pro totalitní stát, nahrazen pojmem úřední osoby, který je definován v části třetí v § 127. Jinak nedošlo v dikci těchto ustanovení oproti platnému trestnímu zákonu k žádným změnám. Upraveny byly trestní sazby u jednotlivých ustanovení, a to jak v relaci k trestným činům směřujícím proti orgánu veřejné moci (§ 323 a 324), tak k trestným činům proti životu a zdraví (§ 140 až 148) či k nebezpečnému vyhrožování (§ 353).

§ 327 (§ 157)

Společné ustanovení

(1) Ochrana podle § 323 až 326 se poskytuje také osobě, která vystoupila na podporu nebo na ochranu orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci anebo úřední osoby. **(nahrazeno: § 155, 156, „veřejného činitele“)**

(2) Ochrana podle § 323 až 326 se poskytuje též mezinárodně chráněné osobě, kterou se rozumí úřední osoba cizího státu nebo mezinárodní organizace, která požívá diplomatické nebo jiné výsady a imunity podle mezinárodního práva, nebo osoba zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu.

Důvodová zpráva k § 327:

Ve společném ustanovení týkajícím se trestných činů podle § 323 až 326 byla rozšířena ochrana osoby, která vystoupila na podporu nebo na ochranu některého z orgánů státní

správy, orgánů územní samosprávy, soudů nebo ostatních orgánů veřejné moci anebo úřední osoby, neboť ta je osnovou poskytována nejen, když tato osoba vystoupila na ochranu veřejného činitele (podle návrhu „úřední osoby“), jak tomu bylo podle dosavadní úpravy, ale i na ochranu některého z uvedených orgánů (odstavec 1). Dále byla novým odstavcem 2 společného ustanovení ochrana podle § 323 až 326 rozšířena i na mezinárodně chráněné osoby a na pracovníky mezinárodních soudních orgánů.

§ 328

Přisvojení pravomoci úřadu

Kdo neoprávněně vykonává úkony, které jsou vyhrazeny orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jinému orgánu veřejné moci, nebo kdo vykoná úkon, který může být vykonán jen z moci úřední orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Důvodová zpráva k § 328:

V praxi se poměrně často, v souvislosti s pácháním trestných činů zejména organizovanými skupinami, vyskytují případy, kdy se pachatelé vydávají za úřední osobu, nebo vykonávají úkony, které jsou vyhrazeny orgánu státní správy, orgánu územní samosprávy, soudu nebo jinému orgánu veřejné moci, nebo jsou vykonávány jen z moci úřední takového orgánu, a proto osnova navrhuje, po vzoru některých zahraničních úprav (např. § 132 německého trestního zákoníku), i takové jednání pro příště trestně sankcionovat.

Díl 2

Trestné činy úředních osob (nahrazeno: „veřejných činitelů“)

§ 329 (§ 158)

Zneužití pravomoci úřední osoby (nahrazeno: „veřejného činitele“)

- (1) Úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch (nahrazeno: „veřejný činitel“)
- vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, (nahrazeno: „zákonu“)
 - překročí svou pravomoc, nebo
 - nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci,
- bude potrestána odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 3)

- opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému značný prospěch,
- spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
- způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy,

- územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,
- d) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem, (původně písm. b/, nahrazeno: „podniku nebo organizace“)
 - e) spáchá-li takový čin zneužívaje bezbrannosti, závislosti, tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti jiného, nebo
 - f) způsobí-li takovým činem značnou škodu. (původně písm. c/, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)

(3) Odnětím svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

(4) Příprava je trestná.

§ 330 (§ 159)

Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

(nahrazeno: „veřejného činitele“)

(1) Úřední osoba, která při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu, bude potrestána odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. (nahrazeno: „veřejný činitel“)

(2) Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci,
- b) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem, (původně písm. a/, nahrazeno: „podniku nebo organizace“)
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo (původně písm. b/, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)
- d) zajistí-li takovým činem jinému značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo
- b) zajistí-li takovým činem jinému prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 329 a 330:

Dosavadní trestné činy veřejných činitelů označuje osnova jako trestné činy úředních osob (§ 127). U trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329) jsou doplněny a upřesněny některé okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, zejména způsobení poruchy u dotčeného subjektu a spáchání takového činu při zneužití bezbrannosti, závislosti, tísně, rozumové slabosti nebo nezkušenosti jiného, při snížení dolní hranice sazby trestu odnětí svobody na dva roky (odstavec 2) a dále kvalifikovaná skutková podstata podle odstavce 3 při

naplnění zvlášť přitěžujících okolností způsobení škody velkého rozsahu nebo získání pro sebe nebo pro jiného prospěchu velkého rozsahu, a to se sazbou odnětí svobody na pět až dvanáct let nebo propadnutím majetku. Obdobně osnova postupuje i při formulaci základní a kvalifikovaných skutkových podstat u trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330).

Díl 3 Úplatkářství

§ 331 (§ 160) Přijetí úplatku

(nahrazeno: „přijímání“)

(1) Kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, nebo kdo sám nebo prostřednictvím jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného pro sebe nebo pro jiného přijme nebo si dá slíbit úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo za okolností uvedených v odstavci 1 úplatek žádá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let. **(vypuštěno: „nebo zákazem činnosti“)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
- b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba **(nahrazeno: „veřejný činitel“)**.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin jako úřední osoba v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch. **(nahrazeno: „veřejný činitel“)**.

§ 332 (§ 161) Podplacení

(1) Kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s obstaráváním věci obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, nebo kdo jinému nebo pro jiného v souvislosti s podnikáním svým nebo jiného poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až šest let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 5)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu opatřit sobě nebo jinému značný prospěch nebo způsobit jinému značnou škodu anebo jiný zvlášť závažný následek, nebo
- b) spáchá-li takový čin vůči úřední osobě. **(nahrazeno: „veřejný činitel“)**.

Důvodová zpráva k § 331 a 332:

Trestné činy přijetí úplatku (§ 331) a podplacení (§ 332) osnova upravuje a upřesňuje tak, aby pokrývaly jak přímé přijetí úplatku a podplacení, tak i nepřímé takové úplatkářství prostřednictvím jiné osoby. Trestní odpovědnost příp. prostředníka pak bude posuzována podle formy a míry jeho účasti buď jako spolupachatelství (§ 23) nebo jako účastenství (§ 24).

V rámci úplatkářství, a to jak u přijetí úplatku, tak i u podplacení osnova upravuje i korupci v soukromém sektoru na základě Rámcového rozhodnutí Rady 2003/568/JVV ze dne 22. července 2003 o boji s korupcí v soukromém sektoru (32003F0568) a Společné akce ze dne 22. prosince 1998 přijaté Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o korupci v soukromém sektoru.

Pojem veřejného činitele v rámci okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby je nahrazen pojmem úřední osoby (§ 127).

U trestného činu přijetí úplatku (§ 331) a podplacení (§ 332) jsou, vzhledem k společenské závažnosti takového jednání a v návaznosti na Vládní program boje proti korupci v České republice, zvýšeny trestní sazby, čímž zároveň dojde i k většímu odlišení typové závažnosti těchto trestných činů od dalších navazujících trestných činů.

§ 333 (§ 162)

Nepřímé úplatkářství

(1) Kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem nebo prostřednictvím jiného působit na výkon pravomoci **úřední osoby**, nebo za to, že tak již učinil, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. **(nahrazeno: „veřejný činitel“)**.

(2) Kdo z důvodu uvedeného v odstavci 1 jinému poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

Důvodová zpráva k § 333:

Osnova přebírá i skutkovou podstatu trestného činu nepřímého úplatkářství (§ 333), které bude možno napříště také spáchat přijetím úplatku za to, že bude osoba přijímající úplatek nejen sama osobně, ale i prostřednictvím jiného působit na úřední osobu (§ 127 odstavec 1), přičemž obdobně se to bude týkat i podplacení (odstavec 2). Trestní sazba v odstavci 1 je zvýšena obdobným způsobem a ze stejných důvodů jako v § 331.

§ 334 (162a)

Společné ustanovení

(1) Úplatkem se rozumí neoprávněná výhoda spočívající v přímém majetkovém obohacení nebo jiném zvýhodnění, které se dostává nebo má dostat uplácené osobě nebo s jejím souhlasem jiné osobě, a na kterou není nárok.

(2) **Úřední osobou** podle § 331 až 333 se vedle osoby uvedené v § 127 rozumí též jakákoliv osoba **(nahrazeno: „veřejný činitel“, § 160-162, § 89 odst. 9)**.

- a) zastávající funkci v zákonodárném orgánu, soudním orgánu nebo v jiném orgánu veřejné moci cizího státu, (vypuštěno: „orgánu veřejné správy“)
 - b) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu,
 - c) zastávající funkci nebo zaměstnaná nebo pracující v mezinárodní nebo nadnárodní organizaci vytvořené státy nebo jinými subjekty mezinárodního práva veřejného nebo v jejím orgánu nebo instituci, nebo
 - d) zastávající funkci v podnikající právnické osobě, v níž má rozhodující vliv Česká republika nebo cizí stát, (nahrazeno: „podniku“)
- pokud je s výkonem takové funkce, zaměstnání nebo práce spojena pravomoc při obstarávání věcí obecného zájmu a trestný čin byl spáchán v souvislosti s touto pravomocí.

(3) Za obstarávání věcí obecného zájmu se považuje též zachovávání povinností uložené právním předpisem nebo smluvně převzaté, jejímž účelem je zajistit, aby v obchodních vztazích nedocházelo k poškozování nebo bezdůvodnému zvýhodňování účastníků těchto vztahů nebo osob, které jejich jménem jednají.

Důvodová zpráva k § 334:

V rámci společného ustanovení (§ 334) osnova ponechává v souladu s platnou úpravou zcela beze změny osvědčenou definici úplatku (odstavec 1).

Naproti tomu doplňuje pojem úřední osoby (§ 127) pokud jde o všechny formy úplatkářství (§ 331 až 333) tak, aby zahrnoval i jakoukoli osobu zastávající funkci či zaměstnanou nebo pracující v mezinárodním soudním orgánu, v nadnárodní nebo mezinárodní organizaci, anebo v podnikající právnické osobě, v němž má rozhodující vliv nejen cizí stát, ale i Česká republika. Tím je implementována Úmluva o boji proti korupci úředních osob ES nebo členských států EU ze dne 26. května 1997 a Protokol k úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství ze dne 27. září 1996, které ve svých člancích 4 odst. 1 ukládají smluvním stranám stanovit, že členové Komise ES, Evropského parlamentu, Soudní dvora a Účetního dvora jsou podle trestního práva dané smluvní strany trestně odpovědní za přijetí úplatku a podplacení obdobně (podle interpretace důvodové zprávy „stejně“) jako členové vlády, parlamentu, nejvyšších soudů a nejvyššího kontrolního orgánu daného státu [srov. úpravy § 332 odst. 2 písm. a), b), c) osnovy]. Navrhovaná úprava také zajišťuje trestní odpovědnost úředníků nebo jiných zaměstnanců ES podle článků 1 písm. b) výše uvedené Úmluvy a Protokolu. Odstavec 3 promítá plnění protikorupčních opatření stanovených Společnou akcí o korupci v soukromém sektoru (98/742/JVV) ze dne 22. prosince 1998 přijatou Radou Evropské unie na základě článku K3 Smlouvy o Evropské unii.

Díl 4

Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci

(nahrazeno: „státního orgánu“)

§ 335 (§ 169a)

Zasahování do nezávislosti soudu

(1) Kdo působí na soudce, aby porušil své povinnosti v řízení před soudem, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(2) Odnětím svobody na **dvě** léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu **(nahrazeno: 3)**

- a) opatřit sobě nebo jinému značný prospěch,
- b) způsobit značnou škodu, nebo **(vypuštěno „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- c) **jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.**

(3) Odnětím svobody na **pět až dvanáct let** bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu

- a) **opatřit sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo**
- b) **způsobit škodu velkého rozsahu.**

Důvodová zpráva k § 335:

U trestného činu zasahování do nezávislosti soudu (§ 335) osnova doplnila do odstavce 2, při snížení dolní hranice sazby trestu odnětí svobody na dva roky (obdobné rozšíření sazby jako u § 330), zvlášť přitěžující okolnost spáchání činu v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu, a dále kvalifikovanou skutkovou podstatu podle odstavce 3 při naplnění zvlášť přitěžujících okolností spáchání činu v úmyslu způsobit škodu velkého rozsahu, anebo získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, a to se sazbou odnětí svobody na pět až dvanáct let.

§ 336 (§169b)

Pohrdání soudem

Kdo opakovaně

- a) **závažným způsobem ruší jednání soudu,**
 - b) **při takovém jednání se k soudu chová urážlivě nebo soud znevažuje, nebo**
 - c) **bez dostatečné omluvy neuposlechne příkaz nebo výzvu soudu anebo jednání soudu zmaří, (původně dvě alinee)**
- bude potrestán odnětím svobody až na **dvě léta** nebo **propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

Důvodová zpráva k § 336:

Skutková podstata pohrdání soudem (§ 336) je oproti platné právní úpravě doplněna o další formu jednání spočívající v neuposlechnutí příkazu nebo výzvy soudu bez dostatečné omluvy, jež směřuje proti osobám, které opakovaně často i přes uložení pořádkové pokuty nerespektují takové úkony soudu, přičemž nemusí dojít přímo k zmaření jednání soudu (např. se dostaví z deseti svědků jen šest, a proto soud jedná, tedy nedošlo k zmaření jednání, ale jednání musí být odročeno, a to často i opakovaně; navíc při nedostavení se svědků nebo nepředložení listin apod. více osobami může být sporné, kdo z nich vlastně jednání zmařil atd.). K vyvození trestní odpovědnosti v takových případech může být využito i zkrácené přípravné řízení a navazující zjednodušené řízení před samosoudcem (§ 314b a násl. trestního řádu).

§ 337 (§ 171)

Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

(1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že **(nahrazeno: „státního“)**

- a) vykonává činnost, která mu byla **takovým rozhodnutím zakázána nebo pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle jiného právního předpisu, (původně písm. c/)**
 - b) zdržuje se na území České republiky, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo **bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění, (nahrazeno: „mu byl pobyt na území republiky zakázán“)**
 - c) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodržuje omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu, **(původně písm. a/)**
 - d) navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu,
 - e) bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu, **(původně písm. g/)**
 - f) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu **(původně písm. e/)**
 - g) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel vazby, **(původně písm. e/)**
 - h) **dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel zabezpečovací detence, nebo**
 - i) dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel ochranného léčení nebo ochranné výchovy, které byly uloženy soudem, nebo jinak, zejména útekem z ústavu, pomocí při útěku, výkon takových rozhodnutí podstatně ztěžuje, anebo maří dohled uložený při ukončení ochranného léčení, **(původně písm. d/, vypuštěno: „zabezpečovací detence“ – viz nyní samostatné písm. h/, vypuštěno: „dítěte ze zařízení pro výkon ochranné výchovy“)**
- bude potrestán odnětím svobody až na **tři** léta. **(nahrazeno: 2, vypuštěno „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo se dopustí závažného nebo opakovaného jednání, aby zmařil vykázání provedené podle jiného právního předpisu nebo rozhodnutí o předběžném opatření soudu, kterým se ukládá povinnost dočasně opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a zdržet se vstupu do něj nebo povinnost zdržet se styku s navrhovatelem a navazování kontaktů s ním. **(původně odst. 4)**

(3) Kdo zmaří nebo podstatně ztíží výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

- a) zničí, poškodí, učiní neupotřebitelnou, zatají, zcizí nebo odstraní věc nebo jinou majetkovou hodnotu, které se takové rozhodnutí týká, nebo **(vypuštěno: „která se takového rozhodnutí týká“)**
 - b) uprchne stráží, z vazby, z výkonu trestu odnětí svobody **nebo zabezpečovací detence,**
- bude potrestán odnětím svobody až na pět let nebo peněžitým trestem. **(původně odst. 2)**

(4) Kdo poté, co proti němu byla bezvýsledně použita opatření v občanském soudním řízení směřující k výkonu rozhodnutí soudu nebo soudem schválené dohody o výchově nezletilých dětí, včetně úpravy styku s dítětem, maří výkon takového rozhodnutí nebo dohody, nebo

kdo se dopustí závažného jednání, aby zmařil výkon rozhodnutí jiného orgánu veřejné moci týkajícího se výchovy nezletilých dětí, (nahrazeno: „státního“)
bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(původně odst. 3, obsah původního odst. 4, je vyjádřen nyní v odst. 2)

Důvodová zpráva k § 337:

Také u trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí (§ 337) osnova upřesňuje znění skutkové podstaty v souladu s požadavky praxe tak, aby tímto trestným činem bylo nejen zmaření účelu trestu, vazby, ochranného léčení včetně maření dohledu uloženého při ukončení ochranného léčení (srov. § 99 odst. 6), ochranné výchovy a nově i zabezpečovací detence, ale i zmaření jejich výkonu.

Proti současné úpravě toto ustanovení [odst. 1 písmeno a)] dovoluje postihnout jako trestný čin nejen jednání pachatele, který maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že vykonává činnost, která mu byla takovým rozhodnutím zakázána, ale i takové jednání, při němž vykonává činnost, pro kterou mu bylo odňato příslušné oprávnění podle zvláštního právního předpisu. Konkrétně je toto ustanovení v praxi využitelné zejména k postihu toho, kdo řídí motorové vozidlo, ačkoli mu bylo odňato řídičské oprávnění. Navrhovaná úprava tedy umožňuje postihnout již každý druhý případ řízení motorového vozidla bez řídičského oprávnění, následující buď po uložení zákazu činnosti tohoto druhu a v rámci jeho výkonu, anebo po odnětí řídičského oprávnění příslušným orgánem, pokud tento právní stav v době řízení trval. Znamená to tedy, že trestněprávní postih už není vázán výlučně jen na porušení zákazu činnosti. Dále byla doplněna úprava i v § 337 odst. 1 písm. e) tak, aby znaky tohoto trestného činu naplnil i ten, kdo bez závažného důvodu nenastoupí na výzvu soudu trest odnětí svobody nebo se jiným způsobem neoprávněně brání nástupu výkonu tohoto trestu, což by mělo podstatně zlepšit respektování pravomocných rozsudků soudu, kterými byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody, odsouzenými osobami. S přihlédnutím k typové závažnosti všech jednání zahrnutých pod ustanovení odstavce 1 se pak zvyšuje i trestní sazba u této základní skutkové podstaty, čímž se odstraňuje i disproporce v sazbách podle odstavce 1 a podle odstavce 2.

§ 338

Osvobození vězně

(1) Kdo osvobodí vězně nebo chovance ve výkonu zabezpečovací detence, jeho útěk organizuje, navádí ho k útěku nebo jeho útěk připravuje, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) se zbraní, nebo**
- b) jako úřední osoba.**

Důvodová zpráva k § 338:

Po vzoru některých zahraničních úprav (např. § 120 německého trestního zákoníku) zavádí osnova i skutkovou podstatu osvobození vězně (§ 338), neboť toto jednání nelze vždy postihnout jako spolupachatelství nebo účastenství na trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 335 odst. 3 písm. b), neboť sám vězeň nemusí v tomto směru vyvíjet žádnou iniciativu.

§ 339 (§ 171b)

Násilné překročení státní hranice

(1) Kdo překročí státní hranici za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, jestliže

- a) čin uvedený v odstavci 1 zorganizuje,
- b) spáchá takový čin se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami,
- c) spáchá takový čin v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin,
- d) způsobí takovým činem těžkou újmu na zdraví, **(vypuštěno: „jiný zvlášť závažný následek“)**
- e) způsobí takovým činem značnou škodu, nebo
- f) spáchá takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let, **popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku** bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, **(vypuštěno: těžkou újmu na zdraví více osob nebo“ – viz písm. b/)**
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob,
- c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo **(původně písm. b/)**
- d) spáchá-li takový čin jako voják za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(původní písm. c/ „spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou ve více státech“ bylo vypuštěno – viz)**

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 339:

U trestného činu násilného překročení státní hranice (§ 339) osnova přejímá základní skutkovou podstatu z platného trestního zákona beze změny, a doplňuje jak do odstavce 2 (při zvýšení spodní hranice sazby odnětí svobody na tři roky), tak i do odstavce 3 další okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby vázané na způsobení těžších následků (těžké újmy na zdraví u nejméně dvou osob, značné škody a škody velkého rozsahu).

§ 340 (§ 171a)

Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice

(1) Kdo pro jiného organizuje nedovolené překročení státní hranice nebo jinému

umožní či mu pomáhá nedovoleně překročit státní hranici nebo jinému po nedovoleném překročení státní hranice umožní či mu pomáhá přepravit se přes území České republiky nebo takové přepravení organizuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, propadnutím majetku nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,
- b) **vystaví-li takovým činem jiného nelidskému nebo ponižujícímu zacházení,**
- c) spáchá-li takový čin za úplatu, **(původně písm. b/, vypuštěno: „nebo jinou výhodu či prospěch“)**
- d) spáchá-li takový čin opětovně, nebo **(původně písm. c/)**
- e) spáchá-li takový čin v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin. **(původně písm. d/)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny a za úplatu, **(vypuštěno: „nebo jinou výhodu či prospěch“)**
- b) vydá-li takovým činem jiného v nebezpečí smrti,
- c) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch,
- e) spáchá-li takový čin se zbraní, nebo
- f) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let, **popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku,** bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, **(vypuštěno: „těžkou újmu na zdraví více osob nebo“ viz vní písm. b/)**
- b) **způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, (nahrazeno: „více“)**
- c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo **(původně písm. b/)**
- d) spáchá-li takový čin jako voják za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(původní písm. c/ „spáchá-li takový čin ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech“ bylo vypuštěno)**

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 340:

Skutková podstata trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340) byla nově formulována jak v základní skutkové podstatě, tak i v kvalifikovaných skutkových podstatách v souladu s Rámcovým rozhodnutím Rady ze dne 28. listopadu 2002 o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu (2002/946/JVV). Dosavadní výše trestních sazeb uvedená v základní skutkové podstatě i v kvalifikovaných skutkových podstatách, kde byly doplněny a nově formulovány další okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, které buď navazují

na uvedené Rámcové rozhodnutí, anebo jsou formulovány tak, aby vyjádřily v návaznosti na další skutkové podstaty obvyklé závažnější případy spáchání tohoto trestného činu, byla v evidentním nepoměru k závažnosti jednání, zejména z pohledu úzké provázanosti těchto aktivit s mezinárodním organizovaným zločinem. Zkušenosti ukazují, že dosud velmi chyběla možnost přísně postihovat taková jednání, kde se projevuje vazba na mezinárodní organizovaný zločin právě v podobě existence organizovaných skupin, zabývajících se nelegálním převaděčstvím, a dále také v případech, kdy v důsledku hazardování s lidskými životy osob, které jsou takto nelegálně transponovány přes hranice jednotlivých států, dojde k ohrožení jejich života v podobě vzniku těžké újmy na zdraví těchto osob nebo dokonce k jejich smrti.

Po vstupu České republiky do schengenského prostoru lze toto ustanovení aplikovat pouze na tzv. vnějších schengenských hranicích vzdušného typu (Česká republika má pouze vzdušnou vnější schengenskou hranici - letiště) nebo při dočasném znovuzavedení kontrol na tzv. vnitřních pozemních schengenských hranicích.

§ 341 (§ 171d)

Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky

(1) Kdo v úmyslu získat neoprávněný majetkový nebo jiný prospěch pomáhá jinému k neoprávněnému pobytu na území České republiky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, jestliže

- a) čin uvedený v odstavci 1 zorganizuje,
- b) spáchá takový čin jako člen organizované skupiny,
- c) spáchá takový čin opětovně, nebo
- d) spáchá takový čin v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let, **propadnutím majetku** nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let, **popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku**, bude pachatel potrestán,

- a) získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) spáchá-li takový čin jako voják za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

§ 342

Neoprávněné zaměstnávání cizinců

(1) Kdo ve větším rozsahu neoprávněně zaměstná nebo zprostředkuje zaměstnání cizinců zdržujících se neoprávněně na území České republiky, nebo

kdo ve větším rozsahu neoprávněně zaměstná nebo zprostředkuje zaměstnání cizinců, kteří nemají platné povolení k zaměstnání podle jiného právního předpisu,

bude potrestán odnětím svobody až na šest měsíců, propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody až na jeden rok bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) jako člen organizované skupiny,
- b) za úplatu, nebo
- c) opětovně.

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(4) Odnětím svobody na jeden rok až pět let, popřípadě vedle tohoto trestu též propadnutím majetku, bude pachatel potrestán, získá-li činem uvedeným v odstavci 1 pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 341 a 342:

Také skutkové podstaty trestných činů napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 341) a neoprávněného zaměstnávání cizinců (§ 342) navazují na Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 28. listopadu 2002 o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, přechodu a pobytu (2002/946/JVV). Obě tyto skutkové podstaty doplňují stávající trestněprávní úpravu o institut, který dovoluje relativně přísně postihovat jednání osob, bez nichž by nelegální migrace osob byla velmi obtížná, neboť jim zajišťují možnost ilegálního pobytu na území státu, na které nelegálně migrovaly. Vedle obecného zájmu na minimalizaci nelegální migrace osob, která s sebou přináší ekonomické a sociální problémy na územích, kde se nelegální migranti koncentrují, popřípadě kudy jsou transferováni, je tu sledován i další zájem – minimalizovat i příležitost a podmínky pro to, aby na území státu nelegálně pobývaly struktury, které se stávají (nebo do země s tímto cílem již přicházejí) personálním základem mezinárodních zločineckých organizací. Mimo neoprávněného zaměstnávání nelegálních přistěhovalců tato skutková podstata také postihuje zaměstnání nebo zprostředkování zaměstnání cizinců, aniž jim bylo uděleno povolení k zaměstnání ve smyslu zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Kvalifikované skutkové podstaty u obou trestných činů (§ 341 a 342) umožňují přísnější postih zejména organizovaných struktur, které se zabývají touto činností za úplatu a ve větším rozsahu, zpravidla se snahou dosáhnout i vysokých zisků.

Obdobně jako předchozí ustanovení budou tato ustanovení aplikována pouze v rámci vnějších schengenských hranic. Půjde tedy o postih za napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 341) a za neoprávněné zaměstnávání cizinců (§ 342), půjde-li o cizince přicházející ze třetích zemí, nikoli o občany členských států Evropské unie, vzhledem k volnému pohybu osob v rámci Evropské unie.

§ 343 (§ 171c)

Porušení předpisů o mezinárodních letech

Kdo poruší **zákony** o mezinárodních letech tím, že vznikne vzdušným dopravním prostředkem na území **České** republiky, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců

až tři léta. **(nahrazeno: „předpis“)**

Důvodová zpráva k § 343:

Trestný čin porušení předpisů o mezinárodních letech (§ 343) přebírá osnova z platné právní úpravy (§ 171c platného trestního zákona) beze změny.

§ 344 (§ 172) **Vzpoura vězňů**

(1) Kdo se zúčastní vzepření **nebo odporu** skupiny vězňů **nebo chovanců ve výkonu zabezpečovací detence dozorčímu orgánu, jeho rozkazu, vězeňskému řádu nebo řádu výkonu zabezpečovací detence, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.**

(2) Odnětím svobody na tři léta až **deset** let bude pachatel potrestán, jestliže **(nahrazeno: 8)**

- a) čin uvedený v odstavci 1 zorganizuje,
- b) spáchá takový čin se zbraní,
- c) spáchá takový čin v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin,
- d) způsobí takovým činem těžkou újmu na zdraví,
- e) způsobí takovým činem značnou škodu, nebo
- f) spáchá takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) smrt,
- b) těžkou újmu na zdraví nejméně dvou osob, nebo
- c) škodu velkého rozsahu.

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 344:

Ve věznicích se v posledních letech opakovaně vyskytly různé formy vzpour i odporů vězňů, které významně destabilizují vězeňství, a proto trestný čin vzpoury vězňů (§ 344) osnova upravuje tak, aby mimo „vzepření“ trestně postihoval i další formu, a to „odpor“ vězňů vůči dozorčímu orgánu, jeho rozkazu nebo vězeňskému řádu. Na tuto úpravu pak navazují i doplněné okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby u kvalifikovaných skutkových podstat podle odstavců 2 a 3, tak aby postihovaly obvyklé závažnější formy jednání (např. se zbraní), úmysl zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin, tak i těžší následky (smrt, těžkou újmu na zdraví, značnou škodu a škodu velkého rozsahu).

§ 345 (§ 174) **Křivé obvinění**

(1) Kdo jiného lživě obviní z trestného činu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. **(nová skutková podstata)**

(2) Kdo jiného lživě obviní z trestného činu v úmyslu přivodit jeho trestní stíhání, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. **(původně text odst. 1)**

(3) Odnětím svobody na **dvě** léta až osm let bude pachatel potrestán, **(původně odst. 2 nahrazeno: 3)**

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 **nebo 2** značnou škodu, **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem,
- c) spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu,
- d) spáchá-li takový čin v úmyslu zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin, nebo
- e) spáchá-li takový čin na jiném, který vůči němu plnil svoji povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 345:

U trestného činu křivého obvinění (§ 345) osnova upravuje okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby vystihly závažnější formy tohoto trestného činu vázané na úmysl zakrýt nebo zlehčit svůj vlastní trestný čin, obvyklé těžší následky (např. spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu nebo způsobí-li škodu velkého rozsahu) apod. Jinou vážnou újmu se v praxi rozumí citelný zásah do základních práv lživě obviněného, jako např. jeho vzetí do vazby, odsouzení, ztráta zaměstnání nebo těž těžší psychické trauma apod.

§ 346 (§ 175)

Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek

(1) Kdo jako znalec podá nepravdivý, hrubě zkreslený nebo neúplný znalecký posudek, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Kdo jako svědek nebo znalec před soudem **nebo před mezinárodním soudním orgánem, před notářem jako soudním komisařem,** státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny **Parlamentu České republiky**

- a) uvede nepravdu o okolnostech, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny **Parlamentu České republiky,** nebo
- b) takovou okolnost zamlčí,
bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo **zákazem činnosti.** **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

- (3) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“**
 - b) spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.

§ 347 (§ 175a)
Křivé tlumočení

(1) Kdo jako tlumočnick nesprávně, hrubě zkresleně nebo neúplně tlumočí nebo písemně překládá v řízení před orgánem veřejné moci nebo v souvislosti s takovým řízením skutečnosti nebo okolnosti, které mají podstatný význam pro rozhodnutí orgánu veřejné moci, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno „státního“, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem“)**

(2) Kdo jako tlumočnick před soudem nebo před mezinárodním soudním orgánem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky nesprávně, hrubě zkresleně nebo neúplně tlumočí nebo písemně překládá, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

- (3) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,
- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu, nebo **(vypuštěno: nebo jiný zvlášť závažný následek“**
 - b) páchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu.

Důvodová zpráva k § 346 a 347:

Trestné činy křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku (§ 346) a křivého tlumočení (§ 347), které postihují úmyslné jednání svědků, znalců a tlumočnicků (srov. § 13 odst. 2) a které byly nedávno novelizovány (zákonem č. 134/2002 Sb.) přebírá osnova, pokud jde o základní skutkové podstaty, v podstatě beze změny, pouze pojem „státní orgán“ je podobně jako u jiných ustanovení trestního zákoníku nahrazen pojmem „orgán veřejné moci“, a dále je zde doplněn postih nepravdivé svědecké výpovědi nebo nepravdivého znaleckého posudku před notářem jako soudním komisařem. V návaznosti na čl. 70 odst. 1 písm. a) Statutu Mezinárodního trestního soudu (tzv. Římského statutu) se postihuje křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek i před mezinárodním soudním orgánem. Pokud se zejména ze strany tlumočnicků objevuje tvrzení, že žádné obdobné úpravy (§ 347) ve světě neexistují, neodpovídá to skutečnosti, neboť „falešný překlad či falešné tlumočení“ zná např. čl. 307 švýcarského trestního zákona. V některých zahraničních právních řádech jsou pak tlumočnicki zahrnováni pod znalce, a proto odpovídají za trestný čin křivého znaleckého posudku, anebo tam, kde jsou bráni do přísahy, odpovídají za trestný čin křivé přísahy.

V kvalifikovaných skutkových podstatách se pouze doplňuje možnost uložit trest zákazu činnosti a neurčitě formulovaná zvlášť přitěžující okolnost „jiný zvlášť závažný následek“ se nahrazuje, podobně jako u trestného činu křivého obvinění (§ 345) přesnějším vymezením v podobě znaku „spáchá-li takový čin v úmyslu jiného vážně poškodit v zaměstnání, narušit

jeho rodinné vztahy nebo způsobit mu jinou vážnou újmu“, který lépe vystihne újmu poškozeného v případech, jež jsou uvedeny u tohoto trestného činu.

§ 348 (§ 176)

Padělání a **pozměnění** veřejné listiny

(nahrazeno: „pozměňování“)

(1) Kdo padělá veřejnou listinu nebo podstatně změní její obsah v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé, nebo takovou listinu užije jako pravou, **(již bez alinei)**

kdo takovou listinu opatří sobě nebo jinému nebo ji přechovává v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé, nebo

kdo vyrobí, nabízí, prodá, zprostředkuje nebo jinak zpřístupní, sobě nebo jinému opatří nebo přechovává nástroj, zařízení nebo jeho součást, postup, pomůcku nebo jakýkoli jiný prostředek, včetně počítačového programu, vytvořený nebo přizpůsobený k padělání nebo pozměnění veřejné listiny,

bude potrestán odnětím svobody až na **tři** léta nebo **zákazem činnosti**. **(nahrazeno: 2. „peněžitým trestem“)**

(2) Odnětím svobody na jeden rok až **šest** let bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 5)**

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) způsobí-li takovým činem značnou škodu, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**

c) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny působící ve více státech,

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312),

c) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu, nebo

d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 348:

Trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348) osnova upravuje tak, aby se mimo již stávajících dvou jednání, vztahoval i na opatření a přechovávání padělané nebo pozměněné veřejné listiny, pokud se tak stalo v úmyslu, aby jí bylo užito jako pravé a dále i na výrobu, nabízení, prodej, zprostředkování nebo jinou formu zpřístupnění, opatření nebo přechovávání nástroje, zařízení nebo jeho součásti, postupu, pomůcky nebo jakéhokoli jiného prostředku, včetně počítačového programu, vytvořeného nebo přizpůsobeného k padělání nebo pozměnění veřejné listiny. Tím se příprava k tomuto trestnému činu spočívající v uvedených formách jednání, vzhledem ke své společenské škodlivosti (viz např. v praxi

se vyskytující zajišťování předvyplněných formulářů veřejných listin) povyšuje na dokonaný trestný čin.

Zároveň zpřísnuje postih zvýšením horních hranic sazeb u základní (odstavec 1) i kvalifikované skutkové podstaty (odstavec 2) a doplněním další kvalifikované skutkové podstaty s novými okolnostmi podmiňující použití vyšší trestní sazby, které navazují především na organizovaný zločin, páčání teroristických nebo podobných útoků a způsobení škody velkého rozsahu nebo získání prospěchu velkého rozsahu.

V souvislosti s tím osnova také definuje veřejnou listinu (§ 131), včetně rozšíření ochrany § 346 na určité cizozemské veřejné listiny (odstavec 2 § 131).

§ 349 (§ 176a)

Nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka

Kdo neoprávněně vyrobí, sobě nebo jinému opatří anebo přechovává **pečetidlo státní pečeti** nebo razítko orgánu veřejné **moci** s vyobrazením státního znaku nebo razítko, jehož otisk je povinnou součástí veřejných listin, **anebo předmět způsobilý plnit jejich funkci**, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti. **(nahrazeno: „státní pečeť“ „správy“, „které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné, anebo předmět způsobilý jejich funkci plnit“, vypuštěno : „nebo peněžitým trestem“)**

Důvodová zpráva k § 349:

U trestného činu nedovolené výroby a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka (§ 349) osnova nahrazuje nevhodný pojem státní pečeti správným pojmem pečetidla státní pečeti (srov. § 6 odst. 1, 3 zákona č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky). Jinak ponechává stávající znění beze změny.

§ 350 (§ 175b)

Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezů

(1) Kdo padělá lékařskou zprávu, posudek nebo nález nebo podstatně změní jejich obsah v úmyslu užít je v řízení před orgánem sociálního zabezpečení anebo před jiným orgánem veřejné **moci**, v trestním, občanském **nebo jiném soudním řízení**, nebo **(nahrazeno: „správy“)**

kdo užije v řízení před orgánem sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné **moci**, v trestním, občanském nebo jiném soudním řízení takové zprávy, posudku nebo nálezů jako pravého, **(nahrazeno: „správy“)**

bude potrestán trestem odnětí svobody až na **dvě** léta nebo **zákazem činnosti (nahrazeno: 1 rok, „peněžitým trestem“)**

(2) Stejně bude potrestán,

kdo jako lékař nebo jiná způsobilá zdravotnická osoba vystaví nepravdivou nebo hrubě zkreslenou lékařskou zprávu, posudek nebo nález nebo v něm zamlčí podstatné skutečnosti o zdravotním stavu svém nebo jiného, aby jej bylo užito v řízení před orgánem sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné **moci**, v trestním, občanském nebo **jiném soudním řízení**, nebo **(nahrazeno: „správy“)**

kdo užije takové lékařské zprávy, posudku nebo nálezů v řízení před orgánem

sociálního zabezpečení nebo před jiným orgánem veřejné moci, v trestním, občanském nebo jiném soudním řízení. (nahrazeno: „správy“)

(3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 3)

- a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
- b) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 sobě nebo jinému prospěch velkého rozsahu, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 350:

Trestný čin padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu (§ 350) je v obou základních skutkových podstatách (odstavce 1 a 2) rozšířen tak, aby se vztahoval i na jiná soudní řízení než jen trestní a občanské, neboť pachatel se může obdobného jednání dopustit např. i v řízení před Nejvyšším správním soudem nebo před Ústavním soudem. Kvalifikovaná skutková podstata v odstavci 4 doplňuje obvyklé zvláště přitěžující okolnosti způsobení škody velkého rozsahu a opatření prospěchu velkého rozsahu.

§ 351 (§ 177)

Maření přípravy a průběhu voleb a referenda

Kdo jinému násilím nebo pohrůzkou násilí nebo lstí brání ve výkonu volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu anebo jiného takovým způsobem k výkonu volebního práva nebo hlasovacího práva v referendu nutí,

kdo padělá údaje v dokladu o počtu členů politické strany nebo na petici pro volební účely nebo v jiném dokumentu souvisejícím s volbami nebo referendem anebo vědomě použije takového dokumentu jako pravého,

kdo vědomě nesprávně sečte hlasy či poruší tajnost hlasování, nebo

kdo jinak hrubým způsobem maří přípravu nebo průběh voleb do zákonodárného sboru nebo zastupitelstva územního samosprávného celku anebo přípravy nebo průběh referenda, až do vyhlášení jejich výsledků, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (nahrazeno: „orgánů místní samosprávy“)

Důvodová zpráva k § 351:

Trestný čin maření přípravy a průběhu voleb a referenda (§ 351) je z hlediska dikce skutkové podstaty osnovou přebírán v podstatě beze změny z platného trestního zákona.

Díl 5

Trestné činy narušující soužití lidí

§ 352 (§ 196)

Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

(1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich **skutečnou nebo domnělou** rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou **skutečně nebo domněle** bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

(3) Stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu.

Důvodová zpráva k § 352:

V praxi se poměrně často vyskytují útoky motivované rasovou, etnickou, národnostní nebo jinou podobnou příslušností ke skupině lidí, přičemž pachatelé často na takovou příslušnost usuzují z barvy pleti či jiných vzhledových znaků napadené osoby, aniž by jim skutečná rasová, etnická, národnostní nebo jiná příslušnost ke skupině lidí byla známa. Z tohoto důvodu v dikci skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352) osnova zdůrazňuje, že tento čin může být motivován jak skutečnou, tak i domnělou rasovou, etnickou, národnostní nebo jinou příslušností ke skupině lidí.

§ 353 (§ 197a)

Nebezpečné vyhrožování

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo **zákazem činnosti**. **(nahrazeno: „peněžitém trestem“)**

(2) Odnětím svobody až na **tři léta** nebo **zákazem činnosti** bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 **(nahrazeno: 2)**

- a) **jako člen organizované skupiny,**
- b) **vůči dítěti nebo těhotné ženě,**
- c) **se zbraní,**
- d) **na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností, nebo**
- e) **na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.**

Důvodová zpráva k § 353:

U trestného činu nebezpečného vyhrožování (§ 353) osnova doplňuje do základní skutkové podstaty alternativní trest zákazu činnosti k odnětí svobody, a dále do kvalifikované skutkové podstaty (odstavec 2) další okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, které se obvykle u tohoto trestného činu vyskytují, ale nebyly zde dosud uvedeny (např. jako člen

organizované skupiny, se zbraní nebo na jiném, který vůči pachateli plnil svou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona).

Obdobně jako u trestného činu vraždy (§ 140) se do jednotlivých okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby doplňuje zvýšená ochrana poskytovaná svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, zdravotnickému pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání, nebo jinému, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona; půjde tedy o případy podobné, kdy poškozený plnil svou povinnost např. záchranáře, hasiče apod., směřující k záchraně života, ochraně zdraví nebo majetku dalších osob.

§ 354

Nebezpečné pronásledování

(1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
- vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
- vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
- omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
- zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- se zbraní nebo
- nejméně se dvěma osobami.

Důvodová zpráva k § 354:

Trestní zákoník vychází vstříc požadavkům veřejnosti a trestá závažnější případy pronásledování nebo slídění, které podle platné úpravy jsou trestněprávně nepostižitelné, platná právní úprava postihuje pouze nebezpečnější formu jednání – nebezpečné vyhrožování (srov. § 353).

§ 355 (§ 198)

Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob

(vypuštěno: „přesvědčení“)

- (1) Kdo veřejně hanobí
- některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo
 - skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně

nebo domněle bez vyznání, **(nahrazeno: „obyvatelů republiky“)**
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) **nejméně se dvěma osobami, nebo**
- b) **tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.**

Důvodová zpráva k § 355:

Trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob (§ 355) se přebírá z platné právní úpravy. Okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby zde bude i spáchání tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

§ 356 (§ 198a)

Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod

(1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Stejně bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí k spáchání činu uvedeného v odstavci 1.

- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo
 - b) účastní-li se aktivně takovým činem činnosti skupiny, organizace nebo sdružení, které hlásá diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, **třídní**, náboženskou **nebo jinou** nenávist.

Důvodová zpráva k § 356:

Trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 356) osnova přebírá z platného trestního zákona s úpravou odstavce 3 písm. b), v kterém je aktivní účast na činnosti skupin organizací nebo sdružení, které hlásají diskriminaci, násilí nebo rasovou, etnickou, třídní, náboženskou nebo jinou nenávist okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby a nikoli samostatnou skutkovou podstatou, jako tomu je v platné právní úpravě.

Díl 6

Jiná rušení veřejného pořádku

§ 357 (§ 199)

Šíření poplašné zprávy

(1) Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá, bude potrestán odnětím svobody až na **dvě** léta nebo **zákazem činnosti**. **(nahrazeno: 1 rok, „peněžitým trestem“)**

(2) Kdo zprávu uvedenou v odstavci 1 **nebo jinou nepravdivou zprávu, která je způsobilá vyvolat opatření vedoucí k nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa** **anebo bezdůvodnou záchranou práci integrovaného záchranného systému sdělí soudu, orgánu Policie České republiky, orgánu státní správy, územní samosprávy, nebo jinému orgánu veřejné moci, právnické osobě, fyzické osobě, která je podnikatelem, anebo hromadnému informačnímu prostředku, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo **zákazem činnosti**. **(nahrazeno: „ač ví, že je nepravdivá a může“, „podniku nebo organizaci nebo policejnímu nebo jinému státnímu orgánu“, „peněžitým trestem“)****

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 opětovně,
- b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny,
- c) způsobí-li takovým činem značnou škodu,
- d) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu **státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, nebo (původně písm. b/, vypuštěno: „v hospodářské činnosti podniku nebo organizace“, nahrazeno: „státního orgánu“, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- e) způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

Důvodová zpráva k § 357:

Trestný čin šíření poplašné zprávy (§ 357) je osnovou doplněn v odstavci 2 tak, aby zahrnoval i zneužití integrovaného záchranného systému, nejen na základě poplašné zprávy, ale i jiné vědomě nepravdivé zprávy (např. o pohřešování určité osoby). Současně se text zákona upravuje tak, aby odpovídal současnému chápání právnických osob i podnikatelů fyzických osob, kterým může být poplašná zpráva pachatelem sdělována. Do kvalifikovaných skutkových podstat jsou pak doplněny obvyklé okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby tak, aby vyjadřovaly těžší následky (např. značná škoda, škoda velkého rozsahu, vážná porucha v činnosti) nebo závažnější okolnosti, za kterých byl takový čin spáchán (např. spáchání členem organizované skupiny) atd.

§ 358 (§ 202)

Výtržnictví

(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. **(vypuštěno: „hrob nebo jiné pietní místo“)**

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) **opětovně, nebo**
- b) **jako člen organizované skupiny.**

Důvodová zpráva k § 358:

Trestný čin výtržnictví (§ 358) osnova přebírá z platné právní úpravy po té, co již novelizací byla provedena potřebná změna týkající se narušování přípravy nebo průběhu organizovaného sportovního utkání, v zásadě beze změny. Pouze do okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby byla doplněna nová okolnost „opětovně“, aby bylo zvýšeno postižení jednání výtržníků, kteří se takového jednání dopouštějí opakovaně, a to včetně recidivistů.

§ 359 (§ 202a)

Hanobení lidských ostatků

(1) Kdo neoprávněně otevře hrob nebo hrobku nebo urnu s lidskými ostatky, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo **zákazem činnosti**. **(nahrazeno: „peněžitým trestem“)**

(2) **Stejně bude potrestán**, kdo z pohřebiště svévolně odejme lidské ostatky nebo s lidskými ostatky nakládá v rozporu se zákonem. **(nahrazeno: „bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem“)**

(3) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2

- a) **jako člen organizované skupiny,**
- b) **v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch, nebo**
- c) **v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin.**

Důvodová zpráva k § 359:

U trestného činu hanobení lidských ostatků (§ 359) se doplňují jen obvyklé okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby spáchání činu v úmyslu získat majetkový prospěch nebo zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin.

§ 360 (§ 201a)

Opilství

(1) Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí **činu jinak trestného**, bude potrestán odnětím svobody

na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším. (nahrazeno: „jednání, které má znaky trestného činu“, nahrazeno: 8)

(2) Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti. (nahrazeno: § 12)

Důvodová zpráva k § 360:

U trestného činu opilství (§ 360) osnova nahrazuje dikci „jednání, které má jinak znaky trestného činu“ přesnějším pojmem „činu jinak trestného“, který je používán i v jiných ustanoveních trestního zákoníku (např. § 29), čímž se rovněž sjednocuje terminologie používaná v trestním zákoníku.

Díl 7

Organizovaná zločinecká skupina

§ 361 (§ 163a)

Účast na organizované zločinecké skupině

(nahrazeno: „na zločinném spolčení“)

(1) Kdo založí organizovanou zločineckou skupinu, kdo se činnosti organizované zločinecké skupiny účastní, nebo kdo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let nebo propadnutím majetku. (nahrazeno: „zločinné spolčení“)

2) Odnětím svobody až tři léta až dvanáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve vztahu k organizované zločinecké skupině určené nebo zaměřené k páčání vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). (nahrazeno: 10, „zločinné spolčení“, teroru /§ 93/ nebo teroristického útoku /§ 95/)

(3) Odnětím svobody na pět až patnáct let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, je-li vedoucím činitelem nebo představitelem organizované zločinecké skupiny určené nebo zaměřené k páčání vlastizrady (§ 309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312). (nahrazeno: „zločinné spolčení“, teroru /§ 93/ nebo teroristického útoku /§ 95/)

(4) Ustanovení § 107 a 108 se na pachatele činu uvedeného v odstavcích 1až 3 neužijí. (nahrazeno: § 43 a § 44)

Důvodová zpráva k § 361:

Osnova nahrazuje pojem „zločinné spolčení“ pojmem „organizovaná zločinecká skupina“, která je definována v § 129. Tento pojem lépe odpovídá pojetí organizovaného zločinu, jak je chápán v mezinárodních smlouvách, zejména Úmluvě OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, přijaté Valným shromážděním OSN dne 15. listopadu 2000 (dokument A/55/383), i v ostatních mezinárodních dokumentech.

Základní skutková podstata trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361) je v osnově uvedena, až na zmíněnou terminologickou změnu, beze změny. Doplnění okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby vázaných na teroristické jednání navazuje na Rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie č. 2002/475/JVV o boji proti terorismu. S přihlédnutím k tomuto Rámcovému rozhodnutí jsou upraveny i sazby trestu odnětí svobody.

§ 362 (§ 163b)

Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Kdo spáchá čin uvedený v § 361, není trestný, učinil-li o organizované zločinecké skupině oznámení státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu v době, kdy nebezpečí, které vzniklo zájmu chráněnému tímto zákonem z jiného činu organizované zločinecké skupiny, než je uveden v § 361, mohlo být ještě odstraněno. Voják může takové oznámení učinit i nadřizenému. (nahrazeno: § 163a, „zločinné spolčení“)

Důvodová zpráva k § 362:

Ustanovení o účinné lítosti (§ 362) je ponecháno beze změny, neboť zájem na včasném odhalení takových velmi společensky nebezpečných činů zde převažuje nad potrestáním pachatelů trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině.

§ 363 (§ 163c)

Beztrestnost agenta

(1) Policista plní úkoly jako agent podle jiného právního předpisu (dále jen „agent“), který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo organizovanou zločineckou skupinu podporuje, není pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1, 2 trestný, jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny. (nahrazeno: „zvláštního zákona“, „zločinné spolčení“, § 163 odst. 1 nebo 2)

(2) Policista plní úkoly jako agent, který se účastní činnosti organizované zločinecké skupiny nebo jako člen organizované skupiny nebo některou takovou skupinu podporuje, není trestný pro trestné činy obchodování s lidmi (§ 168), svěření dítěte do moci jiného (§ 169), porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182), kuplířství (§ 189), šíření pornografie (§ 191), výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), provozování nepoctivých her a sázek (§ 213), podílnictví (§ 214), legalizace výnosů z trestné činnosti (§ 216), porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku (§ 227), padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235), výroby a držení padělatelského náčiní (§ 236), neoprávněné výroby peněz (§ 237), porušení předpisů o

nálepkách a jiných předmětech k označení zboží (§ 244), padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti (§ 245), porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství (§ 247), neoprávněného podnikání (§ 251), neoprávněného provozování loterie a podobné sázkové hry (§ 252), porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou (§ 261), porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem podle (§ 266), zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem (§ 267), nedovoleného ozbrojování (§ 279), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283), přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy (§ 284), nedovoleného pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku (§ 285), výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy (§ 286), neoprávněného nakládání s odpady (§ 298), neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§ 299), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), nepřímého úplatkářství podle § 333 odst. 2, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340), napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 341), padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348), jestliže se takového činu dopustil s cílem odhalit pachatele trestné činnosti spáchané ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

(3) Beztrestným se nestává agent, který organizovanou zločineckou skupinu nebo organizovanou skupinu založil nebo zosnoval. (nahrazeno: „zločinné spolčení“)

Důvodová zpráva k § 363:

Beztrestnost agenta osnova neřeší obecným ustanovením v rámci okolností vylučujících protiprávnost, ale navrhuje ji omezit na jednotlivé specifické případy, kde přichází v úvahu (např. obchod s narkotiky, úplatkářství atd.). Toto řešení lépe odpovídá principu zákonnosti a hovoří pro něj též srovnávací právo. Proto ustanovení § 363 o beztrestnosti agenta ve znění osnovy stanoví beztrestnost agenta nejen pro trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině (odstavec 1), ale i pro vyjmenované trestné činy v odstavci 2. V této souvislosti je řešena i otázka provokace (srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Teixeira de Castro c. Portugalsko ze dne 9. 6. 1998), a to tak, že jak ohledně trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině (odstavec 1) tak, že ohledně vyjmenovaných trestných činů v odstavci 2 se agent nestává beztrestným, pokud organizovanou zločineckou skupinu nebo organizovanou skupinu založil nebo zosnoval (odstavec 3).

Díl 8

Některé další formy trestné součinnosti

§ 364 (§ 164)

Podněcování k trestnému činu

Kdo veřejně podněcuje k trestnému činu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (vypuštěno: „nebo k hromadnému neplnění důležité povinnosti uložené podle zákona“)

§ 365 (§ 165)

Schvalování trestného činu

(1) Kdo veřejně schvaluje spáchaný zločin nebo kdo veřejně vychvaluje pro zločin jeho pachatele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. (nahrazeno: „trestný čin“)

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu projevit souhlas s trestným činem

- a) pachatele nebo osobu jemu blízkou odmění nebo odškodní za trest, nebo
- b) na takovou odměnu nebo odškodnění pořádá sbírku (nahrazeno: „sbírá“).

Důvodová zpráva k § 364 a 365:

Skutkové podstaty trestných činů podněcování k trestnému činu (§ 364) a schvalování trestného činu (§ 365) přebírá osnova z platného trestního zákona jen s nezbytnými úpravami, neboť jsou osvědčené a jejich aplikace v praxi jinak nečiní žádných obtíží. V souladu se zásadou subsidiarity trestní represe se trestnost u trestného činu podle § 364 omezuje jen na podněcování k trestnému činu a u schvalování trestného činu se trestnost verbální formy omezuje pouze na zločiny.

§ 366 (§ 166)

Nadržování

(1) Kdo pachateli trestného činu pomáhá v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta; pomáhá-li však takto pachateli trestného činu, na který trestní zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším. (nahrazeno: 3, vypuštěno: „nebo peněžitým trestem nebo zákazem činnosti“)

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1 ve prospěch osoby sobě blízké, není trestný, ledaže by tak učinil v úmyslu

- a) pomoci osobě, která spáchala trestný čin vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415), nebo
- b) opatřit sobě nebo jinému majetkový prospěch. (vypuštěno: záškodnictví /§ 96/ sabotáže /§ 97/, vyzvědačství /§ 105 odst. 3 a 4/, účasti na zločinném spolčení /§ 163a odst. 2 a 3/)

Důvodová zpráva k § 366:

Trestný čin nadřezování (§ 366) nedoznal pokud jde o vymezení základní skutkové podstaty žádných změn. S ohledem na nové vymezení skutkových podstat v trestním zákoníku byl však upřesněn výčet trestných činů, u kterých neplatí beztrestnost spáchání nadřezování ve prospěch osoby blízké.

Vzhledem k tomu, že trestný čin nadřezování se typem jednání a svou závažností blíží trestnému činu podílnictví, jakož i v návaznosti na zvýšení trestních sazeb u trestných činů postihujících praní špinavých peněz, se navrhuje zvýšit trestní sazbu také u tohoto trestného činu. Požadavek na zvýšení trestních sazeb za praní špinavých peněz vyplývá z rámcového rozhodnutí Rady 2001/500/SVV ze dne 26. června 2001 o praní špinavých peněz, identifikaci, vysledování, zmrazení, zajištění a propadnutí nástrojů a výnosů z trestné činnosti, které požaduje, aby za závažné trestné činy vymezené v Úmluvě Rady Evropy z roku 1990 o praní špinavých peněz, vysledování, zajištění a propadnutí výnosů z trestné činnosti bylo možné uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky. Zároveň se rozšiřuje škála trestů, které lze uložit za tento trestný čin samostatně. Podle této posledně uvedené úmluvy se přitom za praní špinavých peněz mimo jiné považuje i „úmyslné jednání spočívající v přeměně majetku, o němž ten, kdo se ho dopouští, ví, že tento majetek tvoří výnos, a to za účelem pomoci jakékoli osobě, která je zapojena do spáchání předmětného trestného činu, aby unikla právním důsledkům svých činů“. Vzhledem k tomu, že uvedené jednání lze postihovat formou trestného činu nadřezování, je zapotřebí dostát požadavku rámcového rozhodnutí 2001/500/SVV.

§ 367 (§ 167)

Nepřekážení trestného činu

(1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), neoprávněného odebrání tkání a orgánů (§ 164), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), zavlčení podle § 172 odst. 3 a 4, loupeže (§ 173), braní rukojmí (§ 174), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, neoprávněného nakládání s osobními údaji podle § 180 odst. 4, znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), krádeže podle § 205 odst. 5, zpronevěry podle § 206 odst. 5, podvodu podle § 209 odst. 5, pojistného podvodu podle § 210 odst. 6, úvěrového podvodu podle § 211 odst. 6, dotačního podvodu podle § 212 odst. 6, podílnictví podle § 214 odst. 3 a 4, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 4, padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 3, zneužití informace a postavení v obchodním styku podle § 255 odst. 4, poškození finančních zájmů Evropských společenství podle § 260 odst. 5, porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a

psychotropními látkami a s jedy (§ 283), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 3 a 4, přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), násilného překročení státní hranice podle § 339 odst. 2 a 3, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 odst. 4, vzpoury vězňů (§ 344), účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 2 a 3, neuposlechnutí rozkazu podle § 375 odst. 2 a 3, zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 odst. 2 a 3, porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti podle § 382 odst. 3 a 4, porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností podle § 383 odst. 3 a 4, zběhnutí (§ 386), ohrožování morálního stavu vojáků podle § 392 odst. 2, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), styků ohrožujících mír (§ 409), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším. **vypuštěno: „záškodnictví /§ 96/, ohrožení utajované informace /§ 106/, porušování mezinárodních sankcí /§ 171e/ ohrožení morálního stavu jednotky /§ 288 odst. 2/**

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li trestný čin překazit bez značných nesnází nebo aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. Uvedení osoby blízké v nebezpečí trestního stíhání však nezbujuje pachatele **trestní odpovědnosti**, týká-li se nepřekazení trestného činu vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) a zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3. **(nahrazeno: „trestní odpovědnosti“ vypuštěno: záškodnictví /§ 96/, ohrožení utajované informace /§ 106/, účast na zločinném spolčení /§ 163a odst. 2 a 3/, neoprávněné nakládání s osobními údaji /§ 178/**

(3) Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu; voják může místo toho učinit oznámení **nadřízenému**. **(nahrazeno: „veliteli nebo náčelníku“)**

§ 368 (§168)

Neoznámení trestného činu

(1) Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný spáchal trestný čin vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), brání rukojmí (§ 174), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198),

padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), neoprávněné výroby peněz (§ 237), porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 262), porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití (§ 263), provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence (§ 265), porušení povinnosti v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem (§ 266), obecného ohrožení (§ 272), vývoje, výroby a držení zakázaných bojových prostředků (§ 280), nedovolené výroby a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky (§ 281), nedovolené výroby a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu (§ 282), získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou (§ 290), zavlčení vzdušného dopravního prostředku do ciziny (§ 292), vlastizrady (§ 309), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), ohrožení utajované informace (§ 317), válečné zrady (§ 320), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332), účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 2 a 3, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414) nebo zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků podle § 415 odst. 3, a takový trestný čin neoznámí bez odkladu státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu nebo místo toho, jde-li o vojáka, nadřízenému, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta; stanoví-li tento zákon na některý z těchto trestných činů trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším. (nahrazeno: „veliteli nebo náčelníku“)

(2) Kdo spáchá čin uvedený v odstavci 1, není trestný, nemohl-li oznámení učinit, aniž by sebe nebo osobu blízkou uvedl v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání. (vypuštěno: „Uvedení osoby blízké v nebezpečí trestního stíhání však nezbavuje pachatele trestnosti, týká-li se neoznámení trestného činu podle § 91, § 92, § 93, § 95, § 96, § 97, § 105 odst. 2, 3, § 106, § 107, § 163a odst. 2, 3, § 259“)

(3) Oznamovací povinnost podle odstavce 1 nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe. Oznamovací povinnost nemá také duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. (nahrazeno: „advokátní koncipient“)

Důvodová zpráva k § 367 až 368:

U skutkových podstat nepřekážení trestného činu (§ 367) a neoznámení trestného činu (§ 368) osnova novým způsobem vymezuje trestné činy, na které se trestní odpovědnost za trestné činy nepřekážení nebo neoznámení vztahuje. V tomto směru bylo vycházeno nejenom ze závažnosti vyjmenovaných trestných činů, ale bylo přihlíženo i k jejich povaze a zájmu společnosti na tom, aby určité trestné činy byly překáženy nebo oznámeny. V odstavci 2 byla oproti platnému znění vypuštěna věta druhá, čímž byly zrušeny výjimky z beztrestnosti neoznámení trestných činů uvedených v odstavci 1 ve vztahu k uvedení osoby blízké v nebezpečí smrti, ublížení na zdraví, jiné závažné újmy nebo trestního stíhání, neboť je třeba

u neoznámení na rozdíl od nepřekažení akcentovat především subjektivní vztah pachatele a potenciálního oznamovatele.

Beze změny osnova přebrala i ustanovení, podle kterého oznamovací povinnost nemá advokát nebo jeho zaměstnanec (rozšířeno i na další zaměstnance – nejen advokátního koncipienta) nebo duchovní registrované církve nebo náboženské společnosti za podmínek stanovených v odstavci 3 § 368.

Hlava XI

Trestné činy proti branné povinnosti

Důvodová zpráva k hlavě XI – Trestné činy proti branné povinnosti – § 369 až 374:

Zásadní změny, které změnilly pojetí branné povinnosti a její výkon, vyjádřené v zákoně č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů, ovlivňují i zásadním způsobem vojenskou problematiku v trestním zákoně. V kontextu s citovaným zákonem, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2005, byla ukončena vojenská základní služba. V době míru je doplňování ozbrojených sil České republiky založeno výlučně na dobrovolnosti. Ozbrojené síly České republiky tvoří vojáci ve služebním poměru, který se zakládá zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a vojáci vykonávající vojenské cvičení nebo výjimečné vojenské cvičení, pokud jsou dobrovolně zařazováni do tzv. aktivní zálohy podle branného zákona nebo pokud vojáci v povinné záloze požádají o dobrovolný výkon těchto cvičení. Ústavní branná povinnost (čl. 4 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky) zůstává zachována pro nutné doplňování ozbrojených sil České republiky v situacích, které budou vyžadovat plnění úkolů, pro které nebude jejich personální složení dostačující. Branná povinnost je povinnost státního občana České republiky (dále jen „občan“) plnit úkoly ozbrojených sil České republiky (dále jen „ozbrojené síly“); zahrnuje povinnost občana (nerozlišuje se muž či žena) podrobit se odvodnímu řízení, vykonávat vojenskou činnou službu a plnit další povinnosti stanovené tímto zákonem. Dnem právní moci rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydaným při odvodním řízení se občan stává vojákem [srov. § 1 zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů]. Branná povinnost vzniká občanovi dnem následujícím po dni, v němž dosáhne věku 18 let, a zaniká dnem dosažení věku 60 let. Po provedení profesionalizaci ozbrojených sil plní občan brannou povinnost již jen za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, pokud tento zákon nestanoví jinak (srov. i zákony č. 586/2004 Sb. a č. 587/2004 Sb.). Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu může občan, kterému nevznikla branná povinnost, a občan státu sdruženého v obranných systémech mezinárodních organizací, jichž je Česká republika členem, dobrovolně převzít brannou povinnost dnem následujícím po dni, v němž dosáhne věku 18 let, na základě písemné žádosti podané příslušnému krajskému vojenskému velitelství. Občan v žádosti uvede jméno nebo jména, příjmení, rodné číslo a adresu místa trvalého pobytu. Podmínkou dobrovolného převzetí branné povinnosti je rozhodnutí o schopnosti občana vykonávat vojenskou činnou službu vydané v odvodním řízení a potřeba doplnění ozbrojených sil.

Nástrojem zabezpečujícím obranu státu je především armáda, kterou tvoří jak vojáci z povolání, tak občané konající v ní službu na základě branné povinnosti jako vojáci. Bez účasti těchto občanů by armáda nebyla za stavu hrožení státu nebo za válečného stavu schopna plnit úkoly, které od ní stát vyžaduje. Druhy vojenské činné služby branný zákon rozlišuje podle toho zda se jedná o dobu míru nebo o dobu stavu ohrožení státu nebo

válečného stavu. V době míru vojenská činná služba zahrnuje službu vojáka z povolání a vojenská cvičení nebo výjimečná vojenská cvičení; za stavu ohrožení státu a za válečného stavu všichni vojáci, tedy ti, kteří ji vykonávají v době míru, a dále ti, kteří budou povoláni ze zálohy nebo nově odvedení, budou vykonávat tzv. mimořádnou službu.

Zájem na ochraně personálního zabezpečení obrany státu proti maření způsobilosti k službě, neplnění odvodní povinnosti, obcházení branné povinnosti, jakož i nenastoupení služby v ozbrojených silách, je druhovým objektem trestných činů proti branné povinnosti, které tvoří jedenáctou hlavu zvláštní části trestního zákona.

§ 369 (§ 266)

Maření způsobilosti k službě

(1) Kdo sebe nebo jiného učiní trvale nebo dočasně nezpůsobilým nebo méně způsobilým k plnění branné povinnosti v době míru, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. (vypuštěno: „nebojných úkolů pro obranu vlasti“, nahrazeno: 6 měsíců až 5 let)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (nahrazeno: 3 léta)

§ 370 (§ 267)

Neplnění odvodní povinnosti

Kdo se nedostaví za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu k odvodnímu řízení v úmyslu svou odvodní povinnost nesplnit nebo její splnění oddálit, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (nahrazeno: „k odvodu k přezkoušení nebo k nemocničnímu nebo výběrovému vyšetření“ „až na jeden rok“)

§ 371 (§ 268)

Obcházení branné povinnosti

(1) Kdo za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu se dopustí pletich v úmyslu dosáhnout úlev v plnění branné povinnosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. (nahrazeno: „až na jeden rok“)

(2) Kdo za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu se dopustí pletich v úmyslu

- a) sám se zcela nebo zčásti vyhnout plnění branné povinnosti, nebo
 - b) jiného zcela nebo zčásti vymknout z plnění branné povinnosti,
- bude potrestán odnětím svobody na tři léta až pět let. (nahrazeno: „6 měsíců až 2 léta“)

(vypuštěn odst. 3, v němž byla vyjádřena trestnost za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, která se stala nyní znakem skutkových podstat podle odst. 1, 2)

Důvodová zpráva k § 369 až 371:

Branná povinnost je upravena branným zákonem (viz shora). K trestnímu sankcionování branné povinnosti slouží jednak trestný čin maření způsobilosti k službě (§ 369), neplnění odvodní povinnosti (§ 370) a trestný čin obcházení branné povinnosti (§ 371), které osnova převzala s potřebnými úpravami z platného trestního zákona. Zatímco trestných činů podle § 370 a § 371 se pachatel může dopustit jen za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, trestného činu podle § 369 se může dopustit jak v době míru, tak i v době ohrožení státu nebo válečného stavu. V době míru je doplňování ozbrojených sil vojáky z povolání realizováno na základě dobrovolnosti, ale povoláním do služebního poměru podle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, je služební poměr vykonáván na základě branné povinnosti. Citovaný zákon v § 19 stanoví pravidla pro propuštění ze služebního poměru; kromě jiného je umožněno propuštění před splněním závazku i na základě vlastní žádosti. I v době míru může, byť ojediněle, docházet k sebepoškozování s cílem dosáhnout zániku branné povinnosti. Za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu bude zřejmě přicházet maření způsobilosti k plnění branné povinnosti v úvahu častěji.

§ 372 (§ 269)

Nenastoupení služby v ozbrojených silách

Kdo na základě řádně mu doručeného povolávacího rozkazu nenastoupí za nouzového stavu službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v takovém povolávacím rozkaze, ač mu v tom nebránila žádná zákonem předpokládaná překážka, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok (nahrazeno: „až na 3 léta“)

(vypuštěn odst. 2, v němž byla vyjádřena trestnost „za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu“, která je nahrazena v nyní upravené skutkové podstatě „nouzovým stavem“ a přesunuta nyní do § 373 a § 374)

§ 373 (v části § 269)

Nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách

(1) Kdo na základě řádně mu doručeného povolávacího rozkazu nenastoupí za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mimořádnou službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v takovém povolávacím rozkaze, ač mu v tom nebránila žádná zákonem předpokládaná překážka, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Kdo, v případě, že neobdrží povolávací rozkaz, nenastoupí za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mimořádnou službu v ozbrojených silách na základě veřejné vyhlášky nebo mobilizační výzvy, ač mu v tom nebránila žádná zákonem předpokládaná překážka, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

§ 374 (v části § 270)

Nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách z nedbalosti

(1) Kdo na základě řádně mu doručeného povolávacího rozkazu z nedbalosti

nenastoupí za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mimořádnou službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty stanovené v takovém povolávacím rozkaze, ač mu v tom nebránila žádná zákonem předpokládaná překážka, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Kdo, v případě, že neobdrží povolávací rozkaz, nenastoupí z nedbalosti za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mimořádnou službu v ozbrojených silách na základě veřejné vyhlášky nebo mobilizační výzvy, ač mu v tom nebránila žádná zákonem předpokládaná překážka, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Důvodová zpráva k § 372 až 374:

Trestné činy nenastoupení služby v ozbrojených silách (§ 372), nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách (§ 373) a nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách z nedbalosti (§ 374) byly novým způsobem upraveny tak, aby rozlišily nenastoupení služby za nouzového stavu a nenastoupení mimořádné služby za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. Trestného činu podle § 372 se může dopustit voják v aktivní záloze povoláný za nouzového stavu k vykonání výjimečného vojenského cvičení za základě nařízení vlády. Jedná se o výjimečné vojenské cvičení, které se podle § 12 odst. 2 branného zákona vykonává, jestliže to vyžadují záchranné práce při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty. Stav ohrožení státu vyhláší na návrh vlády Parlament České republiky, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu anebo jeho demokratické základy (čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky). Válečný stav vyhláší rovněž Parlament ČR, je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení (čl. 43 odst. 1 Ústavy).

Hlava XII Trestné činy vojenské

Důvodová zpráva k hlavě XII – Trestné činy vojenské – § 375 až 399:

Základním úkolem ozbrojených sil podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšimu nepříteli. Ozbrojené síly plní též úkoly, které vyplývají z mezinárodních smluvních závazků o společné obraně a podílejí se na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti.

Aby ozbrojené síly mohly plnit své poslání, musí být vysoce organizované a neustále připravené k okamžitému nasazení. Z této potřeby vyplývá i nutnost poměrně široké a podrobné právní regulace vztahů vznikajících uvnitř ozbrojených sil. A to tím spíše, že služba v ozbrojených silách s sebou nese oproti běžnému občanskému životu celou řadu omezení (přísná subordinace, formalismus vztahů, nutné omezení některých ústavních práv a svobod), jímž se v zájmu funkčnosti celku musí voják podrobit.

Nejzávažnější narušení těchto vztahů zákonodárce vtělil do skutkových podstat hlavy dvanácté zvláštní části trestního zákona. Jejich společným znakem je speciální subjekt. Pachatelem nebo spolupachatelem vojenského trestného činu může být pouze voják. Pojem

voják vztahuje trestní zákon mimo vojáka podle branného zákona i na další osoby (srov. § 114 odst. 4). Účastníkem (§ 24) na vojenském trestném činu může být kdokoli (§ 114 odst. 3).

Osnova v podstatě zachovává rozsah trestnosti vyjádřený v jednotlivých skutkových podstatách a v zásadě přebírá členění hlavy XII z platného trestního zákona, přičemž doplňuje samostatný díl 5 o trestných činech příslušníků bezpečnostních sborů:

- díl 1 – Trestné činy proti vojenské podřízenosti a vojenské cti (§ 375 až 383),
- díl 2 – Trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu (§ 384 až 387),
- díl 3 – Trestné činy proti povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby (§ 388 až 391),
- díl 4 – Trestné činy ohrožující bojeschopnost ozbrojených sil (§ 392 až 397)
- díl 5 – Trestné činy proti služebním povinnostem příslušníků bezpečnostních sborů (§ 398 a § 399).

Trestný čin ublížení parlamentáři, který byl v platném znění trestního zákona zařazen do dílu 4 hlavy XII je vzhledem k zájmu, který je jím chráněn zařazen do hlavy XIII dílu 2 mezi trestné činy proti míru a válečné trestné činy (§ 417).

Trestní sazby u některých trestných činů – podle § 376, 379, 383, 385, 388, 389 a 391 byly upraveny z hlediska vztahu těchto skutkových podstat k ostatním trestným činům, zejména trestným činům proti životu a zdraví (§ 140 a násl.), jakož i vzhledem k tomu, že se zvyšuje horní hranice trestu odnětí svobody (§ 55 odst. 1), na kterou pak navazuje výjimečný trest (§ 54). Sazby základních skutkových podstat i sazby u jednotlivých odstavců obsahující okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby (kvalifikovaných skutkových podstat) byly také upraveny tak, aby na sebe lépe vzájemně navazovaly.

Díl 1

Trestné činy proti vojenské podřízenosti a vojenské cti

§ 375 (§ 273)

Neuposlechnutí rozkazu

(1) Kdo odepře provést nebo úmyslně neprovede rozkaz, bude potrestán odnětím svobody až na **pět let**. **(nahrazeno: 3)**

(2) Odnětím svobody na **tři léta až deset let** bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 2 až 7)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se skupinou vojáků,
- b) spáchá-li takový čin se zbraní,
- c) spáchá-li takový čin za okolností, že by tím mohl zmařit nebo podstatně ztížit splnění důležitého služebního úkolu,
- d) způsobí-li takovým činem ohrožení bojové pohotovosti **vojenského útvaru, vojenského zařízení, vojenského záchranného útvaru nebo jiné organizační jednotky v působnosti Ministerstva obrany, (původně písm. e/, vypuštěno „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- e) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu nebo poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady nejméně ve velkém rozsahu,
- f) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo **(původně písm. d/, vypuštěno: „nebo smrt“ - viz písm. g/)**
- g) způsobí-li takovým činem smrt.

(3) Odnětím svobody na **osm až dvacet let** nebo výjimečným trestem bude

pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace. **(nahrazeno : 5 až 15)**

(4) Příprava je trestná.

§ 376 (§ 274)

Neuposlechnutí rozkazu z nedbalosti

(1) Kdo z nedbalosti neprovede rozkaz, a tím zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého služebního úkolu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) vážné ohrožení bojové pohotovosti vojenského útvaru, vojenského zařízení, vojenského záchranného útvaru nebo jiné organizační jednotky v působnosti Ministerstva obrany, **(původně písm. b/, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- b) škodu velkého rozsahu nebo poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady nejméně ve velkém rozsahu,
- c) těžkou újmu na zdraví, nebo **(původně písm. a/, vypuštěno: „nebo smrt“ - viz písm. d/)**
- d) smrt.

(3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace.

Důvodová zpráva k § 375 a 376:

Rozkaz je formou velení. Právo nadřízeného vydávat rozkazy vyplývá ze zmocnění daného mu zákony, vojenskými řády a předpisy. Jde o projev vůle nadřízeného, který svým obsahem musí směřovat k plnění úkolů ozbrojených sil, tj. k bojové a výcvikové činnosti, k bojové připravenosti, k vnitřní organizovanosti i k činnosti v oblasti vojenské správy. Rozkaz se tedy musí týkat pouze takové konkrétní činnosti, která vyplývá z úkolů a souvisí s úkoly ozbrojených sil nebo je v určitém vztahu k povinnostem, které pro příslušníky ozbrojených sil vyplývají z ustanovení základních řádů a předpisů. Rozkazem nadřízený ukládá podřízenému konkrétní povinnost něco vykonat nebo se určitého jednání zdržet. Vztahuje se na konkrétního podřízeného nebo na určitý okruh podřízených. Podřízený je povinen rozkaz splnit přesně a včas, tj. v termínu rozkazem určeném nebo z něho plynoucím. Nesplnění rozkazu osnova v souladu s platnou úpravou (srov. § 276 a 277 platného trestního zákona) sankcionuje jak v úmyslné podobě trestným činem neuposlechnutí rozkazu (§ 375), tak jako neuposlechnutí rozkazu z nedbalosti (§ 376). Pokud jde o okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby přebírá je převážně osnova z platné právní úpravy; vypouští z důvodu neurčitosti pouze „jiný zvlášť závažný následek“, který nahrazuje způsobením škody velkého rozsahu nebo poškození životního prostředí, k jehož odstranění je třeba vynaložit náklady nejméně ve velkém rozsahu. Pojmy „vojenský útvar“, „vojenské zařízení“ a „vojenský záchranný útvar“ jsou vymezeny v § 2 odst. 2, 3, 4 zákona č. 219/1999 Sb., o zbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Bojová pohotovost může být udržována nejen u

vyjmenovaných typů vojenských útvarů, ale i u dalších organizačních jednotek v působnosti Ministerstva obrany (např. u Generálního štábu a vojenských škol).

U nejzávažnější kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 375 odst. 3 byla v návaznosti na § 55 odst. 1 zvýšena horní hranice trestu odnětí svobody na dvacet let.

§ 377 (§ 275)

Zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti

(1) Kdo klade odpor vojáku, který plní vojenskou povinnost, nebo jej donutí k porušení vojenské povinnosti, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 7)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se skupinou osob,
- b) spáchá-li takový čin se zbraní,
- c) spáchá-li takový čin za bojové situace, nebo (původně písm. d/)
- d) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví. (původně písm. c/, vypuštěno: „jiný zvlášť závažný následek“)

(3) Odnětím svobody na osm až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 5 až 15)

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
- b) spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. (vypuštěno: „písm. a/“, nebo „písm. b/“)

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 377:

Podstata trestného činu zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti podle § 377 spočívá buď v kladení odporu, tj. v projevení úmyslu pachatele nepodrobit se zásahům vojáka, který plní vojenské povinnosti, anebo v úmyslu donutit takového vojáka k porušení vojenské povinnosti. Také tuto skutkovou podobu osnova v zásadě přebrala z platného trestního zákona (srov. § 272).

U nejzávažnější kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podle § 377 odst. 3 byla v návaznosti na § 55 odst. 1 zvýšena horní hranice trestu odnětí svobody na dvacet let.

§ 378 (§ 276)

Urážka mezi vojáky

(1) Kdo urazí

- a) nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností, (nahrazeno: „vyššího“)
- b) podřízeného nebo vojáka s nižší hodností, nebo (nahrazeno: „nižšího“)
- c) vojáka stejné hodnosti v době, kdy sám nebo uražený vykonává strážní, dozorcí nebo jinou službu,

bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený

v odstavci 1 na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

§ 379 (§ 277)

Urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůzkou násilí

- (1) Kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí urazí
- nadřízeného nebo vojáka s vyšší hodností, nebo (nahrazeno: „vyššího“)
 - podřízeného nebo vojáka s nižší hodností, (nahrazeno: „nižšího“)
- bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. (nahrazeno: 2)

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 6 měsíců)

- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v době, kdy sám nebo uražený vykonává strážní, dozorčí nebo jinou službu,
- spáchá-li takový čin proti vojenské strážci,
- spáchá-li takový čin se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami,
- spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, nebo
- způsobí-li takovým činem ublížení na zdraví. (původně písm. d/)

§ 380 (§ 278)

Urážka vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůzkou násilí

(1) Kdo násilím nebo pohrůzkou bezprostředního násilí urazí vojáka stejné hodnosti v době, kdy sám nebo uražený vykonává strážní, dozorčí nebo jinou službu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

- (2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,
- spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proti vojenské strážci,
 - spáchá-li takový čin se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami,
 - spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, nebo
 - způsobí-li takovým činem ublížení na zdraví. (původně písm. c/)

Důvodová zpráva k § 378 až 380:

Osnova postihuje i urážku mezi vojáky (§ 378). Urážkou se tu rozumí útok na lidskou či vojenskou důstojnost jiného vojáka, jímž je snižována čest a vážnost jeho funkce anebo jeho hodnosti (srov. § 276 platného trestního zákona). Urážlivý projev nemusí být spáchán veřejně ani před další osobou, dokonce ani v přítomnosti uraženého. Urážka může být spáchána nejen verbálně, ale i písemně, hrozbou nebo gestem. Urážkou ve smyslu tohoto ustanovení bude i tzv. urážka skutkem, tj. fyzickým útokem, který sice zasahuje do tělesné integrity uraženého, ale vzhledem k malé intenzitě ji vážněji neohrožuje. Jako typické příklady lze uvést cloumání za oděv, ojedinelý políček a podobně. Novou okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je urážka jiného, spočívající ve spáchání činu na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou

rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání. V souladu s tím jak je tato okolnost upravena v jiných ustanoveních trestního zákoníku (např. § 352) může být tento čin motivován jak skutečnou, tak i domnělou rasovou, etnickou, národnostní nebo jinou příslušností ke skupině lidí. V praxi se totiž poměrně často vyskytují útoky motivované rasovou, etnickou, národnostní nebo jinou podobnou příslušností ke skupině lidí, přičemž pachatelé často na takovou příslušnost usuzují z barvy pleti či jiných vzhledových znaků napadené osoby, aniž by jim skutečná rasová, etnická, národnostní nebo jiná příslušnost ke skupině lidí byla známa.

Dále osnova přebírá z platné právní úpravy (§ 277 a 278 platného trestního zákona) trestné činy urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůzkou násilím (§ 379) a urážky vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůzkou násilím (§ 380). Také v těchto ustanoveních je obdobným způsobem a ze stejných důvodů upravena nová zvlášť přitěžující okolnost spočívající ve spáchání činu na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

§ 381 (§ 279)

Násilí vůči nadřízenému

(1) Kdo užije násilí vůči nadřízenému

- a) v úmyslu působit na výkon jeho vojenských povinností, nebo
 - b) pro výkon jeho vojenských povinností,
- bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví, nebo **(původně písm. b/, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“, původní písm. a/ „pokusí-li se činem uvedeným v odst. 1 způsobit těžkou újmu na zdraví“)**
- b) spáchá-li takový čin se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami. **(původně písm. c/)**

(3) Odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 15)

- a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt, nebo
- b) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace.

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 381:

Skutkovou podstatu trestného činu násilí vůči nadřízenému osnova upravuje zcela ve shodě s platnou právní úpravou (srov. § 279 platného trestního zákona). Z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby se vypouští pouze okolnost „pokusí-li se činem uvedeným v odstavci 1 způsobit těžkou újmu na zdraví“, kde se uplatní obecná úprava pokusu trestného činu, přičemž jednání pachatele bude posuzováno v rámci stejné trestní sazby (srov. § 21 odst. 1 k § 381 odst. 2 písm. a) – pokus směřující k způsobení těžké újmy na zdraví – se sazbou určenou podle § 21 odst. 2).

§ 382 (§ 279a)

Porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti

(1) Kdo vojáka stejné hodnosti nutí k osobním úsluhám nebo ho omezuje na právech nebo svévolně ztěžuje výkon jeho služby, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta. **(nahrazeno: 1 rok)**

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až **pět** let bude pachatel potrestán, **(nahrazeno: 3)**

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy,
- b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
- c) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, nebo
- d) způsobí-li takovým činem ublížení na zdraví. **(původně písm. c/)**

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo se zbraní,
- b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvláště závažný následek“)**
- c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

§ 383 (§ 279b)

Porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností

(1) Kdo podřízeného vojáka nebo **vojáka s nižší hodností** nutí k osobním úsluhám nebo ho omezuje na právech nebo svévolně ztěžuje výkon jeho služby **anebo mu uloží kázeňský trest v rozporu s jiným právním předpisem**, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. **(nahrazeno: „nižšího“)**

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 násilím nebo pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy,
- b) spáchá-li takový čin nejméně se dvěma osobami,
- c) spáchá-li takový čin na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, nebo
- d) způsobí-li takovým činem ublížení na zdraví. **(původně písm. c/)**

- (3) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvlášť surovým způsobem nebo se zbraní,
 - b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví, nebo **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
 - c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace.

(4) Odnětím svobody na osm až patnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 382 a 383:

Také trestné činy porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti (§ 382) a porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností (§ 383) osnova přebírá, pokud jde o základní skutkové podstaty, v podstatě z platné právní úpravy (srov. § 279a a § 279b platného trestního zákona). Výkonem služby podle § 24 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, se rozumí plnění služebních povinností podle služebního zařazení a podle rozkazů nadřízeného. Za výkon služby lze podle téhož ustanovení uznat činnost konanou z vlastní iniciativy ve prospěch ozbrojených sil, nepotřebuje-li k ní voják zvláštní oprávnění nebo nekoná-li ji proti výslovnému zákazu nadřízeného.

U obou těchto trestných činů je také obdobným způsobem a ze stejných důvodů upravena nová zvlášť přitěžující okolnost spočívající ve spáchání činu na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání.

Díl 2

Trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu

§ 384 (§ 280)

Vyhýbání se výkonu služby

(vypuštěno: „služebnímu úkonu“ „vojenské“)

(1) Kdo se **za nouzového** stavu v úmyslu vyhnout se **výkonu služby**, poškodí na zdraví, předstírá nemoc, padělá listinu, zneužije návykovou látku nebo použije jiného úskoku, bude potrestán odnětím svobody až na **tři léta**. **(nahrazeno: „plnění služebního úkonu“, na 1 rok)**

(2) Odnětím svobody na **osm** až **dvacet** let nebo výjimečným trestem, bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci **1** za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace. **(nahrazeno: 5 až 15, odst. 2)**
(odpovídá textu odst. 3, vypuštěn text původního odst. 2)

§ 385 (§ 281)

Vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti

Kdo se **za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace** učiní z nedbalosti nezpůsobilým vykonávat službu tím, že zneužije návykovou látku, bude

potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let. **(nahrazeno: „za bojové situace“)**

Důvodová zpráva k § 384 a § 385:

Skutkové podstaty vyhýbání se výkonu služby (§ 384) a vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti (§ 385) osnova formuluje nově v návaznosti na výkon služby, jednak za nouzového stavu, ke kterému může docházet i v době míru (zákon č. 241/2000 Sb. a čl. 5 a 6 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky), a jednak za stavu ohrožení státu, válečného stavu nebo bojové situace. Těchto trestných činů se mohou dopustit zejména vojáci z povolání, ale i vojáci vykonávající vojenské cvičení nebo mimořádné vojenské cvičení. Plnění služby je vzhledem k tomu nutno trestně sankcionovat.

§ 386 (282)

Zběhnutí

(1) Kdo se svémocně vzdaluje v úmyslu vyhnout se vojenské službě, bude potrestán odnětím svobody na **jeden rok až šest let**. **(nahrazeno: 1 rok až 5)**

(2) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní.

(3) Odnětím svobody na **osm až dvacet let** nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(nahrazeno: až 15)**

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 386:

Znění trestného činu zběhnutí (§ 386) osnova upravuje v podstatě ve shodě s platným trestním zákonem (§ 282), pouze upravuje hranice sazeb tak, aby vyjadřovaly závažnost okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, a to s přihlédnutím k navazujícím trestným činům a u trestného činu zběhnutí i vzhledem k § 55 odst. 1 (odstavec 3). Trestného činu zběhnutí se voják může dopustit jak v době míru, tak i v době stavu ohrožení státu, válečného stavu nebo za bojové situace. Může být spáchán vojákem jak na území České republiky, tak i v zahraničí při operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích a vojenských cvičení. V jaké době je spáchán, to se adekvátně odráží ve výši trestů.

§ 387 (§ 284)

Svémocné odloučení

(1) Kdo se svémocně vzdaluje **tím, že se nedostaví včas k odjezdu nebo odletu vojenského transportu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok**. **(nahrazeno: „po delší než 24 hodin, až na 1 rok“)**

(2) Kdo se svémocně vzdaluje **po dobu delší než tři dny (nahrazeno: „soustavně nebo po dobu delší než šest dnů“), kdo se svémocně vzdaluje opakovaně po dobu delší než 24 hodiny, ačkoliv již byl**

v posledním roce za takový čin kázeňsky potrestán,

kdo se svémocně vzdaluje po dobu delší než dva dny v době plnění zvlášť důležitých úkolů, nebo (nahrazeno: „cvičení“)

kdo se při službě v zahraničí svémocně vzdaluje po dobu delší než 24 hodiny, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

(3) Kdo se svémocně vzdaluje po dobu delší než čtrnáct dnů,

kdo se svémocně vzdaluje po dobu delší než šest dnů v době plnění zvlášť důležitých úkolů, nebo (vypuštěno: „nebo zvlášť důležitých cvičení“)

kdo se při službě v zahraničí svémocně vzdaluje po dobu delší než tři dny, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

Důvodová zpráva k § 387:

Zásadně bylo naproti tomu přepracováno znění trestného činu svémocného odloučení (§ 387 ve srovnání s § 284 platného trestního zákona), neboť po změně systému služby (viz i § 115) bylo třeba upravit i trestní postih při svémocném vzdálení vojáka. Také tohoto trestného činu se voják může dopustit jak v době míru, tak i v době stavu ohrožení státu, válečného stavu nebo za bojové situace. Může být spáchán vojákem jak na území České republiky, tak i v zahraničí při operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích a vojenských cvičení. Kde a v jaké době je spáchán, to se adekvátně odráží ve výši trestů.

V prvním odstavci je postihováno svémocné vzdalování tím, že se voják nedostaví včas k odjezdu nebo odletu vojenského transportu.

Úprava odstavce 2 § 387 odlišuje opakované svémocné vzdálení nad 24 hodin od svémocného vzdálení trvajícího déle než tři dny. Na základě zkušeností z praxe i srovnáním s některými zahraničními úpravami (Francie 6 dnů, Německo 3 dny) se navrhuje trestně postihnout nepřítomnost až od délky tří dnů. Delší doba je stanovena při svémocném vzdálení v době plnění zvlášť důležitých úkolů. Třetí odstavec § 387 pak tyto lhůty přiměřeně prodlužuje a zvyšuje trestní postih za takové svémocné vzdálení.

Vyšší postih vyžaduje jednání vojáka při službě v zahraničí, které může mít pro ozbrojené síly velmi závažné následky. Voják, který na území cizího státu pobývá ve zcela zvláštním právním postavení na základě rozhodnutí vrcholných státních orgánů, by tak zřejmě způsobil závažné problémy jak ozbrojeným silám, tak i našemu státu. Zakotvení této skutkové podstaty by tak mělo významně přispět k prevenci před takovým jednáním a předejít tak možným závažným následkům s dopady i do mezinárodních závazků České republiky.

Definici „svémocného vzdálení“ obsahuje § 115.

Díl 3

Trestné činy proti povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby

§ 388

Vyhýbání se výkonu strážní, dozorčí nebo jiné služby

(1) Kdo se v úmyslu vyhnout se výkonu strážní, dozorčí nebo jiné služby poškodí na zdraví, předstírá nemoc, padělá listinu, zneužije návykovou látku nebo použije jiného úskoku, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až deset let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu, za válečného stavu nebo za bojové situace.

Důvodová zpráva k § 388:

Ve skutkové podstatě trestného činu vyhýbání se výkonu strážní nebo jiné služby (§ 388) osnova trestá úmysl vyhnout se strážní, dozorčí nebo jiné službě pomocí úskoku, jehož některé nejčastější formy zákon příkladmo vypočítává (sebepoškození, předstírání nemoci, padělání listiny, zneužití návykové látky). U tohoto nově vymezeného trestného činu osnova z hlediska jeho závažnosti v poměru k ostatním zejména navazujícím skutkovým podstatám a s přihlédnutím k § 55 odst. 1 upravuje hranice sazby trestu odnětí svobody jak u základní, tak u kvalifikovaných skutkových podstat (srov. sazby u § 280 platného trestního zákona).

§ 389 (§ 285)

Porušení povinnosti strážní služby

(1) Kdo ve strážní nebo jiné obdobné službě poruší, byť i z nedbalosti, předpisy nebo pravidla této služby nebo zvláštní nařízení podle nich vydaná, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. (nahrazeno: 1 rok)

(2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 1 rok až 5)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 při výkonu strážní služby, která má zvlášť důležitý státní nebo vojenský význam,
- b) spáchá-li takový čin hrubým porušením své povinnosti,
- c) způsobí-li takovým činem škodlivý následek, k jehož odvrácení výkon strážní nebo jiné obdobné služby měl směřovat, nebo
- d) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu.

(3) Odnětím svobody na osm až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, jestliže úmyslně spáchá čin uvedený v odstavci 1 za bojové situace a je zde některá z okolností uvedených v odstavci 2. (nahrazeno: 10 až 15, vypuštěno: „písm. a/, c/“)

(4) Příprava je trestná.

§ 390 (§ 286)

Porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby

(1) Kdo v dozorčí nebo jiné službě, byť i z nedbalosti, poruší předpisy nebo pravidla této služby, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok. (nahrazeno: na 6 měsíců)

(2) Odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 zvlášť závažný následek, jemuž byl povinen zabránit.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li

čin uvedený v odstavci 1 za bojové situace.

§ 391 (§ 287)

Porušení povinnosti služby při obraně vzdušného prostoru

(1) Kdo poruší, byť i z nedbalosti, pravidla služby v zařízeních určených k zajištění bezpečnosti vzdušného prostoru, bude potrestán odnětím svobody až na **tři léta**.
(vypuštěno: „na radiotechnických hláskách, v hotovostních jednotkách nebo jiných“, nahrazeno: 1 rok)

(2) Odnětím svobody na **dvě léta až deset** let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 zvlášť závažný následek, jemuž byl povinen zabránit.
(nahrazeno: 1 až 5)

(3) Odnětím svobody na **osm až dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, jestliže čin uvedený v odstavci 1 spáchá za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu a způsobí jím zvlášť závažný následek, jemuž byl povinen zabránit.
(nahrazeno: 10 až 15)

(4) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 389 až 391:

Porušit povinnosti ve strážní službě, v dozorčí službě nebo v jiné službě může voják jak v době míru, tak za stavu ohrožení státu, za válečného stavu i za bojové situace. Rozlišení, ve kterém období je trestný čin spáchán, se projeví v uložení trestu.

Porušování předpisů nebo pravidel strážní služby nebo zvláštních nařízení podle nich vydaných osnova trestá skutkovou podstatou porušení povinnosti strážní služby (§ 389), který z hlediska jeho znění osnova přebírá beze změny (§ 285 platného trestního zákona). Strážní služba je služba, kterou služební předpisy platné v ozbrojených silách výslovně označují za strážní službu anebo za službu, která vykazuje všechny znaky typické pro strážní službu (srov. R 12/1985, s. 137 až 138). Pravomoc a povinnosti strážní mají rovněž strážní hlídky, ozbrojené doprovody vojenských transportů a strážce střežící objekty zvláštní důležitosti. Jiná obdobná služba je služba, která svým významem, způsobem výkonu a účelem je strážní službě rovnocenná, i když nemá všechny uvedené typické znaky strážní služby a není výslovně jako strážní služba označena (srov. R 12/1985), např. eskortní služba zabezpečující přepravu obviněných a odsouzených.

Objekty, které mají zvlášť důležitý státní nebo vojenský význam, se vztahují nejen k výkonu služby v ozbrojených silách, ale i k výkonu služby příslušníků bezpečnostních sborů (§ 399). Takovými objekty jsou například objekty důležité pro obranu státu, které definuje § 29 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Objekty důležité pro obranu státu jsou pozemky a stavby umístěné ve vojenských újezdech, pozemky a stavby, k nimž výkon vlastnických práv náleží Ministerstvu obrany, pozemky a stavby určené k ochraně obyvatel, pozemky, stavby a další objekty strategického významu, které určí vláda, a dále ty, které za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu mohou mít strategický význam a rovněž je určí vláda. Podle § 2 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jsou to dále objekty, které slouží ozbrojeným silám.

Osnova pouze upravuje hranice sazeb tak, aby vyjadřovaly závažnost základní skutkové podstaty i okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby, a to s přihlédnutím

k navazujícím trestným činům a k § 55 odst. 1 (odstavec 3). Obdobně je tomu u trestného činu porušení povinnosti služby při obraně vzdušného prostoru (§ 391). Zařízení určená k zajištění bezpečnosti vzdušného prostoru u trestného činu porušování povinností při obraně vzdušného prostoru jsou formulována jen obecně tak, aby za ně bylo možno považovat nejen současné, ale i budoucí prostředky obrany vzdušného prostoru.

Trestný čin porušení povinnosti dozorčí služby (§ 390) je přebírán z platné právní úpravy pouze s úpravou trestní sazby u základní skutkové podstaty.

Díl 4

Trestné činy ohrožující bojeschopnost **ozbrojených sil**

§ 392 (§ 288)

Ohrožování morálního stavu **vojáků** **(nahrazeno: „jednotky“)**

(1) Kdo popuzuje vojáky proti vojenské službě nebo proti nadřízenému, nebo **(vypuštěno: „kdo šíří malomyslnost nebo“)**

kdo **závažným způsobem nebo** soustavně rozvrací **vojenskou** kázeň, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. **(vypuštěno : „na šest“)**

(2) Odnětím svobody na **tři** léta až **dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu nebo za bojové situace. **(nahrazeno: 5 až 15)**

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 392:

Osnova odstraňuje ze znění trestného činu (§ 288 platného trestního zákona) ohrožování morálního stavu vojáků (§ 392) vágní pojem „šíření malomyslnosti“ a upřesňuje rozvracení kázně tak, aby jednak pokrylo to, co bylo podřazováno pod šíření malomyslnosti a jednak šlo i o závažný způsob rozvracení kázně, nejen o soustavné takové jednání. U tohoto trestného činu osnova z hlediska jeho závažnosti v poměru k ostatním skutkovým podstatám a s přihlédnutím k § 55 odst. 1 zvyšuje horní hranici sazby trestu odnětí svobody u kvalifikované skutkové podstaty.

§ 393 (§ 288a)

Porušení služební povinnosti **vojáka**

(1) Kdo ke škodě **ozbrojených sil** nesplněním uložené služební povinnosti podle svého služebního zařazení, byť i z nedbalosti, podstatně sníží použitelnost **vojenského materiálu**, bude potrestán odnětím svobody až na **dvě léta** nebo **zákazem činnosti**. **(vypuštěno: „součástí“, „nebo bezpečnostního sboru“, nahrazeno: „výzbroje, vstroje nebo bojových věcných prostředků“, „až na 1 rok“, „peněžitým trestem“)**

(2) Kdo bez oprávnění užije **vojenský materiál** větší hodnoty k účelu, pro který není určen, nebo k takovému užití dá souhlas, nebo **(nahrazeno: „věcného prostředku“)**

kdo zneužije nebo umožní zneužití podřízených k úkolům nad rámec služebních povinností, (nahrazeno: „mimoslužebním úkonům“) bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty. (nahrazeno 2, „peněžitým trestem“)

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 1 rok 5)

- a) opatří-li činem uvedeným v odstavci 2 sobě nebo jinému značný prospěch, nebo
- b) způsobí-li úmyslně spáchaným činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 snížení bojeschopnosti ozbrojených sil nebo značnou škodu. (vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)

(4) Odnětím svobody na osm až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, (nahrazeno: 5 až 15)

- a) spáchá-li úmyslně čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu nebo za bojové situace, nebo
- b) způsobí-li takovým činem škodu velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 393:

Skutková podstata trestného činu porušení služební povinnosti vojáka (§ 393) byla oproti stávající skutkové podstatě (§ 288a platného trestního zákona) upravena v tom směru, že se nyní vztahuje pouze na porušování služebních povinností v rámci ozbrojených sil, zatímco porušení služební povinnosti příslušníků bezpečnostních sborů bylo upraveno samostatně (srov. § 398). Pojem „výstroje, výzbroje nebo jiných věcných prostředků“ byl v souladu s terminologií předpisů, na které tato skutková podstata navazuje nahrazen „vojenským materiálem“. Vojenský materiál definuje § 2 odst. 7 až 10 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. Vojenský materiál tvoří vojenská výstroj, vojenská výzbroj, vojenská technika a určená technická zařízení, které jsou užívány k plnění nebo zabezpečení úkolů ozbrojených sil.

§ 394 (§ 289)

Zbabělost před nepřítelem

Kdo se za bojové situace ze zbabělosti nebo malomyslnosti vzdá do zajetí, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvacet let. (nahrazeno: 10 až 15)

§ 395 (§ 290)

Nesplnění bojového úkolu

(1) Kdo se bez dovolení vzdálí z místa výkonu služby za bojové situace, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvacet let. (nahrazeno: 3 až 15)

(2) Kdo se za bojové situace vyhýbá povinnosti splnit bojový úkol nebo odepře použít zbraně, bude potrestán odnětím svobody na deset až dvacet let. (vypuštěno: „výjimečným trestem“)

(3) Příprava je trestná.

§ 396

Opuštění vojenského materiálu (nahrazeno: „bojových prostředků“)

(1) Kdo za bojové situace odhodí, opustí nebo učiní neupotřebitelnou vojenskou výzbroj nebo jinou vojenskou techniku, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let. (nahrazeno: „zbraň nebo jiný válečný materiál“, 2 až 8)

(2) Odnětím svobody na osm až dvacet let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 snížení bojeschopnosti ozbrojených sil nebo značnou škodu. (nahrazeno 5 až 15)

(3) Příprava je trestná.

§ 397 (§ 292)

Vydání vojáků a vojenského materiálu nepříteli (nahrazeno: „bojových prostředků“)

(1) Velitel, který, aniž to bylo vyvoláno bojovou situací, nepříteli vydá, byť i z nedbalosti, vojáky nebo ponechá mu vojenskou výzbroj, vojenskou techniku nebo technická zařízení, bude potrestán, nejednal-li v úmyslu podporovat nepřítele, odnětím svobody na pět až dvacet let. (nahrazeno: „vojenské síly“, „opevnění, bojovou“ „jiné bojové prostředky“, 3 až 15)

(2) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 394 až 397:

Dikce skutkových podstat trestných činů zbabělost před nepřítelem (§ 394), nesplnění bojového úkolu (§ 395), opuštění vojenského materiálu (§ 396) a vydání vojáků a vojenského materiálu nepříteli (§ 397) osnova přebírá v podstatě bez závažnějších změn (srov. § 288a až 292 platného trestního zákona). Pojem vojenský materiál definuje § 2 odst. 7 až 10 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky. Vojenský materiál tvoří vojenská výstroj, vojenská výzbroj, vojenská technika a určená technická zařízení, které jsou užívány k plnění nebo zabezpečení úkolů ozbrojených sil.

Jinak u těchto trestných činů s výjimkou trestného činu zbabělosti před nepřítelem (§ 394) osnova z hlediska jeho závažnosti v poměru k ostatním skutkovým podstatám a s přihlédnutím k § 55 odst. 1 zvyšuje hranice sazby trestu odnětí svobody jak u základních, tak u kvalifikovaných skutkových podstat. U trestného činu zbabělosti před nepřítelem byla sazba trestu odnětí svobody na základě požadavků z praxe stanovena na pět až dvacet let. Pokud by pachatel u trestného činu vydání vojáků a vojenského materiálu nepříteli (§ 397) jednal v úmyslu podporovat nepřítele, jednalo by se o některý z trestných činů proti republice (§ 310 a násl.).

Trestné činy proti služebním povinnostem příslušníků bezpečnostních sborů

§ 398

Porušení služební povinnosti příslušníka bezpečnostního sboru

(1) Kdo ke škodě bezpečnostního sboru nesplněním uložené služební povinnosti, byť i z nedbalosti, podstatně sníží použitelnost výzbroje, výstroje nebo jiných věcných prostředků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

(2) Kdo bez oprávnění užije věcného prostředku větší hodnoty uvedeného v odstavci 1 k účelu, pro který není určen, nebo k takovému užití dá souhlas, nebo kdo zneužije nebo umožní zneužití podřízených nebo nižších k mimoslužebním úkonům, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,
a) **opatří-li činem uvedeným v odstavci 2 sobě nebo jinému značný prospěch, nebo**
b) **způsobí-li úmyslně spáchaným činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 značnou škodu.**

(4) Odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li úmyslně spáchaným činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

(5) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 398:

S ohledem na důležité rozdíly mezi ozbrojenými silami a bezpečnostními sbory z hlediska plnění služebních povinností a nakládání se svěřenými věcnými prostředky upravuje osnova samostatně skutkovou podstatu porušování služebních povinností příslušníka bezpečnostního sboru (§ 398). Účinností zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, a zákona č. 362/2003 Sb., o změně zákonů spuvisejících s přijetím zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, tj. dnem 1. ledna 2007, byl pojem ozbrojený sbor nahrazen pojmem bezpečnostní sbor. Za takový sbor zákon považuje Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správu České republiky, Vězeňskou službu České republiky, Bezpečnostní informační službu a Úřad pro zahraniční styky a informace. Věcnými prostředky se rozumí především výzbroj a výstroj příslušníka takového bezpečnostního sboru, jakož i jiné věcné prostředky.

Trestní sazby v jednotlivých odstavcích byly upraveny v návaznosti na související skutkové podstaty, zejména trestný čin porušení služební povinnosti vojáka (§ 393).

§ 399 (§ 294)

Společné ustanovení

Na příslušníky bezpečnostního sboru se vztahují i ustanovení o trestných činech neuposlechnutí rozkazu (§ 375), neuposlechnutí rozkazu z nedbalosti (§ 376), urážka mezi vojáky (§ 378), urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůžkou násilím (§ 379), urážka

vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůžkou násilí (§ 380), násilí vůči nadřízenému (§ 381), porušení povinnosti strážní služby (§ 389) a porušení povinnosti dozorcí služby (§ 390).

Důvodová zpráva k § 399:

Toto ustanovení v návaznosti na § 114 odst. 4 upravuje výčet trestných činů vojenských, které se také vztahují na příslušníky bezpečnostních sborů, jimiž se rozumí Policie České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správa České republiky, Vězeňská služba České republiky, Bezpečnostní informační služba a Úřad pro zahraniční styky a informace.

Hlava XIII

**Trestné činy proti lidskosti, proti míru
a válečné trestné činy**

Důvodová zpráva k hlavě XIII – Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy – § 400 až 418:

Osnova v hlavě XIII stíhá zločiny proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy v důsledku plnění mezinárodněprávních závazků. Jde zejména o závazky stíhat jednání, která mezinárodní právo označuje jako zločiny proti lidskosti nebo válečné zločiny a závazky vyplývající z Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Také ustanovení § 400 a § 404 navazují na Čl. IV Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace. Zařazení těchto skutkových podstat do hlavy XIII je odůvodněno historickou zkušeností, že každé hnutí směřující k potlačení práv a svobod občanů nebo hlásající národnostní, rasovou, třídní nebo náboženskou zášť může po uchopení moci vyústit v režim, ve kterém dochází ke zločinům proti lidskosti.

Mezinárodní právo trestní definuje válečné zločiny jako porušení zákonů války, válečných zvyklostí nebo ozbrojeného konfliktu nebo válečných zvyklostí zahrnující, aniž by se však na ně omezovala, v sobě vraždu, zlé nakládání nebo deportaci civilního obyvatelstva z obsazeného území nebo v něm k otročké práci, nebo pro jakýkoli jiný účel, vraždu válečných zajatců nebo osob na moři nebo zlé nakládání s nimi, zabíjení rukojmí, plenění veřejného nebo soukromého majetku, svévolné ničení měst a vesnic nebo pustošení neodůvodněné vojenskou nutností.

Za zločiny proti lidskosti považuje vraždu, vyhlazování, zotročování, deportace a jiné nelidské činy spáchané na civilním obyvatelstvu nebo perzekuce z politických, rasových nebo náboženských důvodů, páchají-li se tyto činy nebo děje-li se tato perzekuce při provádění kteréhokoli zločinu proti míru nebo kteréhokoli válečného zločinu nebo v souvislosti s ním, dále vyhnání obyvatelstva z půdy, kterou má v držbě, způsobené ozbrojeným útlakem nebo okupací, nelidské činy v důsledku apartheidu a zločin genocidia, jak je definován v Úmluvě o zabránění a trestání zločinu genocidia, a to i v případě, že tyto činy nejsou porušením vnitřního práva země, v níž byly spáchány.

V souvislosti s připravovaným návrhem na ratifikaci Statutu Mezinárodního trestního soudu (tzv. Římský statut) byla provedena komparace všech zločinů obsažených v Římském statutu se skutkovými podstatami obsaženými v navrhovaném trestním zákoníku, zejména se zločiny proti lidskosti a válečnými zločiny. Na základě této komparace byly příslušné

skutkové podstaty těchto zločinů doplněny tak, že v případě ratifikace tzv. Římského statutu bude zaručena trestnost všech těchto zločinů na základě předpisů vnitrostátního práva.

Díl 1

Trestné činy proti lidskosti

§ 400 (§ 259)

Genocidium

(1) Kdo v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou, třídní nebo jinou podobnou skupinu lidí (nahrazeno: „národní“)

- a) uvede příslušníky takové skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit jejich úplné nebo částečné fyzické zničení,
- b) provede opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí,
- c) násilně převádí děti z jedné takové skupiny do druhé, nebo
- d) způsobí příslušníkovi takové skupiny těžkou újmu na zdraví nebo smrt, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem. (nahrazeno: 15)

(2) Stejně bude potrestán, kdo k činu uvedeném v odstavci 1 veřejně podněcuje. (nahrazeno: „účastní“)

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 400:

Valné shromáždění Organizace spojených národů prohlásilo rezolucí č. 96/I ze dne 11. prosince 1946 genocidium (lat. vyvraždění národa nebo rasy) za zločin podle mezinárodního práva. Dne 9. prosince 1948 byla přijata Úmluva o zabránění a trestání zločinu genocidia. Článek II. Úmluvy definuje genocidium jako:

- a) usmrcení příslušníků některé národní, etnické, rasové nebo náboženské skupiny,
 - b) způsobení těžkých tělesných ublížení nebo duševních poruch členům takové skupiny,
 - c) úmyslné uvedení kterékoli skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit její úplné nebo částečné fyzické zničení,
 - d) opatření směřující k tomu, aby se v takové skupině bránilo rození dětí,
 - e) násilné převádění dětí z jedné skupiny do jiné,
- jestliže tyto činy byly spáchány v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu.

Článek III. označuje za trestné nejen samotné spáchání činu uvedeného v čl. II., ale též spolčení k jeho spáchání, přímé a veřejné podněcování k jeho spáchání, pokus jeho spáchání a účastenství na genocidiu.

Článek I. prohlašuje, že genocidium je zločinem podle mezinárodního práva, ať je spáchané v míru nebo za války. Československo k úmluvě přistoupilo v roce 1950.

Osnova přebírá skutkovou podstatu trestného činu genocidia (§ 400) z platného trestního zákona (§ 259), přičemž ji doplňuje o páchání tohoto zločinu na „třídní nebo jiné podobné skupině lidí“. Tento přístup nelze považovat za „vylepšování“ definice genocidia, ale jen vnitrostátní rozšíření ochrany, které je podmíněno historickou zkušeností z dob totalitního režimu v České republice a je zásadně přípustné, neboť vnitrostátní trestní právo může

poskytovat širší trestně právní ochranu než mezinárodní trestní právo, přičemž navíc lze z hlediska vývoje mezinárodního trestního práva takové rozšíření zločinu genocidia v budoucnu právě s ohledem na již uvedený a pocíťovaný nedostatek uvedené definice očekávat [srov. k tomu i čl. 9 a 10 Statutu Mezinárodního trestního soudu, který byl přijat v Římě dne 17. 7. 1998, jako mnohostranná úmluva otevřená k podpisu všem státům a který byl také podepsán zplnomocněnými zástupci České republiky, byť zatím nebyl ratifikován].

Z hlediska závažnosti zločinu genocidia v poměru k ostatním skutkovým podstatám a s přihlédnutím k § 55 odst. 1, podle kterého nepodmíněný trest odnětí svobody se ukládá nejvýše na dvacet let, jestliže nejde o výjimečný trest (§ 54), se oproti platné úpravě zvyšuje horní hranice sazby trestu odnětí svobody až na dvacet let. Dále na místo postihu účastenství, který je obsažen v platném trestním zákoně v § 259 odst. 2, se výslovně v souladu s Úmluvou o zabránění a trestání zločinu genocidia postihuje veřejné podněcování ke genocidii, neboť na účastenství se vztahuje obecná úprava § 24 a je proto ji nadbytečné znovu zdůrazňovat v dikci této skutkové podstaty. Spolčení k spáchání trestného činu genocidia je postihováno v rámci přípravy podle § 20, přičemž je trestné podle sazby stanovené za zvlášť závažný zločin genocidia. Podobně je tomu i s pokusem (srov. § 21).

§ 401

Útok proti lidskosti

(1) Kdo se v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu dopustí

- a) vyhlazování lidí,
 - b) zotročování,
 - c) deportace nebo násilného přesunu skupiny obyvatelstva,
 - d) znásilnění, sexuálního otroctví, vynucené prostituce, vynuceného těhotenství, vynucené sterilizace nebo jiné obdobné formy sexuálního násilí,
 - e) perzekuce skupiny obyvatelstva na politickém, rasovém, národnostním, etnickém, kulturním nebo náboženském základě, z důvodu pohlaví nebo z jiného podobného důvodu,
 - f) apartheidu nebo jiné podobné segregace nebo diskriminace,
 - g) zbavení osobní svobody, zavlčení na neznámé místo nebo jakéhokoli jiného omezení osobní svobody s následným nedobrovolným zmizením osob,
 - h) mučení,
 - i) vraždy, nebo
 - j) jiného nelidského činu obdobné povahy,
- bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.**

(2) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 401:

V souladu s mezinárodními úmluvami týkajícími se zločinů proti lidskosti definuje osnova novou skutkovou podstatu útoku proti lidskosti (§ 401). Skutková podstata je navržena tak, aby vyhovovala požadavkům článku 6 alinea 2 písm. c) Statutu Mezinárodního vojenského soudního dvora (č. 164/1947 Sb.), článku 7 odst. 1 Statutu Mezinárodního trestního soudu, článku 5 Statutu Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii a článku 3 Statutu Mezinárodního trestního tribunálu pro Rwandu, neboť dosavadní úprava trestnost jednání považovaných mezinárodním právem za zločiny proti lidskosti upravuje nejednotně. Některá

jednání lze v současnosti postihovat jako trestný čin mučení a jiného krutého a nelidského zacházení, jiná jako trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele, vraždy, omezování osobní svobody, zbavení osobní svobody, znásilnění a některá pouze za války jako trestný čin persekuce obyvatelstva. Pro odlišení jednání, která budou kvalifikována podle těchto uvedených skutkových podstat, a v souladu s požadavky statutů zmíněných mezinárodních soudů a tribunálů, zdůrazňuje dikce útoku proti lidskosti znak „spáchání předmětného jednání v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu“. Útok proti lidskosti zahrnuje obvyklé zločiny proti lidskosti podle mezinárodního práva, a to především vraždy, mučení, vyhlazování lidí, zotročování, deportace nebo násilný přesun skupiny obyvatelstva, znásilnění, sexuální otroctví, vynucenou prostituci, vynucené těhotenství, vynucenou sterilizaci nebo jiné obdobné formy sexuálního násilí, persekuci skupiny obyvatelstva, apartheid nebo jinou podobnou segregaci nebo diskriminaci nebo jiný nelidský čin obdobné povahy, včetně nově kodifikovaného nedobrovolného zmizení osob (enforced disappearance of person), kterým se rozumí zatýkání, vazba nebo únosy osob prováděné státem nebo politickou organizací, nebo prováděné z pověření, s podporou či tichým souhlasem státu nebo politické organizace, a následné odmítnutí potvrdit, že došlo ke zbavení osobní svobody, či podat informace o osudu nebo místě pobytu těchto osob, s úmyslem dlouhodobě držet tyto osoby mimo dosah zákonem zaručené ochrany (srov. k tomu též Statut Mezinárodního trestního soudu, čl. 7 o vymezení zločinů proti lidskosti).

Z obvyklých znaků zde není uveden jen znak „věznění“, který je třeba podřadit pod obvyklý vnitrostátní znak „zbavení osobní svobody“, kam ho zařazuje i judikatura (srov. č. 41/2000-II. Sb. rozh. tr.¹⁰⁾ a ze starších judikátů např. č. 3800/1930 Sb. rozh. tr.), a znak spočívající „v úmyslném způsobení velkých útrap nebo těžké tělesné újmy či poruchy duševního nebo tělesného zdraví“, který je třeba podřadit pod znak „jiný nelidský čin obdobné povahy“, kam uvedený znak, jemuž odpovídá vnitrostátní znak „těžká újma na zdraví“, zařazuje i článek 7 odst. 1 písm. k) Statutu, který uvádí: „jiné nelidské činy obdobné povahy spočívající v úmyslném způsobení velkých útrap nebo těžké tělesné újmy či poruchy duševního nebo tělesného zdraví“. Obecnější formulace návrhu trestního zákoníku u tohoto znaku připouští očekávaný vývoj mezinárodního trestního práva z hlediska předpokládaného rozšiřování zločinu útoku proti lidskosti v budoucnu, obdobně jako je tomu u zločinu genocidia (srov. k tomu i čl. 9 a 10 Statutu).

Jednotně je též stanovena trestní sazba za trestný čin útoku proti lidskosti, která byla stanovena s ohledem na vysokou závažnost tohoto trestného činu a která musí být zároveň dostatečně široká, aby umožnila soudům zohlednit konkrétní okolnosti spáchaného případu i osobu pachatele. Vzhledem k povaze a závažnosti tohoto trestného činu je možno uložit i výjimečný trest.

§ 402

Apartheid a diskriminace skupiny lidí

(1) Kdo uplatňuje apartheid nebo rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo třídní segregaci nebo jinou podobnou diskriminaci skupiny lidí, bude potrestán odnětím svobody na pět až dvanáct let.

(2) Odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem bude

¹⁰⁾ Podle tohoto rozhodnutí se zbavením osobní svobody ve smyslu § 232 odst. 1 TrZ rozumí trvalý nebo alespoň dlouhotrvající zásah do osobní svobody člověka, který se svou povahou blíží uvěznění, a to i tím, že možnost osvobození toho, jehož svoboda je omezena, je výrazně ztížena. Z toho je zřejmé, že uvěznění vždy naplňuje znak zbavení osobní svobody, neboť podle judikatury postačí i takový zásah, který se uvěznění jen blíží.

pachatel potrestán,

- a) uvrhne-li činem uvedeným v odstavci 1 takovou skupinu lidí do těžkých životních podmínek, nebo
- b) vystaví-li takovým činem takovou skupinu lidí nelidskému nebo ponižujícímu zacházení.

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 402:

V souladu s Mezinárodní úmluvou o potlačení a trestání zločinu apartheidu ze dne 30. listopadu 1973 (č. 116/1976 Sb.) osnova také upravuje novou skutkovou podstatu apartheidu a diskriminace skupiny lidí. Jednotně je též stanovena trestní sazba za tento trestný čin, která byla stanovena s ohledem na vysokou závažnost tohoto trestného činu proti lidskosti a která je zároveň dostatečně široká, aby umožnila soudům zohlednit konkrétní okolnosti spáchaného případu i osobu pachatele. Úprava tohoto zločinu je nutná vzhledem k tomu, že uvedená úmluva nespojuje možnost trestání tohoto zločinu proti lidskosti s požadavkem, aby k němu došlo v rámci rozsáhlého nebo systematického útoku zaměřeného proti civilnímu obyvatelstvu, ač tomu tak zpravidla i u tohoto zločinu bude. V případě, že se tak stane, pak bude trestán jako přísněji trestný čin útoku proti lidskosti (§ 401).

§ 403 (§ 260)

Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

(1) Kdo **založí**, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, **etnickou**, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na tři léta až **deset** let bude pachatel potrestán, **(nahrazeno:**

§)

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, **veřejně přístupnou počítačovou sítí** nebo jiným podobně účinným způsobem,
- b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny,
- c) spáchá-li takový čin jako **voják, nebo**
- d) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu. **(původně písm. c/)**

(3) Příprava je trestná.

§ 404 (§ 261)

Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v **§ 403 odst. 1**, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta. **(nahrazeno: § 260)**

§ 405 (§ 261a)

Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia

Kdo veřejně popírá, zpochybňuje, schvaluje nebo se snaží ospravedlnit nacistické, komunistické nebo jiné genocidium nebo jiné zločiny nacistů a komunistů proti lidskosti, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

Důvodová zpráva k § 403 až 405:

Skutkové podstaty trestných činů založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403), projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404) a popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405) osnova přebírá z platné právní úpravy jen s dílčími upřesněními dikce těchto ustanovení (srov. § 260 až 261a platného trestního zákona). U trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403) je doplněna jen okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby podle odstavce 2 písm. a) o spáchání činu veřejně přístupnou počítačovou sítí (např. Internetem) tak, aby to odpovídalo vymezení této zvlášť přitěžující okolnosti u jiných trestných činů [např. § 191 odst. 3 písm. b), § 287 odst. 2 písm. c), § 355 odst. 2 písm. b) atd.]. U trestného činu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405) byla ochrana rozšířena i na popírání, schvalování nebo ospravedlňování jiného genocidia než jen nacistického nebo komunistického.

Díl 2

Trestné činy proti míru a válečné trestné činy

§ 406

Příprava útočné války

Kdo připravuje útočnou válku, na které se má podílet Česká republika, a tím přivodí pro Českou republiku nebezpečí války, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let nebo výjimečným trestem.

§ 407

Podněcování útočné války

(1) Kdo veřejně podněcuje k útočné válce, na které se má podílet Česká republika, takovou válku propaguje nebo válečnou propagandu jinak podporuje, bude potrestán odnětím svobody až na pět let.

- (2) Odnětím svobody na dvě léta až deset let bude pachatel potrestán,**
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na shromáždění, které podléhá oznamovací povinnosti, nebo**
 - b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.**

(3) Příprava je trestná.

§ 408

Společné ustanovení

Přípravou a podněcováním útočné války není jednání související

- a) s vyhlášením válečného stavu, hrozí-li, že bude Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení,
- b) s účastí České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem,
- c) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, s kterými vyslovuje souhlas Parlament České republiky nebo vláda České republiky.

Důvodová zpráva k § 406 až 408:

Navrhovaná ustanovení o trestných činech přípravy útočné války (§ 406) a podněcování útočné války (§ 407) včetně společného ustanovení (§ 408) o negativním vymezení, kdy nejde o takovou přípravu nebo podněcování útočné války, nahrazují dosavadní skutkovou podstatu trestného činu proti míru obsaženou v § 1 zákona č. 165/1950 Sb., na ochranu míru. Věcná pravomoc ad hoc tribunálů Rady bezpečnosti OSN zločin agrese nezahrnuje a statut Mezinárodního trestního soudu jej nedefinuje a pravomoc Mezinárodního trestního soudu nad tímto zločinem podmiňuje uzavřením zvláštní dohody mezi smluvními stranami o zločinu agrese (čl. 5 odst. 2 Statutu Mezinárodního trestního soudu), kterou však s ohledem na ustanovení čl. 121 Statutu Mezinárodního trestního soudu nebude možné uzavřít dříve než za sedm let od vstupu Statutu v platnost. Povinnost zločin agrese trestat však vyplývá z mezinárodního práva obyčejového (viz např. rezoluce Valného shromáždění OSN č. 95/I ze dne 11. prosince 1946). Oproti dosavadní úpravě se navrhuje po vzoru některých zahraničních úprav (např. § 80 a § 80a německého trestního zákoníku) jednoznačnější formulace s tím, že již příprava útočné války, na které se má podílet Česká republika, a tím přivodí pro Českou republiku nebezpečí války, je povýšena na dokonatý trestný čin. Závažnosti tohoto trestného činu odpovídá i navrhovaná sazba trestu odnětí svobody včetně výjimečného trestu. Poněkud mírněji má být postihováno podněcování k útočné válce.

§ 409

Styky ohrožující mír

(1) Občan České republiky nebo osoba bez státní příslušnosti, která má na jejím území povolen trvalý pobyt, jež v úmyslu přivodit válku nebo ozbrojenou akci proti České republice nebo jinému státu sama nebo prostřednictvím jiného naváže nebo udržuje styky s cizí mocí, bude potrestána odnětím svobody na tři léta až dvanáct let.

(2) Odnětím svobody na deset až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

- a) závažné ohrožení mezinárodního postavení České republiky nebo jiného státu, nebo
- b) závažné ohrožení existence České republiky nebo jiného státu.

(3) Příprava je trestná.

Důvodová zpráva k § 409:

Osnova po vzoru některých zahraničních úprav (např. § 100 německého trestního zákoníku) zavádí i novou skutkovou podstatu styků ohrožujících mír (§ 409), která sankcionuje jednání občana České republiky nebo osoby bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, v úmyslu přivodit válku nebo ozbrojenou akci proti České republice nebo jinému státu tím, že naváže nebo udržuje styky s cizí mocí. Trestem v základní skutkové podstatě je odnětí svobody až na deset let a v kvalifikované skutkové podstatě odnětí svobody na deset až dvacet let nebo výjimečný trest.

§ 410 (§ 171e)

Porušení mezinárodních sankcí (nahrazeno: „porušování“)

(1) Kdo ve větším rozsahu poruší příkaz, zákaz nebo omezení stanovené za účelem udržení nebo obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany lidských práv nebo boje proti terorismu, k jejichž dodržování je Česká republika zavázána ze svého členství v Organizaci spojených národů nebo v Evropské unii, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,

- a) způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 značnou škodu, nebo
- b) získá-li takovým činem pro sebe nebo jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán,

- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech,
- b) spáchá-li takový čin v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu,
- c) způsobil-li takovým činem škodu velkého rozsahu, **(vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)**
- d) **způsobil-li takovým činem závažné ohrožení mezinárodního postavení České republiky, nebo**
- e) **přispěje-li takovým činem podstatně k narušení mezinárodního míru a bezpečnosti, opatření směřujících k ochraně lidských práv nebo boje proti terorismu.**

Důvodová zpráva k § 410:

Trestný čin porušení mezinárodních sankcí přebírá osnova z platné právní úpravy v podstatě beze změny, pouze zvlášť přitěžující okolnost jiný zvlášť závažný následek nahrazuje konkrétními okolnostmi, které u tohoto trestného činu přicházejí v úvahu [písm. d) a e) v odstavci 3].

§ 411 (§ 262)

Použití zakázaného bojového prostředku a nedovolené vedení boje
(nahrazeno: „používání“)

- (1) Kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu nebo** za bojové situace
- nařídí použití zakázaného bojového prostředku nebo materiálu obdobné povahy anebo takového prostředku nebo materiálu použije, nebo
 - nařídí vedení boje zakázaným způsobem nebo sám takto boj vede, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až **deset let. (nahrazeno: 8)**

(2) Stejně bude potrestán, **kdo** v rozporu s ustanoveními mezinárodního práva o prostředcích a způsobech vedení války nebo jiného ozbrojeného konfliktu úmyslně **(nahrazeno: „velitel, který“)**

- poškodí vojenskou operací civilní obyvatelstvo nebo civilní osoby na životě, zdraví nebo majetku anebo vede proti nim útok z důvodu represálií,
- vede útok proti nebráněnému místu nebo demilitarizovanému pásmu,
- zničí nebo poškodí přehradu, jadernou elektrárnu nebo podobné zařízení obsahující nebezpečné síly, nebo
- zničí nebo poškodí objekt určený pro humanitární účely nebo mezinárodně uznávanou kulturní nebo přírodní památku **nebo takový objekt nebo památku zneužije pro vojenské účely.**

(3) Odnětím svobody na osm až **dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2

- těžkou újmu na zdraví, nebo
- smrt.

(nahrazeno: 15, „zvlášť závažný následek“)

(4) Příprava je trestná.

§ 412 (263)

Válečná krutost

(1) Kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** poruší předpisy mezinárodního práva tím, že nelidsky zachází s civilním obyvatelstvem, utečenci, raněnými, **nemocnými**, s příslušníky ozbrojených sil, kteří zbraně již složili, nebo s válečnými zajatci, bude potrestán odnětím svobody na **pět až dvanáct let. (vypuštěno: „bezbranným“, nahrazeno: 3 až 10)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** poruší předpisy mezinárodního práva tím, že

- neprovede účinná opatření k ochraně osob, které takovou pomoc potřebují, zejména dětí, žen, raněných a **nemocných**, anebo takovým opatřením brání, nebo
- zamezí nebo brání organizacím civilní obrany nepřítele, neutrálního nebo jiného státu v plnění jejich humanitárních úkolů.

(3) Odnětím svobody na osm až **dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 **(nahrazeno: 15)**

- těžkou újmu na zdraví, nebo
- smrt.

(4) Příprava je trestná.

§ 413 (§ 263a)

Perzekuce obyvatelstva

(1) Kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** uplatňuje apartheid nebo páchá jiné nelidské činy vyplývající z rasové, **etnické, národnostní, náboženské, třídní nebo jiné podobné** diskriminace nebo terorizuje civilní obyvatelstvo násilím nebo hrozbou jeho užití, bude potrestán odnětím svobody na **pět až patnáct** let. **vypuštěno: „bezbranné“, nahrazeno: 3, 10)**

- (2) Stejně bude potrestán, kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu**
- zničí nebo vážně naruší zdroj základních životních potřeb civilního obyvatelstva v obsazeném území nebo dotykové zóně anebo svévolně neposkytne obyvatelstvu pomoc nezbytnou pro přežití,
 - bezdůvodně oddaluje návrat civilního obyvatelstva nebo válečných zajatců,
 - bezdůvodně přesídluje **nebo vyhošťuje** civilní obyvatelstvo obsazeného území,
 - osídluje obsazené území obyvatelstvem vlastní země,
 - odvádí děti ke službě ve zbrani, nebo**
 - svévolně znemožní civilnímu obyvatelstvu nebo válečným zajatcům, aby se o jejich provinění rozhodovalo v nestranném soudním řízení. **(původně písm. e/)**

(3) Odnětím svobody na **deset až dvacet** let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2

- těžkou újmu na zdraví, nebo
- smrt.

(nahrazeno: 8, 15, vypuštěno: „nebo jiný zvlášť závažný následek“)

(4) Příprava je trestná.

§ 414 (§ 264)

Plnění v prostoru válečných operací

(1) Kdo v prostoru válečných operací, na bojišti, v místech postižených válečnými operacemi, **ozbrojeným konfliktem** nebo na obsazeném území

- okrádá padlé **nebo si jinak присvojí cizí věc nebo jinou majetkovou hodnotu, nebo (původně písm. c/)**
- svévolně cizí majetek ničí, **poškozuje, odnímá, zatajuje nebo zneužívá, (původně písm. b/, vypuštěno: „nebo jej pod záminkou válečné potřeby“, vypuštěno původní písm. a/ „zmocní se, využívá něčí úsně, cizí věci“)**

bude potrestán odnětím svobody na **osm až dvacet** let nebo výjimečným trestem. **(nahrazeno: 3, 15)**

(2) Příprava je trestná.

§ 415 (§ 265)

Zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků

(1) Kdo za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu nebo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** zneužije označení Červeného kříže nebo jiných rozlišovacích znaků nebo barev uznávaných mezinárodním právem pro označení zdravotnických institucí nebo dopravních prostředků zdravotnické pomoci nebo evakuace, bude potrestán odnětím svobody na **dvě léta až osm let. (nahrazeno: 6 měsíců, 3)**

(2) Stejně bude potrestán, kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** zneužije znaku Organizace spojených národů anebo vlajky nebo státního nebo vojenského znaku, insignie nebo stejnokroje neutrálního nebo jiného státu, který není stranou v konfliktu.

(3) Odnětím svobody na **pět až dvacet let** nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, způsobil-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2

- a) **smrt nebo těžkou újmu na zdraví,**
 - b) **škodu velkého rozsahu, nebo**
 - c) **odvetná opatření druhé válčící strany nebo druhé strany ozbrojeného konfliktu stejného nebo obdobného charakteru.**
- (nahrazeno: 3, 15, „jako prostředkem válečné porady zvlášť závažný následek“)**

(4) Příprava je trestná.

§ 416

Zneužití vlajky a příměří

(1) Kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** zneužije vlajky nebo státního nebo vojenského znaku, insignie nebo stejnokroje **jiného státu, který je stranou v konfliktu, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.**

(2) Kdo za války **nebo jiného ozbrojeného konfliktu** zneužije **vyhlášeného příměří nebo vlajky příměří, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až osm let.**

Důvodová zpráva k § 411 až 416:

Válečné trestné činy jsou provedením zejména Petrohradské deklarace o zákazu používání výbušných nábojů ve válce z roku 1868, Úmluvy o zákonech a obyčejích pozemní války a Řádu pozemní války z roku 1907, Protokolu o zákazu použití ve válce dusivých, otravných nebo podobných plynů a bakteriologických prostředků z roku 1925 (č. 173/1938 Sb.), Ženevských úmluv z roku 1949 (č. 65/1954) a Dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám z roku 1977 (č. 168/1991 Sb.) a Úmluvy o zákazu vývoje, výroby a hromadění zásob bakteriologických (biologických) a toxických zbraní (č. 96/1975 Sb.) a Úmluvy o zákazu vojenského nebo jakéhokoli jiného nepřátelského použití prostředků měnících životní prostředí (č. 77/1980 Sb.). Velmi důležitý je z tohoto hlediska i článek 8 Statutu Mezinárodního trestního soudu.

Osnova přebírá skutkové podstaty trestných činů použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414), zneužití mezinárodně uznávaných a státních

znaků (§ 415) z platné právní úpravy (srov. § 262 až 265 platného trestního zákona) jen s dílčími upřesněními dikce těchto ustanovení a zejména s rozšířením jejich užití i na činy spáchané v rámci ozbrojeného konfliktu. U trestného činu používání zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje podle § 411 odst. 2 osnova odstraňuje omezení pouze na velitele takové jednání nařizující. V osnově je ponecháno i rozlišování pojmů „civilní obyvatelstvo“ a „civilní osoby“, neboť Dodatkové protokoly č. I a II k Ženevským úmluvám z 8. 6. 1977 (sdělení FMZV č. 168/1991 Sb.) rozlišují „civilní obyvatelstvo“ a „civilní osoby“, které požívají ve válce ochranu proti nebezpečím vznikajícím v důsledku vojenských operací. Civilní obyvatelstvo ani jednotlivé civilní osoby nesmějí být předmětem útoku. Jejich terorizování násilnými činy nebo jejich hrozbou je zakázáno. Útoky proti civilnímu obyvatelstvu anebo civilním osobám z důvodů represálie (odvety) jsou zakázány. Civilní obyvatelstvo nebo jednotlivé civilní osoby nesmějí být použity jako prostředek k ochraně vojenských objektů, oblastí, určitých bodů před útokem nebo k maskování vojenské operace (srov. čl. 50 a 51 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám – Protokol I.).

V rámci trestného činu perzekuce obyvatelstva (§ 413) nově osnova trestá i národnostní, náboženskou, třídní i jinou diskriminaci postihuje i odvádění osob mladších osmnácti let ke službě ve zbraní, a to v souladu s čl. 8 Statutu Mezinárodního trestního soudu. U trestného činu plenění v prostoru válečných operací osnova odstraňuje omezující znaky: využití něčí tísně nebo záminky válečné potřeby.

Jinak u těchto trestných činů osnova z hlediska jejich závažnosti v poměru k ostatním skutkovým podstatám a s přihlédnutím k § 55 odst. 1 zvyšuje hranice sazby trestu odnětí svobody jak u základních, tak u kvalifikovaných skutkových podstat.

Osnova zavádí v souladu s článkem 8 Statutu Mezinárodního trestního soudu novou skutkovou podstatu zneužití vlajky a příměří (§ 416), kterého se na rozdíl od trestného činu zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415), který je vázán na zneužití označení zdravotnických institucí nebo vlajky, znaku, insignie nebo stejnokroje neutrálního státu za války, vztahuje na zneužití vlajky nebo státního nebo vojenského znaku, insignie nebo stejnokroje jiného státu, který je stranou v konfliktu, se sazbou jeden rok až pět let odnětí svobody. Dále přísnější sazbou trestu odnětí svobody (dvě léta až osm let) postihuje i zneužití vyhlášeného příměří.

§ 417 (§ 293)

Ublížení parlamentáři

Kdo urazí parlamentáře nebo člena jeho průvodu, nebo kdo takovou osobu neprávem zadrží, bude potrestán odnětím svobody až na pět let. (nahrazeno: 2)

Důvodová zpráva k § 417:

Z hlavy XII o trestných činech vojenských je do hlavy XIII z hlediska zájmu chráněného tímto trestným činem přesunuta skutková podstata trestného činu ublížení parlamentáři (§ 417), která je jinak ponechána beze změny (srov. § 293 platného trestního zákona). Tato skutková podstata není ani vázána na speciální subjekt vojáka (§ 114 odst. 4).

Díl 3

Společné ustanovení

§ 418

Odpovědnost nadřízeného

(1) Vojenský nebo jiný nadřízený je trestně odpovědný za trestný čin genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), přípravy útočné války (§ 406), podněcování útočné války (§ 407), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414), zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415), zneužití vlajky a příměří (§ 416) nebo ublížení parlamentáři (§ 417) spáchaný jeho podřízeným, nad kterým vykonával svou pravomoc a kontrolu, jestliže, byť i z nedbalosti, mu ve spáchání takového trestného činu nezabránil, spáchání takového trestného činu mu nepřekazil nebo ho za spáchání takového trestného činu nepostihl nebo ho nepředal orgánu příslušnému k takovému postihu.

(2) Na trestní odpovědnost a trestnost vojenského nebo jiného nadřízeného se užije ustanovení o trestní odpovědnosti a trestnosti podřízeného pachatele.

Důvodová zpráva k § 418:

V návaznosti na čl. 28 Statutu Mezinárodního trestního soudu (ICC) kodifikuje návrh i trestní odpovědnost vojenského nebo jiného nadřízeného za vyjmenované zločiny, které odpovídají zločinům podle mezinárodního práva. U těchto zločinů, jež kodifikoval Statut v čl. 5 až 8, ale které byly v zásadě uznávány již v předchozích pramenech týkajících se zločinů podle mezinárodního práva, vyžaduje Statut, ale i praxe Mezinárodního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY) trestní odpovědnost nejen přímých pachatelů, ale i odpovědnost vojenského nebo jiného hierarchického nadřízeného, jenž vykonával svou pravomoc nad podřízeným, který podléhal jeho faktickému velení a kontrole, resp. vedení a kontrole (effective command and control or effective authority and control). Z těchto důvodů se navrhuje zavedení trestní odpovědnosti nadřízeného, která spočívá v zaviněném nezabránění, nepřekážení nebo nepostížení jednání podřízeného, který spáchal trestný čin genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), přípravy útočné války (§ 406), podněcování útočné války (§ 407), používání zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414), zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415), zneužití vlajky a příměří (§ 416) nebo ublížení parlamentáři (§ 417). V té souvislosti je však třeba zdůraznit, že samo formální postavení vojenského velitele či jiného nadřízeného nestačí k trestní odpovědnosti, neboť zákon vyžaduje i faktický vztah mezi nadřízeným a podřízeným, který je vyjádřen slovy „nad kterým vykonával svou pravomoc a kontrolu“, neboť jen v těchto případech je možno dovést odpovědnost nadřízeného za zločiny, kterých se dopustí ozbrojené síly spadající pod jeho velitelskou nebo jinou pravomoc a kontrolu. Na trestní odpovědnost a trestnost vojenského nebo jiného nadřízeného se pak užije ustanovení o trestní odpovědnosti a trestnosti podřízeného pachatele.

ČÁST TŘETÍ PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

§ 419

Přechodné ustanovení

Trest uložený přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona za čin, který není trestným činem podle tohoto zákona, popřípadě jeho nevykonaný zbytek, se nevykoná. Ustanovení o souhrnném trestu se v takovém případě neužije. Byl-li za takový čin a sbíhající se trestný čin uložen úhrnný nebo souhrnný trest, soud trest poměrně zkrátí; přitom přihlédne ke vzájemnému poměru závažnosti činů, které ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nejsou trestnými činy, a sbíhajících se trestných činů.

§ 420

Zrušovací ustanovení

Zrušují se :

1. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.
2. Zákon č. 53/1963 Sb., kterým se mění § 203 trestního zákona.
3. Zákon č. 56/1965 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.
4. Zákon č. 148/1969 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, ve znění zákona č. 45/1973 Sb.
5. Zákon č. 45/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, ve znění zákona č. 175/1990 Sb., a zákona č. 290/1993 Sb.
6. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon, ve znění zákona č. 265/2001 Sb.
7. Zákon č. 545/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.
8. Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon.
9. Zákon č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 92/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
11. Zákon č. 96/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
12. Zákon č. 327/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
13. Zákon č. 405/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
14. Zákon č. 139/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
15. Zákon č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
16. Zákon č. 91/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
17. Zákon č. 692/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
18. Zákon č. 320/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
19. Zákon č. 343/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
20. Zákon č. 271/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.
21. Zákon č. 165/1950 Sb., na ochranu míru, ve znění zákona č. 140/1961 Sb.
22. Zákon č. 120/1962 Sb., o boji proti alkoholismu, ve znění zákona č. 37/1989 Sb.
23. Zákon č. 482/2002 Sb., o posílení ochrany vzdušného prostoru České republiky

- v době konání summitu Organizace severoatlantické smlouvy v Praze a o změně trestního zákona.
24. Nařízení vlády č. 72/1997 Sb., kterým se stanoví, co se považuje za anabolika a jiné prostředky s anabolickým účinkem ve smyslu trestního zákona.
 25. Nařízení vlády č. 10/1999 Sb., kterým se zrušuje nařízení vlády č. 192/1988 Sb., o jedech a některých jiných látkách škodlivých zdraví, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, ve znění nařízení vlády č. 114/1999 Sb.
 26. Nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce, ve znění nařízení vlády č. 40/2002 Sb., a nařízení vlády č. 444/2003 Sb.

§ 421
Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2010.

Obsah zákona

ČÁST PRVNÍ

Hlava I

Díl 1

§ 1

Díl 2

§ 2

§ 3

Díl 3

§ 4

§ 5

§ 6

§ 7

§ 8

§ 9

§ 10

§ 11

Hlava II

Díl 1

§ 12

§ 13

§ 14

Díl 2

§ 15

§ 16

§ 17

§ 18

§ 19

Díl 3

§ 20

§ 21

Díl 4

§ 22

§ 23

§ 24

§ 25

§ 26

§ 27

Hlava III

§ 28

§ 29

§ 30

§ 31

§ 32

Hlava IV

Díl 1

§ 33

Díl 2

OBECNÁ ČÁST

Působnost trestních zákonů

Žádný trestný čin bez zákona

Zákaz retroaktivity

Časová působnost

Trestnost činu a doba jeho spáchání

Užití zákona účinného v době rozhodování

Místní působnost

Zásada teritoriality

Zásada registrace

Zásada personalit

Zásada ochrany a zásada univerzality

Subsidiární zásada univerzality

Působnost stanovená mezinárodní smlouvou

Vydání a předání občanů České republiky

Výkon rozsudku cizího státu

Trestní odpovědnost

Základy trestní odpovědnosti

Zásada zákonnosti a zásada subsidiarity trestní represe

Trestný čin

Přečiny a zločiny

Zavinění

Úmysl

Nedbalost

Zavinění k okolnosti zvláště přitěžující

Omyl skutkový

Omyl právní

Příprava a pokus trestného činu

Příprava

Pokus

Pachatel, spolupachatel a účastník trestného činu

Pachatel

Spolupachatel

Účastník

Věk

Nepříčetnost

Zmenšená příčetnost

Okolnosti vylučující protiprávnost činu

Krajní nouze

Nutná obrana

Svolení poškozeného

Přípustné riziko

Oprávněné použití zbraně

Zánik trestní odpovědnosti

Zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí

Účinná lítost

Promlčení trestní odpovědnosti

§ 34	Promlčecí doba
§ 35	Vyloučení z promlčení
Hlava V	Trestní sankce
Díl 1	Druhy trestních sankcí a obecné zásady pro jejich ukládání
§ 36	Druhy trestních sankcí
§ 37	Obecné ustanovení pro ukládání trestních sankcí
§ 38	Přiměřenost trestních sankcí
Díl 2	Tresty
Oddíl 1	Obecné zásady pro ukládání trestů
§ 39	Stanovení druhu a výměry trestu
§ 40	Ukládání trestu pachateli se zmenšenou přičetností
§ 41	Polehčující okolnosti
§ 42	Přitěžující okolnosti
§ 43	Úhrnný a souhrnný trest
§ 44	Upuštění od uložení souhrnného trestu
§ 45	Ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu
Oddíl 2	Upuštění od potrestání
§ 46	Obecné ustanovení
§ 47	Upuštění od potrestání za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence
§ 48	Podmíněné upuštění od potrestání s dohledem
Oddíl 3	Dohled
§ 49	Pojem a účel dohledu
§ 50	Povinnosti pachatele
§ 51	Povinnosti a oprávnění probačního úředníka
Oddíl 4	Druhy trestů a výjimečný trest
§ 52	Druhy trestů
§ 53	Ukládání více trestů samostatně a vedle sebe
§ 54	Výjimečný trest
Oddíl 5	Ukládání a výkon jednotlivých trestů
§ 55	Odnětí svobody
§ 56	Výkon trestu odnětí svobody
§ 57	Přeřazení odsouzeného do věznice jiného typu
§ 58	Mimořádné snížení trestu odnětí svobody
§ 59	Mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody
§ 60	Domácí vězení
§ 61	Náhradní trest odnětí svobody
§ 62	Obecně prospěšné práce
§ 63	Výměra trestu obecně prospěšných prací
§ 64	Stanovisko pachatele a jeho zdravotní způsobilost
§ 65	Výkon trestu obecně prospěšných prací
§ 66	Propadnutí majetku
§ 67	Peněžitý trest
§ 68	Výměra peněžitého trestu
§ 69	Náhradní trest odnětí svobody
§ 70	Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
§ 71	Propadnutí náhradní hodnoty
§ 72	Samostatný trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
§ 73	Zákaz činnosti

§ 74	Výkon trestu zákazu činnosti
§ 75	Zákaz pobytu
§ 76	Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
§ 77	Výkon trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
§ 78	Ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
§ 79	Ztráta vojenské hodnosti
§ 80	Vyhoštění
Oddíl 6	Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody
§ 81	Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody
§ 82	Zkušební doba, přiměřená omezení
§ 83	Rozhodnutí o podmíněném odsouzení
§ 84	Podmíněný odklad výkonu trestu odnětí svobody s dohledem
§ 85	Zkušební doba, přiměřená omezení a přiměřené povinnosti
§ 86	Rozhodnutí o podmíněném odsouzení s dohledem
§ 87	Obdobné užití ustanovení o podmíněném odsouzení
Oddíl 7	Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody a podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
§ 88	Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody
§ 89	Zkušební doba a přiměřená omezení a přiměřené povinnosti při podmíněném propuštění
§ 90	Podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu zákazu činnosti, zákazu pobytu nebo zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
§ 91	Společné ustanovení
Oddíl 8	Započítání vazby a trestu
§ 92	Započítání vazby a trestu
§ 93	Započítání vazby a trestu vykonaných v cizině
Oddíl 9	Zánik výkonu trestu
§ 94	Promlčení výkonu trestu
§ 95	Vyloučení z promlčení
Díl 3	Ochranná opatření
Oddíl 1	Obecné zásady pro ukládání ochranných opatření
§ 96	Zásada přiměřenosti
§ 97	Ukládání ochranných opatření
Oddíl 2	Ochranná opatření a jejich ukládání
§ 98	Druhy ochranných opatření
§ 99	Ochranné léčení
§ 100	Zabezpečovací detence
§ 101	Zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty
§ 102	Zabrání náhradní hodnoty
§ 103	Zabrání spisů a zařízení
§ 104	Účinek zabrání
Hlava VI	Zahlazení odsouzení
§ 105	Podmínky zahlazení odsouzení

§ 106	Účinky zahlazení
Hlava VII	Zvláštní ustanovení o některých pachatelích
§ 107	Pachatel trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny
§ 108	Ukládání trestu odnětí svobody pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny
§ 109	Mladiství
Hlava VIII	Výkladová ustanovení
§ 110	Trestní zákon
§ 111	K pojmu trestného činu
§ 112	Opomenutí
§ 113	K pojmu pachatele
§ 114	Konkrétní a speciální subjekt
§ 115	Svémocné vzdálení
§ 116	Pokračování v trestném činu
§ 117	Veřejné spáchání trestného činu
§ 118	Spáchání trestného činu se zbraní
§ 119	Spáchání trestného činu násilím
§ 120	Uvedení někoho v omyl a využití něčího omylu prostřednictvím technického zařízení
§ 121	Vloupání
§ 122	Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví
§ 123	Duševní porucha
§ 124	Státem uložená a uznaná povinnost mlčenlivosti
§ 125	Osoba blízká
§ 126	Dítě
§ 127	Úřední osoba
§ 128	Insolvenční správce a insolvenční řízení
§ 129	Organizovaná zločinecká skupina
§ 130	Návyková látka
§ 131	Veřejná listina
§ 132	Obecně prospěšné zařízení
§ 133	Obydlí
§ 134	Věc a jiná majetková hodnota
§ 135	Věc a jiná majetková hodnota náležející pachateli
§ 136	Spisy
§ 137	Stanovení výše škody
§ 138	Hranice výše škody, prospěchu, nákladů k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty
§ 139	Počítání času
ČÁST DRUHÁ	ZVLÁŠTNÍ ČÁST
Hlava I	Trestné činy proti životu a zdraví
Díl 1	Trestné činy proti životu
§ 140	Vražda
§ 141	Zabití
§ 142	Vražda novorozeného dítěte matkou
§ 143	Usmrcení z nedbalosti
§ 144	Účast na sebevraždě
Díl 2	Trestné činy proti zdraví

§ 145	Těžké ublížení na zdraví
§ 146	Ublížení na zdraví
§ 147	Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti
§ 148	Ublížení na zdraví z nedbalosti
Díl 3	Trestné činy ohrožující život nebo zdraví
§ 149	Mučení a jiné nelidské a kruté zacházení
§ 150	Neposkytnutí pomoci
§ 151	Neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku
§ 152	Šíření nakažlivé lidské nemoci
§ 153	Šíření nakažlivé lidské nemoci z nedbalosti
§ 154	Společné ustanovení
§ 155	Ohrožení pohlavní nemocí
§ 156	Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty
§ 157	Ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty z nedbalosti
§ 158	Rvačka
Díl 4	Trestné činy proti těhotenství ženy
§ 159	Nedovolené přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy
§ 160	Nedovolené přerušování těhotenství se souhlasem těhotné ženy
§ 161	Pomoc těhotné ženě k umělému přerušování těhotenství
§ 162	Svádění těhotné ženy k umělému přerušování těhotenství
§ 163	Společné ustanovení
Díl 5	Trestné činy související s neoprávněným nakládáním s lidskými tkáněmi a orgány, lidským embryem a lidským genomem
§ 164	Neoprávněné odebrání tkání a orgánů
§ 165	Nedovolené nakládání s tkáněmi a orgány
§ 166	Odběr tkáně, orgánu a provedení transplantace za úplatu
§ 167	Nedovolené nakládání s lidským embryem a lidským genomem
Hlava II	Trestné činy proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
Díl 1	Trestné činy proti svobodě
§ 168	Obchodování s lidmi
§ 169	Svěření dítěte do moci jiného
§ 170	Zbavení osobní svobody
§ 171	Omezování osobní svobody
§ 172	Zavlečení
§ 173	Loupež
§ 174	Braní rukojmí
§ 175	Vydírání
§ 176	Omezování svobody vyznání
§ 177	Útisk
§ 178	Porušování domovní svobody
§ 179	Porušování svobody sdružování a shromažďování
Díl 2	Trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství
§ 180	Neoprávněné nakládání s osobními údaji
§ 181	Poškození cizích práv

§ 182	Porušení tajemství dopravovaných zpráv
§ 183	Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí
§ 184	Pomluva
Hlava III	Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti
§ 185	Znásilnění
§ 186	Sexuální nátlak
§ 187	Pohlavní zneužití
§ 188	Soulož mezi příbuznými
§ 189	Kuplířství
§ 190	Prostituce ohrožující mravní vývoj dětí
§ 191	Šíření pornografie
§ 192	Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
§ 193	Zneužití dítěte k výrobě pornografie
Hlava IV	Trestné činy proti rodině a dětem
§ 194	Dvojí manželství
§ 195	Opuštění dítěte nebo svěřené osoby
§ 196	Zanedbání povinné výživy
§ 197	Zvláštní ustanovení o účinné lítosti
§ 198	Týrání svěřené osoby
§ 199	Týrání osoby žijící ve společném obydlí
§ 200	Únos dítěte a osoby stížená duševní poruchou
§ 201	Ohrožování výchovy dítěte
§ 202	Svádění k pohlavnímu styku
§ 203	Beztrestnost dítěte
§ 204	Podání alkoholu dítěti
Hlava V	Trestné činy proti majetku
§ 205	Krádež
§ 206	Zpronevěra
§ 207	Neoprávněné užívání cizí věci
§ 208	Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru
§ 209	Podvod
§ 210	Pojistný podvod
§ 211	Úvěrový podvod
§ 212	Dotační podvod
§ 213	Provozování nepoctivých her a sázek
§ 214	Podílnictví
§ 215	Podílnictví z nedbalosti
§ 216	Legalizace výnosů z trestné činnosti
§ 217	Legalizace výnosů z trestné činnosti z nedbalosti
§ 218	Lichva
§ 219	Zatajení věci
§ 220	Porušení povinnosti při správě cizího majetku
§ 221	Porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti
§ 222	Poškození věřitele
§ 223	Zvýhodnění věřitele
§ 224	Způsobení úpadku
§ 225	Porušení povinnosti v insolvenčním řízení

§ 226	Pletichy v insolvenčním řízení
§ 227	Porušení povinnosti učinit pravdivé prohlášení o majetku
§ 228	Poškození cizí věci
§ 229	Zneužívání vlastnictví
§ 230	Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
§ 231	Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
§ 232	Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti
Hlava VI	Trestné činy hospodářské
Díl 1	Trestné činy proti měně a platebním prostředkům
§ 233	Padělání a pozměnění peněz
§ 234	Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku
§ 235	Udávání padělaných a pozměněných peněz
§ 236	Výroba a držení padělatelského náčiní
§ 237	Neoprávněná výroba peněz
§ 238	Společné ustanovení
§ 239	Ohrožování oběhu tuzemských peněz
Díl 2	Trestné činy daňové, poplatkové a devizové
§ 240	Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby
§ 241	Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby
§ 242	Zvláštní ustanovení o účinné lítosti
§ 243	Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení
§ 244	Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží
§ 245	Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti
§ 246	Padělání a pozměnění známek
§ 247	Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství
Díl 3	Trestné činy proti závazným pravidlům tržní ekonomiky a oběhu zboží ve styku s cizinou
§ 248	Porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže
§ 249	Neoprávněné vydání cenného papíru
§ 250	Manipulace s kurzem investičních nástrojů
§ 251	Neoprávněné podnikání
§ 252	Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry
§ 253	Poškození spotřebitele
§ 254	Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění
§ 255	Zneužití informace a postavení v obchodním styku
§ 256	Sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě
§ 257	Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži
§ 258	Pletichy při veřejné dražbě
§ 259	Vystavení nepravdivého potvrzení a zprávy
§ 260	Poškození finančních zájmů Evropských společenství

§ 261	Porušení předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou
§ 262	Porušení předpisů o kontrole vývozu zboží a technologií dvojího užití
§ 263	Porušení povinností při vývozu zboží a technologií dvojího užití
§ 264	Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně vývozu zboží a technologií dvojího užití
§ 265	Provedení zahraničního obchodu s vojenským materiálem bez povolení nebo licence
§ 266	Porušení povinností v souvislosti s vydáním povolení a licence pro zahraniční obchod s vojenským materiálem
§ 267	Zkreslení údajů a nevedení podkladů ohledně zahraničního obchodu s vojenským materiálem
Díl 4	Trestné činy proti průmyslovým právům a proti autorskému právu
§ 268	Porušení práv k ochranné známce a jiným označením
§ 269	Porušení chráněných průmyslových práv
§ 270	Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi
§ 271	Padělání a napodobení díla výtvarného umění
Hlava VII	Trestné činy obecně nebezpečné
Díl 1	Trestné činy obecně ohrožující
§ 272	Obecné ohrožení
§ 273	Obecné ohrožení z nedbalosti
§ 274	Ohrožení pod vlivem návykové látky
§ 275	Porušení povinností při hroživé tísni
§ 276	Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení
§ 277	Poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti
§ 278	Poškození geodetického bodu
§ 279	Nedovolené ozbrojování
§ 280	Vývoj, výroba a držení zakázaných bojových prostředků
§ 281	Nedovolená výroba a držení radioaktivní látky a vysoce nebezpečné látky
§ 282	Nedovolená výroba a držení jaderného materiálu a zvláštního štěpného materiálu
§ 283	Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy
§ 284	Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu
§ 285	Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku
§ 286	Výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu
§ 287	Šíření toxikomanie
§ 288	Výroba a jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem
§ 289	Společná ustanovení
Díl 2	Trestné činy ohrožující vzdušný dopravní prostředek, civilní plavidlo a pevnou plošinu

§ 290	Získání kontroly nad vzdušným dopravním prostředkem, civilním plavidlem a pevnou plošinou
§ 291	Ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla
§ 292	Zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny
Hlava VIII	Trestné činy proti životnímu prostředí
§ 293	Poškození a ohrožení životního prostředí
§ 294	Poškození a ohrožení životního prostředí z nedbalosti
§ 295	Poškození lesa
§ 296	Společné ustanovení
§ 297	Neoprávněné vypuštění znečišťujících látek
§ 298	Neoprávněné nakládání s odpady
§ 299	Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami
§ 300	Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami z nedbalosti
§ 301	Odnímání nebo ničení živočichů a rostlin
§ 302	Týrání zvířat
§ 303	Zanedbání péče o zvíře z nedbalosti
§ 304	Pytláctví
§ 305	Neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivy a jinými látkami ovlivňujícími užitek hospodářských zvířat
§ 306	Šíření nakažlivé nemoci zvířat
§ 307	Šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin
§ 308	Společné ustanovení
Hlava IX	Trestné činy proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci
Díl 1	Trestné činy proti základům České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace
§ 309	Vlastizrada
§ 310	Rozvracení republiky
§ 311	Teroristický útok
§ 312	Teror
§ 313	Společné ustanovení
§ 314	Sabotáž
§ 315	Zneužití zastupování státu a mezinárodní organizace
Díl 2	Trestné činy proti bezpečnosti České republiky, cizího státu a mezinárodní organizace
§ 316	Vyzvědačství
§ 317	Ohrožení utajované informace
§ 318	Ohrožení utajované informace z nedbalosti
Díl 3	Trestné činy proti obraně státu
§ 319	Spolupráce s nepřítelem
§ 320	Válečná zrada
§ 321	Služba v cizích ozbrojených silách
§ 322	Porušení osobní a věcné povinnosti pro obranu státu
Hlava X	Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných
Díl 1	Trestné činy proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci

	a úřední osoby
§ 323	Násilí proti orgánu veřejné moci
§ 324	Vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci
§ 325	Násilí proti úřední osobě
§ 326	Vyhrožování s cílem působit na úřední osobu
§ 327	Společné ustanovení
§ 328	Přisvojení pravomoci úřadu
Díl 2	Trestné činy úředních osob
§ 329	Zneužití pravomoci úřední osoby
§ 330	Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti
Díl 3	Úplatkářství
§ 331	Přijetí úplatku
§ 332	Podplacení
§ 333	Nepřímé úplatkářství
§ 334	Společné ustanovení
Díl 4	Jiná rušení činnosti orgánu veřejné moci
§ 335	Zasahování do nezávislosti soudu
§ 336	Pohrdání soudem
§ 337	Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání
§ 338	Osvobození vězně
§ 339	Násilné překročení státní hranice
§ 340	Organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice
§ 341	Napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky
§ 342	Neoprávněné zaměstnávání cizinců
§ 343	Porušení předpisů o mezinárodních letech
§ 344	Vzpoura vězňů
§ 345	Křivé obvinění
§ 346	Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek
§ 347	Křivé tlumočení
§ 348	Padělání a pozměnění veřejné listiny
§ 349	Nedovolená výroba a držení pečetidla státní pečeti a úředního razítka
§ 350	Padělání a vystavení nepravdivé lékařské zprávy, posudku a nálezu
§ 351	Maření přípravy a průběhu voleb a referenda
Díl 5	Trestné činy narušující soužití lidí
§ 352	Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
§ 353	Nebezpečné vyhrožování
§ 354	Nebezpečné pronásledování
§ 355	Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
§ 356	Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
Díl 6	Jiná rušení veřejného pořádku
§ 357	Šíření poplašné zprávy
§ 358	Výtržnictví
§ 359	Hanobení lidských ostatků
§ 360	Opilství
Díl 7	Organizovaná zločinecká skupina
§ 361	Účast na organizované zločinecké skupině

§ 362	Zvláštní ustanovení o účinné lítosti
§ 363	Beztrestnost agenta
Díl 8	Některé další formy trestné součinnosti
§ 364	Podněcování k trestnému činu
§ 365	Schvalování trestného činu
§ 366	Nadržování
§ 367	Nepřekažení trestného činu
§ 368	Neoznámení trestného činu
Hlava XI	Trestné činy proti branné povinnosti
§ 369	Maření způsobilosti k službě
§ 370	Neplnění odvodní povinnosti
§ 371	Obcházení branné povinnosti
§ 372	Nenastoupení služby v ozbrojených silách
§ 373	Nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách
§ 374	Nenastoupení mimořádné služby v ozbrojených silách z nedbalosti
Hlava XII	Trestné činy vojenské
Díl 1	Trestné činy proti vojenské podřízenosti a vojenské cti
§ 375	Neuposlechnutí rozkazu
§ 376	Neuposlechnutí rozkazu z nedbalosti
§ 377	Zprotivení a donucení k porušení vojenské povinnosti
§ 378	Urážka mezi vojáky
§ 379	Urážka mezi vojáky násilím nebo pohrůzkou násilí
§ 380	Urážka vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůzkou násilí
§ 381	Násilí vůči nadřízenému
§ 382	Porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti
§ 383	Porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností
Díl 2	Trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu
§ 384	Vyhýbání se výkonu služby
§ 385	Vyhýbání se výkonu služby z nedbalosti
§ 386	Zběhnutí
§ 387	Svémocné odloučení
Díl 3	Trestné činy proti povinnostem strážní, dozorčí nebo jiné služby
§ 388	Vyhýbání se výkonu strážní, dozorčí nebo jiné služby
§ 389	Porušení povinnosti strážní služby
§ 390	Porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby
§ 391	Porušení povinnosti služby při obraně vzdušného prostoru
Díl 4	Trestné činy ohrožující bojeschopnost ozbrojených sil
§ 392	Ohrožování morálního stavu vojáků
§ 393	Porušení služební povinnosti vojáka
§ 394	Zbabělost před nepřítelem
§ 395	Nesplnění bojového úkolu
§ 396	Opuštění vojenského materiálu
§ 397	Vydání vojáků a vojenského materiálu nepříteli
Díl 5	Trestné činy proti služebním povinnostem příslušníků bezpečnostních sborů
§ 398	Porušení služební povinnosti příslušníka bezpečnostního

	sboru
§ 399	Společné ustanovení
Hlava XIII	Trestné činy proti lidskosti, proti míru a válečné trestné činy
Díl 1	Trestné činy proti lidskosti
§ 400	Genocidium
§ 401	Útok proti lidskosti
§ 402	Apartheid a diskriminace skupiny lidí
§ 403	Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka
§ 404	Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka
§ 405	Popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia
Díl 2	Trestné činy proti míru a válečné trestné činy
§ 406	Příprava útočné války
§ 407	Podněcování útočné války
§ 408	Společné ustanovení
§ 409	Styky ohrožující mír
§ 410	Porušení mezinárodních sankcí
§ 411	Použití zakázaného bojového prostředku a nedovolené vedení boje
§ 412	Válečná krutost
§ 413	Perzekuce obyvatelstva
§ 414	Plenění v prostoru válečných operací
§ 415	Zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků
§ 416	Zneužití vlajky a příměří
§ 417	Ublížení parlamentáři
Díl 3	Společné ustanovení
§ 418	Odpovědnost nadřízeného
ČÁST TŘETÍ	PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ
§ 419	Přechodné ustanovení
§ 420	Zrušovací ustanovení
§ 421	Účinnost